

***Manna
pro každý den
VI.***

IGBV

Obsah	Stránka
Prorok Jeremiáš, kapitoly 49–52	3
Pláč Jeremiášův	17
Evangelium podle Matouše	28
Žalmy 107–150	121
Epištola Jakuba	196
Epištola Judy	208
Kniha Nehemiáše	211
Epištola Efezským	244
Pátá Mojžíšova kniha	264
Kniha Kazatel	348
Obsah svazků I–VI	184

Citace z Bible jsou uváděny podle Kralického překladu, v případě potřeby jsou přeloženy z předlohy, kde je použit Elberfeldský překlad. V tom případě je připojena poznámka „Elb.“ nebo „přel.“.

Před čtením textu je třeba přečíst si oddíl z Bible, ke kterému se tento text vztahuje.

Přeloženo z „Tägliche Manna“, Band 6, Beröa-Verlag, Zürich 1987

© 2003 **GBV**
GUTE BOTSCHAFT Verlag
Eiershäuser Str. 54
D – 35713 Eschenburg
Germany

Tak jako Moábští, byli i Ammonitští národem příbuzným Izraeli. Byli to potomci Lotovy mladší dcery (1. Mojžíšova 19,38), ale s Izraelem žili v nepřátelství. V Jeremiášově době využili Ammonitští zajetí dvou a půl pokolení Izraele, která bydlela na východní straně Jordánu, a usadili se místo nich v jejich městech.

U Ammona nenalézáme tolik národní pýchy jako u Moába, zato však důvěru ve vlastní bohatství. Ta je vedla ke stejné nezávislosti na Bohu, jako tomu bylo u jejich bratrského národa. Proto přišel Boží soud skrze Nabuchodonozora také na tento národ. Ale i zde Bůh oznámil konec Svých soudů: „Avšak potom zase přivedu zajaté Ammonitské.“ (6. verš)

Edom patří k těm národům, které nemají národní budoucnost (13. verš). A přece nám v tomto vážném oddílu zůstává jeden světlý pohled: 11. verš mluví o Boží péči o bezmocné a slabé v Edomovi. Cítíme zde soucit Božího srdce, přestože Bůh musí pro Svou spravedlnost vykonat soud (skrze Nabuchodonozora; porovnej kapitoly 48,40.41 a 49,22). „Otec jest sirotek a ochránce vdov, Bůh v příbytku svatém svém.“ (Žalm 68,6) I když provádí soud, zůstává to pro Něho „neobyčejným (divným) dílem“ (Izaiáš 28,21).

Proč je Boží soud nad Edomem tak těžký a zároveň konečný? Jednu odpověď snad nalezneme v 5. Mojžíšově 23. Tam dává Bůh Izraeli směrnicí: „Nebudeš mítí v ohavnosti Idumejského, nebo bratr tvůj jest... Synové, kteří se jim zrodí v třetím pokolení, vejdou do shromáždění Hospodinova.“ (7. a 8. verš) O Ammonitských a Moábských tam naproti tomu čteme: „Ani desáté koleno jejich nevejde do shromáždění Hospodinova.“ (3. verš) Ale Edom se nechopil nabízené ruky a zneužil milost, která mu byla prokázána. Nikdy se nevzdal snahy o pomstu otce svého pokolení Ezaua proti Jákobovi (Ezechiel 25,12; Amos 1,11). Bůh tedy odpovídá konečným soudem (srovnej s Abdiáš 18). Jak osudné je odmítnout a znevážit si Boží milost!

Druhé vysvětlení pro těžký Boží soud nad Edomem spočívá v duchovním významu Ezaua. Jákobův bratr, který se s ním narodil jako dvojče, představuje přirozeného, neznovuzrozeného člověka. Mohli bychom také říci: tělo. Bůh starého člověka nezlepšuje. Pro tělo není milost ani naděje. Člověk se může stát jiným, tj. vhodným pro Boha, jen tehdy, stvoří-li Bůh něco zcela nového. Nový život věřícího, přirozenost z Boha, kterou obdržel, není polepšené tělo, nýbrž něco zásadně nového, co nám Bůh daroval ve Své milosti.

I Damašek, hlavní město Sýrie, je zasažen soudem, vykonaným skrze Nabuchodonozora. Pro popis pádu jedné z největších mocností starověku stačí pět veršů. A přece, jak obsažná jsou ta nemnohá slova, která Bůh používá, aby popsal „historii“ ze Svého pohledu. Moře slouží k ilustraci velkého neklidu, který zachvátil obyvatelé Damašku. Chtěli by utéci, ale je pozdě. Dobyvatel stojí přede dveřmi. „Protož padnou mládenci jeho na ulicích jeho“ a město bude vypáleno. Tak bude zničen dávný nepřítel izraelského lidu.

Nabuchodonozor neušetří ani arabské beduinské kmeny. Ty patří k potomkům Izmaele, Abrahamova prvorozeného, kterého mu porodila jeho služebnice Agar. Epištola Galatským nám ukazuje, že Izmael představuje toho, který se narodil podle těla a chce dosáhnout požehnání na základě skutků zákona. „Než co praví písmo?... Nebude dědicem syn děvky se synem svobodné.“ (Galatským 4,21–30)

Poslední proroctví této kapitoly se dotýká Izraeli vzdáleného Elamu. Poněvadž ani v budoucnosti nebude toto území patřit k zemi, kterou bude Izrael podle Ezechiele 47 a 48 obývat, čteme i zde o návratu ze zajetí a o obnově této země.

Na konci své Knihy předpovídá prorok Jeremiáš pád Babylonu a soud nad zemí Kaldejských. To nás možná udivuje. Až do této chvíle jsme viděli, jak Bůh vyvýšil babylonskou světovou říši a svěřil jí vládu nad tehdejším světem, aby byla souzena nevěrnost domu Davidova a judského lidu, stejně jako hříchy sousedních národů. Proč se nyní mluví o jejím pádu?

Bůh na *Svůj* lid nikdy nezapomněl. Zánik babylonské říše měl být signálem k osvobození Judy. „V těch dnech a toho času“ budou mnozí zajatí z Judy činit pokání a budou se slzami lítosti opět hledat svého Boha.

V 5. verši se mluví o *věčné* smlouvě. To znamená, že se u tohoto proroctví nejedná jen o návrat z babylonského zajetí. *Věčnou* smlouvu uzavře Bůh se Svým lidem na konci časů, kdy lid, pročištěn soudy, bude hledat Boha, a Ten jej uvede do slávy tisíciletého království.

V době Jeremiášova života byl Babylon největším městem tehdejšího světa. Zdálo se, že jeho masivní hradby a mocná obranná zařízení budou vzdorovat obléhání po staletí. Ale když působí Bůh (15. verš), nedolá žádná lidská moc.

Možná že se ptáme: Jestliže Bůh sám povolal babylonského krále s jeho vojsky, aby byl prutem kázně pro Judu a kladivem k potření národů, proč nyní tento soud, toto úplné zpusťování Babylonu?

V kapitolách 50 a 51 pro to nalézáme několik důvodů. Při vykonávání Božího soudu proti Judovi překročil Babylon Bohem stanovenou míru v různém směru:

- Kaldejští *vyplenili Boží dědictví* (11. verš);
- hřešili *proti Hospodinu* (14. verš);
- rozptýlenému Izraeli *potřel kosti* (17. verš);
- zkazili *Boží chrám* (kapitola 52, 13. 17–23) a museli nyní zakusit „*pomstění chrámu jeho*“ (28. verš; 51, 11);
- Babylon *jednal pyšně proti Hospodinu*, proti Svatému Izraelskému (29. verš).

Zvláštním povzbuzením v této vážné kapitole jsou verše 19 a 20. V nich září Boží milost vůči izraelskému lidu. Boží odpuštění bude dokonalé. Judovy hříchy už nebudou nalezeny. Jak to je možné? Jen na základě oběti Pána Ježíše (Židům 10, 14–18). A když myslíme na to, co nám bylo odpuštěno, pak musíme s prorokem říci: „Náš Bůh je hojný k odpuštění.“ (Izaiáš 55, 7)

První verš našeho oddílu obsahuje další odpověď na otázku, proč Bůh oznámil Babyloňanům soud, když předtím byli nástrojem v Jeho ruce. Kaldejští *utlačovali zajaté*. Pevně je drželi a *nemysleli na to, aby je propustili*.

Ale to, co bylo v Božích očích asi nejzávažnější, byla modloslužba. Když už Babylon byl soudcovským nástrojem v Boží ruce nad modlářskými národy, měl sám sloužit Bohu a klanět se Mu. Vždyť Bůh vydal Nabuchodonozorovi o sobě dostatečné svědectví. Namísto toho se Babylon stal hnízdem a ztělesněním modloslužby, za kterou se skrývají démoni (verše 2,28; Daniel 3). Když je v Novém zákoně falešná církev označena jako Babylon, nalézáme tam zcela podobné znaky (Zjevení 18,2).

Soud nad Babylonem je konečný, bez naděje na obnovení – podobný vyvrácení Sodomy a Gomory. Zánik způsobí vojska Médských a Perských – lid ze severu, velký národ a mnozí králové z končin země (verš 41; kapitola 51,11).

Bůh musel Svůj lid pro jeho hříchy provést kázní. Izrael a Juda museli zakusit, že mají co činit se Svatým Izraelským, který nemůže přehlížet nepravost. Ale Boží milosrdenství, slovo Jeho milosti a láska Jeho srdce se nezměnily. Stále ještě tu byl pro Svůj lid a varoval jej před blížícím se soudem. Podobné situace nalézáme v Lukáši 21,20.21 a ve Zjevení 18,4. A stejná zásada platí i pro nás křesťany. Dříve než nad tímto světem propuknou soudy, vezme Pán k sobě všechny, kteří jsou Jeho vlastnictvím (Zjevení 3,10).

Víno v 7. verši mluví o modlářství, které se rozšířilo z Babylonu ke všem národům. Babylon doby konce, falešná církev, vlastní také takový kalich. Je naplněn „vínem smilství“. To mluví o nesvatém spojení, do kterého vešla církev se světem (Zjevení 17,1–6; 18,1–3). Z toho je jasné, jak vážně posuzuje Bůh smísení křesťanů se světem. Kéž bychom i my viděli věci tak, jak je vidí Bůh!

Jak důležitý je 12. verš. To, co si Bůh předsevzal, také provede. V tom Mu nemůže zbránit žádná moc světa. – Jaká je to útěcha pro všechny věřící v Bohu nepřátelském světě: Náš Bůh přivede všechny Své rady s námi a se zemí k cíli. O tom smíme být zcela přesvědčeni.

Jak máme jednat s lidmi, kteří si dělají modly a opírají se o ně? Představ jim Boha jako Stvořitele! Tváří v tvář Boží moudrosti a všemohoucnosti, která se zjevuje ve všem, co je stvořeno, se člověk stává docela malým. Musí se stydět za své samovyrobené bohy.

„Není jim podobný díl Jákobův“; neboť potomci chudého, chybujiícího Jákoba stojí na straně Všemohoucího. Věčný Bůh sám učinil Izraele pokolením Svého dědictví (srovnej s kapitolou 10,12–16).

24. verš nám připomíná Daniele, jenž v poslední noci, dříve než Babylon padl, přečetl tajemné písmo na stěně paláce a oznámil Balsazarovi pád, který určil Bůh (Daniel 5,5.17–30). Daniel byl, abychom tak řekli, divákem, když Bůh Kaldejským odplatil za všechno zlé, které spáchali na Sionu.

Více než jednou je prohlášeno, že se Babylon stane pouští (kapitola 50,3,13; 51,26.29.37.43.62). A přesně tak se stalo. Archeologové naší doby měli velké těžkosti s tím, aby v oné pouštní krajině našli polohu dřívějšího Babylonu a aby pod hromadou sutí vykopali ještě existující ruiny města. Jaké důrazné svědectví o pravdivosti a přesnosti Božího slova!

Vojenská moc, která pod vedením Médských a Peršských napadla Babylon, se skládala z celé řady národů. Ti všichni posloužili k naplnění Boží myšlenky a rady proti Babylonu s konečným cílem, učinit z tohoto kdysi tak slavného místa poušť bez obyvatel.

Jestliže porovnáme popis dobytí Babylonu, především verše 31, 32 a 36, se světským dějepisectvím (Herodot), tu znovu žaseme nad přesností Božího slova. V Božím proroctví je obsažen nejen pád Babylonu, nýbrž i způsob, jakým bylo město vzato. Dějiny sdělují, že nepřátelskými vojsky byly vody Eufratu, který protékal městem, odvedeny okolo města. Vysušeným korytem vnikli dobyvatelé pod městskou hradbou současně z více stran do města a tímto způsobem se náhle vynořili v ulicích před polekanými obyvateli a vojáky.

Chtějme číst 36. verš přesně. Zde není vysušení Eufratu připsáno nepřátelskému vojsku, nýbrž Bohu samému. To je nový důkaz pro to, že za každou historickou událostí stojí Bůh, jenž drží vzhledem k tomuto světu všechny nitky pevně ve Své ruce.

Jak zastihl Boží soud jednotlivé lidi v Babyloně? Domnívali se, že jsou za mocnými hradbami bezpečni a nechali se obléháním zadržet od svého prostopášného života. Dobyteli byli překvapeni a zabiti při pitce. Tak přešli, abychom tak řekli, opojeni vínem na věčnost (39. verš). Jak je to hrozné! (Srovnej také 57. verš s Daniel 5.)

„Vystoupí proti Babylonu moře.“ Když obléhatelé získali přístup k městu, bylo město nepřátelským vojáky v pravém slova smyslu zaplaveno. Pak padla také silná zeď Babylonu (verše 44.58). Město se stalo pouští, zemí, ve které nikdo nebydlí.

Při vykonávání soudu Bůh nezapomněl na zajaté Svého lidu a judský lid povzbudil. Pád Babylonu znamenal také začátek jejich vysvobození. Za perského krále Kýra, jenž Babylon dobyl, se Židé směli opět navrátit do své země (Ezdráš 1,1–4). V období, než k tomu došlo, se neměli lekat zpráv nebo malomyslnět, nýbrž se měli zcela opírat o svého Boha a o Jeho slovo. Ať přijde cokoliv, On na ně nezapomene. – V 51. verši slyšíme, jak ostatek Židů sám odpovídá. Jejich největším trápením nebyl jejich vlastní osud, nýbrž zpusťování svatyně Božího domu. Naplnění tímto duchem, se o něco později navrátili mnozí Židé zpět do Jeruzaléma (Ezdráš 1,5).

Ve spojení se soudem nad Babylonem je Bůh nazván *Bohem odplaty*. Jak zřídka myslí lidé na tento charakter Pána! V Žalmu 94,1 je nazván *Bohem pomsty* a v Novém zákoně čteme dvakrát citát z 5. Mojžíšovy 32,35: „Mně pomsta, já odplatím, praví Pán.“ (Římanům 12,19; Židům 10,30) Věřící křesťan se tedy nikdy nemá sám mstít, když v tomto světě musí trpět a snášet křivdu. Jako Boží dítě se nepotřebuje sám bránit. Může vše přenechat rukám svého Boha, jenž podle Své spravedlnosti a ve Svůj čas vykoná odplatu (2. Tesalonickým 1,6).

Výroky o Babylonu končí konstatováním, že národy stavěly pro oheň. – Brzy přijde den Páně, ve kterém bude zjeveno i naše dílo. Test ohněm ukáže, zda jsme my věřící stavěli pro oheň nebo zda naše skutky před Bohem obstojí. „Zůstane-li čí dílo,... vezme odplatu. Pakli čí dílo shoří, vezme škodu, ale sám spasen bude, avšak tak, jako skrze oheň.“ (1. Korintským 3,12–15)

Léta před tím, než Juda a Jeruzalém padli do ruky Nabuchodonozorovy, musel Saraiáš, vysoký úředník na Sedechiášově dvoře, přinést tato slova do Babylonu, tam je přečíst, a nakonec celou knihu, zatíženou kamenem, uvrhnout do Eufratu – jako poslední znamení pro soud nad Babylonem.

51. kapitolou končí Jeremiášova slova. Nevíme, koho Bůh použil k tomu, aby na závěr této prorocké knihy připojil historickou zprávu o zajetí Sedechiáše a o zničení Jeruzaléma. Tato kapitola je prakticky opakováním 2. Královské 24,18 až 25,30. Bezpochyby považoval Duch Svatý za dobré zaznamenat ještě jednou tuto zprávu, aby se proroctví a zpráva o jeho doslovném naplnění objevily spolu v jedné knize. – Jeremiáš, v protikladu k falešným prorokům, dlouho dopředu předpovídal nepříjemnou pravdu o pádu Jeruzaléma. Nyní historie dokázala spolehlivost jeho slov.

Mladý král Sedechiáš činil to, co bylo zlé v očích Hospodinových, tak jako předchůdci. Jeho nezávislost na Bohu vedla k bezmezné pýše: Vzbouřil se proti tehdy nejmocnějšímu vládci, králi Babylonu. Taková vzpoura, která se obracela i proti Bohu, jenž Nabuchodonozora ustanovil jako vládce (Daniel 2,37), mohla pro Sedechiáše skončit jen katastrofou. Byl zmařen jeho útěk, byl nad ním vysloven rozsudek, jeho synové byli před ním zabiti a jeho oči oslepeny. Jako slepý, zajatý muž byl přiveden do Babylonu, kde zůstal až do konce života ve vězení. Když člověk zavrhuje Boha, končí to vždy smutně.

Verše 13 a 14 popisují úplné zničení Jeruzaléma. Vše je spáleno a zpusťeno, počínaje od chrámu, až k obyčejným domům. Nic nezůstalo celé. Nebuzardan strhl také všechny zdi. Tím přestal být Jeruzalém městem, ve kterém se lidé mohli cítit bezpečni. Dobytelé měli bezpochyby úmysl zničit město tak, aby jeho znovupostavení bylo znemožněno (srovnej s Ezdráš 4,15). Ale Bůh smýšlel jinak. Dobu zpusťení Jeruzaléma určil na 70 let, aby pak v milosti daroval obnovení (Daniel 9,2).

V dalších verších se podrobně pojednává o zničení a vyloupení chrámu. Přitom se Bůh ještě jednou zmiňuje o tom, jak krásně bylo vše podle Jeho směrnic uděláno. Jakou bolest vyvolává v každém bohabojném srdci zpráva, že všechny tyto předměty, které měly předobrazný význam, byly pohany ztroskotány nebo odvezeny! Ale co měly dělat ty dva sloupy „Jachin“ (= On upevní) a „Bóz“ (= v Něm je síla; 1. Královská 7,21) v Jeruzalémě, když tím Věčným bylo opovrhováno? *Síla*, která v Něm je, se pro Judovu nevěrnost vzdálila, a namísto aby jej *upevňoval*, musel jej *kazit*.

Verše 24 až 27 podávají obraz toho, *jak* byl Juda ze své země odveden. Byla to krutá záležitost. Mnozí z města Jeruzaléma, kteří svým obláhatelům tak dlouho vzdorovali, byli zabiti. Bylo to poměrně málo lidí, kteří přišli živí do zajetí (2. Paralipomenon 36,20). – A tím skončila národní samostatnost izraelského národa, z něhož tehdy zbýval už jen Juda. Když se ti zajatci později za vlády Cýra vrátili, nebyli už svobodní, nýbrž zůstávali i ve své zemi pod cizí nadvládou. Když se o několik století později narodil Pán Ježíš, bylo tomu pořád tak. Tehdy vládli nad Palestinou Římané.

V omilostnění Joachina, jenž byl babylonským vládcem Evil Merodachem osvobozen z vězení, vidíme něco z Božího slitování vůči Jeho lidu. Touto událostí ukazuje, že Jeho srdce přes všechno zpustošení Judy stále bije pro Jeho lid. Po 70 letech dal určité obnovení. Později se narodil Ten, jenž byl v Davidově linii právoplatným Králem Izraele – ale Židé Jej ukřižovali! I přes tento největší hřích – zavržení Mesiáše, které lid přidal k odmítnutí všech Božích proroků, se Boží zaslíbení, týkající se Jeho lidu, naplní. Tak velká je Boží milost a milosrdenství!

V Pláči Jeremiášově jde výlučně o Bohem nařízené neštěstí města Jeruzaléma. Bůh sám zkazil pro nevěrnost Svého lidu to, co kdysi vystavěl: město Sion, trůn, chrám a oltář. V této Knize vyjadřuje prorok Jeremiáš pocity svého srdce, když se na to všechno musel dívat. Osobně na tom vinu neměl, a přesto jej hluboce bolelo, když prožíval tento naprostý úpadek. – Necítil Pán Ježíš podobně, když žil mezi Svým lidem a musel zjistit, že většina se ve svém srdci od Boha zcela odvrátila?

Stavba této Knihy je pozoruhodná. Kapitoly 1, 2 a 4 obsahují vždy 22 veršů, které po řadě začínají písmeny hebrejské abecedy. Ve 4. kapitole začínají vždy tři verše stejným počátečním písmenem. I zde je zachováno abecední pořadí. Kapitola 5 obsahuje stejný počet veršů, avšak bez pořadí dle hebrejské abecedy.

Stavba 119. Žalmu je podobná. Je tam vzato každé písmeno, tzn. celá lidská řeč, aby byla vyjádřena dokonalost Hospodinova zákona. Zde musí každé písmeno sloužit k tomu, aby bylo vyjádřeno trápení, které je následkem zanedbávání a nedbání zákona.

První oddíl kapitoly popisuje stav města Jeruzaléma. Je samo. Nemá pomocníka. Proč toto město tak kleslo? Protože Jeruzalém těžce hřešil tím, že jeho obyvatelé opustili pravého Boha a sloužili bohům jiných národů. Pro Boha se stal cizoložnicí a pro každého křesťana zůstává vážným varováním, aby se nikdy nespojoval se světem, nýbrž aby věrně následoval Pána Ježíše.

Ve verších 12–16 mluví Jeruzalém sám, když v prvním oddílu nejprve krátce sám volal k Pánu (verše 9 a 11). Město uznává nad sebou káznici Boží ruku. Cítí tíži soudu. Pláče ve své bezútěšné situaci. Ale pláče také nad svými hříchy? Když se prorok Jeremiáš v 17. verši opět chápe slova a podává souhrn, nemůže psát nic o pravém pokání.

Ale Boží cesty s Jeruzalémem začínají pomalu nést ovoce. Po prvé slyšíme: „Spravedlivý jest Hospodin, nebť jsem na odpor činila ústům jeho.“ Ale ještě neslyšíme žádnou odpověď Pána na náрек, volání a prošení Jeruzaléma. Bůh může být spokojen jen s hlubokým poznáním převrácené cesty a celým obrácením. To platí i dnes: Čím hlouběji nějaký věřící klesl a čím déle setrvává ve zlém, tím déle trvá jeho napravení.

Když prorok nyní popisuje dopodrobna soudy, které postihly Judu a Jeruzalém, nemluví o nepřátelském vojsku Kaldejských. Říká, že Bůh, Hospodin to všechno způsobil. Nástroje, které používá, ustupují do pozadí. Izrael se musí naučit, že se mu dostává soudu od Boha samého.

Přes temný popis Božích soudů tu jsou přece některé jasné body. Není vše ztraceno. Porovnejme 1. verš s Matoušem 11,23! V Kafarnaum žil a působil sám Pán Ježíš, Boží Syn. Proto byl pád tohoto města jako následek jeho odmítnutí Pána konečný – až do *pekla*. Ozdoba Izraele je naproti tomu uvržena jen na *zem*. Pro Jeruzalém je ještě naděje (Lukáš 21,24.27.28). – A jak to je s lidmi, kteří dnes Pána Ježíše odmítají? Bez naděje věčně zahynou (2. Tesalonickým 2,10–12)!

Další světlý bod v Božím jednání s Judou a Jeruzalémem je výraz: „Učiněn jest Pán *podobný* nepříteli.“ (5. verš) Z vnějšku viděno, musel každý říci: Bůh se stal nepřítelem Svého lidu. Zbořil, co kdysi vystavěl: království, kněžství, oltář, svatyni. Ale Boží slovo třikrát zdůrazňuje, že je „*jako* protivník“, „*podobný* nepříteli“. Ve Svém srdci miloval Svůj lid stále, ačkoli Ten, jehož oči jsou příliš čisté, než aby patřily na zlé věci (Abakuk 1,13), musel zasáhnout soudem. Verš 9 popisuje následky přerušených vztahů lidu k jeho Bohu.

Jak často volal Jeremiáš lid k pokání, ale lidé jej nechtěli slyšet. Dávali přednost tomu, aby poslouchali falešné proroky, kteří nemluvili ani o hříších Jeruzaléma, ani o přicházejícím soudu. A nyní, když vše přišlo tak, jak to Jeremiáš prorokoval, není v jeho srdci škodolibá radost, nýbrž nejhlubší soucit. Ale ani on v té chvíli nemůže dát žádnou útěchu.

15. verš nám připomíná 39. verš v Matouši 27, kde se Pánu Ježíši dařilo podobně jako zde městu Jeruzalému. Ale jaký je rozdíl mezi Ním a mezi tímto odpadlým městem! Jeruzalém si tento soud zasloužil; Pán Ježíš nesl všechna utrpení jako Zástupce Svého pozemského lidu, aby mu v budoucnosti mohl prokázat milost. Mysleli jsme už na tuto stránku Kristova utrpení na kříži?

„Jejich srdce volá k Pánu.“ (18. verš – přel.) Toto zjištění povzbuzuje proroka, aby volal město Sion k pokání, a Jeruzalém jej slyší. Závěrečné verše jsou modlitbou, ve které město před Bohem vylévá celé své trápení. Postavení je krajně smutné, ale Boží zaslíbení: „Vzývej mne v den soužení, vytrhnu tě, a ty mne budeš slaviti“ (Žalm 50,15), si i zde podrží svou platnost.

Jeremiáš zaujímá místo Jeruzaléma a mluví za jeho obyvatele. Ve svém srdci nese celou tíhu Božího soudu nad Jeruzalémem. Boží hněv proti městu na něho padl, jako kdyby on byl obtížen nepravostí Jeruzaléma.

Při čtení těchto veršů jsou naše myšlenky bezděčně vedeny k Pánu Ježíši. Jak velmi se učinil zajedno se Svým lidem a jako nevinný vzal na sebe trest za jejich hříchy a za hříchy všech těch, kteří v Něho uvěří. Několik paralelních míst může ukázat, jak je zde Jeremiáš výstižným předobrazem Pána Ježíše:

„Já jsem muž okoušejí trápení.“ – „Aj, člověk!“ (Jan 19,5)

„Jsem v posměchu se (*před*) vším lidem svým.“ – „A kteříž chodili mimo něj, rouhali se jemu, potřásajíce hlavami svými a říkajíce: Hahá,... Též i přední kněží posmívajíce se, jeden k druhému s zákoníky pravili:...“ (Marek 15,29–31; Žalm 22,8)

Tak jako Jeremiáše, tak si brali také Pána za téma svých posměšných písniček (14. verš; Žalm 69,13).

Jeremiáš musel naříkat: „I když křičím a volám, tu brzdí mou modlitbu.“ (8. verš – přel.); a Pán volá ve Své opuštěnosti na kříži: „Bože můj, Bože můj, pročez jsi mne opustil? ... Bože můj, přes celý den volám, a neslyšíš, i v noci, a nemohu se utajiti (*nemám pokoje*).“ (Žalm 22,2.3)

„Rozpomeň se na mou bídu.“ (19. verš – přel.) To je slovo víry. Podobně prosil obrácený lotr na kříži Pána Ježíše: „Pane rozpomeň se na mne.“ (Lukáš 23,42) A Bůh dává takto se modlícímu novou naději, která se zakládá jedině a pouze na Bohu.

Povzbuzující verše o dobrotivostech a slitováních Božích platí nejen proroku Jeremiášovi a těžce zkoušenému městu Jeruzalému, nýbrž všem věřícím za všech časů. Všichni patříme k těm, kteří musejí vyznat: Kdyby přišlo na nás a na naši věrnost, byli bychom už dávno vyhlazeni. Jeho dobrota, Jeho slitování a Jeho věrnost jsou vůči nám nezaslouženě veliké. Pán je skutečně náš díl.

Při čekání na spasení Hospodinovo se nejedná o spasení naší duše. Spasení duše získáváme ve chvíli, kdy se v pokání a víře obracíme ke Spasiteli. Verš 26 se vztahuje na osvobození z těžkostí života, s nimiž se věřící setkává na cestě. Zde je často třeba očekávat na Boha. Ale to je umění, kterému se mnozí z nás nenaučili. Jsme toho názoru, že nepříjemné situace by měly být překonány co možná nejrychleji. Tím utíkáme z Boží školy a místo abychom se tomu v mládí naučili, chybí nám ve stáří dvě důležité věci: praktické cvičení v očekávání na Pána a zkušenosti o Jeho dobrotě a Jeho vysvobození jako odpověď na naše vytrvání.

Boží kázeň nad obyvateli Jeruzaléma nebyla nadarmo. Společné zvolání: „Zpytujeme raději a ohledujeme cest našich, a navraťme se až k Hospodinu,“ mluví o opravdovém pokání v srdcích. Společně pojaté rozhodnutí k opravdovému sebeodsouzení vede k celému obratu. Po obsáhlém vyznání vlastní viny je srdce volné k tomu, aby se obrátilo na Boha a snažně Jej prosilo. Je nám přitom nápadné časté použití slova „Ty“.

„Ty neodpouštíš... obestřels se oblakem, aby nemohla proniknouti k tobě modlitba.“ Tak naříkají při pohledu zpět na minulost. Nezakusili jsme už podobné věci? Když se ve svém životě vědomě přidržíme hříchů, nemá smysl se modlit. Jestliže se zdráháme sami se odsoudit a nechceme odsoudit to, co se Bohu nelíbí, Bůh ani neodpustí, ani nevyslyší naše modlitby.

Poslední verše našeho oddílu jsou dalším poukazem na Toho, jehož byl Jeremiáš jen slabým předobrazem. Kolik trápení musel Pán Ježíš vytrpět od Svého lidu! A přece z lásky ke Svému lidu zaujal místo provinilých a vytrpěl od Boha trest, aby je osvobodil. Všechny vlny a vlnobití Božího soudu přešly přes bezhříšného Syna člověka (Žalm 42,8; Jonáš 2,4.6).

Mezi 54. a 55. veršem nastává mocná proměna. Volání: „Jižtě po mně,“ umlklo. Prorok se nyní s úlevou modlí: „Hlas můj vyslychával (*vyslyšel*) jsi.“ To nám připomíná Žalm 22,22, kde slyšíme podobnou proměnu v prorockých slovech našeho Pána. Pán Ježíš byl sám zcela bez hříchu, takže když vykonal smíření, Bůh Jej ihned mohl vyslyšet. Jak je krásné, že Jeremiáš, přestože nebyl bez hříchu, ani nemohl učinit smíření za druhé, směl zde v předobrazu zakusit podobné vyslyšení!

Možná že nám činí potíže správně porozumět následujícím veršům, v nichž prorok prosí Boha, aby odplatil jeho nepřátelům. Žijeme v období milosti, ve kterém máme jít ve šlépějích našeho Mistra, jenž se ještě na kříži modlil: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ Nesmíme ale zapomenout, že Bůh je spravedlivý a zůstane spravedlivým (2. Tesalonickým 1,6). Vzhledem ke Svým cestám vlády zůstává *Bohem odplaty*, jenž jistě odplatí (Jeremiáš 51,56). Tak čteme také v Novém zákoně: „Nemylte se, Bůh nebude posmíván. Nebo cožkoli rozsíval by člověk, to bude i žítí.“ (Galatským 6,7) – To je zásada, která platí pro věřící i pro nevěřící. – A přesto tato stránka, která byla proroku za staré smlouvy bližší než nám, žádným způsobem neučiní újmu Božím věčným radám milosti.

Tyto verše zjevují zásadu, která se od počátku lidské historie stále opakovala: To, co Bůh na začátku zřídil, bylo pod odpovědností lidí zkaženo. Tak tomu bylo u prvních lidí v zahradě Eden, u Noé na očištěné zemi a u izraelského lidu zde. Obraz se ale stejně tak přesně hodí na historii křesťanstva.

Kruté sobectví je ilustrováno chováním ptáka pštrosa. Jeho samice klade vejce do písku a přenechává je pak sobě samým (Job 39,13–17). Slyšíme vážnost, s níž Bůh mluví také k našim srdcím? Je shromáždění skutečně místem, kde mladí, nedávno obrácení věřící najdou potravu, která je pro ně přijatelná a která je sytí? Jak je smutné, když vládne nedostatek a vyprahlost, protože věřící, kteří jsou už déle na cestě víry, si zvykli na nějakou náboženskou formu shromažďování, ale jinak žijí tak jako svět okolo nich.

Od 7. verše se mluví o nazarejcích. To byli lidé, kteří se sami pro nějakou dobu zasvětili Bohu (4. Mojžíšova 6,1–21). Nejsou všichni vykoupení Páně povoláni k tomu, aby žili pro Toho, který je tak draze vykoupil? Jak to velmi často při nás chybí! Kéž bychom si znovu vzali k srdci napomenutí apoštola Pavla z Římanům 12,1.2!

Proti očekávání králů země a obyvatel okrsku zemského padl Jeruzalém do ruky nepřátel. Důvod, proč Boží hněv šel tak daleko, jsou hříchy kněží a proroků. Bůh je postavil za vůdce Svého lidu, ale oni se stali nástroji násilí vůči spravedlivému. – V době Pána Ježíše zodpovědní vůdci lidu naplnili míru tím, že na kříži zabili toho Svatého a Spravedlivého (Skutky ap. 3,14.15; 13,27.28).

Verš 16 se zde, a později po ukřižování Pána, naplnil v celém svém rozsahu. Židé byli jako národ po staletí pronásledováni. Znovu a znovu se proti nim lidé obraceli a kladli jim léčky! Až do kdy? V budoucnosti přijde chvíle, kdy, tak jako zde, řeknou v hlubokém sebeodsouzení: „Přiblížilo se skončení naše.“ Pak na to Pán odpoví: „Ó dcero Sionská, když vykonána bude kázeň nepravosti tvé, nenechá tě déle v zajetí tvém.“ Tak bude jednou Izraelova vina moci být odpuštěna na základě díla vykoupení na Golgotě. Tak daleko jdou výsledky díla na kříži!

19. verš znovu ukazuje na rychlost kaldejského vojska. Podobná označení jsme už četli v proroku Jeremiášovi (kapitola 4,13; 48,40; 49,22).

Ačkoli Jeruzalém poznal svoji vinu a vyznal ji před Bohem, Boží osvobození ještě nenastalo. A tak nalézáme v 5. kapitole ještě jednou shrnutí utrpení obyvatel Jeruzaléma; ale ne ve formě nářku, nýbrž spíše jako modlitbu k Bohu: „Rozpomeň se, Hospodine, co se nám děje...”

Není to útěcha pro každé utrápené srdce, že v nebi je Jeden, jenž vidí každé trápení, jímž ti Jeho musejí procházet, i když si je sami zavinili? Uklidňuje to naše srdce, když víme, že Boží oko je na nás obráceno a že Bůh není lhostejným divákem. On ve Své nekonečné moudrosti a lásce vše nařídil tak, jak to nyní zakoušíme ve svém životě.

Pocity, které jsou popsány ve verších 1–18, zjevují nejen tehdejší smrtelný zápas lidu, ale prorocky ukazují na zkoušky srdce věrného židovského ostatku v budoucích dnech. Dříve než přijde chvíle, o níž je řečeno: „Ti, kteréž vykoupil Hospodin, ať se navrátí, a přijdou na Sion s prozpěvováním...” (Izaiáš 51,11), budou Židé promlouvat podobná slova, jaká nalézáme v naší kapitole.

A tak nechtějme kvůli tomu, co všechno může v našem životě jako věřících přijít, zapomínat na to jedno: „Ty, Hospodine, na věky zůstáváš, a stolice tvá od národu do pronárodu.” (19. verš; srovnej s Izaiáš 40,28). Náš Bůh zůstává věčně neproměnně týž.

Na začátku Nového zákona nám Bůh podává čtyři zprávy (Evangelia) o životě Pána Ježíše. V každém z těch čtyř Evangelii je tato slavná Osoba představena ve zvláštním charakteru. V Matoušově Evangeliu Její nalézáme jako *Mesiáše*, *Krále Židů*, anebo, jak Její nazývá první verš, jako Ježíše Krista, syna Davidova (to znamená, že byl z královského rodu, 6. verš) a jako syna Abrahamova (to znamená jako pravého Izraelitu a Abrahamovo símě, ve kterém je požehnáno všem národům země).

Matoušovo Evangelium se obrací především k Židům. Na jedné straně k nevěřícím, aby je přesvědčilo o skutečnosti, že Pán Ježíš je skutečně jejich Mesiáš, a na druhé straně k takovým, kteří z tohoto národa uvěřili v Pána Ježíše, aby posílilo jejich víru v Něho.

Tento rodopis obsahuje rod Josefa, jenž mezi Židy platil za otce Pána Ježíše. Skrze něho byla přenesena všechna práva na trůn na Krista, poněvadž Josef už před narozením dítěte, které bylo zplozeno skrze Ducha Svátého, se stal právoplatným mužem Marie (24. verš). – Všude, kde se mluví o příchodu Pána Ježíše na tuto zem, vyzařuje nejvzácnějším způsobem *milost*, a tak také zde. V tomto rodopisu jsou jmenovány čtyři ženy, v nichž, přes selhání a hřích lidí, byla zveličena Boží milost. Támar připomíná hřích Judův; Ráb byla nevěstka; Rut byla Moábská a u Betsabé musíme myslet na Davidův hřích.

V tomto Evangelium se o Ježíšově narození mluví jen krátce. Ale Písmo zcela jasně říká, že byl zplozen od Ducha Svatého a že se narodil z panny. Jen nevěra zde může klást otázky.

Josef, Mariin snoubenec, byl spravedlivý a nechtěl Marii nijak způsobit nepříjemnosti. Jestliže nebyla pannou, měla podle zákona a podle svého těhotného stavu být zabita (5. Mojžíšova 22, 20.21.23.24). Josef ji před tím chtěl zachránit. Avšak anděl mu zjevil div člověčenství Pána Ježíše. Nato se s ní Josef oženil, aby měla v Izraeli postavení provdané ženy, dříve než se stane matkou. V poslušnosti k Božímu slovu, které mu předal anděl, učinil vše, co mu bylo přikázáno.

„Aby se naplnilo...“ Tento a podobně znějící výrazy se v tomto Evangelium vyskytují častěji, aby bylo ukázáno, že Pán Ježíš je ten od proroků zaslíbený Mesiáš.

„A nazveš jméno jeho Ježíš.“ Ježíš znamená „Hospodin je spasení“. Bůh sám se stal člověkem, aby zachránil Svůj lid od jeho hříchů a aby se nadto stal Spasitelem světa. Tímto způsobem se mělo naplnit slovo z Izaiáše 7,14 a měl k nám přijít ten pravý Immanuel (= Bůh s námi). – Co znamená jméno Ježíš pro tebe osobně? Můžeš říci: „Pro mne je to jméno, které je nad každé jméno.“?

Bůh se staral o to, aby se tomu novorozenému, pravému Davidovu Synu, dostalo také odpovídající pocty. Z východu přišli moudří, hvězd znalí lidé, kteří se ve své vzdálené vlasti pravděpodobně zabývali také Písmy Starého zákona (4. Mojžíšova 24,17; Daniel 9,25). Chtěli tomu novorozenému Králi Židů, jehož hvězdu uviděli, přinést svůj hold.

Když se však v Jeruzalémě blíže doptávali na místo, kde se zdržuje tento král, přivedli celé město do neklidu: Herodesa proto, že nechtěl vedle sebe trpět soupeře, a Židy proto, že ve své nevěře nikterak nebyli připraveni přijmout svého Mesiáše. Písma znalí vůdcové lidu mohli na Herodesovu otázku ihned citovat Micheáš 5,2, kde je prohlášeno, že Kristus musí přijít z Betléma. Ani jeden z nich nedoprovázel mudrce, aby se Mesiášovi poklonil.

Jakmile muži z východní země opustili Jeruzalém, opět uviděli hvězdu, kterou pozorovali už dříve. Ta je vedla až k místu, kde bylo děťátko s Marií, svou matkou. S velebením padli, nikoli před Marií, nýbrž před děťátkem, a obětovali Mu své dary. *Zlato* mluví o božské přirozenosti Pána Ježíše, *kadidlo* o libé vůni Jeho dokonalého života jako člověka pro Boha a *myrra* o Jeho utrpení a Jeho obětní smrti.

Dříve, když Boží myšlenky ještě nebyly zcela zjeveny, tak jako tomu je nyní, mluvil Bůh k lidem často v noci skrze sny, aby jim ukázal Svou vůli (srovnej s Job 33,14–16). V prvních dvou kapitolách tohoto Evangelia se s tím několikrát setkáváme (1,20; 2,12.13.19.22). Avšak způsob, jak Bůh mluví, zda skrze anděla, skrze sen nebo jako dnes skrze Své slovo, je jen jedna stránka. Důležité je, abychom my, k nimž Bůh mluví, také slyšeli a byli poslušni, tak jako Josef v našem oddílu.

Citáty ve verších 15 a 18 mají dvojí význam. Tak na jedné straně je izraelský národ, který Bůh povolal z Egypta, považován za Hospodinova syna (2. Mojžíšova 4,22.23), a na druhé straně jím je sám Pán Ježíš. Ráchelin pláč pro její děti se poprvé naplnil, když všichni synové matek z Judy byli vedeni do babylonského zajetí. Druhé naplnění vidíme zde, když Herodes dal zabít všechny chlapce mladší dvou let v domnění, že zabije také Krále Židů.

Po návratu z Egypta byl Josef se svou rodinou veden do Nazaréta, kde on i Marie dříve bydleli (Lukáš 1,26.27; 2,4). Později označovali lidé často Pána Ježíše opovržlivým způsobem jako „Ježíše z Nazaréta“ nebo „Ježíše Nazaretského“ (Jan 1,46; 19,19; srovnej se Skutky ap. 24,5). – Tak zaujal místo uprostřed opovržených (Jan 1,47).

„V těch pak dnech“ – v Lukáši 3,1.2 je čas udán přesněji – se zjevil předchůdce přicházejícího Krále. Jako poslední prorok Staré smlouvy je Jan Křtitel označen Pánem Ježíšem za největšího z proroků (kapitola 11,11). Příchod Mesiáše měl nejen zvěstovat, tak jako druzí proroci, nýbrž směl Jeho příchod také prožít.

Tehdy nebyly silnice udržovány jako dnes. Proto bylo třeba odstranit překážky a vyrovnat cesty, dříve než projel král se svým průvodem. Pro příchod Pána Ježíše, Mesiáše, byly potřebné podobné korektury v srdcích lidí.

Izraelský národ sice očekával po staletí svého Mesiáše, ale lidé nebyli připraveni Jej přijmout. Nebylo možné, aby Pán zřídil Svou vládu uprostřed lidu, který se skládal jen z hříšníků. Proto volal Jan Křtitel lidi k pokání. Aby byli připraveni pro Mesiáše, bylo nutné, aby poznali a vyznali své hříchy a vydali o tom svědectví skrze křest.

Stejná zásada platí dnes pro všechny lidi. Bůh nabízí nebe všem, ale Jeho svatost, která musí hřích soudit, brání hříšníkovu, aby do něho vešel. To musí člověk poznat a před Bohem své hříchy vyznat, aby jeho vztahy k Bohu byly dány do pořádku (viz Žalm 32,5).

Ne všichni, kteří přišli k Janu Křtiteli, byli upřímní. Samospravedliví farizeové a nevěřící saduceové neviděli při sobě žádnou nutnost pokání. Opírali se o svůj původ, svou zbožnost, o náboženství, a domnívali se, že to pro ně stačí. Jan je vážně varoval.

Někteří čtenáři Bible mají potíže s 11. veršem. Jaký je význam slov: „křtíti Duchem svatým a ohněm“? Jan oznamoval, že Pán Ježíš učiní dvě věci: Ti, kteří budou činit pokání, budou pokřtěni Duchem Svatým a jako dobré ovoce budou shromážděni do obilnice Páně; ti, kteří Jej vírou nepřijmou, budou křtěni ohněm a jako plevy se dostanou do neuhasitelného ohně, tj. do věčného zatracení. Křest ohněm je soud, věčné odsouzení ztracených; křest Duchem Svatým není popsán jako nějaká neobyčejná dodatečná zkušenost věřících, nýbrž jako *znak* těch, kteří budou jako pšenice shromážděni do nebeské stodoly.

Jednoho dne přichází k Janovi Ten ohlášený sám. A Jan se zdráhá pokřtít Toho, jenž jako bezhříšný nemá zapotřebí pokání. Avšak Pán Ježíš se ve Svém ponížení staví na stranu těch, kteří činili pokání, aby přijali Krále. A pak zasahuje Bůh a Svým svědectvím rozptyluje každou pochybnost ohledně bezhříšnosti Pána Ježíše. „Tento jest ten můj milý Syn, v němž mi se dobře zalíbilo.“

Dříve než začala veřejná služba Pána Ježíše, byl veden na poušť, aby byl pokoušen od ďábla. Čtyřicet je v Bibli číslo plné zkoušky (např. 2. Mojžíšova 24,18; 4. Mojžíšova 14,34; 5. Mojžíšova 8,4; 1. Královská 19,8). Ano, ale bylo to nejisté, zda Pán Ježíš zůstane pevný? Ne, v žádném případě! On je pravý Bůh a pravý, bezhříšný člověk v jedné Osobě. Nikdy by nemohl zhřešit. Ale toto pokušení jasně ukázalo Jeho dokonalost.

Đábel pokoušel Pána v různém směru. Věděl o potřebách Jeho těla a pokoušel Ho nejprve *žádostí těla*. Ale tak jako byl Pán Ježíš Boží Syn, byl zároveň člověk, a jako takový chtěl být poslušen jen Boha. Namísto aby se dal se satanem do diskuse, odpověděl prostě Božím slovem.

Druhé pokušení bylo duchovního druhu a nepřítel to zkusil se *žádostí očí*. Před očima všech, kteří byli na nádvoří chrámu, měl Pán dokázat, že je Božím Synem. Ale On nechtěl nikdy Boha pokoušet, aby zkusil pravdivost Jeho slov, nýbrž chtěl být prostě poslušný.

Ve třetím pokušení spočívalo úskalí v *pýše života*. Jako Syn člověka bude Pán Ježíš skutečně jednou vykonávat vládu nad celým vesmírem. Nejprve ale musel projít smrtí a porazit satana. Po této cestě chtěl jít a přitom sloužit jen Bohu.

Veřejná služba Pána Ježíše začala v Galileji, v zemi, kde vládla duchovní tma. Kázal stejné věci, jaké zvěstoval už Jan Křtitel (porovnej 17. verš s kapitolou 3,2). Království nebeské (*správněji: království nebes*) je pojem, který se vyskytuje jen v tomto Evangeliu a znamená okruh vlády, která je vykonávána z nebe podle nebeských zásad. Nyní byl Král přítomen, ale bez pokání nemohli mít lidé na tomto království podíl. Mohl by Pán vládnout nad hříšnými lidmi, kteří nepoznali ani svůj ztracený stav, ani Boží lásku?

Na Své cestě podle Galilejského jezera povolal Pán první učedníky, aby Ho následovali. Měli se u Něho učit, čím je pro ně Boží láska, aby mohli pomáhat osvobozovat jiné lidi z bídy, do které je přivedl hřích. Moře představuje svět, do kterého je uvržena síť evangelia, aby lidé byli vedeni k Bohu (kapitola 13,47). Na volání Pána se učedníci všeho vzdali a šli za Ním.

Závěrečné verše kapitoly podávají krátký souhrn činnosti Pána v Jeho službě. Pověst o něm pronikla i za hranice Izraele a velké zástupy šly za Ním. Žel že nečteme nic o opravdovém pokání u těchto zástupů, které pravděpodobně očekávaly jen vnější, národní vysvobození (Lukáš 24,21).

V kapitolách 5–7, v tak zvaném kázání na hoře, ne-zvěstuje Pán Ježíš evangelium. Zde jako Král stanoví zásady Svého království. Platí pro všechny, kteří se k Němu přiznávají jako Jeho učedníci. Věci, které jsou zde uvedeny, mají vyznačovat také věřící našich dnů. Ačkoli patříme k Církvi, a tím jsme nebeský lid, máme přece, dokud žijeme na zemi, pozemskou odpovědnost. A ta je nám v následujících kapitolách představena.

Nejprve Pán popisuje charakterové znaky těch, které On – nikoli svět – nazývá „blahoslavenými“. „Chudí duchem“ jsou muži a ženy, kteří vědí, že se před Bohem nemohou vykázat žádnými přednostmi. Vyznávají svůj ztracený stav, opírají se zcela o Boží milost a věří v Boha jako děti.

Tichost, spravedlnost a milosrdenství jsou věci, které dnes před světem nemají cenu. Ale až Pán Ježíš v budoucnosti uplatní Svá práva nad touto zemí, obdrží tito „blahoslavení“ svůj podíl a svoji mzdu.

11. verš ukazuje, jak tyto verše platí pro dobu zavržení právoplatného Krále. Jeho následovníkům se nebude dařit lépe než Jemu. Ale jejich odplata bude velká, nejen v království, nýbrž i v nebi.

Pomocí soli a světla jsou představeny další dva znaky Ježíšových učedníků. Sůl uchovává čistotu a chrání před hnilobou. Každý učedník Pána by měl být tedy svědkem proti nespravedlnosti světa a příkladem praktické spravedlnosti. Když se věřící neoddělí od zlého a dokonce se se světem spojí, minul se svého povolání a k ničemu se nehodí. – Světlo svítí v noci nepřítomnosti Pána. Ale jak snadno je naše svědectví před lidmi tohoto světa zatemněno tím, že se necháme v životě zcela ovládnout starostmi a zaměstnáním (= kbelec). Kéž by se náš praktický život aspoň trochu podobal životu Pána Ježíše. O Něm čteme: „A život byl světlo lidí.“ (Jan 1,4)

Pak začíná Pán Ježíš mluvit o zákonu. Nepřišel, aby zrušil svaté Boží požadavky, nýbrž aby je naplnil. To se stalo v trojím ohledu: Svou dokonalou poslušností během Svého života učinil zákon velkým a slavným (Izaiáš 42,21). Ve Své smrti naplnil všechny jeho požadavky, které kladl na nás, přestupníky zákona (Galatským 3,13; Římanům 10,4). Svým Duchem uschopňuje věřící, aby naplnili spravedlnost zákona. – Zákon není nikdy životním pravidlem věřícího; ale skrze moc Ducha Svatého můžeme porozumět hlubšímu smyslu Božích nařízení, jak je zde Pán vyložil, a podle nich žít.

Když slyšíme slova Pána Ježíše, která říká k uvedeným přikázáním z Mojžíšova zákona, pozorujeme, jak velmi Mu jde o stav srdce a ne o vnější dodržování určitých předpisů. Jak snadno se začneme hněvat na své bližní (např. v rodině) a jak rychle vystupují v našich srdcích ošklivé nebo zlovolné myšlenky proti druhým! Zde nám Pán ukazuje, jak zlé to je v Božích očích.

Ve verších 23 a 24 je postavena důležitá zásada. Není možné blížit se Bohu (např. v modlitbě), když máme v srdci něco zlého proti svému bratrovi. Nejprve musíme dát do pořádku věc se svým bratrem.

Verše 27–30 nás poučují o měřítku, které musíme použít sami na sebe. To samozřejmě neznamená, že bychom si měli dělat nějakou tělesnou bolest. Pán říká, že se máme ve svém životě vzdát věcí, u nichž pozorujeme, že mohou vést ke zlému – i když se nám zdají být nepostradatelné.

Každému správně přemýšlejícímu čtenáři těchto veršů bude jasné, že spravedlnost, o které zde Pán mluví, nemůže být v životě dosažena ve vlastní síle. To je možné jen v novém životě, který věřící obdržel při svém znovuzrození, a v síle Ducha Svatého.

Jak jasná jsou slova Pána ohledně manželství. Bůh si nepřeje, aby bylo rušeno spojení, které mezi mužem a jeho ženou On ustanovil a daroval (kapitola 19,6). Pán tedy se vší jasností odsuzuje dnes obvyklé rozvody a opětné sňatky. V Jeho očích to je hřích.

Z oddílu o přísahání bychom si měli vzít k srdci toto: Bůh je všudypřítomný. Všechno slyší, všechno vidí. Zná také naše srdce a jeho pohnutky. Když si uvědomíme, že všechna naše slova jsou vlastně mluvena v Boží přítomnosti, k čemu pak potřebujeme podepírat jednotlivé řeči ještě přísahou?

Ze závěrečných veršů kapitoly vidíme, že učedníci Pána Ježíše mají zjevovat něco z milosti, podle níž jedná i Bůh, jejich nebeský Otec. Pod zákonem platilo: „Oko za oko, zub za zub.“ To je absolutní spravedlnost. Kdyby na nás bylo toto měřítko použito, byli bychom beznadějně ztraceni. Ale nám se dostalo milosti a milosrdenství. Proto bychom neměli prostě trvat na svém právu, nýbrž tuto milost dávat dále. – Možná že nemůžeme prosíci-mu, jenž k nám přijde, dát vše, co si přeje. Ale v žádném případě bychom ho neměli striktně odmítnout, nýbrž vyslechnout jej a podle svých možností mu pomoci.

V zákoně byla výzva: „Milovati budeš bližního svého.“ (3. Mojžíšova 19,18) Židovští rabíni k tomu přidali: „... a nepřítelů svého nenáviděti.“ Nyní však Pán Ježíš rozvíjí Svůj dokonalý zákon lásky – i vůči nepřátelům. Jestliže věřící poslechnou směrnice Pána a budou podle nich žít, budou při nich viditelné charakterové rysy jejich nebeského Otce a každý bude moci u nich tuto podobnost objevit. Jestliže ale budeme milovat jen ty, které považujeme za sympatické, protože jsou na nás laskaví, neděláme nic více, než co činí i největší hříšníci, kteří nemají spojení s Bohem. – Dokonalost v 48. verši znamená, že při nás nemá být žádná předpojatost, tak jako ani u Boha není přijímání osob (Skutky ap. 10,34; Římanům 2,11).

Ve verších 1–18 šesté kapitoly Pán Ježíš ukazuje, že máme být před Bohem i lidmi upřímní. Chtějme mít ve všech těchto věcech před očima Boha a toužit jen po Jeho uznání. On vidí všechno; ví všechno. Jemu nelze nic předstírat. – Almužna je staré slovo a znamená dar nebo příspěvek pro potřebného člověka. Kolik jemnosti je však při dávání potřebí, aby naše jednání zůstalo zde bez povšimnutí. Bůh je ale vidí a ve Svůj den je odmění (1. Korintským 4,5). Jestliže však hledáme chválu od lidí, chválu od Boha neobdržíme.

Jak se modlíme? Jsme varováni před tím, abychom z modlitby dělali záslužný skutek, jak tomu je, žel, v širokých řadách křesťanstva. Bůh nám daroval modlitbu, abychom Mu mohli předložit všechny své potřeby. Ví, co potřebujeme, dříve než se modlíme, a přesto chce, abychom používali tohoto spojení s nebem a řekli Mu vše, co se nás dotýká. On potom odpoví podle Své moudrosti. Při vší důvěrnosti, kterou můžeme v modlitbě vyjadřovat, nezapomínejme na to, ke komu se modlíme. Je to Bůh, náš Stvořitel (Kazatel 5,2).

Modlitba, které Pán učedníky tehdy učil, se vztahovala na jejich tehdejší postavení. Měli se modlit, aby se na této zemi dělo všechno v souhlasu s charakterem Otce a Jeho království. Žel že se to tak nestalo. Lidé právo-platného Krále ukřižovali. Proto dnes nemůžeme tuto modlitbu doslovně opakovat, ačkoli si i my přejeme, aby se naplnilo vše, co obsahuje. Dnes, v době milosti, by naše modlitby měly ukazovat, že jsme porozuměli zjevením, která Bůh daroval o Své Církvi a o našich vztazích k Bohu (Jan 15,7). V tomto smyslu, jako děti Otce, smíme Bohu předkládat potřeby a těžkosti tak, jak je vidíme (např. Lukáš 11,5).

Při odpouštění je stejně jako při dávání almužen vyjádřen náš postoj vůči lidem (verše 1–4 a 14,15). Půst je ale tak jako modlitba věcí mezi námi a Bohem. Půst znamená zcela všeobecně zřeknutí se věcí, které samy o sobě nejsou zlé nebo špatné. Zřekneme se např. věcí této země proto, abychom se mohli bez překážek věnovat věci Pána. Lidé kolem nás ale nemají pozorovat, jak mnoho nás toto zřeknutí stojí. Bůh by nás jinak musel označit za pokrytce.

Kde je naše srdce? U pomíjivých pokladů této země? Pak jsme ztratili ze zřetele své nebeské povolání. Naše oko už není upřeno jen na Pána Ježíše, jenž by chtěl být pokladem každého věřícího. Přebývá nyní v nebi a vše, co zde pro Něho žijeme a konáme, když např. své hmotné statky nepoužíváme prostě pro sebe, nýbrž je používáme ve službě pro Něho, bude pro nás v nebi uloženo jako poklad.

V Jan 1 je Pán Ježíš představen jako světlo lidí. On je to pravé světlo, které, přicházejíc na svět, osvětluje každého člověka (Jan 1,4.9). Co se ale děje, když toto světlo v člověku nevyvolává žádný účinek, když srdce setrvává v nevěře? Ach, pak toto srdce zůstává tmavé, ačkoli tu je světlo (23. verš; Jan 1,5).

Ten, kdo má prosté oko, bude sloužit jen jednomu mistru, Pánu Ježíši. Budme na stráži, aby naše srdce nezaujaly ještě jiné věci, např. peníze, neboť je nemožné, abychom zároveň sloužili dvěma pánům. Jeden vždy přijde zkrátka.

Je to Boží vůle, aby Jeho děti šly životem bez obav a starostí. Pán Ježíš těmito slovy nechce říci, že máme být nedbalí nebo neopatrní, ale vychází jimi vstříc našemu strachu a rozpakům před budoucností. Na Něho, jenž nás zachránil a až dodnes se o nás stará, se můžeme spolehnout až do konce. Ukazuje nám na ptactvo a květiny. Jak dobře se o ně Stvořitel stará a odívá je! A nejsme my jako děti nebeskému Otci mnohem vzácnější? Jak by na nás mohl zapomenout!

Pak vede naše zraky na to podstatné a jakoby říká: Postavte ve svém životě zájmy Božího království na první místo. Jestliže Jemu dáme první místo, bude se On starat o to ostatní.

Nechme tedy „zítrék“ klidně v Boží ruce. Bůh si ho vezme na starost a my se „dnes“ chtějme líbit Jemu. Dnešek máme využít k Božímu oslavení.

I v této kapitole ukazuje Pán svaté zásady, které mají vládnout v životě všech, kteří Jej uznávají za svého Pána a chtějí Mu být poddáni. Právě poddané zavrženého Krále lze poznat mezi jiným podle jejich chování vůči bližním.

„Nesudte.“ Nejde o věci, které Boží slovo zcela jasně odsuzuje jako zlé. Zde jsme varováni, abychom nesoudili skryté pohnutky, z nichž vychází jednání našeho bližního. A přece, jak rychle jsme nakloněni k tomu, abychom soudili druhé a ukazovali na to, co se nám na nich nelíbí (= tříska). Tu je potřebné, abychom se sami postavili do Božího světla, abychom poznali zlé ve svém srdci (= břevno). Nebudeme potom soudit mírou „milosrdenství“? (Srovnej 2. verš s kapitolou 5,7!)

Nevěřící lidé nevlastní Ducha Svatého, a proto nikdy neporozumějí, jak nám jsou vzácné Boží věci Bible. A kdybychom jim je vysvětlovali, neměli by z toho žádný užitek (6. verš).

„Proste... hledejte... tlucte.“ Bůh chce, abychom své prosby přednášeli s vytrvalostí a s energií. Nikdy nepřeslechne volání Svých dětí. „Kdo prosí, bere.“ Možná že neodpoví vždy podle našich představ, ale vždycky tak, jak to je pro nás dobré.

Žijeme ve světě, který se staví nepřátelsky vůči všemu, co přichází od Boha. Abychom v takovém okolí dovedli zvolit úzkou Boží cestu, abychom po ní šli a zůstali na ní, to vše vyžaduje námahu. I věřící je stále přitahován na širokou cestu hříšnou přirozeností, kterou v sobě ještě má. Ale Pán nás vyzývá, abychom vstoupili těsnou branou na úzkou cestu, která vede k životu. Brána je těsná; příliš těsná, než abychom jí mohli proklouznout se svou svévolí. V Mojžíšovi máme krásný příklad věřícího, jenž prošel těsnou branou a vstoupil na úzkou cestu (Židům 11,24–26).

Lidé, kteří přinášejí falešné učení, většinou neukazují ihned svou pravou tvář. Nejprve se tváří neškodně, aby snáze mohli za sebou strhnout učedníky (Skutky ap. 20,30). Jak se mohou věřící chránit před tímto nebezpečím? „Po ovoci jejich poznáte je.“ Mysleme např. na devítinásobné ovoce Ducha v Galatském 5, 22. Jsou tyto věci u takových lidí? Dalším testem je učení Krista, pravda o Osobě Pána Ježíše, jenž je pravý Bůh a pravý člověk v jedné Osobě (2. Jana 7–10).

Verše 21–23 se obracejí k pouhým vyznavačům. Kolik je tu vyznání ke křesťanství, ba ke Kristu, bez osobní víry v Něho! Lidé se nazývají křesťany, ale nechtějí nic vědět o osobním Spasiteli. Přejde den, kdy bude zjeveno, kolik toho bylo činěno ve jménu Krista, aniž by s Ním lidé měli živé spojení vírou. Pouhé vnější zdání pak neobstojí. Jak vážná bude odpověď Pána: „Nikdy jsem vás neznal. Odejděte ode mne, činitelé nepravosti.“ (23. verš)

Na závěr Svých slov poukazuje Pán na rozdíl mezi pouhým slyšením a praktickou poslušností Jeho slov. Neotřesitelnou skálou tu je Boží slovo – všechna slova, jež přicházejí z úst Toho, jenž je sám skála (1. Korintským 10,4). Všechno, co je takto založeno, stojí věčně. Tedy: slyšet a činit. *Činit* Boží vůli je jediný důkaz toho, že věříme. Spasen je člověk jen na základě víry bez jakýchkoli vlastních skutků. Ale snadno zapomínáme, že skutky víry jsou nutným následkem spasení. Ten, kdo vyznává, že je spasen, ale v praktickém životě není poslušen Božího slova, vystavuje prázdné tvrzení.

Autorita, se kterou Pán Ježíš učil, působila na Jeho posluchače. Cítili moc, která spočívala v Jeho slovech.

Po naučeních Krále nalézáme ve dvou dalších kapitolách Jeho skutky. Jako „Bůh s námi“ chodil Pán Ježíš, „dobře čině a uzdravuje všechny posedlé od ďábla“ (Skutky ap. 10,38). Jeden zázrak následuje za druhým a všechny vydávají svědectví o milosti a moci, ve které Pán Ježíš působil mezi Svým lidem, aby jej vysvobodil od následků hříchu a moci ďábla. Byl to Týž, jenž kdysi řekl: „Já jsem Hospodin, kterýž tě uzdravuji.“ (2. Mojžíšova 15,26)

První nemocný, jenž k Němu přichází, je malomocný. Malomocenství je v Bibli výrazným obrazem nečistoty a ošklivosti hříchu. Nemoc hříchu, stejně jako malomocenství, může být uzdravena jen Boží mocí.

Dalším nemocným je „šlakem poražený“. Nemluví to o bezmocnosti hříšníka? Nemůže si sám pomoci a je neschopný konat Boží vůli. Ale „Kristus, když jsme my ještě mdlí byli, v čas příhodný za bezbožné umřel.“ (Římanům 5,6) Jak obdivuhodné! – Vedle tohoto uzdravení září v tomto oddílu také vzácná víra římského setníka. Pohanský důstojník poznal více Pána Ježíše než Židé. Viděl Jeho vznešenost a věděl, že má neomezenou, božskou moc. A Bůh odpověděl na víru, kterou měl tento muž v Pána Ježíše, Svou milostí.

V nemoci Petrovy tchyně nám je představen neklid hříchu. Dokud člověk žije bez Boha, nezná vnitřní pokoj, opravdový odpočinek. Čím více se lidé od Boha vzdalují, tím více se zvětšuje horečný neklid v tomto světě. Ale jaká změna nastane, když velký božský Lékař uchopí ruku člověka, který je tímto způsobem nemocný (srovnej s 1. Tesalonickým 1,9).

Citát z Izaiáše 53 ukazuje na způsob, jak Pán uzdravoval nemocné. Pro Něho, Stvořitele, nebyl žádný případ příliš těžký; a přece nikdy neosvobodil člověka od jeho utrpení, aniž by s dokonalým soucitem neměl účast na jeho soužení. Během Svého života na zemi hluboce pociťoval následky hříchu (např. Jan 11,35.38)!

Vzhledem k učenictví zdůrazňuje Pán Ježíš dva důležité body: **1.** Ten, kdo Jej chce následovat, musí být hotov sdílet s Ním cestu opovržení, osamělosti a zřeknutí se mnoha pozemských věcí. **2.** Není možné chtít následovat Pána, a přitom si klást podmínky. Pravý učeník Pána musí plně uznat Jeho práva na své srdce. – Pro věřícího není šťastnější cesty, než když Pán Ježíš zaujímá v jeho životě první a ústřední místo. Nemůžeme zdůvodnit nedostatek radosti z křesťanství 21. veršem? Neříkáme snad také: „Pane, dopušť mi *prvé...*“, namísto abychom *nejprve* poslouchali Jeho a následovali Ho?

Genezaretské jezero je proslulé náhle vznikajícími prudkými bouřemi. Bez varování se v krátké době vyvine velmi silný vítr. Takovou bouři zažili učedníci, a při ní byla jejich víra vážně otřesena. Domnívali se, že se musí utopit. A my? Nedařilo se nám už uprostřed bouřlivých životních okolností podobně? Učedníci zapomněli, že na této cestě následovali Pána Ježíše a že On je s nimi, i když „spí“ a zdánlivě se nestará o jejich tíživou situaci. Může se potopit nějaká loď, v níž je Pán Ježíš? To je nemožné! To směli zakusit i učedníci, ačkoliv Vládce nad větrem a mořem musel pokárat jejich malou víru.

Na východním břehu jezera učinil Pán Ježíš smutnou zkušenost. Lidé si necenili Jeho přítomnosti. Prosili Jej, aby odešel z jejich končin, ačkoli dokázal, že Jeho moc je větší než moc satana. Mohl, a dodnes může, zcela osvobodit lidi, kteří jsou spoutáni ďáblem. Obyvatelé té krajiny přirozeně utrpěli hmotnou ztrátu, když se jim prasa utopila. Ale co měli jako Židé vůbec společného s těmito zvířaty? Zdá se, že tito lidé nechtěli, aby Pán Ježíš zasvítil do jejich života a odhalil věci, které nejsou v pořádku. Proto Jej poslali pryč. Jak je to smutné!

Všude se lidé od Pána Ježíše neodvraceli tak jako v krajině Gergezenských. Po Jeho návratu do Kafarnaum se přátelé jednoho ochrnutého muže chopili příležitosti a svého nemocného druha přinesli ke Kristu. Pán Ježíš, jenž vidí do *každého* lidského srdce, spatřil víru v srdcích těch, kteří ho nesli. Přišli k Němu s plnou důvěrou v Jeho moc. Vidí Pán Ježíš i v našem srdci takovou víru, když k Němu voláme o spasení některého nevěřícího známého?

Pán znal i srdce tohoto ochrnutého. Proto vychází vstříc nejprve většímu trápení, trápení hříchy obtíženého srdce, a odpouští mu jeho hříchy. Pak se obírá následky hříchu a propouští toho dříve ochrnutého se zdravými údry domů.

Pán Ježíš „viděl“ i myšlenky zákoníků. Jejich přemýšlení byla nejprve správná. Kdyby nějaký člověk odpouštěl hříchy, znamenalo by to rouhání. Ale chyběl jim rozhodující závěr. Měli poznat a přijmout, že před nimi nestojí člověk, nýbrž Ten, jehož jméno je „Bůh s námi“, jenž může odpouštět hříchy i uzdravit ochrnutého člověka. – Zástup je přemožen tím, co viděl, a oslavuje Boha. Nečteme ale nic o pravé víře v Pána Ježíše. Později je to opět zástup, jenž žádá Jeho smrt (kapitola 27,20–26).

Matouš byl celník, asi u brány Kafarnaum. Jistě už slyšel o Pánu Ježíši, možná že Ho už i viděl. Nyní přišel čas rozhodnutí. Na volání nového Mistra vstal a následoval Ho, tak jako to dříve učinili Petr, Ondřej, Jakub a Jan.

K jídlu v jeho domě byl pozván nejen Pán se Svými učedníky, nýbrž i Matoušovi dřívější přátelé a kolegové – celníci a hříšníci. To nemohli zákoničtí farizeové pochopit. Protože věřili, že sami milost nepotřebují, neuměli ocenit Boží milost k nehodným a ztraceným. Ale Pán Ježíš naštěstí nepřišel k těm, kteří si myslí, že se mohou vykázat nějakými přednostmi, nýbrž ke hříšníkům. Přišel kvůli mně a kvůli tobě.

Další verše ozřejmují mocný rozdíl mezi obdobím zákona a dobou milosti. Pán Ježíš nepřišel, aby ke starému systému něco přidal, nýbrž aby jej nahradil něčím zcela novým. Nové víno milosti nesmí být nikdy naléváno do starých lahví zákona; tím by se obojí zkazilo.

V tomto oddílu jsou do sebe vetkány dva divy. V obou případech nalézáme jak moc, tak i soucit Mesiáše uprostřed Jeho lidu.

Spasitel slyší trápení, které Mu vypráví kníže školy, a ihned vstává, aby s ním šel. Cestou je však víra tohoto otce vystavena tvrdé zkoušce, poněvadž Pán Ježíš je zadržen nemocnou ženou. I ta má víru; je přesvědčena, že postačí dotknout se Jeho šatů, aby byla uzdravena. A Pán Ježíš si na ni dělá čas. Uznává její víru a ujišťuje ji, že obdrží vše, v co doufala – je zcela uzdravena.

Mezitím se zdá, že pomoc pro dceru knížete školy přijde pozdě, neboť ta mezitím zemřela. Když Pán Ježíš přichází, jsou v domě už konány přípravy k pohřbu. Ale Jeho příchod vše mění, neboť On dává kvílícím Sionským olej veselého místo smutku (Izaiáš 61,3). Překonává utrhačný odpor, vyhání nevěřící zástup ven, vchází dovnitř, bere za ruku mrtvé děvče a přivádí je zpět k životu.

Takový zázrak nemohl zůstat skrytý. Jeden jej vyprávěl druhému, až pověst o tom pronikla celou zemí.

Dva slepí nazývají Pána Ježíše Davidovým Synem a apelují na základě této skutečnosti na Jeho milosrdenství. Pán vystavuje nejprve jejich víru zkoušce, a když dali kladnou odpověď, uzdravuje jejich slepé oči. Proč ale neměli tento div vyprávět dále? Pán Ježíš nechtěl být známý především jako činitel divů. Přál si, aby lidé byli zasaženi Jeho slovy a ne Jeho skutky. Víra v divy nikoho nezachrání. Aby člověk byl spasen, musí činit pokání ze svých hříchů a věřit v Pána Ježíše.

Po posledním divu v těchto dvou kapitolách čteme o tragickém důsledku, který farizeové vyvodili ze skutků Pána. Byli rozhodnuti se mu protivit. Odmítli všechny důkazy o tom, že On je Kristus, a připsali Jeho moc ďáblu. To bylo úplné zavržení ze strany těch, kteří Jej měli přijmout (Jan 1,11).

Zástup byl jako stádo ovcí bez pastýře, neboť ti, kteří měli být vůdci a pastýři, se nestarali o blaho ovcí a dobrého Pastýře zcela odmítli. Ale špatnost vůdců lidu, jejich selhání v péči o stádo i jejich nenávist proti Pánu Ježíši byly pro Něho důvodem navíc, aby vyplnil dílo lásky při těch, kteří potřebovali Jeho pomoci. Proto ta slova k Jeho učedníkům: „Žeň zajisté jest mnohá... protože prostě Pána žně, ať vyšle dělníky na žeň svou.“

Jako Pán žně vysílá nyní Mesiáš Své posly. Dvanáct učedníků, které k sobě postupně připojil, je nyní nazváno apoštoly (= vyslanci) a jsou uvedeni jmény. Jako Královi vyslanci měli jít jen ke ztraceným ovcím domu izraelského a zvěstovat evangelium království. – Později, po zavržení a ukřižování Pána, se úkol apoštolů změnil. Pak měli jít i za hranice Izraele a zvěstovat evangelium milosti všem národům (Matouš 28,19; Marek 16,15; Lukáš 24,46.47; Skutky ap. 1,8). Je důležité dbát tohoto rozdílu.

Jako poslové Krále neměli apoštolé zapotřebí brát si na cestu peníze, mošnu, šaty atd. Poddaní Krále se měli o královské vyslance v každém směru starat a podporovat je. Moc, jíž Pán apoštoly vybavil, aby vyháněli nečisté duchy, aby uzdravovali nemocné a křísili mrtvé, vydávala svědectví o tom, kdo je vyslal.

Když přišli do města nebo do vesnice, měli se vyptat, kdo tam je hoden, tj. kdo tam žije v Boží bázni a očekává na vykoupení Izraele, jako např. Simeon v Lukáši 2,25. Tam měli jít, zůstat tam a pokoj, který přinášeli od Krále, měl přijít na ten dům.

Odmítnutí poslů Krále bude mít za následek horší soud, než jaký očekává bezbožná města Sodomu a Gomoru. Porovnej k tomu vážná slova Pána k městům, která přes Jeho zázraky nečinila pokání (kapitola 11, 20–24)! Čím více světla lidé o Bohu mají, tím větší je jejich odpovědnost.

Až do 15. verše se směrnice Pána učedníkům vztahují hlavně na jejich službu v době *před* Jeho smrti. Verše, které následují potom, mají všeobecnější dosah a zahrnují celé období mezi prvním příchodem Krista na zem a Jeho zjevením ve slávě jako Syna člověka (23. verš). V souhlasu s charakterem Matoušova Evangelia stojí ale také to, co je v těchto verších řečeno ve spojení s Izraelem.

Pronásledování, která zde Pán oznamuje, postihla učedníky už brzy po Jeho smrti (viz zprávy ve Skutcích apoštolů). To všechno se bude opakovat po vtržení Církve do nebe a před zjevením Syna člověka všem zvěstovatelům evangelia království (srovnej s kapitolou 24,9–14.30). Avšak neměli se bát. Pán je ujišťuje Svou pomocí skrze Ducha Svatého. „Já zajisté dám vám ústa a moudrost, kteréž nebudou moci odolati, ani proti ní ostáti všichni protivníci vaši.“ (Lukáš 21,15)

Od začátku křesťanství byli věrní svědkové Pána Ježíše pronásledováni – nejprve od Židů, později římským císařem. Ale přitom měli pamatovat na to, že toto vše se dělo i jejich Pánu. Posmívali se Mu, byl pronásledován a zavržen. Lidé se dokonce odvážili označit Jej za kníže démonů.

„Nebojte se jich,“ tzn. lidí; Bůh jednoho dne přivede všechno na světlo a bude soudit skryté věci lidské (Římanům 2,16). Člověk se má bát jen Boha, „který může i duši i tělo zatratiti“.

Jaké to je povzbuzení a jaká útěcha, když víme, že máme co činit s Bohem, jemuž neujde ani to nejmenší. Jak velká je Boží účast na blahu Jeho lidu! Chtějme důvěřovat Boží lásce a nebát se následků věrného vyznání jména Pána. Přijde den, kdy tato věrnost obdrží v nebi odměnu. Tam, v přítomnosti Otce, bude Pán každého, jenž byl věrný, jmenovat jménem. Zapře ale ty, kteří se zde na zemi za Něho styděli.

Nestojí 34. verš v rozporu s tím, co zvěštovali andělé při narození Pána betlémským pastýřům (Lukáš 2,14)? Ne, neboť v těchto verších zde je Pán Ježíš viděn jako zavržený (srovnej s 25. veršem), a tím začalo nové období (Lukáš 22,35–37). Pán Ježíš, zavržený a zabítý od lidí, se stal Osobou, u níž se lidé rozdělují do dvou kategorií. Ten, kdo se s rozhodností postaví na stranu opovrženého Ježíše z Nazaréta, protože v Něm našel svého Vykupitele, musí počítat s ostrým odporem nevěřících. Často se to stává dokonce i uvnitř rodiny.

Pravé učednictví je spojeno se zřeknutím se některých věcí této země, ale také s požitkem obecenství s Pánem Ježíšem a s bohatou odměnou v budoucnosti. Vzít na sebe Jeho kříž znamená uskutečňovat, že jsme s Ním zemřeli, a to vzhledem ke všemu, co by Mu mohlo vzít první místo v našem životě a co nás zdržuje od poslušnosti vůči Němu.

Spasení člověka závisí jen na přijetí zvěstovaného Slova, a tím na přijetí Pána Ježíše vírou. Ale pro to musel Spasitel vytrpět za nás na kříži celý trest, který jsme si zasloužili. Není tato myšlenka pro nás, kteří jsme Jej přijali, povzbuzením, abychom Ho byli poslušní, abychom Jej následovali a byli pro Něho svědectvím? Žádná naše oběť by se nám neměla zdát příliš velkou.

Jan Křtitel věrně vyplnil svoji službu a nezamlčel volání k pokání ani před králem Herodesem (kapitola 14,3–5). Nyní za to trpěl ve vězení. V těchto okolnostech se stal nejistým vzhledem k Osobě Pána; neboť neviděl nic ze slávy Mesiáše, jehož byl předchůdcem. Možná že doufal, že od Něho bude vysvobozen z vězení. – Kristus ve Své odpovědi připomíná uvězněnému prorokovi všechny zjevné důkazy, které Jej prokazovaly být tím zaslíbeným Mesiášem Starého zákona. Poněvadž však chyběla všechna vnější sláva, bylo zapotřebí víry, aby se člověk na Něm nehoršil.

Když tazatelé odešli ke svému uvězněnému mistru, vysvětlil Pán zástupu pravé postavení Jana Křtitele. Byl to největší prorok Staré smlouvy, neboť jen jemu bylo dopřáno, aby viděl Toho, jehož zvěstoval.

Pro mnoho čtenářů je 12. verš nesrozumitelný; ale zavržení Pána jej vysvětluje. Jak Jan, tak i Pán ukazovali, že k vejítí do království je zapotřebí pokání. Pyšní Židé se domnívali, že jejich původ od Abrahama postačuje (Lukáš 3,8; Jan 8,39) a nechtěli nic vědět o království s takovými podmínkami. Sváděli lid, aby zavrhl svého Krále. Ten, kdo přesto přijal slovo Pána, musel překonat všechny odpory, které jej obklopovaly, aby mohl touto cestou jít (Lukáš 13,24; Jan 9,22).

„Kdo má uši k slyšení, slyš!“ jsme četli včera. Ale zdálo se, že uši Židů jsou hluché. Ani vážné volání Jana Křtitele k pokání, ani radostné poselství milosti Pána Ježíše se nedotklo masy lidu. O Janovi, který žil oddělen od hříšníků, řekli: „Dábelství má.“ Pána Ježíše, jenž hledal kontakt s jednotlivými lidmi z lidu, označili za žráče a pijana vína a za přítele hříšníků.

Toho, kdo uprostřed takového národa věnoval sluch hlasu Pána a přijal Jej, Pán označil za „syna moudrosti“. Takový zvolil dobrý díl (viz také verše o moudrosti v Přísloví 8,32–36).

Slova, jimiž Pán hrozil soudem městům, kde učinil nejvíce zázraků, vedou bezděčně naše myšlenky k městům v naší zemi. Po staletí zde bylo zvěstováno evangelium o Boží zachraňující milosti. Každý občan může vlastnit Bibli ve své řeči. Vládne svoboda víry, svědomí a shromažďování. Ale jak to vypadá se srdci lidí? Nemusíme zjišťovat přibývajícím odpadnutím od Boha a Jeho zásad? Jaký hrozný soud postihne všechny nevěřící, kteří žili v tak zvaných křesťanských zemích!

„V ten čas.“ Byly to dny, kdy Pán Ježíš musel s bolestí konstatovat Své zavržení od Židů. Co činí v takové situaci? Je v Jeho srdci hořkost, jaká by asi byla v našich srdcích? Ne. V dokonalé závislosti na Svém Otci přijímá všechno z Jeho ruky a chválí Jej, že celé požehnání, které je spojeno s Osobou Pána a se zjevením Otce, případně nyní jiným, totiž „nemluvňátkům“. Tím jsou míněni věřící, ať se najdou kdekoli. Každý bez výjimky může mít na těchto požehnáních podíl, když zaujme postavení „nemluvňátka“ a ve vší sprostnosti věří. Pozvání Pána: „Pojďte ke mně“ se obrací ke *všem*, kteří pracují a jsou obtíženi hříchy.

Ve verších 28 a 29 se mluví o dvou druhích odpočinku. Když nějaký člověk přijde jako pracující a obtížený s pokání činícím srdcem ve víře k Pánu Ježíši, obdrží odpuštění všech svých hříchů, a tím odpočinutí svědomí. Všem, kteří takto našli svého Vykupitele, by Pán chtěl darovat i odpočinek srdce, a sice ve všech okolnostech života. Tento odpočinek nalezneme jen tehdy, když na sebe vezmeme Jeho jho, tzn. když poddáme svou vůli Jeho vůli a jsme Ho poslušni. – Obdobu najdeme ohledně pokoje: pokoj s Bohem (Římanům 5,1) a pokoj Boží (Filipským 4,6.7).

To, co učedníci dělali, bylo podle Mojžíšova zákona absolutně dovoleno (5. Mojžíšova 23,25). Židé však měli ještě celou řadu předpisů z tradic starších. Podle názoru farizeů jednali učedníci při trhání klasů proti těmto nařízením. Pán Ježíš se chápe příležitosti, aby těmto zákonickým lidem ukázal, jak věci posuzuje Bůh. Příkladem z Davidova života vytvořil Pán obdobu k tomu, co zakusil On sám. Co prospělo vnější dodržování nařízení, když lidé nechtěli uznat právoplatného krále? Ke druhému příkladu Pán připojuje: „Větší jest tuto nežli chrám.“ Bůh sám byl uprostřed lidu, ne v chrámě, ale v Osobě Svého Syna, kterého nikdo neznal, než jedině Otec. Přišel k nim ve velkém slitování. Kdyby to farizeové poznali, jednali by v podobném smyslu a neodsuzovali by učedníky, kteří byli za daných okolností nevinní.

Protože Židé Pána jako svého Mesiáše zavrhli, zaujal nyní postavení jako Syn člověka, jehož práva jdou přes celý vesmír. Jako Hospodin Starého zákona byl také Pánem soboty. On ji ustanovil; On ji také mohl s koncem období zákona dát opět stranou.

Pro farizeje nebyla otázka správného dodržování soboty ještě vyřizena a pomocí lstivé otázky chtěli získat důvod k obžalobě proti Pánu. Ale On přivedl protiotázkou farizeje k témuž bodu, který jsme viděli včera, totiž k Božímu milosrdenství. Jestliže Židé porušovali sobotu proto, aby zachránili jednu ovci, prokáže Bůh tím více milost a milosrdenství, a to po všechny dny bez rozdílu, aby zachránil lidi, kteří upadli pod hrozné následky hříchu!

Uzdravení člověka s uschlou rukou a slova pravdy, která museli slyšet, popudily farizeje natolik, že se radi-li, jak by Pána Ježíše zabili. Avšak on jim ušel, neboť Jeho hodina ještě nepřišla.

Citát z proroka Izaiáše popisuje na jedné straně ti-chost a pokoru Mesiáše, který si nepřál žádné publicity (verše 16 a 19), a na druhé straně jsou tato Boží slova vzácným svědectvím o Jeho Synu, jenž se dobrovolně stal služebníkem. Byl jediným člověkem na této zemi, v němž mohl Bůh nalézt Své úplné zalíbení. Nikdo ne-mohl obdržet Ducha Božího na základě vlastní dokona-losti, jen On. – Jak příkrý je však protiklad mezi těmito slovy a tím, co si lidé všeobecně o Pánu Ježíši mysleli!

Pán Ježíš dokazuje ještě jednou Svoji moc nad neviditelným světem démonů, když uzdravuje posedlého, takže ten ubohý muž opět vidí a mluví. Nejraději bychom na udivené volání zástupu: „Není-liž tento ten Syn Davídv?“ odpověděli srdečným: „Ano, je to On; věřte v Něho!“ Žel že je zástup od svých vůdců ihned umlčen rouhavým opačným prohlášením. Již podruhé tvrdí, že Pán vyhání demony skrze knížete démonů.

Pán Ježíš, jenž znal jejich myšlenky dříve, než byly vysloveny, jim ukazuje, jak je jejich vysvětlení nesmyslné. Satan přece nemohl bojovat sám proti sobě. Spíše to bylo tak, že Mesiáš vnikl do domu toho silného a svázal jej (viz kapitolu 4,1–11). Na základě tohoto vítězství mohl Pán nyní osvobozovat ty, kteří se nalézali pod satanovou mocí.

Verše 31 a 32 přivedly už mnoho věřících do těžkostí, protože se domnívali, že zhřešili proti Duchu Svatému. Jestliže však zvažujeme věci v jejich souvislosti, je záležitost jasná. Zde jde o tvrzení, že *moc*, v níž Pán působil, pochází od satana. Farizeové označovali *moc* Duha Svatého za moc ďábla. Takové rouhání nebude provinilým odpuštěno. Ani tehdy, ani v budoucnosti, kdy se tato *moc* znovu rozvine.

V této kapitole dosahuje odmítnutí a zavržení Pána Ježíše od vůdců národa rozhodujícího vrcholu. Tím přijímá také služba Pána jinou formu. Pán k nim nyní mluví jasně a srozumitelně o Své smrti. Je to to jediné „znamení“, které pro ně má, neboť ví, že Jej ukřižují. Ale jakou vinu tím na sebe vzali! Byl tu více než Jonáš a více než Šalomoun, a přece se v srdcích neukázalo žádné pokání!

Verše 43 až 45 krátce popisují minulou, přítomnou a budoucí historii nevěřících Židů. Z dřívější modloslužby tu v době Pána Ježíše už nic nezbylo. Dům byl „prázdný, vyčištěný a ozdobený“. Ale nebyla tu ochota nechat vejít Krista. Proto v budoucnosti, za antikrista, opět vejde duch modlářství (Zjevení 13,11–15).

Otázky: „Kdo jest matka má? A kdo jsou bratři moji?“ ukazují ukončení Jeho vztahů k tomuto lidu, ke kterému svým původem patřila i Jeho matka i Jeho bratři. Nyní tu k Němu povstal nový vztah. Spjoval se s těmi, kteří přijali Jeho slova a kteří činili vůli Jeho Otce. K nim patřila Jeho matka a později i Jeho bratři, ačkoli po nějakou dobu v Něho nevěřili.

První verš této kapitoly je pozoruhodný, neboť popisuje, co se tehdy historicky stalo. Když byl Pán Ježíš od Svého národu zavržen, opustil *dům izraelský* a obrátil se ke *všem národům*, jejichž obrazem je *moře* (srovnej se Zjevením 17,15).

Zavržením Krále vzalo království nebes na tomto světě skrytý charakter. Tato neviditelná forma království je popsána v podobenstvích naší kapitoly. Platí tedy pro dobu, ve které žijeme. Sláva a moc tohoto království budou zjeveny teprve v budoucnosti, za doby tisíciletého království.

Po prvním podobenství – blíže se o něm zmíníme od 18. verše, kde Pán sám vysvětluje Svá slova – Jej učedníci do jisté míry přerušují otázkou: „Proč jim v podobenstvích mluvíš?“ Pán Ježíš ve Své odpovědi ukazuje důsledky, které s sebou Jeho zavržení přineslo. Tomu, kdo Jej odmítl, kdo nechtěl poslouchat Jeho slova a nechtěl je přijmout, zůstala skryta Boží zjevení (zde tajemství království nebes). Tento soud postihl tehdy Židy. Postihne však také křesťanstvo tou mírou, jak bude dávat stranou Krista a Jeho Slovo. Kéž bychom patřili k těm, kteří Pána přijmou jako Spasitele a budou prakticky poslušni Jeho Slova, abychom stále lépe rozuměli Božím myšlenkám.

Slovo o království bylo kázáno od Pána Ježíše, toho božského Rozévače, a od Jeho učedníků (kapitola 9.35; 10,7). Dnes je Boží slovo zvěstováno a šířeno nesčetnými služebníky Pána. Přitom nepadá semeno Slova vždy na připravenou půdu srdce. Jsou takoví, jejichž srdce se podobají pevně ušlapané cestě. Slovo nemůže vůbec vniknout. Zůstává bez účinku a nepřítel se stará o to, aby byla vymazána i vzpomínka na to, co slyšeli.

Jiný se ze slyšeného slova raduje. Ale zůstává jen při vzrušení citů bez pravého pokání a obrácení. Když přijde zkouška, ve které je zkoumána pravost víry, uráží se na tomto slovu a opět je zavrhuje.

U třetího stavu srdce je slovo vsáto „do trní“. Jak může semeno růst v srdci, kde vládou starosti všedního života a myšlenky na peníze? Slovo je udušeno.

Srdce, které je přirovnáno k dobré zemi, je připravené. Zde je slovo přijato vírou. Výsledkem je pokání a obrat, nové narození a život, který přináší užitek pro Boha.

Toto podobenství ale mluví všeobecně o postoji vůči Božímu slovu. Ukazuje, proč někdy ani v životě věřících není žádné ovoce. Je to tehdy, když je naše srdce zatvrzeno, když je povrchní nebo znečištěné.

Druhé podobenství ukazuje důležitý charakter království v dnešních dnech. Království – můžeme také říci: křesťanstvo – se, žel, neskládá už jen z pravých věřících. Pro nedostatečnou bdělost křesťanů se nepříteli podařilo přivést mezi věřící takové lidi, kteří se ke křesťanství přiznávají navenek (např. skrze křest), ale nemají nový život z Boha. Jsou v podobenství srovnáváni s plevem, který je pšenici podobný.

Na otázku služebníků, zda mají plevel vytrhat, odpovídá Pán záporně. Lidé nedokázali nepříteli zabránit v rozsévání plevle a ještě méně jsou schopni plevel vytrhat. Historie církve to dokazuje. Kolik věřících bylo ve středověku zabito, když se lidé pokoušeli vymýtit kacíře! „V době žně“, tedy v posledním úseku tohoto časového období, provedou rozdělení andělé. Věřící budou vzati do nebe a nevěřící budou odděleni k soudu.

V podobenství o hořčičném zrně máme další charakter království v době nepřítomnosti Krále. To, co bylo v tomto světě na začátku malé a nevýznamné, se rozvinulo ve strom, to znamená, že se stalo mocí. Ano, křesťanstvo se v tomto světě stalo vlivnou mocí.

Kvas je v celém Svatém Písmu obrazem zla. Zde, ve čtvrtém podobenství, jde především o zlo ve formě falešných učení, která vnikla do království, kde by mělo platit jen slovo Pána a Krále. Dnes nalezneme pod „křesťanským“ pláštěm prakticky každé zlé a převrácené učení, které si lze vymyslet. Kvas zcela prokvasil mouku.

Čtvrtým podobenstvím ukončil Pán Svou veřejnou řeč. Sdělil věci, které byly až do té doby skryté v Božím srdci (= tajemství), a tím naplnil slovo ze Žalmu 78,2.

Dříve než Pán připojil další tři podobenství, vysvětlil Svým učedníkům v úzkém kruhu (v domě) podobenství o koukoli v poli. Je možná nápadné, že se zde mluví prakticky jen o úkolu andělů a o koukoli. Co se děje s pšenicí? *Dříve* než andělé vykonají soudy nad pouhými křesťanskými vyznavači, budou všichni věřící vtrženi ke svému Pánu (1. Tesalonickým 4,16.17). Při zřízení království ve slávě se budou v nebeské části království (království Otce) skvíť jako slunce. Milost je už nyní učinila schopnými „k losu svatých ve světle“. Ale pak budou ve slávě uskutečňovat to, co dnes vlastní vírou.

Ve třech posledních podobenstvích je osvětlena „vnitřní“ stránka království nebes. Uprostřed křesťanstva, které se stalo mocným, v němž je smícháno dobré se zlým a kde vzniklo mnoho falešných učeních, vidí Pán něco, co je pro Něho vzácné.

Kdo je tím pokladem, touto perlou, kvůli které prodal vše, co měl? Jsou to všichni praví věřící, kvůli kterým opustil slávu nebe, stal se chudým a obětoval sám sebe na kříži. Za tuto vysokou cenu vykoupil Svůj lid.

V té *jedné* velmi drahé perle vidíme vykoupené doby milosti v jejich celku jako Církev (Shromáždění), kterou On miloval a sám sebe za ni dal. Brzy přijde chvíle, kdy sobě představí Svou Církev, nemající poskvrny ani vrásky, svatou a bez úhony (Efezským 5,25.27). Pak bude sláva a vzácnost této perly pro všechny viditelná.

Síť představuje zvěstování evangelia ve světě, v moři národů. Křesťanství, výsledek tohoto kázání, bylo masami lidí přijato jako náboženství. Podobají se rybám, které síť zahrnula. Rybáři, to jest služebníci Pána, mají úkol, aby se zabývali pravými věřícími, aby je vyvedli ze světa a shromáždili je kolem Krista jako jejich středu.

Jestliže učedníci porozuměli naučení Pána, pak se stali učenými (v Písmech) v království nebes. To „staré“ je to, co už znali, tj. království ve slávě, jak je oznamoval Starý zákon. „Nové“ naproti tomu je království v charakteru, který přijalo po zavržení Krále, o čemž mluví podobenství této kapitoly.

Vše, co lidé Nazarétu a okolí o Pánu Ježíši dosud věděli, Jej neodlišovalo od jiných lidí. Byl pro ně syn tesaře. Znali Jeho matku, Jeho bratry a sestry. Odkud nyní tato moudrost, s níž učil, a tyto divy? Velmi se divili, ale jejich nevěřící srdce nebyla ochotná v Něm vidět Božího Syna. „Zhoršili se na něm.“ Nectili Jej ani jako proroka.

Bůh byl v Osobě Svého Syna u nich. Ale jejich nevěra Pánu bránila, aby v jejich středu vykonal mnoho divů milosti. Tvrdá, vzpěchující se a nevěřící srdce mohou i dnes Bohu bránit v tom, aby vykonal nějaký skutek milosti. Skrze víru stojí Boží moc a milost ještě dnes k dispozici všem lidem. Ten, kdo ji pro sebe nechce použít, bude muset jednou žalovat sám na sebe.

Když Herodes uslyšel o Pánu Ježíši a Jeho působení, dostal strach. V pověrečné bázni se domníval, že Jan Křtitel vstal z mrtvých. Duch Svatý však používá tuto příležitost k tomu, aby zpětně sdělil, za jakých okolností musel Jan Křtitel položit svůj život.

Jan, jenž lidem předkládal jejich hříchy a volal je k pokání, nezamlčel ani hřích krále, jenž žil v cizoložství se ženou svého bratra. Tuto neohroženost nejprve zaplatil ztrátou svobody. Byl uvězněn, ale ještě nebyl zabit, protože Herodes se bál lidu. Avšak přišla chvíle, kdy se Herodias mohla prorokovi pomstit za jeho slova.

„I zarmoutil se král.“ Asi se v něm hnulo svědomí, ale nečinil pokání. Zůstal vězněm své přísahy, a tak kvůli společnosti splnil přání Herodiady.

Hluboce zarmoucení Janovi učedníci vzali zhanobené tělo svého mistra a pohřbili je. Pak vyhledali Pána Ježíše a vyprávěli Mu vše, co se stalo a co prožili. Jejich konání je pro nás příkladem. Kam jdeš ty se svou bolestí, se svým smutkem, se svým zlomeným srdcem? Pověz to Pánu Ježíši! U Něho najdeš porozumění, soucit a srdce plné vroucí lásky.

Když Pán uslyšel zprávu o násilné smrti Svého předchůdce, odešel z oné krajiny na pusté místo. Ale ani tu nebyl sám. Zástupy se všemi svými potřebami a trápeními šly za Ním. Pošle je nyní pryč? To bylo nemožné! Vnitřně pohnut nad nimi, uzdravoval jejich nemocné a opatřil je potravou. Opět se naplnilo jedno proroctví na Mesiáše: Žalm 132,15. Všimněme si ale, *jak* to učinil.

Nejprve vyzval Své učedníky: „Dejte vy jim jísti.“ Měli se naučit používat Jeho moc. Na to museli vyznat, že nemají nic, čím by uspokojili současné potřeby. To, co dali dohromady, by možná stačilo pro pár učedníků.

Pán je ale povzbuzuje, aby to málo přinesli k Němu. On chce použít právě to, co mají. A když to k Němu přinesli a On tomu požehnal, měli to *oni sami* rozdělovat zástupům.

Neplatí to i dnes? Když ti Pán dá nějaký úkol, chce použít právě to málo, co máš a co jsi. Přines to k Němu! Nepokoušej se zvládnout úkol vlastní silou. Jen požehnání Pána učiní nám svěřené dary působivými, takže mohou být k užitku druhým.

Tyto verše jsou více než nějaká historická zpráva o tehdejších událostech. Ilustrují nám časové období nepřítomnosti Pána, v němž dnes žijeme. – Hora, na kterou Pán sám vystoupil, nám připomíná Jeho návrat do nebe, když vstal z mrtvých. Co tam dělá? Modlí se. V nebi nyní vykonává pro Svůj lid, který je zde na zemi, velekněžskou službu (Židům 2,17.18; 4,14–16; 7,25). Během nepřítomnosti Pána Ježíše je na této zemi noc. K tomu jsme jako věřící na cestě ke druhému břehu vystaveni všelijakým bouřím. Ale nezapomeňme nikdy: Pán ví o našem trápení. Svým časem k nám přijde se Svým útěchyplným zvoláním: „Doufejte (*Budte dobré mysli*), já to jsem, nebojte se,“ a se Svou pomocí.

V Petrovi vidíme obraz své vlastní cesty víry vstříc Pánu Ježíši. Dokud hledíme jen na Toho, jenž na nás zavolal: „Pojď!“, jde vše dobře. Jakmile však začneme hledět na okolnosti a kvůli těžkostem ztratíme Pána z očí, přikrade se do našeho srdce strach a my se začneme topit. Nechá nás Pán zahynout? Ne, i dnes je tu přítomná Jeho milost jako tehdy, když vztáhl Svou ruku a zachránil tonoucího Petra. – Ale myslíme na to, že Pán je více oslaven, když Mu neotřesitelně důvěřujeme a nepochybujeme.

Zákoníci a farizeové drželi vedle Písem Starého zákona mnoho tradic starších, jimž připisovali nadměrnou cenu. Pán Ježíš jim ukazuje na příkladu, jak pro své tradice překračují Boží přikázání. Jestliže někdo to, co bylo potřebné k podpoře rodičů, přinesl jako dar pro Boha do chrámu, byl podle ustanovení starších osvobozen od zachování Božího přikázání: „Cti otce svého i matku.“ Kéž bychom se nechali slovy Pána varovat před křesťanskými tradicemi. Ty nemohou být nikdy stavěny na roveň nebo dokonce nad Boží slovo.

Petrovi činilo potíže porozumět slovům Pána Ježíše. Učedníci byli Židé, a ti byli zvyklí považovat za znečištění jen vnější věci. Od nich musel být člověk očištěn omýváním nařízeným v zákoně. Nepoznali, že to byly jen obrazy skutečnosti, jak ji vidí Bůh. Člověka znečišťuje hřích a ten vychází z přirozeného srdce. Nejprve jsou jmenovány zlé myšlenky. Ty jsou pohnutkami srdce, které nikdo kromě Boha nemůže pozorovat. Ale přinášejí všechny zde vyjmenované hrubé hříchy, které zneuctví Boha, zbavují člověka hodnosti a natrvalo v něm kazí jeho přirozený pocit o dobrém a zlém.

Kananejská žena z krajiny Týru a Sidonu hledala u Pána pomoc pro svou těžce nemocnou dceru a nedostala odpověď. Proč byl Pán vůči volání této ženy o pomoc jakoby lhostejný?

Jako Davidův Syn, jak Jej nejprve oslovila, přišel jen k domu izraelskému. Až jako Davidův Syn jednou zaujme trůn a bude vládnout, nebude už pro nepřátele Jeho lidu žádná milost, nýbrž jen spravedlnost. V tomto ohledu na Něho neměla tato žena jako pohanka žádný nárok.

Ale On přišel také v milosti a jako vyjádření Boží lásky co „Spasitel světa“. Jakmile tato žena zaujala místo, které náleží před Bohem každému hříšníkovi, odpověděl Pán na její víru. Ztracený hříšník nemá žádný nárok na Boží odpověď a pomoc. A přece Bůh neodmítne nikoho, kdo zaujme v pokoře to nejnižší místo, místo hříšníka. Jak obdivuhodná je Boží láska! Právě proto, že tu jsou hříšníci, kteří nemají žádnou sílu, aby se sami zachránili, přišel Spasitel a vykonal dílo, na jehož základě může Bůh prokázat milost všem lidem.

Z krajin Týru a Sidonu se Pán vrátil opět do Galileje. Zde odpověděl obdivuhodným způsobem na víru těch, kteří k Němu přinesli své nemocné, tím, že všechny uzdravil. A všechno vyznělo k oslavení Boha Izraelova.

Podruhé vidíme, jak je Pán Ježíš vnitřně pohnut nad zástupem, který s Ním byl už tři dny a jistě spotřeboval vlastní zásobu jídla. Poznáváš, s jakým soucitem bere Pán na vědomí všechny potřeby lidí? On počítal dny, a protože ví, co to je hlad, neodesílá nikoho, kdo k Němu přichází, prázdného. Není to pro nás vzácné, když smíme vědět, že Pán Ježíš je ještě dnes tentýž? Nepřehlíží nikoho, ani nezapomíná na žádného z těch Svých.

Při porovnání nasycení pěti tisíců s událostí zde zporujeme zajímavé rozdíly. V prvním případě (kapitola 14,14–21) leží odpovědnost na učednících. „Dejte vy jim jísti!“ Čteme tam o pěti chlebech a dvanácti koších plných drobtů. Pět je v Písmu často jmenováno ve spojení se slabostí. Je to počet člověka závislého na Bohu (např. pět prstů ruky, pět smyslů). Dvanáct mluví o správně svěřené lidem. – V našem oddílu jedná Pán podle Své božské moci. Zde převládá počet sedm. Představuje božskou dokonalost v milosti a milosrdenství.

Farizeové a saduceové tvořily dvě sekty mezi Židy, které co do učení zastupovaly zcela opačná pojetí (Skutky ap. 23,7.8). Když však šlo o zavržení Pána Ježíše, byli jedné mysli! Z Písem Starého zákona věděli, že zjevení Mesiáše budou předcházet určitá znamení. Nyní přišli k Pánu Ježíši, ne aby poznali pravdu, nýbrž aby Jej pokoušeli. Pán je kárá za jejich nevěru. Stav počasí dovedli posoudit, ale byli neschopní rozeznat znamení doby. Měl pro ně už jen znamení Jonáše, které mluví o smrti Pána Ježíše a o Jeho vzkříšení (kapitola 12,40).

Skutečnost, že učedníci zapomněli s sebou vzít chleby, vedla Pána k tomu, aby je poučil ve dvojím směru. Předně jim vytýkal jejich malou víru, která po dvou zázracích stále ještě nedůvěřovala, že Pán je dokáže opatřit vším potřebným. Za druhé je varoval před kvasem, to jest před učením farizeů a saduceů. Kvasem farizeů je v Lukáši 12,1 označeno pokrytectví. Kvas saduceů spočíval v jejich falešném učení, když pochybovali o mnoha věcech ze Starého zákona. Když jsou zlé věci věřícími přijaty a nejsou odsouzeny, rozšíří se jako kvas a způsobí velkou škodu.

„Kým praví lidé býti mne Syna člověka?“ Tato otázka je ještě dnes aktuální. Jen odpovědi se rozcházejí ještě více než tehdy. Kolik je dnes těch, kteří v Něm poznávají Krista, Syna živého Boha? Ve Své lidské přirozenosti je Kristem, Davidovým Synem, na kterého se soustřeďují všechna zaslíbení. Ve Své božské přirozenosti je Synem živého Boha, Synem Toho, jenž „má život sám v sobě“ (Jan 5,26). Je tedy pravým člověkem a pravým Bohem v jedné Osobě. – Žádný člověk nemůže vyzkoumat toto tajemství. Jen Bůh zná Osobu Svého Syna (kapitola 11,27).

Petrovo vyznání ukazuje neotřesitelný skalní základ, na kterém Pán Ježíš staví Svou Církev. Tehdy byla tato stavba ještě budoucí. Ale od chvíle, kdy Duch Svatý o letnicích přišel na tuto zem, staví Pán Svou Církev. Petr, stejně jako každý pravý věřící, je kamenem v tomto Božím chrámu (1. Petra 2,5; Efezským 2, 19–22). A není moci, která by něco mohla proti této Boží stavbě.

V 19. verši mluví Pán opět o království, už ne o Církvi. Svěřuje Petrovi klíče království nebes. Ve Skutcích apoštolů čteme, jak Petr otevřel přístup k tomuto království nejprve Židům (2. kapitola), a později pohanům (10. kapitola) tím, že jim zvěstoval Pána Ježíše, jenž byl na zemi zavržen, a nyní dlí v nebi.

Židé zavrhli svého Mesiáše. Nemělo už cenu představovat jim ještě žijícího Krista (20. verš). Pán nyní Svým učedníkům ukázal, že Jeho cesta vede ke kříži a na smrt. Tato myšlenka byla pro Petra, jehož mysl se soustředila jen na království ve slávě, zcela nepřijatelná. Jestliže se však někdo pokoušel zadržet Pána od Jeho cesty na Golgotu, pak to bylo vnuknutí satana. Pán chtěl konat jen Boží vůli a být poslušný až ke smrti (Filipským 2,8).

V této souvislosti ukazuje Pán Ježíš také známky pravého učednictví. „Zapřít sám sebe“ znamená přestat žít sám sobě a dávat se zcela k dispozici svému Mistrovi. „Vzít na sebe svůj kříž“ značí ve vztahu k tehdejší praxi trestu smrti uskutečňovat smrt, zatím co jsme ještě na zemi, tj. nežít už pro svět, nýbrž pro nebe. Když byl někdo odsouzen k ukřižování, byl veden na popravu a musel nést svůj kříž. O takovém člověku bylo možné říci: Už skončil se životem. – Když člověk vše podřizuje příjemnému životu v tomto světě, ale zanedbává spasení své nesmrtelné duše, ztratí vše. Doba zavržení Pána nebude trvat vždy. Jednou přijde ve slávě a odplatí každému podle vztahu, který k Němu má. Je skutečně tvým Spasitelem a Pánem?

Poslední verš předchozí kapitoly patří vlastně k našemu dnešnímu oddílu. Pán oznamoval, že někteří z Jeho učedníků ještě v době svého života uvidí Syna člověka přicházejícího ve slávě Svého království. Pro Petra, Jakuba a Jana se to stalo skutečností, když byli s Pánem na hoře a On byl před nimi proměněn.

Dva Boží muži z dřívějších časů se jim zjeví a mluvili s Pánem Ježíšem. Mojžíš dal lidu zákon a Eliáš byl Boží prorok, který působil, aby lid odvrátil od modlářství a přivedl zpět k Bohu. Nyní přišel Mesiáš, ale Židé Jej zavrhnuli, jako kdysi neposlouchali ani Mojžíše, ani Eliáše.

Když Petr, zřejmě ovlivněn osobnostmi, které zde viděl, chtěl stavět Pána Ježíše na stejný stupeň s muži Starého zákona, Bůh zasáhl. Z oblaku Své přítomnosti jasným hlasem poukázal na Toho, jenž jediný byl Jeho milovaný Syn. Jeho měli poslouchat. Ano, Jeho mají *všichni* lidé poslouchat (Izaiáš 55,3; Skutky ap. 4,12).

Výjev končí zjištěním: „Žádného neviděli, než samého Ježíše.“ V období milosti, které tehdy začalo, musejí zákon a proroci ustoupit před Tím, jenž jediný může uvést požehnání zaslíbená lidem.

Naplnění myšlenkou na zřízení království ve slávě, ptají se učedníci Pána na „Eliáše“, jenž musel podle Malachiáše 4,5.6 přijít *před* příchodem Krista. Ve Své odpovědi rozlišuje Pán Ježíš jasně mezi Svým zjevením *ve slávě* ke zřízení Svého království a Svým zjevením *v milosti*. To první je ještě budoucí. Ve spojení s tím přijde prorok, jenž bude jednat v duchu a moci Eliáše a přivede lid zpět k Bohu. Nyní ale mluvil Pán o Eliášovi, jenž už přišel. Je jím Jan Křtitel, na něhož se vztahovalo slovo z Malachiáše 3,1 (Lukáš 1,76). Ale tak jako lidé neuznali tohoto předchůdce a zabili ho, tak budou jednat také s Pánem Ježíšem.

Proč nemohli učedníci uzdravit chlapce posedlého ďábelstvím? Vždyť jim Pán přece v kapitole 10,1 dal moc i nad nečistými duchy! Pro svoji nevěru. Aby bylo možné použít moc Pána, kterou dává k dispozici, je potřebí *víry*. Víra je jediným zdrojem této síly. Dále je potřebí k použití této moci *odpovídající stav srdce*. Když vedeme život modlitby a závislosti na Pánu a namísto o pozemské věci se zcela opíráme o Jeho zaslíbení, můžeme počítat s Pánem. Pak také bohatě zakusíme Jeho moc.

Učedníci byli pochopitelně velmi zarmoucení, když Pán mluvil o Svě smrti. Zde Jeho slova připomínají to, že slávu lze dosáhnout jen na cestě kříže a vzkříšení. To je základem všech Božích rad, které pojal ke spasení hříšníků. Bez kříže bychom byli ještě ve své bídě a sláva by pro nás zůstala věčně uzavřená.

Výběrčí chrámové daně (srovnej s Nehemiáš 10,32.33) přistoupili k Petrovi a zeptali se ho, zda jejich Mistr také platí. Bez váhání odpověděl: „Ano.“ Ale dal skutečně správnou odpověď? Pán Ježíš se jako člověk narodil pod zákonem (Galatským 4,4) a jako takový se poddával všemu, co bylo lidu nařízeno. Ale nevyznal Ho Petr právě jako Syna živého Boha a neviděl Ho na hoře? Jako Pán chrámu nebyl přece poddán žádné chrámové dani! Jaká milost září ze slov: „Abychom jich nepohoršili...“ Pán se činí zajedno se Svým učedníkem a skrze zázrak mu pomáhá, aby mohl věc dát před lidmi do pořádku.

Ale zastavme se trochu před slávou této Osoby. Jako Stvořiteli Mu bylo vše k dispozici: ryby i stříbro. Ale jako člověk byl tak chudý, že neměl nic, aby mohl vyrovnat tuto daň. A jak chudým se nakonec stal na kříži, aby chom se my skrze Jeho milost stali nadmíru bohatými!

Tentokrát odpovídá Pán Ježíš na otázku učedníků nejen slovy. Aby Svá naučení zvýraznil, přivolává dítě a staví je do jejich středu. Pak jim vysvětluje, že pro vstup do království nezáleží na původu (jak si to Židé mysleli), nýbrž že je nutné obrácení, tj. úplná změna smýšlení. Bůh nemůže člověka v jeho přirozeném stavu přijmout. Člověk musí být „jako pacholátko“, tj. odložit každý nárok na domnělá práva a věřit tomu, co říká Bůh. – A ten, kdo vešel do království, musí zůstat pokorným, aby byl před Bohem velkým.

Velmi vážný je soud, který Pán oznamuje všem, kdo se pokoušejí zavádět takové, kteří se prostě obrátí a věří v Pána Ježíše. Tento soud postihne např. ty, kteří obratnými tvrzeními zpochybňují určité části Božího slova. Tvrdí, že Pán Ježíš není Boží Syn nebo že člověk má věřit jen tomu, co může chápat nebo vědecky doložit, a podobné jiné věci.

Pán varuje ale také před věcmi, které svádějí k hřešení a mohou lidi zadržet od toho, aby získali věčný život. Ruka může dělat něco zlého, noha může vést na zlé místo a očima mohou do srdce proniknout všechny druhy žádostí. Odetnutí tu znamená vzdát se těch věcí, které se nám mohou stát nebezpečnými, např. stát se vášní.

Církev (Shromáždění), o které se v 16. kapitole mluví po prvé, zahrnuje všechny vykoupené Páně na celém světě, ať se nalézají kdekoliv. Má ale své místní vyjádření všude tam, kde se věřící shromažďují ke jménu Pána na tom základě, že všichni vykoupení tvoří jednu církev (srovnej oslovení v 1. epistoletě Korintským). O takovém místním shromáždění jedná dnešní oddíl. Kvůli chybějící bdělosti se může stát, že věřící zhřeší proti druhému věřícímu. Jak se má v takovém případě postupovat, aby bylo zlo odsouzeno a odstraněno z prostřed shromáždění, to ukazují tyto verše. Přitom je jasné, že Pán dal místnímu shromáždění určitou autoritu. Dává mu právo vázat a rozvazovat a nebe jeho rozhodnutí uznává.

20. verš tu nestojí sám pro sebe. Je s ostatními verši oddílu spojen slůvkem „neboť“. Z této souvislosti je jasné, že místní shromáždění, tj. shromáždění věřících ke jménu Pána, kde zaslíbil Svou přítomnost, stojí a padá s konáním přivazování a rozvazování. Skupina věřících, kde každý může přijít a jít, jak se mu líbí, a kde vzhledem k lidem, kteří přicházejí a chtějí by mít účast na jídle na památku Pána, neexistuje kolektivní odpovědnost, není místním shromážděním, jak je Boží slovo popisuje.

Pán odpověděl na Petrovu otázku tak jasně, že tu nemůže být žádná pochybnost. Svému bratrovi máme vždy odpustit, tj. tak často, jak je odpuštění nutné. Následujícím podobenstvím Pán Svě naučení ilustruje a zdůrazňuje. Naše jednání vůči našemu bližnímu má odpovídat Božímu jednání.

Nejprve s námi chtěl Bůh činit počet na půdě spravedlnosti. Ale podobali jsme se všichni služebníku, jenž dlužil tak velkou sumu peněz, že by ji nikdy nemohl vyrovnat. Stáli jsme tehdy před Bohem jako nesolventní hříšníci s obrovským kontem dluhu. A On nám ve Svě nekonečné milosti vše odpustil, když jsme k Němu přišli v pokání a s vírou.

A nyní? Jak jednáme vůči tomu, jenž proti nám zhřešil? Ukazujeme něco z milosti, kterou jsme zakusili? Sto peněz je mizivě malý obnos ve srovnání s deseti tisíci hřivnami. Tak nepatrná je vina věřícího, jenž proti nám zhřeší, když ji srovnáme s naší vinou proti Bohu.

Nezapomínejme, že Bůh v cestách vlády Svého království s námi jedná tak, jak my se chováme vůči svému bratrovi. Mnoho Božích dětí se po léta nalézá pod kárající Boží rukou, protože nejsou ochotni ze srdce odpustit svému bližnímu.

Opět přicházejí farizeové, aby Pána pokoušeli Istivou otázkou. Doufají, že se přivede Svou odpovědí do rozporu se zákonem. Ale On v této věci nejde k zákonu ze Sinaje, nýbrž zpět k počátku. Na počátku stvořil Bůh muže a ženu a spojil je spolu ve vztahu manželství. „A protože co Bůh spojil“, tj. muže s jeho ženou v manželství, „člověk nerozlučuj“. Toto Boží nařízení má přes opačné názory lidí a přes jinak znějící státní zákony i dnes svou plnou platnost.

Na otázku učedníků, zda je radno neženit se, Pán ukazuje, že manželství skutečně nepatří k životní cestě každého člověka. Jsou takoví, kteří od narození nejsou schopní manželství (např. v důsledku nějaké tělesné vady). Jiní byli učiněni panici od lidí a tím neschopnými být v manželství (např. skrze nebiblický zákaz ženění). Třetí kategorie se dobrovolně zříká manželství, aby mohli Pánu lépe sloužit (např. apoštol Pavel; 1. Korintským 7,7.8.32).

Když lidé k Pánu Ježíši přinášejí své děti, svědčí to o jejich víře v Jeho milost a moc. Učedníci se pokoušeli těmito lidem bránit v jejich předsevzetí. Ale Pán se děti zastává, neboť miluje ty, kteří k Němu přicházejí v plné důvěře a bez bázně.

Bohatý mládenec by jistě rád měl od Učitele potvrzení, že vlastní věčný život. Avšak Pán Ježíš mu musí ukázat, že mu chybí hlavní věc.

Nejprve se pokouší postavit ho do Božího světla tím, že prohlašuje: „Žádný není dobrý, než *jediný*, totiž Bůh.“ Ale mladý muž zůstává při svém přesvědčení, že v něm je něco dobrého, čím si může zasloužit věčný život. Jde dokonce tak daleko, že se ptá: „Čeho mi se ještě nedostává?“

Chybělo mu to nejdůležitější: Pán Ježíš. Ten přišel na svět, aby otevřel cestu k věčnému životu. Ale bohatství bránilo mladému muži v tom, aby měl tento poklad v nebi a stal se následovníkem zavrženého Ježíše z Nazaréta. Zarmoucen odešel.

Když bohatí, kteří byli podle starozákonního názoru učedníků nositeli Boží přízně, to měli tak těžké, aby mohli vstoupit do Božího království, kdo mohl potom být spasen? Jak potěšující je odpověď Pána. U Boha to možné je; On učinil všechno, co je potřebné, aby ztracení hříšníci mohli být vírou v Pána Ježíše spaseni.

Na konci oddílu ukazuje Pán na odměnu v budoucí slávě království. Čeká na všechny, kteří Pána Ježíše věrně následovali. Ten, kdo se zříká všeho, co by mu mohlo bránit v následování Pána, obdrží mnohem více, než bylo to, čeho se zřekl.

Pro Židy – a k těm patřili také učedníci – bylo těžké pochopit, že oni, kteří se vždy považovali za první, by mohli být případně posledními. A nyní Pán Ježíš ukazuje v podobenství, jak nedostatek porozumění Boží milosti může vést k tomu, že první budou posledními.

Myšlenka, že Bůh musí dbát naší služby, má kořen v srdci každého z nás. Nesrovnávali jsme se už s jinými věřícími a nemysleli jsme si, že jsme více pro Pána pracovali než oni? Musíme se učit, že v přítomném období je všechno milost, dokonce i když se jedná o otázku odměny. Na žádném místě nenajdeme v Božím slově potvrzenou myšlenku, že mzda musí odpovídat vynaložené námaze, jako si to mysleli první z těchto dělníků.

Na nás je, abychom byli hotovi a šli, když nás Pán pošle na Svou vinici. Přitom se může stát, že možnosti jsou velmi různé. Dělníci jedenácté hodiny vyznali: „Žádný nás nenajal.“ Ale byli hotovi ještě v poslední hodině ihned jít k práci a ohledně mzdy se zcela spolehnout na spravedlnost Pána.

V hodině zúčtování vystoupí na světlo dobrota Pána domu a Jeho bezmezná milost. Není velká milost už to, že nás, kteří jsme zasloužili jen zavržení, vůbec povolává do Své práce?

Nyní se Pán nalézal na Svě poslední cestě do Jeruzaléma, aby tam zemřel. Po třetí prohlásil Svým učedníkům, co se Mu v Jeruzalémě stane (kapitoly 16,21; 17,22.23). Ale zdá se, že ani tentokrát to neučinilo dojem na jejich srdce, která byla naplněna jinými myšlenkami. Jak asi musel Pána bolet a zraňovat tento nedostatek porozumění, který je vyjádřen i ve slovech matky Jakuba a Jana.

Kalich, o kterém zde Pán mluví, znamená Jeho utrpení a smrt. Učedníci Jej později budou následovat na této cestě. Jakub, jeden ze synů Zebedeových, zemřel už velmi brzy poté (Skutky ap. 12,1.2). Na rozdíl k tomuto kalichu utrpení tu pro Pána byl ještě kalich Božího hněvu proti našim hříchům (kapitola 26,39.42). Tento kalich musel pít zcela sám ve třech hodinách tmy. V tom při Něm nemohl nikdo stát.

Verše 25–27 objasňují rozdíl mezi světskou a křesťanskou velikostí. Ve světě platí za velkého ten, kdo má co možná nejvíc lidí pod svou mocí. Velikost podle Boha se ale nalézá na cestě ponížení. Ten, kdo jako Pán Ježíš zaujímá poslední místo a chce všem sloužit, bude velký v Božích očích.

Dva slepci, kteří seděli před Jerichem u cesty a žebrali, slyšeli, že Pán Ježíš jde kolem. Chopili se příležitosti, aby k Němu jako Davidovu Synu volali o smilování. Jak je dobře, že neváhali. Kdyby nevyužili tuto příležitost, bylo by provždy pozdě, neboť Pán byl na *Své poslední cestě* do Jeruzaléma. Zástup, který neměl s těmito ubožáky soucit a pocítoval jejich volání o slitování za rušení, se pokusil je umlčet. Naštěstí se nenechali zastrašit. Jejich volání se vyplatilo! Byli uzdraveni, a potom následovali Pána Ježíše. – I dnes se vyplatí volat k Pánu Ježíši o slitování a nenechat se lidmi zastrašit.

Na začátku posledního týdne pozemského života našeho Pána se muselo ještě naplnit proroctví z proroka Zachariáše. Ačkoli byl Pán zavržen a nalézal se na cestě ke kříži, zůstal přece Králem, Davidovým Synem, a jako takový se nyní představil Svému lidu. Bezpochyby si volající zástup myslel, že nyní přišla hodina Jeho triumfu. V městě Jeruzalémě byli ale lidé spíše zděšeni z tohoto vjezdu (srovnej s kapitolou 2,3). Pro vůdce lidu bylo přece pevně rozhodnutou věcí, že tohoto Ježíše z Nazaréta při nejbližší příležitosti zabijí.

Pán Ježíš použil Své autority, aby dostal oslici. Nyní Svou autoritu používá, aby vyčistil Boží chrám od všeho, co neodpovídalo jeho určení jako domu modlitby. To, že je skutečně Pánem chrámu, dokázal také uzdravením slepých a chromých, kteří k Němu přišli. Jeho autorita, která rozhodně vystupovala proti zlu, se pojila se soucitem ke všem, kteří k Němu přišli se svým trápením. – Děti volaly i v chrámě to, co právě slyšely od dospělých, a Pán je ospravedlnil před těmi, kteří je chtěli přivést k mlčení. – S vedoucí vrstvou Židů neměl Pán už nic společného. Protože Jej nechtěli, odvrátil se od nich a přenechal je jejich hroznému údělu.

Fíkový strom je v první řadě obrazem izraelského národa. Nepřinesl pro Boha žádné ovoce. Ale tento stav se hodí také na každého přirozeného, neznovuzrozeného člověka, jak pochází od Adama. Pán odsuzuje takový stav, kdy tu je sice vyznání (listy), ale chybí ovoce. Teď už Bůh od tohoto stromu neočekává žádné ovoce; fíkový strom usychá. Aby přinesl ovoce, musí zasáhnout Bůh sám.

Hora může být použita jako obraz všech těžkostí, s nimiž se můžeme setkat. Můžeme v nich skrze víru a modlitbu zakusit Boží moc.

Nejvyšší kněží a starší nemohli Pánu říci autoritu, s nímž jednal a mluvil. Ale chtěli vědět, odkud vzal toto právo, neboť v Něm neviděli ani Davidova Syna, ani Božího Syna, nýbrž pouze člověka, který se však dotkl jejich postavení jediných vůdců lidu.

Jako odpověď jim Pán nejprve položil protiotázku: „Křest Janův odkud byl? S nebe-li, čili z lidí?“ Nyní se nalézali v pasti vlastní nečestnosti a pokrytectví. Avšak raději chtěli být považováni za nevědomé, než aby přiznali pravdu. Proto jim ani Pán nedal další odpověď na jejich otázku. Jaký smysl by to mělo? Nikdo není tak slepý jako ti, kteří nechtějí vidět.

V následujícím podobenství odkrývá Pán pravý stav jejich srdce, který chtěli zamlčet. Ti dva synové byli obrazem dvou tříd lidí, které byly mezi Židy. První syn představuje ty, kteří hřešili hrubým způsobem. Pán mluví o celnících a nevěstkách. Ti k Janovu kázání činili pokání a věřili. Ale ti, kteří navenek vedli ctihodný život, se domnívali, že pokání nepotřebují. Svým vnějším dodržováním zákona tvrdili, že konají Boží vůli. Ale Bůh viděl do jejich srdcí a tam nebyla ani rozumnost, ani pokání, ani víra.

Další podobenství popisuje historii izraelského národa z Božího hlediska. Když Bůh vynaložil všechnu péči, očekával od Svého lidu ovoce. Vinicí byl Izrael (Izaiáš 5,1–7). Vinaři představují odpovědné vůdce. Hospodárovi služebníci byli proroci, které Bůh čas od času posílal, aby uplatnil Své nároky. Ale jak zle bylo s těmito Božími služebníky jednáno! Štěpán musel tehdejším vůdcům před synedriem říci: „Kterému z proroků otcové vaši se neprotivili? Zmordovali zajisté ty, kteří předzvěstovali příchod spravedlivého tohoto.“ (Skutky ap. 7,52)

„Naposledy pak poslal k nim syna svého.“ V těchto slovech spočívá celá Boží trpělivost a milost s Jeho pozemským lidem. A jak na to reagovali vůdci lidu? Ve své nenávisti proti Bohu, jemuž odmítali dát to, co Mu náleželo, zabili Jeho Syna. – Není to postoj dnešních lidí? Člověk nechce nic vědět o Bohu a o Pánu Ježíši, chce být vlastním pánem.

Pro Boha je Pán Ježíš, jenž byl od Židů zavržen, úhelným kamenem. Každý, kdo v Něho věří, nebude zahanben (1. Petra 2,6–8). Všem, kteří Jej odmítají, se stane kamenem soudu. Verš 44 bezpochyby poukazuje na kámen, o kterém mluví Daniel (kapitola 2,34). Všechnu pozemskou moc, která se staví proti Bohu, rozdrťí.

Jestliže jsme ve včerejším podobenství viděli více historii izraelského národa až k ukřižování Krista, tu v tomto podobenství nám Pán Ježíš ukazuje následky Svého zavržení. Pozvaní, jimž Bůh chtěl požehnat a učinit je šťastnými, byli Židé. První pozvání jim bylo učiněno, když Pán Ježíš žil na zemi. Ale oni je nepřijali. Po Jeho smrti poslal Bůh Své služebníky apoštoly k Židům ještě jednou. Kristovou obětí na kříži bylo připraveno plné spasení, takže i těm, kteří se provinili smrtí Pána, mohla být nabídnuta milost. Ani toto druhé pozvání nepřijali. Nato následoval v roce 70 Boží soud, když římská vojska zničila Jeruzalém.

Od té doby se poselství milosti obrací ke všem národům. Všude se nyní zvěstuje lidem evangelium. Všichni jsou zváni, aby v pokání a víře přijali spasení v Pánu Ježíši. Avšak mezi těmi, kteří jsou zváni z ulic života ke svatební hostině Božího Syna, se nalézají také takoví, kteří se domnívají, že mohou Božích požehnání dosáhnout bez lítosti nad svými hříchy a svým hříšným životem a bez víry v dílo vykoupení na kříži. Sedají si ke svatební tabuli v šatech vlastní spravedlnosti. Bůh však jednou přivede na soud všechny křesťanské vyznavače, kteří nemají život z Boha a jimž chybí šaty Boží spravedlnosti.

Všichni, kteří k Pánu Ježíši přišli se lstivými otázkami, museli odejít zahanbeni. Tak tomu bylo také zde, když farizeové k Němu poslali své učedníky s Herodiány. Dvě strany se zcela rozdílnými názory a cíli se spojily proti Pánu. Herodiáni hájili nároky římské moci; farizeové pevně drželi všechno, co vyznačovalo Židy jako národ: náboženství, tradice, zvyklosti. Otázka byla obratně formulována a oni věřili, že Pána Ježíše v každém případě zaženou do úzkých. Kladnou odpovědí by popřel sám sebe jako Krále Židů. Při záporné odpovědi Ho mohli obžalovat u Římanů.

Svou odpovědí Pán Ježíš nejen umlčel Své protivníky, ale i nám ukázal, jak se máme chovat v tomto světě, který stojí pod vládou satana. Křesťan se má poddávat nařízením světské vlády, pod kterou žije, a má poslouchat zákony (Římanům 13,1.7), pokud tím není nucen jednat proti výslovné Boží vůli a svému svědomí. Ve všech duchovních věcech bychom ale měli myslet na Boží nároky. Nemusíme zde se zahanbením říci, že Mu nedáváme vždy to, co Mu od nás náleží?

Materialisticky smýšlející saduceové, kteří popírali vzkříšení, se pokusili podpořit svůj názor téměř neuvěřitelným příběhem. Položili Pánu otázku, která měla ukázat učení o vzkříšení jako protismyslné a směšné.

Ale Pán Ježíš odkrývá základní chybu saduceů: neznali Písma a nevěřili jim. Proto byli v bludu a neuměli poznat Boží moc. Nevěra je vždycky omezená; omezuje okruh Boží moci na okruh člověka. Abychom mohli rozumět Božím myšlenkám, jak nám jsou sděleny v Jeho Slově, potřebujeme víru.

Po vzkříšení jsou přirozené vztahy zrušeny. Bůh je ustanovil pro zemi; smrtí přestávají. Jako věřící patříme už nyní k novému stvoření (2. Korintským 5,17). „Není ani Žid, ani Řek, ani sluha, ani svobodný, ani muž, ani žena. Nebo všichni vy jedno jste v Kristu Ježíši.“ (Galatským 3,28)

Dlouho po smrti posledního patriarchy se Bůh nazýval stále ještě jejich Bohem. Výrok Boha, jenž není Bohem mrtvých, dokazuje, že tito Boží mužové žijí. Přijde chvíle, kdy se jejich duše spojí s jejich nesmrtelným tělem vzkříšení a oni vstanou.

Nakonec farizeové přišli ještě s jednou otázkou. Znalec Mojžíšova zákona se Pána zeptal, které přikázání v zákoně je největší. Chtěli vidět, jak dalece souhlasí Jeho učení s tím, co jim sdělil Mojžíš.

Pán Ježíš použil té příležitosti, aby jasně ukázal, že Bůh vidí a posuzuje pohnutky srdce, na jejichž základě jsou přikázání dodržována. Dodržování Jeho přikázání dostává před Ním svoji cenu teprve potom, když se tak děje z lásky k Němu a k bližnímu. – Nebyla to v podstatě i služba proroků, aby vedli srdce lidu zpět k Bohu a rozněcovali v něm pravou lásku k Němu?

Nakonec Pán Ježíš položil shromážděným farizeům otázku o Své Osobě. Chtěl jim ukázat z Písem Starého zákona, že Kristus není jen Davidův Syn, nýbrž také jeho Pán, ale že bude zavržen. Tento Kristus stál nyní před nimi. Ale kolik z nich v Něho věřilo? – Jeho zavržení způsobilo, že se Pán vrátil do nebe. Tam zaujímá místo po Boží pravici a čeká na okamžik, kdy Mu Bůh položí Jeho nepřátele za podnož Jeho noh a On se ujme vlády nad celým vesmírem.

Zákoníci a farizeové se posadili na Mojžíšově stoličce, to znamená, že byli uznávanými učiteli Mojžíšova zákona. Když tedy předčítali a vysvětlovali zákon, byli posluchači povinni je poslouchat, protože to byla pravda od Boha. Ale Pán Ježíš činí jasný rozdíl mezi *slovy* a *životem* zákoníků.

Celé jednání těchto lidí bylo zdáním. V jejich srdci byla jen pýcha a touha uspokojit tělo. Nehledali Boží uznání, nýbrž chválu a čest od lidí. Ale pro získání přízně lidí je často třeba vypadat jinak, než jakým člověk skutečně je. Jak vážně varují tato slova před duchem klerikalismu!

Pán Ježíš ukazuje, že mezi věřícími nemá být žádná zvláštní třída „duchovenstva“. „Vy pak všichni bratři jste.“ My všichni, kteří jsme se skrze víru v Pána Ježíše stali Božími dětmi, máme *jednoho* Otce v nebi. Kristus sám je náš Učitel a náš jediný Pán a Mistr.

Mezi věřícími dal Pán Ježíš zvláštní dary jako pastýře, učitele a evangelisty. Ti mají být jako takoví uznávání a máme si jich cenit. Když ale tyto muži opustí své místo pokorných služebníků a hledají uznání lidí, stojí v rozporu s Pánem a Jeho Slovem.

Pán Ježíš se nyní vážným způsobem obrací na zákoníky a farizeje, kteří Mu během celé Jeho veřejné služby působili tolik těžkostí. Jestliže vynecháme 14. verš, který v některých starých rukopisech chybí, následuje až do konce kapitoly sedmkrát „běda“.

Aby mohli vejít do království nebes, museli by činit pokání a uznat autoritu Krista. Ale oni nebyli ochotni vzdát se svého postavení. A tak nevešli a bránili těm, kteří vcházel. – Podnikali všechno možné, aby cizince získali k přijetí židovského náboženství. Avšak žádným způsobem se přitom nestarali o spasení těchto duší. Člověk, který byl proselytou jen podle vnějších úkonů a nebyl veden k pokání, šel do ztracení jako farizeové.

Farizeové se pokoušeli zavést zákonnou přísahu tím, že různým věcem přisuzovali menší cenu, a přitom odváděli lidi od toho, co bylo podstatné. – Navenek mohl člověk přikázání zachovávat, aniž by se v něm hnulo svědomí. Pro důležitější věci, soud, milosrdenství a víru, bylo zapotřebí odpovídající spojení srdce s Bohem, které farizeům chybělo. – K nesvědomitosti vůči Bohu přistupoval u těchto lidí i vnitřní stav, který Pán označil za plný loupeže a nezdrženlivost. Měli od toho svá srdce očistit, aby vnější čistota odpovídala vnitřnímu stavu.

Také obě poslední „běda“ ukazují, že Bůh „libuje pravdu u vnitřnostech“ (Žalm 51,8). V srdci všech, kteří se k Bohu přiznávají, má bydlet pobožnost. Boha nikdo nemůže oklamat vnějším zdáním. Co člověku prospěje, když se před lidmi zdá být něčím, co neodpovídá skutečnosti? Jednoho dne budeme všichni před Bohem zjeveni (Římanům 14,10).

Farizeové a zákoníci věřili, že jsou lepší než jejich otcové, kteří zabíjeli proroky. Ale toto mínění bylo sebeklamem. Oni naplnili míru tím, že nevěřili *největšímu* z proroků, Janu Křtiteli, a nyní měli v úmyslu zabít svého Mesiáše. Pán Ježíš je důrazně varoval, a proto neměli „výmluvy z hříchu svého“ (Jan 15,22).

Nenávist vůči Pánu Ježíši se po Jeho nanebevzetí obrátí proti Jeho služebníkům (Jan 15,20). Poslal jim ještě proroky, moudré a učitele – čímž jsou míněni apoštolé – a oni s nimi naložili tak, jako jejich otcové s proroky. Soud stál proto přede dveřmi. A přesto Pán mluví o tomto městu s hlubokým soucitem. Jak velká byla Boží láska a trpělivost vůči lidem tohoto města! A výsledek? „A nechtěli jste.“

Jako naplnění Svých slov: „Aj, zanechává se vám dům váš pustý“, opustil Pán Ježíš chrám, který ztratil své oprávnění k existenci. Jak by Bůh mohl bydlet uprostřed lidu, který zavrhl Jeho Syna? „Nebude zůstaven tuto kámen na kameni“, byla vážná slova Pána vzhledem ke chrámu.

Na otázku učedníků jim Pán podává prorocký výhled na dobu konce až ke Svému návratu ve slávě, aniž by se přímo zmínil o blízko stojícím soudu, který postihl město Jeruzalém v roce 70. Na dílčí otázku: „Kdy to bude?“ nenalézáme odpověď zde, nýbrž v Lukáš 21, 20–24. – Když se v Božím slově jedná o proroctví o historii Židů a národů na této zemi, je doba milosti, ve které žijeme, přecházena mlčením. Proč? Protože v této době se tvoří Církev(Shromáždění), která má *nebeské* povolání a *nebeský* cíl.

Náš oddíl ukazuje, že stav srdcí lidí krátce před opětným příchodem Pána bude stejný jako při Jeho odchodu (34. verš). Tak jako tehdy bylo zapotřebí odvahy přiznat se k zavrženému Kristu, bude i vytrvání na konci vyžadovat neobyčejnou sílu.

Evangelium království, tj. poselství o přicházejícím Králi, bude v budoucnosti zvěstováno všem, kteří předtím neměli výsadu slyšet evangelium milosti.

Od 15. verše popisuje Pán Ježíš poslední roky, které budou přímo předcházet Jeho zjevení se ve slávě. Jde o druhou polovinu 70. týdne let, o kterých píše Daniel (Daniel 9,24–27), a je o ní jako o období 3 a půl roku opět zmínka ve Zjevení. Zde ji Pán označuje jako „*veliké soužení*“.

V oné době bude pod antikristem, jako naplnění Daniellova proroctví (kapitola 12,11), vystavena v chrámu modla. Pro bohabojné Židy, kteří se neskloní před antikristem a nezúčastní se modloslužby, to bude neslýchaně těžké. Sotva si umíme představit, za jakých podmínek budou muset žít a jak budou trpět.

Ale „po soužení těch dnů“ se Pán Ježíš zjeví jako Syn člověka. Nepřijde pak už v ponížení jako poprvé, nýbrž s mocí a velikou slávou. Každé oko Jej uzří, i ti, kteří Jej probodli (Zjevení 1, 7). Pak budou bohabojní a věrní Židé naříkat nad tím, že jejich otcové svého Mesiáše nepoznali a přibili Ho na kříž. – Při Svém příchodu najde Pán už jen ostatek Svého lidu. Ale celý Izrael, i těch 10 dnes zmizelých pokolení, musí být přiveden zpět, aby měl podíl na slavném království Syna člověka. Budou vysláni andělé, aby přivedli všechny vyvolené do Palestiny.

Po tomto výhledu do budoucnosti líčí Pán Svým učedníkům ve spojení se Svým opětným příchodem, na co mají dávat pozor v době mezi Jeho odchodem z tohoto světa a Jeho návratem ve slávě.

Nejprve shrnuje popsané události a prohlašuje: „Když byste uzřeli toto všecko, vězte, že blízko jest a ve dvou letech.“ Fíkový strom, jak jsme už dříve viděli, je poukazem na izraelský národ. Nevidíme dnes ve státu Izraeli tento strom, který rozvíjí listy? Ale dnešní Izrael se staví vůči Kristu, svému Mesiáši, ještě s takovou nevěrou, ba nepřátelstvím a odmítáním, jako tehdy (34. verš).

Návrat Pána Ježíše ve slávě je nezměnitelnou skutečností. Ale den nebo hodina jejího naplnění nejsou známy. Bůh to úmyslně zamlčel, aby lidi přidržel ve stálé bdělosti. Ale dnes je to tak jako ve dnech Noé. Většina lidí jde prostě za zaměstnáním života (jídlo, pití, ženění a vdávání), aniž by dbali na Boží varování. Jen nemnozí se obracejí *vírou* k Pánu Ježíši jako ke svému osobnímu Spasiteli. A přece: Jen skrze víru je možné být spasen. Ten, kdo nechce touto cestou jít, zahyne (39. verš).

„Bděte tedy.“ Pán to s důrazem připojuje ke Svým na-
učeníům. Tento postoj má věřícího dnes charakterizovat
stejně jako tehdy. Kéž bychom jako služebníci Pána Je-
žíše bděli a s oddaným, milujícím a poslušným srdcem
očekávali svého Mistra.

Na každém služebníkovi, který koná službu pro Pána
při Jeho lidu, leží velká odpovědnost. To vidíme z veršů
45–51. Pokrmem, jímž mají být syceni všichni, kteří pat-
ří k domu Mistra, je Boží slovo. Věčná blaženost je za-
slíbena tomu, kdo věrně vykonává službu Slova mezi
věřícími v očekávání návratu Pána.

Když však služebník ztratí návrat svého Mistra ze zře-
tele, zanedbává svůj úkol, začíná nad druhými vládnout
a spojuje se s těmi, kteří nemírným způsobem užívají to-
hoto světa. Až do dnešní doby zná historie církve, žel,
mnoho takových „zlých služebníků“, kteří získávali ze
svého postavení tělesný zisk, vykonávali bezbožnou
vládu, ale zanedbávali hlavní úkol, sycení sboru. Jejich
soud bude hrozný. Pán je bude soudit podle postavení,
které sami zaujali. Z rozsudku je vidět, že se tu jedná
o nevěřící, kteří se sice vydávali za služebníky Pána, ale
neměli život z Boha.

Na počátku křesťanství všichni, kteří přijali evangelium, očekávali s živou nadějí příchod Pána (1. Tesalonickým 1,9.10). Avšak brzy se ukázal úpadek. Mezi pravé věřící se přimísili takoví, kteří měli jen vnější křesťanské vyznání (= lampy), ale neměli nový život z Boha. Nevlastnili Ducha Svatého; chyběl jim olej. Zároveň také zmizela ze srdcí věřících i nevěřících vyznavačů naděje na návrat Pána Ježíše.

„O půlnoci pak...“ Tím je míněno probuzení, které se ukázalo v první polovině 19. století v celém křesťanském světě. V průběhu tohoto probuzení byla všude opět zvěstována pravda o příchodu Pána. Od té doby volání: „Aj, ženich jde, vyjděte proti němu,“ už neutichlo.

Ale podobenství nás vede dále až k příchodu Pána. Při Jeho příchodu pro Jeho lid budou k Němu vtrženi jen věřící. Lidé, kteří se sice nazývají křesťany, ale chybí jim duch života v Kristu Ježíši, zůstanou provždy vyloučeni z přítomnosti Pána Ježíše a slávy nebes. Někdo může být pokřtěn, přijat k večeři Páně, může být uznán za člena nějaké společnosti, být činný náboženským způsobem, ale to vše nestačí, aby mohl přijít do nebe. K tomu člověk potřebuje osobního Spasitele, který dává věčný život.

I toto podobenství se vztahuje na dobu nepřítomnosti Pána Ježíše. Jde o naši odpovědnost vzhledem ke statkům, které nám dala milost. Mají být v tomto světě používány s užitkem pro Pána. Pán zná každého z nás a dává „každému podle možnosti (*schopnosti*) jeho“. Co s tím uděláme?

V den zúčtování nebude náš Pán hledět, stejně jako zde v podobenství, na množství toho, co kdo přinesl, nýbrž na věrnost, s níž jednal. Je pozoruhodné, že přes rozdílné dary dostává každý z těch dvou věrných služebníků od Pána stejnou chválu. A myslíme na to: Vždy je to jen málo, co můžeme pro Pána učinit. Odměna, kterou Pán dává, není v žádném poměru k vykonané práci. I při odměně jedná v bezmezné milosti. „Nad *málem* byl jsi věrný, nad *mnohem* tebe ustanovím.“

Soud nad zlým a líným služebníkem ukazuje, že Pán posuzuje a odsuzuje podle toho, co služebník věděl a vyznával. Tento služebník představuje všechny ty, kteří nevědí nic o milosti Pána Ježíše, protože k Němu nemají osobní vztah. Snad vyvíjejí na náboženském a sociálním poli velkou činnost. A přece je k pravému užitku jen to, co bylo učiněno pro Krista. Jak by někdo mohl něco učinit pro Pána Ježíše, když Jej nezná osobně jako Spasitele a Pána?

Zde popsaný soudní výjev se bude konat bezprostředně po zjevení Syna člověka ve slávě (kapitola 24,30). Dříve než Pán Ježíš zřídí Svě království pokoje, budou se muset všechny tehdy žijící národy před Ním zjevit jako před Soudcem. V „soudu živých“ bude rozhodnuto, kdo má právo vejít do požehnání tisíciletého království. Jaké bude kritérium?

V kapitole 24,14 jsme četli, že v době konce, po ukončení dnešní doby milosti, bude kázáno evangelium království, a to *všem* národům. Zvěstovateli budou věřící Židé. Král je zde nazývá „svými bratry“. Tito poslové Krále budou mít těžký život s mnoha strádáními. Lidé je budou pronásledovat a věznit. Ovce, které Král postaví po Svě pravici, budou všichni ti, kteří uvěřili zvěstovanému evangeliu a pravost své víry prokázali dobrými skutky vůči bratrům Krále. Ti vejdou do království a po tisíci letech vejdou do věčného stavu. Naproti tomu skončí všichni nevěřící v jezeru ohně, ve věčném trápení. Všimněme si, že Pán neříká: Zlořečení mého Otce. Bůh nechce, aby někdo zahynul. Jeho přáním je, aby všichni přišli k pokání. Proto také oheň není připraven pro lidi, nýbrž pro ďábla. Ale každý člověk, který odmítá Boží nabídku, do něho nakonec přece jen přijde.

Už jen dva dny zbývaly do slavnosti Fáze, kdy měl Pán Ježíš zemřít na kříži jako ten pravý velikonoční Beránek. Ale jakou smutnou roli hrál při této památné události člověk! Celá vedoucí vrstva Židů se radila, jak by mohli Pána zabít. I když nepřátelé říkali: „Ne ve svátek,“ tu se Bůh postaral o to, aby byl pravý velikonoční Beránek obětován v samotný svátek Fáze, čímž tento svátek ztratil své existenční oprávnění.

Jaký protiklad k rozmlouvám na dvoře nejvyššího kněze nalézáme v Betánii! Tam byli lidé, jejichž srdce tlouklo pro Pána Ježíše. Tam, kde se těšil lásce Lazara a jeho sester, našel Pán Ježíš klidné útočiště. V domě Šimona – podle zprávy v Jan 12 víme, že Mu tam připravili večeři, kde Marta sloužila a Lazar s Ním byl u stolu – pomazala Marie Pána k Jeho pohřbu. Vzácná, drahá mast byla vyjádřením její lásky a náklonnosti k Němu. Pro učedníky znamenala tato Pánu prokázaná čest ztrátu, neužitečnou oběť. Ale Pán uměl plně ocenit její jednání a Marie se zastal.

Peníze zatvrdily Jidášovo srdce. K Pánu Ježíši neměl správný vztah, a proto šel k nepřátelům, aby svého Mistra prodal. Jak smutné je konstatování, že byl „jeden ze dvanácti“! Patřil k těm, kteří byli obdařeni výsadou doprovázet Pána Ježíše po tři roky na Jeho cestách, slyšet Jeho slova, smět spoluprožívat Jeho divy, a nyní Jej vydal Jeho protivníkům za 30 stříbrných.

Ve Své božské vševědounosti a ve Své autoritě jako Mistr nechal Své učedníky najít místo, kde s nimi mohl naposledy slavit Fáze. Slova: „Čas můj blízko jest,“ ukazují, co všechno asi v myšlenkách před Pánem stálo: smrt, zrada, zapření od Petra, nenávist Jeho lidu.

Při večeři oznámil Pán Ježíš všem učedníkům, že jeden z nich Jej zradí. Jak bolestná jsou slova: „jeden z vás“. Byl to učedník a On ho miloval tak jako druhé. Učedníci byli z toho pochopitelně zarmoucení. Všem, kromě Jidáše, byla taková myšlenka naprosto cizí. Museli Pána v této tragické věci prosit o informaci. S bezmeznou drzostí se Jidáš zeptal: „Zdali já jsem?“ A vzhledem k věčnému zatracení musel Pán říci: „Dobré by bylo jemu, by se byl nenarodil člověk ten.“

Z Janova Evangelia víme, že zrádce Jidáš opustil Pána a učedníky, když vzal skývu chleba (Jan 13,30). Pak byl Pán Ježíš s těmi, kteří Mu skutečně patřili, sám. Jim ustanovil jídlo na Svou památku, které připomínalo Jeho dílo. Tělo, představované rozlomeným chlebem, a krev, představovaná vínem, jsou obrazem smrti; neboť krev, oddělená od těla, znamená smrt. Toto jídlo smějí věřící uskutečňovat do té chvíle, kdy Pán Ježíš opět přijde a oni budou provždy u Něho (1. Korinským 11,26; 1. Tesalonickým 4,17). Pak už nebudou potřebovat žádné symboly; budou vidět Jej samého!

Cestou na Olivetskou horu sdělil Pán Ježíš Svým učedníkům, že se za několik hodin naplní další proroctví ze Starého zákona (Zachariáš 13,7). Zároveň jim ale poukazuje na dobu *po* Svém vzkříšení. Opět Jej uvidí. – Petr a učedníci si nepřáli odloučení od svého Mistra a proti slovu Pána, v neznalosti vlastní slabosti, tvrdili všichni, že se na Něm nezhorší, ani Jej nezapřou. Ale Pán věděl lépe, jak to s jejich srdci vypadá.

V Getsemane cítil Pán Ježíš potřebu vylít v té vážné hodině Své srdce před Otcem. Tři ze Svých učedníků, kteří s Ním byli už při dřívějších zvláštních příležitostech (Lukáš 8,51; 9,28), vzal s sebou, aby s Ním sdíleli zármutek a bolest.

V Getsemane stála před očima Pána celá hrůza kříže. Nebylo možné, aby si Jeho svatá duše přála přijít do této hrozné hodiny. „Je-li možné, nechť odejde ode mne kalich tento (tj. celý Boží hněv proti hříchu).“ Jestliže tu však nebyla jiná možnost, jak vyřídit otázku hříchu, aby Bůh mohl hříšným lidem nabídnout milost, pak chtěl říci k vůli Svého Otce: „Ano.“ – a být poslušný až do smrti. „Avšak ne jak já chci, ale jak ty.“ – Víme, že nebyla jiná cesta než kříž, jestliže jsme my hříšníci měli být vykoupeni.

A učedníci? Nedokázali v těchto vážných chvílích s Pánem Ježíšem bdít ani jednu hodinu. Tak slabé bylo jejich tělo! Zcela sám musel Pán Ježíš projít tímto bojem – a vyšel z něho jako vítěz (Židům 5,7–9).

Pán Ježíš byl ještě v rozhovoru se Svými učedníky, které musel sám vzbudit, a už se objevil Jidáš – jeden ze dvanácti – ale nyní jako vůdce nepřátel Pána. Ozbrojení těchto lidí bylo zbytečné, neboť Kristus se sám dobrovolně obětoval Bohu. – S jakým klidem a laskavostí odpovídal Pán na polibek podlého zrádce: „Příteli, nač jsi přišel?“ Ale satanem zatvrzené svědomí už nereagovalo.

Nyní se stává aktivním jiný učedník: Petr (Jan 18,10). Chce se bít mečem. Předtím, když měl bdít a modlit se, spal. Nyní, když bylo třeba být klidným a plným důvěry, je vzrušený a aktivní. Ale tak jedná tělo vždy. – Pán jej musí kárat. Ukazuje mu zdroje pomoci, které Mu stály k dispozici; ale jak by se na této cestě naplnila Písma, která předpověděla Jeho smrt za hříšné lidi?

Pak se Pán snaží usvědčit zástup z jeho poblouzení. Ale protože Jej nyní mají ve své moci, pokoušejí se vůdci dospět co možná nejrychleji k oficiálnímu odsouzení. Učedníci pozorují, že tentokrát to je vážné, a utíkají. Jen Petr následuje zdaleka, „aby viděl konec“.

Nejvyšší židovská soudní moc nyní zasedala, aby proběhl s Pánem Ježíšem soudní proces. Ale nebylo tu vidět nic ze spravedlnosti, která patří k soudu. Rozsudek smrti byl určen dříve, než měli vězně vůbec ve své moci (4. verš). Nyní už šlo jen o to, aby toto rozhodnutí prosadili, i když k tomu museli postavit falešné svědky. Ani to se jim nepodařilo!

„Ale Ježíš mlčel.“ To nám připomíná Izaiáše 53,7: „Pokutován jest i ztrápen, však neotevřel úst svých. Jako beránek k zabití veden byl, a jako ovce před těmi, kdož ji stříhou, oněměl, aniž otevřel úst svých.“ Nehájil se proti falešným svědectvím. Otevřel ústa jen ke svědectví o Své Osobě.

Ještě něco se stalo v tomto dvoře. Petr byl třikrát osloven ohledně svého vztahu k vězni a – pokaždé zapřel. Ubohý Petr! Miloval svého Pána upřímně; ale důvěřoval sám sobě a nedbal na varování Pána. Uprostřed nepřátel Pána, kde viděl rozpoutanou nenávist proti svému Mistru, mu chyběla síla, aby pro Něho svědčil. Při kohoutím kokrhání si hořce uvědomil, co právě učinil. Nebyli jsme snad už také v podobné situaci? Možná z nedostatku bdělosti nebo oddělení od světa.

Židé tehdy nebyli už svobodným národem, a proto nemohli vynést rozsudek smrti a vykonat jej. Museli případ předložit Římanům, neboť okupační moc představovala také nejvyšší soudní úřad. Za vším stál ale Bůh, jenž se staral o to, aby „soudní případ“ Jeho Syna nezůstal jen židovskou záležitostí (Skutky 4,27). Jak Židé, tak i pohané se provinili usmrcením Božího Syna.

Jidáš si možná myslel, že Pán Ježíš ujde Svým nepřátelům stejně jako při dřívějších příležitostech, a on přece bude mít svých třicet stříbrných. Když se to tak nestalo, litoval toho. Tím, že přinesl peníze nazpátek, chtěl věc odčinit. Ale jeho výpočet nevyšel. Nyní se nikdo nestaral o výčitky jeho svědomí. Tvrdí vůdcové lidu mu odpověděli: „Co nám do toho? Ty viz.“ A satan, vrah od počátku, jehož hlasu poslechl, způsobil, aby si zoufal a zahynul.

Ale cožpak Jidáš neukázal pokání když vyznal: „Zhřešil jsem.“ ? Ne, zármutek kvůli nepříjemným následkům cesty nebo činu není pokání podle Boha (srovnej s Židům 12,17). U Jidáše nedošlo ke změně smýšlení. Bylo mu líto, že Pán Ježíš byl zajat, ale neodsoudil svou lásku k penězům.

Pán Ježíš stál před římským místodržícím Pilátem. Na otázku: „Ty-li jsi ten král Židovský?“ nepopřel Pán Ježíš Svůj nárok na trůn, nýbrž vysvědčil „před Pontským Pilátem dobré vyznání“ (1. Timoteovi 6,13). Pak ale mlčel. Přišel do Svého, ale ti Jeho Jej nepřijali, ačkoli Jeho celý život dokázal, kdo On je. K jakému užitku by bylo, kdyby se hájil před světským soudcem? Věděl, že špatnost lidí půjde ke svému vrcholu, k Jeho ukřižování.

V tomto Evangeliu není vyzdvížena vina nespravedlivého soudce, ačkoli Pilát je před Bohem odpovědný za své jednání. Umytím rukou ani tvrzením, že je nevinný, nemohl *svoji* vinu svrhnout na Židy. Matouš ve svém popisu zdůrazňuje odpovědnost Židů. Ti chtěli Barabáše místo Ježíše. Kristus, jejich Mesiáš, měl být ukřižován. Na námitky Piláta odpověděli slovy: „Krev jeho na nás i na naše děti.“ Byli hotovi vzít na sebe následky smrti Krista. Bůh nezůstal odpověď dlužen. Ta mnohá pronásledování Židů v průběhu dějin až do dnešní doby se podobají ohlasu na ono volání před Pilátem.

Když byl vynesena rozsudek, vzali římsí vojáci Pána Ježíše a činili si z „Krále Židů“ posměch. Místo diadému trnová koruna, místo žezla hůlka a místo královského roucha šarlatově rudý vojenský plášť! – Jednou budou muset i tito posměvači sklonit svá kolena před Tím, jehož tehdy ukřižovali (Filipským 2,9–11). Pak bude Jeho hlavu zdobit mnoho diadémů. Bude oblečen krví zbroceným rouchem a bude spravovat národy železným prutem (Zjevení 19,11–16).

Na cestě na Golgotu přinutili vojáci kolemjdoucího Šimona Cyrenenského, aby nesl kříž Pána Ježíše. Písmo nám o tomto muži již nic dalšího neříká. Nevíme jistě, zda později uchopil spasení a uvěřil, že Ten, jemuž nesl kříž, musel zemřít i za něho. Poznámka v Marku 15,21 ale tuto domněnku vzbuzuje.

Pán Ježíš nechtěl pít nápoj, který by Jej omámil a trochu Mu ulehčil bolesti. Při plném vědomí na sebe chtěl vzít vše, co na Něj mělo přijít, a vkládal přitom celou Svou důvěru ve Svého Boha.

Vojáci splnili při své kruté práci ukřižování prostě svou povinnost. Ale při rozdělování šatů Pána se Bůh staral o to, aby se naplnilo Jeho Slovo (Žalm 22,19). – Ano, ačkoli Ježíše lidé opustili, Bůh Otec byl přítomen, když s Jeho Synem jednali takovýmto způsobem (Jan 16,32)!

Všichni se spojili v posměchu a rouhání se ukřižovánímu: kolemjdoucí, vůdcové lidu i ukřižovaní lotři. Jak to muselo zraňovat srdce Pána, když lidé takovým způsobem pošlapávali to, co Jemu jako člověku bylo tak vzácné: Jeho důvěru v Boha a obecenství s Ním. – A přece všechna tato utrpení nemohla nás lidi zachránit; naopak ještě zvětšila naši vinu.

Pak přišla uprostřed dne tma na celou zem a v těchto hodinách nesl Pán Ježíš naše mnohé hříchy; tu byl za nás učiněn hříchem. Bůh se proti Němu postavil jako svatý Soudce a trestal Jej za to, co my jsme učinili (Izaiaš 53,5; Žalm 69). Bolestné volání Pána: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ nám trochu dává tušit, co v oněch hodinách prodělával.

Když bylo velké a těžké dílo k našemu vykoupení a ke smíření našich hříchů dokonáno a Bůh byl dokonale uspokojen, opět se rozjasnilo. A Bůh roztrhl rozdělující oponu, aby ukázal, že příchod do Jeho přítomnosti je otevřen pro každého, kdo tuto oběť Jeho Syna pro sebe vírou použije.

Tvrdá srdce Židů zůstala nepohnuta, ale pohanský setník byl přemožen tím, co zde prožil. Hlasitě vysvědčil to, co se v jeho srdci stalo jistotou: „Jistě Syn Boží byl tento!“

Teprve zcela na závěr příběhu utrpení Pána Ježíše se dovídáme, že se v blízkosti Jeho kříže zdržovali také někteří z těch Jeho. Bohabojné ženy, které následovaly Pána a sloužily Mu, přihlížely zdaleka, co se dělo jejich Mistru.

Když Kristus zemřel, Bůh už nedopustil, aby si lidé s Ježíšovým tělem dělali, co chtěli. „Určili mu hrob u bezbožného; ale u bohatého byl ve své smrti.“ (Izaiáš 53,9 – přel.) Toto proroctví se naplnilo, když Josef z Arimatie šel k Pilátovi, prosil o Ježíšovo tělo, a to potom pohřbil v novém hrobě. I zde byly přítomny zbožné ženy jako očití svědkové.

Nepřátelům Pána Ježíše nestačila Jeho smrt. Báli se Jeho slov, která vícekrát vyslovil ohledně Svého vzkříšení. Jeho výpovědi učinily na protivníky hlubší dojem, než na srdce učedníků. Nyní chtěli Židé lidskými prostředky zabránit tomu, aby se nestalo něco, co by ukazovalo na Jeho vzkříšení. Nevěřící lidé se vždy v duchu bojí, že to, čemu nechtějí věřit, by přece mohlo být pravdou.

Protože se u Židů den počítal od západu slunce k druhému západu slunce (3. Mojžíšova 23,32), vztahuje se první verš na sobotu večer. Tu ženy našly všechno ještě nezměněné. Druhého jitra však přišel anděl z nebe, aby otevřel zapečetěný hrob a ukázal všem, že je prázdný. Pán Ježíš ve vši tichosti vstal. Nic a nikdo Jej nemohl zadržet. Jeho vzkříšení je důkazem, že Bůh je vykonaným dílem Svého Syna dokonale uspokojen.

Pak se anděl ujímá udivených žen a ukazuje jim místo, kde leželo tělo mrtvého Pána. S poselstvím o vzkříšení a se stejným sdělením, které Pán dal už dříve (kapitola 26,32), je posílá k učedníkům. Ještě nejsou u učedníků, a tu jim jde vstříc osobně sám Vzkříšený. Tak tomu je vždy. Když Mu jsou naše srdce nakloněna, zjeví se i nám a učiní naše srdce skutečně šťastnými.

Jak krásný je titul, který Pán dává Svým učedníkům: Moji bratři. Vírou v Pána Ježíše a Jeho dílo jsou všichni vykoupení s Pánem Ježíšem tak úzce spojeni, že On se nestydí je nazývat bratry (Židům 2,9–15).

Jak zlá je nevěra! Strážní přišli k těm, kteří je vyslali, a vyprávěli vše, co se stalo. Ale knížata Židů se nenechala nevyvratitelným svědectvím o vzkříšení Ježíše Krista odvést od svých záměrů. Za peníze nechali rozšířit lež, které ještě dnes mnozí věří.

Závěr Matoušova Evangelia je v souladu s jeho zvláštním charakterem, kdy je Pán Ježíš představen jako Mesiáš. V Jeruzalémě a Judeji Jej zavrhli. Většina z malého hloučku těch, kteří v Něho věřili, byla z Galileje. Tak se po Svém vzkříšení nalézal opět uprostřed těch, kteří Jej přijali.

Úkol, který učedníci obdrželi, stojí ve spojení se skrytým charakterem království nebes, který na sebe přijalo. Měli učinit všechny národy učedníky zavrženého Krista (tím, že jim přirozeně nejprve zvěstovali pokání a evangelium) a vnějším znamením křtu je přivést na místo, kde je uznávána vláda nepřítomného Krále. Ačkoli neviditelný, chtěl být s nimi po všechny dny (srovnej s kapitolou 1,23) až do skonání věku, to znamená až do chvíle, kdy zřídí Své království ve slávě.

I při čtení posledního oddílu Knihy Žalmů si připomeňme, že Žalmy byly v první řadě napsány pro Izrael a neobsahují poukazy na postavení, zkušenost a naději Církve. Ale věřící křesťané činí podobné zkušenosti jako Izraelité. Dokud žijeme na zemi, jsme vychováváni v Boží škole a učíme se přitom znát své srdce, ale stejně tak i Boží srdce. V tomto smyslu obsahují Žalmy i pro nás mnoho praktických naučení.

Když se jako vykoupení podíváme zpět na svůj život, pak jsme před svým obrácením i my znali čas, kdy jsme bloudili ve světě a naše duše nenacházela odpočinku. Když jsme ale vzývali jméno Pána, spasil nás (Římanům 10,13). Daroval nám klid svědomí a pokoj s Bohem a postavil nás na cestu života, která bude končit v nebeském domě Otce. A od doby, kdy Mu patříme, nás nepřestal zachraňovat z rozmanitých soužení a trápení života, když jsme k Němu ve své nouzi volali. Děkujeme Mu také dostatečně za věčné spasení, které nám daroval, a za milost, kterou od Něho každý den zakoušíme? „Oslavujte Hospodina (*nebo: Děkujte Hospodinu*), neboť jest dobrý, neboť na věky milosrdenství (*dobrota*) jeho.“

Od té doby, co lidé upadli do hříchu a odvrátili se od Boha, jenž je světlo, nalézají se ve tmě. Nevěřící člověk vůbec neví, jak je před Bohem ztracený. Ve tmě vzdálení od Boha je nemožné vidět správnou cestu a jít po ní. Člověk nutně bloudí a klopýtá. – Je tu ale světlo, které přišlo do tmavého světa a osvětluje každého člověka: Pán Ježíš Kristus (Jan 1,9). Když je člověk ochoten nechat se tímto světlem přivést k poznání svých hříchů a k pokání, je tu Bůh, aby jej vyvedl ze tmy a postavil na cestu pokoje (Lukáš 1,77–79). Každý, kdo prožil odpuštění svých hříchů a osvobození ze tmy vzdálení od Boha, smí nyní s radostným srdcem chválit Pána a děkovat Mu.

Stejně jako tehdy je i dnes Boží slovo základem ke spasení ztracených hříšníků nebo k napravení padlých Božích dětí. „Posílá slovo své a uzdravuje je.“ – „Tedy víra z slyšení, slyšení pak skrze slovo Boží.“ (Římanům 10,17) Boží slovo nám ukazuje, kdo jsme. Zjevuje nám ale také Boha a rady Jeho srdce. Ukazuje nám, že poslal Svého Syna jako Spasitele na tuto zem a nechal Ho jít na kříž. Kdo vírou přijal tohoto Spasitele, nemůže jinak, než chválit Boží zachraňující milost a přinášet Mu dík a velebení.

I když je člověk statečný a odvážný, stává se malým, když Bůh proti Němu vystoupí silami přírody. Pravdu veršů 23 až 29 nalézáme v Božím slově vícekrát potvrzenou (např. Jonáš 1,4–16; Marek 4,35–41; Skutky ap. 27,14–44). I dnes, v době technického pokroku, mluví Bůh k lidem bouřemi a jiným působením přírodních sil. Kolik je ale lidí, kteří jsou těmito událostmi vedeni k tomu, aby hledali své útočiště pro tělo a duši u Pána Ježíše a upřímně k Němu volali?

Tyto verše jsou také obrazem našeho života jako věřících. Bůh vede loďku našeho života do všelijakých bouří, aby nás vychovával a aby nás ochránil od svévole. Přeje si, abychom zůstali zcela závislími na Něm a jen u Něho hledali své útočiště. – Jaký krásný a slavný bude konec naší životní plavby! Jednou všechny bouře přestanou. Až nás bezpečně přivede do vytouženého nebeského přístavu, zůstane už jen radost a vděčnost. Při pohledu zpět na náš život budeme slavit milost a dobrotu Pána, kterými nás denně obklopoval a bezpečně nás přivedl k cíli. Nic není naší zásluhou; všechno je Jeho dílo; jen Jemu patří všechna chvála od nespočetného zástupu vykoupených.

Verše 33 – 41 ilustrují naši životní cestu ještě jiným způsobem. Když hříšník přišel v pokání k Bohu a vírou dosáhl odpuštění svých hříchů a pokoj s Bohem, nepřenechává jej Bůh sobě samému. Vykoupený člověk musí poznat své srdce. To patří nutně k Boží výchově. Když vše jde dobře, je poměrně snadné jít cestou víry. Jak to ale je, když se „řeky stanou pouští“ a „země úrodná stane slatinou“, když na nás přijdou zkoušky a volání o vysvobození není ihned vyslyšeno? Tu je dobré vědět, že ve všem je Boží ruka: jak v dobrých věcech, tak i ve vyprahlosti, a vše je k našemu dobrému.

„Kdo jest moudrý, bude toho dbát“ (– přel.). Když do těžkosti a nepohody přijdou nevěřící lidé, buď obviňují Boha, anebo zpochybňují Jeho existenci. „Jak může Bůh, pokud vůbec existuje, toto vše dopustit?“ Víra se však před Bohem sklání s uctivou bázni a říká: „Blahoslavený jest ten muž, kterého ty cvičíš, Hospodine, a z zákona svého jej vyučuješ.“ (Žalm 94,12) I to patří k „dobrotivostem Pána“, jenž chce jen naše dobré.

Davidovo srdce bylo upevněné v důvěře ve svého Boha. Zakusil Boží dobrotu a milosrdenství jak na sobě samém, tak i na Svém lidu. Verš 3 naznačuje, že hned ráno myslel na svého Boha a den začínal chválou. Jak začínáme my své dny? Uděláš si ráno čas na čtení Bible? Jak je to s chválením a děkováním na začátku dne?

Ve verších 6 a 7 je Boží oslavení spojeno se záchranou těch Jeho. To je krásná myšlenka, na kterou snadno zapomínáme: Naše požehnání má vyznít k Boží slávě. Když vezíme uprostřed zkoušky, myslíme obvykle jen na sebe a ne na Boží čest. Dokonalým příkladem je pro nás Pán Ježíš. V Jan 12,27.28 Jej slyšíme říkat: „Nyní duše má zkormoucena jest... Otče, vysvobod' mne z této hodiny. Ale proto jsem přišel k hodině této. Otče, oslaviž jméno své.“ – A brzy přijde chvíle, kdy Pán Ježíš bude oslaven a obdivován ve Svých svatých (2. Tesalonickým 1,10). Všechno, co při nás učinil, vyzní k Jeho slávě.

Verše 9 a 10 jsou slova hrdiny, jenž spěchal od vítězství k vítězství. Když ale čteme dále, pozorujeme, jak byl David přesvědčen, že může zvítězit jen s pomocí Pána. Není tomu tak také s námi na duchovním poli?

K porozumění tomuto Žalmu nám pomůže 1. kapitola Skutků. Tam ve 20. verši představil Petr bratřím, že někdo jiný má převzít apoštolský úřad Jidáše Iškariotského, jenž si po svém zlém činu vzal život. Petr se přitom opíral mezi jiným o 8. verš našeho Žalmu.

David, pisatel tohoto Žalmu, byl tedy Duchem Svatým použit, aby načrtl obraz onoho neblahého muže, jenž po tři roky žil s Pánem Ježíšem, a nakonec Jej za třicet stříbrných zradil nepřátelům.

Ale co pociťoval Pán Ježíš, když byl tímto způsobem zrazen? Jeho to velmi bolelo, že na lásku, kterou prokázal i tomuto učedníkovi, obdržel odpověď tak nepřátelským činem. To, co zakusil od vůdců lidu a při Svém odsouzení i od zástupu, když Mu prokazovali zlé za dobré a nenávisť za Jeho lásku, musel prožít i od přítele, od člověka, který požíval Jeho důvěru (Žalm 55,14). Avšak i v takové situaci hledal a našel útočiště v modlitbě k Bohu. Tato cesta – modlitba – je otevřena v každé době i pro nás.

Může se modlitba stát hříchem (7. verš)? Ano, když vědomě jdeme po svévolné cestě, kterou Bůh nemůže schvalovat, a přitom děláme, že vše je v nejlepším pořádku (porovnej s Přísloví 28,9).

Abychom mohli těmto veršům správně rozumět, musíme si připomenout, že v Žalmech nestojíme na půdě milosti, nýbrž na půdě zákona. Zde jde o spravedlivou odplatu z Boží strany za to, co udělal Jidáš. Toto líčení souhlasí se slovy Pána Ježíše: „Běda člověku tomu, skrze něhož Syn člověka bude zrazen. Dobré by bylo jemu, aby se byl nenarodil člověk ten.“ (Marek 14,21)

Slova tohoto Žalmu se však nevztahují jen na Jidáše Iškariotského. Okruh jejich použití jde dále. V 1. kapitole Skutků čteme, že Jidáš se stal vůdcem těch, kteří zajímali Ježíše (16. verš). Je jakoby vůdcem a zástupcem nevěřícího Izraele. V budoucnosti tu bude ještě vyhraněnější vůdce nevěřících Židů: antikrist. Na něho se rovněž hodí tyto verše. Stane se nejhorším nepřítelem věrného ostatku Židů, když toho nuzného a chudého muže, který jej nechce uznat za Krista, bude pronásledovat, aby ho zabil.

Ve 20. verši mluví žalmista náhle v množném čísle. Nejde už o jednoho protivníka, nýbrž o větší množství těch, kteří mluví zlé věci proti Pánu. Pro Boha stojí vůdce a nevěřící lid svým smýšlením na stejné úrovni a obdrží za to svou odplatu.

V těchto verších máme další poukazy na to, co zde Pán Ježíš vytrpěl *jako člověk*. Vpravdě byl „nuzný a chudý“ (srovnej s Žalmem 40,18). Víme také proč: Kvůli nám se stal chudým, abychom my skrze Jeho chudobu zbohatli (2. Korintským 8,9).

Jeho srdce bylo zraněno. Ustavičný odpor, který od hříšníků proti sobě strpěl, zanechal své stopy. V Jeho srdci zůstaly bolestné rány. – „Nadto jsem jim za posměch; když mne uhlédají, potřásají hlavami svými.“ To se doslova naplnilo na kříži na Golgotě, když se Mu kolemjdoucí rouhali a potřásali hlavami (Matouš 27,39).

Slova dnešního oddílu, stejně jako včera čtené verše, mají dvojí použití. Na jedné straně vyjadřují pocity Pána Ježíše jako člověka, ale na druhé straně jsou také projevy bohabojného ostatku Židů v době konce. Budou volat k Bohu o pomoc a On se k nim Svým časem přizná. Pán Ježíš se zjeví ve slávě, aby pomohl Svým „chudým“ a zachránil je z ruky těch, kteří je utlačovali. Za to bude z jejich srdcí vystupovat k Bohu chvála a velebení. „Slaviti budu Hospodina velice ústy svými, a uprostřed mnohých chváliti jej budu.“

V tomto Žalmu jde jen o Osobu Pána Ježíše, a sice ve spojení s Božím úmyslem s touto zemí. – Když lidé Krista ukřižovali, a tím ukázali, že Jej nechtějí, vrátil se po Svém vzkříšení zpět do nebe (Skutky ap. 1,9–11). Tam Mu Bůh dal místo cti po Své pravici až do chvíle, kdy Mu podloží všechny Jeho nepřátele za podnož Jeho noh.

Až Pán Ježíš opět přijde, aby uplatnil Svá práva jako Král, bude všem zjevná pravda z Matouše 28,18: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.“ Jeho vláda bude vycházet z Jeruzaléma (Sion) a Jeho lid se Mu dobrovolně poddá. Bude nejen Králem, nýbrž i Knězem. Toto kněžství vykonává už dnes; sice ne podle Melchisedechova způsobu, jenž zprostředkoval požehnání, nýbrž Aronovým způsobem tím, že se zastává Svého lidu a ujímá se ho v jeho slabostech (Židům 2,17.18; 4,14–16; 7,24.25).

Tento Žalm je v Novém zákoně často citován. Přitom nám Bůh vysvětluje jeho prorocký výklad: Pán Ježíš je větší než David (Matouš 22,43.44) a vyšší než andělé (Židům 1,13); nyní je jako Pán v nebi (Skutky ap. 2,34–36), kde čeká na splnění Božích zaslíbení (Židům 10,12.13) a kde obdržel nepřenositelné kněžství (Židům 7,17.21). Neujal se ho sám, nýbrž ho obdržel od Boha (Židům 5,6).

„Chválící Žalmy“ 111 – 118 jsou následkem Žalmu 110, kde jsme četli o vyvýšení Pána Ježíše na Boží pravici a o Jeho vládě v tisíciletém království. Hledění na Boží cesty, jak Bůh vše, co je v Jeho srdci, obdivuhodným způsobem uskuteční, vede věřícího vždy ke chvále a oslavování. Takové zvolání obdivu nalézáme např. také na konci 9.–11. kapitoly Epištoly Římanům, když apoštol psal o Božích cestách s Izraelem (kapitola 11,33–36).

4. verš vede naše myšlenky k „památce“, kterou ustanovil Pán Ježíš. Když v noci, ve které byl zrazen, ustanovil večeři, učinil tak se slovy: „To čiňte na mou památku!“ (1. Korintským 11,24.25) Je to přání a vůle Pána, aby Jeho lid neprocházel lhostejně kolem projevů Jeho dobroti, milosti a lásky. Proto nám neděli co neděli těmito odznaky připomíná Své obdivuhodně veliké, ale také nekonečně těžké dílo vykoupení, které vykonal na kříži.

„Skutkové rukou jeho pravda a soud.“ Bůh nedělá chyby. Všechny Jeho cesty jsou dokonalé. Kéž bychom na to nikdy nezapomněli! – Ani rozum, ani vědomosti, nýbrž Boží bázeň je základem porozumění a moudrosti na duchovním poli i v denním životě.

I když se v tomto Žalmu jedná v první řadě o Izrael, tu se přece blahoslavenství, které je spojeno s Boží bázni, vztahuje i na naši dobu. Kéž by se náš život podobal životu milovaného Pána a nesl znak pravé Boží bázně. Pak by i při nás byly viditelné charakterové znaky, které jsou vyjmenovány v tomto Žalmu. – *Upřímnost* je ctnost, kterou by Bůh chtěl nalézt u všech Svých dětí. Bůh, jenž je světlo, osvětluje stezku toho, kdo jde v přímosti srdce. „Vzchází ve tmách světlo upřímným.“

Pán Ježíš v době Svého života na této zemi nikdy nemyslel na sebe. Vždy hledal blaho Svých bližních. Kéž bychom i my šířili něco z milosti, které se nám dostalo, a přitom měli *otevřené srdce* a *otevřenou ruku* pro nouzi svých bližních. Když apoštol Pavel poučoval Korintské o „dávání“, představoval jim Pána Ježíše: „Znáte milost Pána našeho Jezukrista, že pro vás učiněn jest chudý, jsa bohatý, abyste vy jeho chudobou zbohatli.“ (2. Korintským 8,9)

Třetí známkou věřícího v tomto Žalmu je *důvěra v Boha*. Když se zcela opíráme o Boha, spočívají naše srdce v pokoji (Izaiáš 26,3).

Když ve 111. Žalmu byly slaveny více *Boží skutky*, platí v tomto Žalmu chvála *jménu* Pána. Jméno vyjadřuje všechny přednosti, které nějaký člověk má. Nikdo není tak velký a vznešený jako Bůh. A přece se sklonil až k nám, nuzným, chudým, ztraceným hříšníkům. A co z nás, věřících, učinil? Pozvedl nás k nejvyššímu postavení, na jaké jen můžeme myslet. Jsme Jeho děti a smíme Jej, toho velkého Boha, nazývat Otcem. Učinil nás Svými dědici a spoludědici Krista (Římanům 8,17). Máme místo na Jeho milujícím srdci a v budoucnosti – jak brzo to už může být – je nám zaslíbeno místo v Jeho věčném domě (Jan 14,2.3).

Boží zvláštností je, že vyvoluje a žehná právě tomu, co podle lidských měřítek nemá velkou cenu. Bůh vyvoluje slabé, aby bylo zjevné, že požehnání a dobrota plynou jen z Jeho síly a lásky. Tak tomu bylo u izraelského národa (5. Mojžíšova 7,7.8) a tak tomu je u nebeského Božího lidu. „Neurozené u světa a za nic položené vyvolil Bůh, anobrž které nejsou, aby ty věci, které jsou, zahladil, proto aby se nechlubilo před obličejem jeho žádné tělo.“ (1. Korintským 1,28.29)

Tento Žalm nám připomíná některé velké skutky moci, kterou Bůh použil, když Svůj lid vysvobodil z Egypta a přivedl do Kanánu. Při pohledu na to, co už Bůh způsobil, ať v našem osobním životě, nebo zcela všeobecně pro Svůj lid, smíme čerpat odvahu pro to, co na nás přichází. Na naší životní cestě není nic, co by přesahovalo Boží možnosti. Když Izrael stál na hranici zaslíbené země před velkým úkolem vyhnat pohanské národy, povzbuzoval ho Mojžíš slovy: „Neboj se jich, ale pilně pamatuj na to, co učinil Hospodin Bůh tvůj Faraonovi a všechněm Egyptským.“ (5. Mojžíšova 7,18)

Naším zapomnětlivým srdcím přichází na pomoc vzpomínka na velké dílo Pána Ježíše. Jsme v nebezpečí, že bychom mohli zapomenout na to, co pro nás učinil. Bůh o tomto nebezpečí ví, a proto nám dal památku Své dobroty a lásky.

Tento Žalm je určen zvláště pro Izrael v období tisíciletého království pokoje, kdy bude tento lid na základě Svatého Písma, k němuž patří i tento Žalm, hledět na své vlastní dějiny a zůstane stát v údivu nad Božími divy. Rudé moře, Jordán, skála, z níž vytékala voda, a mnoho jiných – vyvolají chválu a slavení Boha.

V tomto Žalmu stojí na prvním místě Boží čest. Neměla by i nás vyznačovat tato tužba, aby Boží jméno bylo oslaveno? Pán Ježíš je v tom velký, následování hodný vzor. Každý krok Jeho pozemského život byl ke cti Jeho Boha a Otce.

Věřící jsou svými nepřáteli vždy znovu napadáni posměšnou otázkou: „Kde je váš Bůh?“ (Žalm 42,4.11; 79,10; Joel 2,17; Micheáš 7,10). Verš 3 na to dává jasnou odpověď. Náš Bůh je v nebesích. Stojí vysoko nad lidmi. Nemůžeme Jej uchopit svým rozumem. „Činí všecko, což se mu líbí.“ Není povinen nikomu vydávat počet a nikým není ovlivňován. Pro věřícího je tato jistota velkou útěchou. Bůh, o kterého se opírá, zůstává neotřesen tím, co se děje na zemi. Jeho pokoj zůstane vždy nedotčen. A tento pokoj zaslubuje těm, kteří Mu v modlitbě přednášejí všechny své prosby (Filipským 4,6.7). Nemáme obdivuhodného Boha?

Jak uboze se vedle Něho vyjímají modly, které si lidé udělali podle svých „představ o Bohu“! V Epištole Římanům 1,18–27 je nám vysvětleno, proč lidé, kteří takové modly vyrábějí, jsou stejně tak slepí jako jejich výtvary (8. verš): Jejich odpadnutím od Boha byla jejich srdce zatemněna a i když se vydávají za moudré, jsou učiněni blázny.

Tváří v tvář ničemným modlám nalézáme tři výzvy, abychom důvěřovali Bohu. První dvě se vztahují na Izrael a na kněžskou rodinu, tu třetí smíme vztáhnout na sebe. Vždyť to je přece naše touha, abychom žili v bázni Páně. Když důvěřujeme Pánu, zakusíme podle Jeho zaslíbení Jeho pomoc a Jeho ochranu. Nepovzbuzuje nás to, abychom se o Něho opírali v každé situaci?

Požehnání Pána nezávisí na vnějších přednostech. Je připraveno pro malé i pro velké. U Boha není přijímání osob (Římanům 2,10.11). Rozhodující je Boží bázeň. Nachází ji v mém srdci a v mém životě? „Kdo by ctitel Boží byl, a vůli jeho činil, toho slyší.“ (Jan 9,31) V tomto Žalmu stojíme jasně na starozákonní půdě, kde máme jen Boží cesty s touto zemí. V této souvislosti čteme: „Zemi pak dal synům lidským.“ V Novém zákoně Bůh otevírá Své celé srdce a zjevuje nám radu, kterou pojal *před ustanovením světa*. Je to Jeho touhou mít děti a syny pro sebe samého. Jim připravil místo ve Svém věčném domě. K těm, kteří jsou touto výsadou obdařeni, patří všichni věřící doby milosti, tj. všichni, kteří tvoří Boží Církev. Jaká je to milost, že k nim smíme patřit!

Tento Žalm má více použití. Nejprve myslíme na Pána Ježíše, „jehož Bůh vzkřísil, zprostit bolestí smrti“ (Skutky ap. 2,24). Jako vzkříšený žije nyní „v zemi živých“. – Tato slova budou vyslovována v budoucnosti, ale jen od bohabojných Židů, když je Pán vysvobodí ze všech soužení a uvede je do požehnání tisíciletého království. Jejich srdce budou pak plná chvály a díků.

Mnoho z těchto veršů vyjadřuje i naši zkušenost. Ne-naklání náš nebeský Otec Své ucho také k nám, když Mu v modlitbě přednášíme své těžkosti? „Blízký jest Hospodin všechněm, kteří ho vzývají... křik jejich slyší.“ (Žalm 145,18.19) – Zachránil naši duši, když jsme k Němu přišli v pokání a víře. A nyní vynakládá péči na to, aby ostříhal naše nohy, abychom nesešli ze stezky víry. My jsme ustavičně v nebezpečí. A jestliže nepadne, tu za to vděčíme jen Pánu a Jeho milosti.

Při pohledu na náš uplynulý život vyvstává i v nás otázka žalmisty: „Čím se odplatím Hospodinu za všechna dobrodiní jeho mně učiněná?“ Můžeme Jej ctít tím, že Mu budeme důvěřovat a zcela se svěříme Jeho milosti (13. verš).

Verše 14 a 18 vedou naše myšlenky k Žalmu 22,23–26 a k Epištole Židům 2,12. Představují nám Pána Ježíše, který po vykonaném díle vykoupení a po Svém vzkříšení sám začíná chválu uprostřed Svých vykoupených. Činí to dnes, když se Jeho lid shromažďuje k Němu, aby vzpomínal na Jeho smrt a Bohu přinášel oběti chvály (Židům 13,15). Také v budoucnosti, v tisíciletém království, bude vůdcem chvály Svého lidu (Žalm 34,4).

„Drahá jest před očima Hospodinovými smrt svatých jeho.“ Neukazuje nám tento verš trochu, co Bůh cítí, když opět jeden z Jeho vykoupených „dokoná svůj běh“? Pro Jeho srdce je vzácné vzít potom k sobě toho, kdo dospěl na konec cesty, kterou pro něho Bůh předurčil.

117. Žalm je nejkratší ze všech Žalmů, ale jeho obsah bychom neměli přehlížet. Výzva ke chválení Pána jde přes Izrael ke všem národům. Apoštol Pavel používá tuto skutečnost a uvádí tento Žalm v Římanům 15, kde ve spojení s dalšími dvěma místy ze Starého zákona připomíná omilostnění národů. Ale mysleme na to, že „hradba dělicí na různě“, která oddělovala Izrael od národů, byla na základě díla Pána Ježíše na kříži zbořena (Efezským 2,13–15).

Prorocky viděno se tento Žalm vztahuje na opětný příchod Pána ve slávě (26. verš), aby vešel jako Král do Jeruzaléma a nastoupil vládu nad celým vesmírem. Tento příchod bude doprovázen chvalami Jeho lidu. Dnes stále ještě dlí v nebi, kde čeká po Boží pravici, až Jeho nepřátelé budou podloženi za podnož Jeho noh (Žalm 110,1).

I my máme všechny důvody slavit Boží dobrotivost. Duch Svatý nám ji vždy znovu staví před oči, zvláště v Žalmech. Bůh je dobrotivý, „jeho dobrota trvá na věky“ (např. 136. Žalm – přel.). My lidé jsme předměty této dobroty; a přece, jak často kolem ní přecházíme bez povšimnutí. Ale Bůh, nedbaje na tento nevděk, dává téci proudu Své dobroty. Zvláště názorným příkladem toho je izraelský národ. Celá jeho historie od Egypta až k začátku tisíciletého království dokazuje, že Bůh je dobrotivý a milosrdný. Ani neposlušnost lidu, ani jeho nevěrnost, ani zavržení a ukřižování Mesiáše, Božího Syna, neovlivnily Boží dobrotivost. Bůh neodpočine, dokud nedosáhne Svého cíle.

Ano, jestliže Bůh je takovým způsobem pro nás, kdo by potom mohl proti nám něco mít (Římanům 8,31–39)? Nechtějme se tedy spoléhat na lidi a na jejich pomoc, nýbrž pouze na Pána.

Verše 10 až 13 uvádějí způsoby, jak se satan pokouší přivést věřícího k pádu. Má k tomu mnoho pomocníků: „Ssuli se na mne jako včely.“ Jak rozmanité jsou svody a rozptýlení světa! Pomocí žádosti těla, žádosti očí a pýchy života se nás pokouší přivést k pádu. Jsme proti tomuto nepříteli bezmocní? Ne, v žádném případě! Když proti němu vystoupíme ve jménu Pána a jsme oblečeni celou Boží zbrojí, obstojíme proti lstem ďábla (Efezským 6,10–12).

„Síla má a písnička má jest Hospodin, on byl můj vysvoboditel.“ To nám ukazuje, že žalmista našel všecko ve svém Bohu. Znáš také tento zdroj síly, anebo stále ještě bojuješ proti hříchu a prožíváš přitom jen zklamání? V nás nepřebývá nic dobrého a z vlastní síly nemůžeme vůbec nic. Kéž bychom s vědomím vlastní neschopnosti zvolali se žalmistou: „Pravice Hospodinova dokázala síly.“ Když se ve svém životě zdržujeme v blízkosti Pána, zcela prakticky zakusíme, co kdysi Nehemiáš volal ke svému lidu: „Radost Hospodinova budiž *(jest)* síla vaše.“ (Nehemiáš 8,10)

22. verš ukazuje na Pána Ježíše. On je ten kámen, který zavrhlí stavitelé v Izraeli. Vůdcové lidu dali pokorného Nazaretského s opovržením stranou, zavrhlí Ho, a nakonec přivedli na kříž. A přece byl tím od Boha určeným úhelným kamenem. Pán Ježíš sám se jednou na toto místo ze Žalmů odvolal (Matouš 21,42). Později prohlásil Petr před knížaty lidu, že ten ukřižovaný, ale od Boha vzkříšený Ježíš Kristus je tímto kamenem (Skutky ap. 4,11). Ve své První epištole jde ještě dále. Tam zdůrazňuje nejen vzácnost tohoto úhelného kamene a zisk, který znamená pro všechny, kteří v Něho věří; ale ukazuje také, jak se tento kámen stává kamenem úrazu a pohoršení pro všechny nevěřící.

Kdysi volali: „Požehnaný, který se béře ve jménu Páně!“ (Matouš 21,9), a krátký čas na to svého Krále, jenž přišel v tichosti a ponížení, ukřižovali (Jan 19,15). Až budou v budoucnosti bohabojní Židé volat ke svému Mesiášovi stejná slova, může se to stát jen s bolestným vědomím, že Jej při Jeho prvním příchodu zavrhlí. – Ale Boží dobrota a milost vůči Jeho lidu způsobí, že se přesto onen den stane dnem radosti, plesání a chvalozpěvu.

Tento Žalm zaujímá v Knize Žalmů zvláštní postavení. Vždy 8 veršů začíná stejným písmenem a tato počáteční písmena jdou v pořadí hebrejské abecedy. – Obsahem 119. Žalmu je Boží slovo ve všech svých přednostech a vlastnostech. Aby tyto různé stránky vyzvedl, používá pisatel celou řadu různých výrazů, a všechny se vztahují na Boží slovo, jež máme nyní v rukou v psané formě jako Bibli. Mluví o zákonu, svědectvích, předpisech, ustanoveních, příkázáních, právech a slovu.

Bůh vždy znovu se zármutkem zjišťoval, že židovský národ zanedbává Jeho Slovo (Matouš 22,29; Jan 5,38.47). A jak tomu je dnes s křesťanstvem? Ačkoli je Bible nejrozšířenější kniha, přece ji mnozí čtou málo anebo vůbec ne. – Na začátku Žalmu jsou nazváni blahoslavenými ti, kteří poslouchají, co Bůh řekl, přijímají to do srdce a přenášejí do svého praktického života. Ale v Bibli jde o více než o výraz Boží vůle; jde o Boha samotného. Ten se nám chce zjevit skrze Své Slovo a ve Svém Synu, jenž je vlastním obsahem Svatého Písma. Kéž bychom patřili k těm, kteří Jej v něm „z celého srdce hledají“ (2. verš).

Při čtení tohoto Žalmu si uvědomujeme důležitost psaného Božího slova. Kde bychom byli bez Bible? V neklidném světě, kde všechny pevné hodnoty začínají kolísat, zůstává Boží slovo naší skálopevnou oporou. „Nebe a země pominou, ale slova má nikoli nepominou.“ (Matouš 24,35)

Mladí věřící lidé to dnes mají zvláště těžké, aby našli správnou cestu. Ve světě, který se už žádným způsobem nestará o nařízení a práva Stvořitele, mohou jít svou cestou v čistotě jen tehdy, když se zcela přidrží Božího slova.

Bible není sbírka paragrafů, kterými bychom měli řídit svůj život. Příkazy a zákazy nechávají naše srdce chladná. Boží slovo je sdělení našeho Stvořitele a Udržovatele, které má jít k srdci. Je přáním Pána, abychom přijímali Jeho Slovo srdcem, abychom je ostříhali, přemýšleli o něm a v praktickém životě je uskutečňovali, abychom proti Němu nehřešili.

Co můžeme činit, abychom Slovo nezapomínali (16. verš)? Pravidelným čtením *všech* částí Božího slova jsou nám připomínány všechny věci, které nám Bůh sdělil. Také učení se nazpaměť veršům a celým oddílům nám pomáhá lépe podržet Boží slovo.

„Otevři oči mé, abych spatřoval divné věci z zákona tvého!“ Když nevěřící lidé čtou Bibli, nevidí v ní žádné divy. Většina obsahu jim je nesrozumitelná; to, čemu rozumějí, probouzí jejich svědomí, a to se mnohým nehodí. Abychom mohli Svatému Písmu skutečně rozumět a radovat se z jeho obsahu i ze všech Božích obdivuhodných myšlenek, potřebujeme Ducha Svatého. On uvádí věřícího do celé pravdy (Jan 16,13). – V našem životě však může být mnoho věcí, které jsou překážkou pro působení Ducha Svatého. Proto je dobré mít stále v srdci tuto prosbu za otevřené oči pro vzácnosti Božího slova. Pán jistě takovou prosbu nenechá bez odpovědi.

Boží slovo je také naším rádcem. I když v něm nenajdeme pro všechny situace našeho života stejně jasnou odpověď, neexistuje žádný okruh, v němž by nebylo naším příslušným rádcem. V určitých vztazích říká jasně, jak se máme chovat, např. vzhledem ke zlu v tomto světě. V jiných okruzích nám Bůh sděluje pouze Své zásady a chce, aby se naše srdce cvičila v používání těchto zásad. Tím způsobem zůstáváme na Něm závislí a zakusíme, že nám vždy dá odpověď ze Svého Slova, když se upřímně ptáme na Jeho vůli.

Životní cesty věřících nevedou vždy slunnými výšinami. Přicházejí všelijaká cvičení a zkoušky. Na jedné straně jako následek cest Boží výchovy a na druhé straně také jako následek našich vlastních převrácených cest. Všechny tyto těžkosti smíme vyprávět Tomu, který je si ce už dávno zná, ale který nás vyzývá, abychom se vším přišli k Němu. Jak často nás už v takové chvíli povzbudil Svým Slovem (14. verš). „Nebo kteréžkoli věci napsány jsou, k našemu naučení napsány jsou, abychom skrze snášenlivost a *potěšení písem* naději měli.“ (Římanům 15,4) – Možná že Mu musíme odkrýt také některou převrácenou cestu. Pak zakusíme, že otevřené vyznání – nejen připuštění vlastního pochybení – opět otevře cestu pro požehnání shůry.

„Cestu pravou (*cestu věrnosti*) jsem vyvolil.“ To je následování hodný úmysl žalmisty. Ve světě plném nebezpečí má takové rozhodnutí zásadní důležitost pro život Božího dítěte. To vidíme např. u Daniele, jenž si ve svém srdci předsevzal, aby se neposkrňoval, a svůj úmysl také provedl (Daniel 1,8). Kolik požehnání a užitku vzniklo následkem tohoto postoje!

Tři věci, za které žalmista prosil v prvních verších tohoto oddílu, by měly být také naší prosbou k Bohu. „Vyuč mne... cestě ustanovení svých.“ Ustanovení jsou *zásady* a *naučení*, které Bůh předkládá člověku. Všechny jsou obsaženy v Jeho psaném Slově. Kéž bychom je nepřehlíželi, nýbrž nechávali se jimi poučovat. „Dej mi ten rozum (*porozumění*).“ To je prosba za *správný stav srdce*, bez něhož se naučení Božího slova v životě věřícího sotva uplatní. „Dej, ať *chodím* cestou přikázání tvých.“ Přikázání jsou pevné Boží požadavky. Kolik *milosti* potřebujeme, abychom mohli touto jasně stanovenou cestou jít!

Přání zbohatnout může vzniknout v každém srdci. Tato touha je velmi nebezpečným kořenem, který musí být souzen, jinak povede ke zlým výsledkům (1. Timoteovi 6,9.10). Když prosíme Pána, aby naklonil naše srdce ke Svým svědectvím a ne k zisku, zjistíme, kolik požehnání, uspokojení a radosti spočívá v ostříhání Jeho Slova.

V tomto oddílu je každý verš prosbou. Žalmista si byl vědom: Bez Pána a bez Jeho pomoci a milosti nemohu nic. Přišli jsme i my k tomuto poznání, že bez Pána nemůžeme nic činit? (Jan 15,5)

Žalmista se s plnou důvěrou opírá o Slovo Páně. Všechnu dobrotu a milost očekává od Boha. Očekává ale i záchranu z těžkostí a zkoušek – protože mu to Bůh zaslíbil. Ztratilo Slovo Páně od té doby svou platnost, že bychom se o ně nemohli opírat? Nikoli! I my bychom měli svoji pomoc očekávat jen od Boha. Apoštol Petr píše věřícím: „Kteříž mocí Boží ostříhání býváte skrze víru k spasení.“ (1. Petra 1,5) Boží moc je tu, aby zachraňovala; jen nám často chybí víra, abychom uchopili pravdu Božího slova.

Bůh nám chce pomoci, abychom posměvačům odpověděli správným způsobem. V tomto smyslu povzbuzoval Pán Svě uředníky: „Nestarejte se předtím, co byste mluvili..., neboť nejste vy, kteří mluvíte, ale Duch Svätý.“ (Marek 13,11) S touto pomocí se nemusíme bát vydat svědectví o Bibli ani těm nejvýše postaveným osobnostem (46. verš; Skutky ap. 26,24–29). Nalézáme tu tedy jak náklonnost srdce – lásku ke Slovu – tak i veřejné vyznání, že člověk uznává jeho pravdu a autoritu.

Ten, kdo se opírá o Boží slovo, zakusí Jeho potěšování. Jak mnoho skleslých duší našlo v průběhu staletí povzbuzení a útěchu při čtení Bible! Důvěra v Boží zaslíbení znamená velkou pomoc v nepříznivých okolnostech. Co může člověku uškodit posměch pyšných, když má Boží slovo na své straně? Posměch a pohana mají krátké trvání, ale Boží zaslíbení zůstávají věčně. Už dnes potěšují srdce toho, kdo se jich drží, a zároveň mu dávají sílu pro životní cestu. „Rozpomínám se na soudy tvé věčné, Hospodine, kterýmiž se potěšuji.“

Žijeme v době milosti. Bylo by převrácené, kdybychom se měli hněvat kvůli bezbožnému, jako to činil žalmista. Ale jak často to bolí naše srdce, když vidíme, jak lidé v našich „křesťanských“ zemích opouštějí Boží slovo, a přicházejí proto do trápení. Zničená manželství, nespokojení a ve svých očekáváních zklamání mladí lidé, rostoucí kriminalita, přibývajících terorismus, stále nestabilnější vlády – nejsou to následky odložení Boží bázně a odklonu od Božího slova? – 56. verš naproti tomu ukazuje, že ostříhání naučení Pána s sebou nese vždy požehnání a radost. „Kdož jich ostříhá, užitek hojný má.“ (Žalm 19,10.12)

„Díl můj... ostříhati výmluvnosti tvé.“ V našich zemích si dnes může každý koupit Bibli. Tím má v rukou poklad, který je cennější než zlato. Ale Písmo Svaté bude teprve tehdy jeho podílem, jeho nejvyšším statkem, když je čte, upírá k němu celou svoji pozornost, poslouchá jeho směrnic a bere si vše k srdci (ostříhá), co mu toto Slovo říká.

Může se stát, že jako věřící sice svou Bibli čteme, ale protože jsme si na to zvykli, činíme to už jen povrchně. Pak to je chvíle, kdy bychom měli rozvážit své cesty a obrátit své nohy ke svědectvím Pána (59. verš). Jen Boží slovo může Božího člověka (tj. věřícího) učinit dokonalým, aby byl „ke všelikému skutku dobrému hotový“ (2. Timoteovi 3,16.17).

O čem přemýšlíme, když někdy v noci nemůžeme spát? Žalmista nám dává dobrou radu: „Rozpomínám se i v noci na jméno tvé, Hospodine.“ (55. verš) „O půlnoci vstávám, abych tě oslavoval v soudech spravedlnosti tvé.“ (62. verš) Jak mnohé Boží dítě našlo klid, potěšení, pokoj a osvěžení pro své srdce v bezesných hodinách zaměstnáváním se Pánem a Jeho Slovem! Zkus to také!

Tento oddíl už právem dostal nadpis: „požehnání pokoření“. Pýcha a povýšenost patří k nejhorším překážkám v rozvinutí duchovního života věřícího. Když se vlastní „Já“ opět dere do popředí, namísto aby zůstalo ve smrti, kam patří (Římanům 6,4–12), přicházíme nutně na cestu svévole, která vede od Boha pryč, a bloudíme.

Pán Ježíš by nás chtěl od těchto překážek osvobodit a vést nás k sobě zpátky. Aby to mohl uskutečnit, používá pokoření. Musí nám ukázat, že nic nejsme a sami ze sebe nemůžeme nic učinit. Musíme se učit, že první místo v našem životě nepatří mému „Já“, nýbrž Pánu Ježíši samému, a že se zcela musíme držet Jeho Slova, abychom ze správné cesty nezbloudili.

Cesty pokoření nejsou většinou příjemné. Ale chtějme za nimi, tak jako žalmista, vidět Boží dobrotu. Bůh má pro nás na mysli jen to nejlepší a chtěl by, abychom skutečně zakoušeli požehnání pokoření. Pak budeme moci se žalmistou říci: „Dobrotivě jsi nakládal s služebníkem svým... K dobrému jest mi to, že jsem pobyl v trápení (*že jsem byl pokořen*), abych se naučil ustanovením tvým.“

Věřící ví, že není náhodným produktem pozvolně postupujícího vývoje. Bůh Stvořitel jej učinil. V Něho smí doufat, neboť Bůh je ochránce Svých stvoření, zvláště věřících (1. Timoteovi 4,10). Od svého Stvořitele si také smí vyprošovat rozumnost pro svou životní cestu. Jak důležitá je taková modlitba za správné smýšlení srdce ve světě, kde většina lidí Stvořitele popírá.

Žalmista mluví ještě jednou o svém pokoření (srovnej 75. verš s verši 67 a 71). Je si vědom, že zkoušky přicházejí od Boha, jehož konání je absolutně spravedlivé, neboť sám sebe nemůže zapřít. Ale Bůh je nejen spravedlivý, nýbrž i věrný a dobrotivý. Jestliže Jeho kázeň dosáhla cíle, například když jsme se naučili pokoře, je hotov obvázat a uzdravit (Job 5,18). Za to prosí žalmista, když říká: „Nechat jest již zřejmé milosrdenství tvé ku potěšení mému... Přijďtež na mne slitování tvá.“

V první chvíli není 79. verš zcela srozumitelný. Když žalmista toužil po obecenství s bohabojnými, proč je tedy nevyhledal? V tomto verši je zdůrazněna *důvěra v Boha*. Pisatel nechtěl přijít do nebezpečí, že by se opíral o druhé, místo o Boha. Proto zůstává u Něho a prosí, aby Pán vedle něho postavil takové, kteří se Boha bojí jako on.

Často prožíváme podobné věci jako žalmista. Procházíme dlouhou, bolestnou zkouškou, hlubokými zkouškami duše. Při pohledu k Pánu a v důvěře v Jeho Slovo očekáváme od Něho spasení a pomoc. Ale zdá se, že neodpovídá, takže se ptáme: „Kdy mne potěšíš?“ Není vždy lehké čekat na Boží čas; ale nechtějme se, tak jako žalmista, vzdávat Božího slova. „Na ustanovení tvá však jsem nezapomenul.“

Na příkladu, který před námi leží, vidíme, jak vzácný je podíl věřícího. V nejbolestivějším postavení, i když se zdá, že ho obklopuje temnota, smí vzhlížet vzhůru a zjišťovat, že slunce lásky, Boží dobrota a milost zářit nepřestaly.

Verše 85–87 mají cennou ilustraci v příběhu Daniele (Daniel 6). Jeho nepřátelé mu „vykopali jámu“ a už věřili, že dosáhli svého cíle. Protože jej pronásledovali bez důvodu, Bůh zasáhl a zavřel ústa lvů, takže nemohli Danielovi ublížit (Daniel 6,23). Tento zbožný muž důvěřoval v Boha, pevně se držel Jeho Slova a byl osvobozen.

Bible, Boží slovo, není výsledkem činnosti lidí. Ačkoli je sepsáno v lidské řeči a lidmi jako Božími inspirovanými nástroji, leží jeho původ v nebi. Tam stojí Boží slovo pevně, ať už lidé na zemi dělají s Biblí, co chtějí. Pro žalmistu bylo viditelné stvoření to nejstabilnější, co znal; a tak je jmenuje jedním dechem s neproměnností Božího slova. Nový zákon jde v tomto bodě ještě dále: „Nebe a země pomínou, ale slova má nikoli nepomínou.“ (Marek 13,31)

Život věřícího je plný proměn. Neprožívá jen tak zvané slunečné dny. Ale právě v dobách zkoušky poznává cenu a působení Božího slova. „Byť zákon tvůj nebyl mé potěšení, dávno bych byl zahynul v svém trápení.“ A následující verš ukazuje další výsledek působení Slova u toho, kdo se naučil cenit si ho: „Na věky se nezapomenu na rozkazy tvé; jimi zajisté obživil jsi mne.“

Když žalmista u sebe a svého okolí vidí „každé věci dokonalé skončení (*konec vší dokonalosti*)“, tedy nedostačnost a slabost, je naproti tomu Slovo jeho Boha, o něž se opírá, nepochybné a dokonalé (Žalm 18,30; 19,7).

„Jak miluji zákon tvůj!“ Můžeme Bibli milovat pro duchovní požitání, které při její četbě obdržíme, anebo pro moudrost, kterou dává každému, kdo ji čte a bere si ji k srdci. Ale můžeme milovat Bibli docela jednoduše proto, že je Božím dopisem lidem, ve kterém zjevuje Bůh sebe, Svě srdce a Svoji vůli. Jestliže se v takovém smýšlení zaměstnáváme Božím slovem, účinek se jistě dostaví.

V životě našeho Pána jako člověka na této zemi nalézáme krásnou ilustraci veršů 97–100. Prorocky mohl říci: „Zákon tvůj je uprostřed nitra mého.“ (Žalm 40,9) A působení nezůstalo skryto. Jako dvanáctiletý chlapec seděl uprostřed učitelů, naslouchal jim a dotazoval se jich. „A děsili se všichni, kteří jej slyšeli, nad rozumností a odpověďmi jeho.“ (Lukáš 2,46.47) Nebyl zde rozumnější než všichni Jeho učitelé? Neměl více porozumění než staří? A později, ve Svě veřejné službě, zodpověděl mnoho Istivých otázek Svých nepřátel s takovou moudrostí, že všichni žasli a divili se (Matouš 22,22.33.46).

Jak důležité je poučení 101. verše! Boží slovo nemůžeme ostříhat teoreticky. Pevné držení Boží pravdy jde ruku v ruce s bohabojným životem. Když praktický život není v pořádku, ztrácí se také světlo o Boží pravdě.

Ve Svatém Písmu jsou k popisu Božího slova použity různé obrazy. Např. *ohněň* a *kladivo* (Jeremiáš 23,29), *děšť* a *sníh* (Izaiáš 55,10.11) nebo *zrcadlo* (Jakuba 1,23). Je *vodou*, která nás očišťuje, a jako *meč*, obranná i útočná zbraň v naší ruce (Efezským 5,26; 6, 17), atd. V našem oddílu je představeno jako *svíce a světlo* pro naši cestu. Světlo nám ukazuje zlý, Bohu nepřátelský stav světa, ve kterém se nacházíme. Osvěcuje ale také stezku, po které můžeme v takovém prostředí jít. Pán Ježíš, jenž sám šel touto cestou, nám říká: „Já jsem světlo světa. Kdo mne následuje, nebude choditi v temnostech, ale bude míti světlo života.“ (Jan 8,12) Máme tedy Boží slovo a Pána Ježíše, abychom mohli nalézt správnou cestu a jít po ní.

Ve verších 111 a 112 je zmínka o dvou věcech, které patří k sobě: radost a poslušnost. Křesťan, jenž miluje svoji Bibli, bude chtít i v těžkých situacích dbát jejích směrnic a žít podle nich. Bude se snažit plnit Boží vůli. Následkem toho bude radost v Pánu a radost z Jeho Slova. Ztratil jsi snad tuto radost? Pak se zkoumej, zda jsi nesešel z cesty Božího slova, a vrať se zpět.

Když chceme jako věřící jít v tomto světě po cestě, která se Bohu líbí, nemůžeme být zajedno se všemi lidmi. Žalmista se nechtěl spojovat s lidmi dvojího srdce, ani se zlými. Dvojího srdce jsou takoví lidé, kteří ve svém životě nečiní jasná rozhodnutí. Mají se za křesťany a zároveň si zahrávají se světem. Vzhledem k vlivu zlých lidí, který žalmista pocituje jako překážku na cestě podle Božích myšlenek, si vzpomeňme na 1. Korintským 15,33: „Porušují dobré obyčeje zlá rozmlouvání.“

Ve světě, který je plný nebezpečí, má věřící místo, kde se může ukrýt. Je jím náš Pán. K Němu se smíme utéci v den zlý (Žalm 27,5). A kdyby na nás nepřítel vystřeloval své ohnivé šípy, je Pán sám naším štítem. Proto se stále zdržujme v Jeho blízkosti.

Musíme se bát Božího soudu? Nemusíme, jestliže jsme se vírou v Pána Ježíše a Jeho výkupné dílo stali Božími dětmi. Tu pro nás platí slovo Pána: „Já tebe ostříhati budu od hodiny pokušení, která přijítí má na všechnen svět.“ (Zjevení 3,10) Známe hrůzu Páně, a proto voláme ke všem, kteří ještě nemají pokoj s Bohem: „Smiřte se s Bohem!“ (2. Korintským 5,11.20)

Pisatel Žalmu chce jít upřímně po Boží cestě. To mu dává smélost, aby použil pomoci Pána. Takový stav srdce je také pro nás důležitý, jestliže mají být naše modlitby vyslyšeny (Jan 15,7).

V tomto oddílu se žalmista nazývá „služebníkem Pána“ (verše 122, 124, 125), a jako takový vykonával právo a spravedlnost. – I v Novém zákoně jsou věřící považováni za služebníky Pána Ježíše. On nás pro sebe vykoupil za vysokou cenu Svého života a krve. Nyní by chtěl, abychom Ho byli poslušni. Je to tak těžké? Ne, jestliže myslíme na Jeho lásku, ve které pro nás šel na smrt, a na dobrotivost, kterou nám od našeho obrácení prokazoval. Nemůžeme si představit lepšího Mistra. Kéž bychom se žalmistou chtěli se vši rozhodností říci: „Služebník tvůj jsem já.“

128. verš obsahuje důležitou zásadu, na kterou nesmíme zapomínat. Boží slovo je „pravé“; to znamená že je pravdou (Jan 17,17), a to vzhledem ke všem věcem. Boží slovo rozhoduje o tom, zda je něco dobré nebo zlé, správné anebo převrácené. Toto měřítko má absolutní platnost, i když se myšlenky, názory a zvyky lidí mění. Ani na své svědomí se věřící nemůže jen tak spolehnout. Svědomí reaguje správně jenom tehdy, když je usměřňováno Božím slovem.

Čím více se zaměstnáváme Božím slovem, tím více zjišťujeme: „Předivná jsou svědectví tvá.“ Anebo jsi to ještě neprožil? Pak pros Pána o prosté srdce, které je hotovo přijmout poznání a světlo shůry, a dříve než budeš číst Bibli, přednes mu prostě přání 18. verše: „Otevři oči mé, abych spatřoval divné věci z zákona tvého!“

Čím lépe známe Bibli a přivlastňujeme si její obsah, tím jistější budou naše kroky na cestě tímto světem. Věřící, jenž se nechává vyučovat Slovem, nebude bloudit. Půjde přímou cestou: „Tehdy choditi budeš bezpečně cestou svou, a v nohu svou neurazíš se.“ (Příslaví 3,23)

135. verš nám připomíná, že tu je Jeden, jehož oči nás stále provázejí. V Novém zákoně zaslubuje Pán Svým učedníkům: „Aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ (Matouš 28,20) Máme tedy nejenom Slovo Pána ve svých rukou, ale i On sám je skrze Duha Svatého po všechny dny s námi (Jan 14,18). Jaká je to milost!

Když žalmista myslí na ty, kteří se nestarají o Boží slovo, kteří ho vědomě neposlouchají, je jeho srdce hluboce zarmoucené. Pláče při myšlence na zanedbávání takové obdivuhodné Knihy.

Téma tohoto oddílu je Boží spravedlnost. Tvoří část Boží podstaty: „Spravedlivý jsi, Hospodine“ a „Spravedlnost tvá jest spravedlnost věčná“. Tato spravedlnost také stojí za svým slovem (138. verš).

Jak je ale možné, že věřící žalmista mluvil takto bez bázně a třesení o této spravedlnosti? Zapomněl, že ani on těmto spravedlivým požadavkům vždycky nevyhověl? Nezapomněl, ale věděl, že Bůh je také milostivý a milosrdný (2. Mojžíšova 34,6). – Víme, že Bůh Svoji milost vůči hříšníkům nevykonává na úkor Své spravedlnosti. Na našem místě potrestal jiného – Pána Ježíše, Svého Syna. Na kříži Golgoty bylo Boží spravedlnosti učiněno zadost, takže Bůh může nyní vůči každému věřícímu jednat v milosti a odpustit mu všechny hříchy. – A když někdo tohoto Spasitele nepřijme? Pak zůstane Bůh spravedlivý, když takového za jeho hříchy a nevěru uvrhne do pekla.

„Zprubovaná (*přečištěná*) jest řeč tvá.“ Můžeme ji vystavit zkoušce, jaké chceme, a výsledek bude vždy čistota. Nelze v ní najít ani jeden rozpor. Každé slovo je důvěryhodné a pravdivé. „Tou příčinou ji miluje služebníků tvůj.“ Věřící miluje Slovo jako své místo odpočinku a radosti, jako zdroj odvahy a síly.

V těchto verších slyšíme věřícího, jenž zcela důvěřuje Bohu. Ví, že sám ze sebe nemůže nic. S upřímným srdcem vyjadřuje před Bohem svoji závislost. Jak důležité je pro nás, abychom i nejmenší věci ve svém životě dělali s pohledem obráceným k Pánu a v závislosti na Něm. Rychleji, než si možná myslíme, máme sklon k tomu, abychom se vzdali tohoto pocitu závislosti, a mluvili a jednali sami od sebe. Za takového stavu srdce už bylo řečeno mnoho pošetilých slov a napsáno mnoho dopisů, které by bylo lépe neodeslat. Z nás samých, z našich převrácených srdcí, nemůže vzejít nic dobrého. Šťastný je ten věřící, který to poznal a bojí se sám sebe!

Volání žalmisty po záchraně se může vztahovat na časné vnější trápení, ve kterém se nacházel. Mohl ale myslet i na nebezpečí, že sejde z cesty Božího slova, a bude tím hřešit proti Bohu. Nehrozí toto nebezpečí nám všem? Pak smíme s žalmistou volat k Pánu a prosit Jež, aby nás ochránil před znevažováním naučení Božího slova. On takovou prosbu jistě vyslyší podle Své dobroty a dá nám pocítit Svou blízkost (verše 149, 151).

Cesta věrnosti podle směrnic Božího slova přivádí na scénu nepřátele. Žalmista to prožil. Později se Pánu Ježíši nedařilo jinak. Na začátku Jeho veřejné služby se nepřítel všemi prostředky pokoušel odvést Jej z cesty poslušnosti vůči Bohu a Jeho Slovu. A co Pán vytrpěl ze strany Svých odpůrců! I apoštol Pavel sklídl za svou cestu věrnosti odpor. Na konci jeho života jej mnozí opustili a dali se širší cestou podle vlastních myšlenek (2. Timoteovi 1,15; 4,10). – Když půjdeme podle myšlenek Božího slova, brzy uslyšíme: „Tak doslova to není možné brát. To, co bylo tehdy napsáno, musíme přizpůsobit dnešní době.“ – V době konce budou bohabojní Židé, kteří budou chtít dbát předpisů Pána, utlačováni od antikrista a jeho následovníků tak, jak to je popsáno v těchto verších.

Zvláště důležitý je 160. verš. Boží slovo se neskládá z různých pravd. Ono je celek, a jako takové je pravda (Jan 17,17). K tomu „na věky trvá všeliký úsudek (*každé rozhodnutí nebo nařízení*) spravedlnosti tvé“. To znamená, že Bůh nemusí nikdy vzít zpět slovo, které promluvil. Je důležité, abychom rozlišovali to, co platí pro Izraele, od toho, co je určeno pro věřící doby milosti, ale žádné z Jeho slov neztrácí platnost.

Jsou slova 162. verše i naší zkušeností? Poklady, které leží skryté v Božím slově, objevuje ten, kdo Bibli nejen čte a přemýšlí o ní, nýbrž zařizuje také svůj život podle jejích směrnic. Bible je důvěryhodný vůdce a nejlepší rádce na životní cestě. Ukazuje nám, jak se můžeme stát šťastnými a jak můžeme naplnit srdce hlubokou radostí. Nejsou to cenné poklady?

„Pokoj mnohý těm, kteří milují zákon tvůj.“ Tomu, kdo se drží Božího slova, se daří vnitřně dobře. Podobnou myšlenku nalézáme v Izaiáši 48,18: „Ó kdybys byl šetřil přikázání mých, byl by jako potok pokoj tvůj a spravedlnost tvá jako vlny mořské.“ Tento vzácný pokoj také patří k pokladům, které jsou spojeny s ostříháním přikázání Páně. – Ale 165. verš jde ještě dále: „Nemají žádné urážky.“ Podobnou myšlenku jsme našli už v 9. verši. Věřící může jít po cestě, která se líbí Bohu, pevnými kroky jen tehdy, když se zcela drží Božího slova.

„Všecky cesty mé jsou před tebou.“ Bůh je vševědoucí (Žalm 139,1–6). Nemůžeme Mu nic předstírat. Přejde však chvíle, kdy i své cesty uvidíme v Jeho světle: při zjevení před soudnou stolicí Krista (2. Korintským 5,10). Pak budeme o každé jednotlivé věci svého života smýšlet stejně jako náš Pán.

V posledním oddílu tohoto dlouhého a důležitého Žalmu je zvláště nápadná důvěra k Bohu, kterou žalmista vyjadřuje. Jsou to, prorocky viděno, slova věrného ostatku Židů, který se v budoucnosti, krátce před příchodem Pána Ježíše ve slávě, bude podobat bloudící ovci. Tito bohabojní Izraelité budou ve velkém soužení. Přesto budou očekávat svou pomoc a záchranu *jen* od Boha. „Vejdí pokorná prosba má před tvář *tvou*... Budiž mi ku pomoci ruka *tvá*... Toužím po spasení *tvém*.“ Jak následování hodný je tento postoj i pro nás, kteří tak často a tak rychle ztrácíme důvěru v Boha, a potom, když Jeho odpověď nepřišla ihned, hledáme pomoc u lidí a jejich možností.

Při všech praktických směrnicích a poučeních, které můžeme čerpat ze Žalmů, mějme vždy na mysli velký rozdíl mezi postavením věřícího ve Starém zákoně a postavením křesťana. Vírou v Pána Ježíše jsme se stali Božími dětmi, které mají v nebi milujícího Otce. Máme k Němu vždy přístup a smíme Mu v modlitbě vše směle říci. Vlastníme také absolutní jistotu svého spasení. Dílo vykoupení na Golgotě je věčně platné. Tento základ našeho vztahu k Bohu nemůže být ničím otřesen. Takovou jistotu věřící ve Starém zákoně neznali.

Žalmy 120 až 134 mají všechny název „Píseň stupňů“. V syrském textu Bible jsou označeny jako „Písně návratu z Babylona“. Popisují rostoucí touhu po pravém domově. Pro Židy to byla Boží svatyně v Jeruzalémě, po které toužili. Tak byly tyto Žalmy snad zpívány těmi, kteří se navrátili z babylonského zajetí do Jeruzaléma. – Tento návrat je předobrazem návratu Izraele z nynějšího rozptýlení. – Ale nejsme i my křesťané na cestě domů? „Naše občanství je v nebesích.“ (Filipským 3,20) Brzy dosáhneme onoho slavného cíle, kde i my budeme moci už jen chválit a dobrořečit (Žalm 134).

V první z těchto Písní stupňů se pisatel nalézal ještě v cizině, v Mešech a u stanů Cedarských. Ale je hotov dát se na cestu k městu pokoje (Jeruzalému) (7.verš).

Tento Žalm nám ukazuje něco z pocitů věřících v bezbožném okolí. Jsou to i naše pocity vzhledem ke světu, který nás obklopuje? Zabil Pána Ježíše, Kníže pokoje, a jeho nenávisť proti Němu se až do dnešního dne nezměnila. Jak snadno a jak rychle přehlídíme pravý stav světa a pokoušíme se mu přizpůsobit, přebírat jeho myšlenky, a pak to vše vůbec neshledáváme tak špatným.

První dva verše nás povzbuzují, abychom nehleděli na těžkosti a kritickou situaci, v níž se nacházíme, nýbrž na svůj zdroj pomoci, který je jedinečně v Bohu. Věřící ví, že jeho pomoc nepřijde od hor, tj. od mocných této země (Jeremiáš 3,23), nýbrž od Boha, který učinil nebe i zemi a který je „ochránce (*udržovatel*) všech lidí, a zvláště věřících“ (1. Timoteovi 4,10).

Tento obdivuhodný Bůh, kterého každý věřící poznal osobně jako Spasitele – Boha, bude ostříhat naši nohu na cestě, která vede k Němu. Svět, v němž se pohybujeme, je sice plný nebezpečí; ale Bůh se stará o bezpečnost naší cesty (Příslaví 3,23). Ani na okamžik nespustí Svůj lid z očí a vždy je tu s námi. U Boha nejsou chvíle, kdy by s Ním nebylo možné mluvit, protože by byl unavený a potřeboval odpočinek. „Oči Páně na spravedlivé, a uši jeho k prosbám jejich.“ (1. Petra 3,12)

Slova „strážce“ a „ostříhat“ se v tomto Žalmu vyskytují nápadně často. Tyto výrazy mluví o Boží péči, se kterou nad námi bdí, a o tom, že nás chce chránit. Každý věřící, který se zdržuje blízko u Pána Ježíše, zakusí vzácnost těchto veršů.

Má se za to, že „Písně stupňů“ byly zpívány také u příležitosti slavností, při kterých šel lid nahoru do Jeruzaléma (5. Mojžíšova 16,16.17). První dva verše tohoto Žalmu na to zvlášť ukazují.

Dům Hospodinův mluví o Boží přítomnosti, o velebení, které Mu je přinášeno, a o místě Božího odpočínutí. Když myslíme na Církev, která dnes tvoří Boží dům na zemi, pak tu platí oba první body: Bůh bydlí ve Svém domě; je Pánem toho domu; a Pán sám zaslibuje Svoji přítomnost uprostřed dvou nebo tří, kteří se shromažďují v Jeho jménu, a přitom představují něco z tohoto duchovního domu. Když se tímto způsobem shromažďujeme, přijímá Bůh také naše velebení, naše oběti (Židům 13,15.16). Ještě jsme však nedošli k místu Jeho odpočínutí.

Víme, že je ještě jiný Boží dům – dům Otce v nebi. Brzy tam budou přivedeni všichni věřící, kteří dnes tvoří na této zemi Boží dům, Jeho Církev. V přítomnosti našeho Boha a Otce, na místě odpočinku, se budeme moci nerušeně těšit z Boží lásky a naše srdce budou přetékat chválou, díkem a velebením vůči Tomu, který nás tak miloval. Při pomyšlení na tuto slavnou budoucnost se můžeme radovat přes všechno, co nás snad v přítomné době zarmucuje (srovnej s Jan 14,1–3).

„K tobě pozdvihuji očí svých.“ To činíme i my, když naše srdce jsou obtížena zármutkem a bolestí, anebo když si přejeme znát správnou cestu. Ale jsou k Němu naše srdce také upřena, plna vděčnosti za všechna dobrodíní, která nám každý den prokazuje? Kéž bychom stále vzhlíželi vzhůru k Tomu, jenž drží náš život ve Své ruce!

Služebníci a služky oné doby většinou nebyli svobodní. Jako nevolníci patřili svým pánům a byli jim vydáni na milost a nemilost. Když byly jejich oči obráceny k rukám svých poručníků, svědčilo to o důvěře. Doufali, že s nimi bude jednáno dobrotivě. Více než kterýkoli služebník na této zemi smíme my věřící očekávat milost od našeho Pána. Chce nám denně dávat ze Svého nevyčerpatelného bohatství.

Žalm 124 ukazuje, že pro Židy, kteří se chtěli vrátit do své země, nebylo jednoduché opustit zemi svého zajetí. Nepřátelští lidé je chtěli zadržet násilím. Vedle toho zde byly také položeny léčky, možná i od vlastních krajanů, kteří nebyli ochotni zaměnit příjemný život v Babyloně za obtížnou cestu do Jeruzaléma. Avšak ve všem směli zakoušet pomoc Pána. Dobrá ruka jejich Boha byla nad nimi (Ezdráš 7,9; 8,18.22.31; Nehemiáš 2, 8.18).

Věřící, který důvěřuje v Pána, nebude zmítán okolnostmi života. Ten, kdo skrze modlitbu a snažnou prosbu přednesl všechny své záležitosti před Boha, zakouší, že jeho srdce a mysl jsou hájeny Božím pokojem, který převyšuje všeliký rozum (Filipským 4,6.7). Žádná událost na této zemi nemůže otrást Bohem v Jeho pokoji. A tento pokoj připravil pro všechny, kteří v Něho důvěřují.

Ve 126. Žalmu čteme o pocitech zajatých Židů, když uslyšeli výnos perského krále Cýra, který dal rozhlásit v celé své říši. Každý Žid v něm byl vyzván, aby se vrátil do Jeruzaléma (Ezdráš 1,1–4). Jak se radovali ze všech těch velkých věcí, které při nich Hospodin učinil!

6. verš nám připomíná Pána Ježíše, který byl po celý Svůj život pronásledován a ustavičně „trpěl odporování hříšníků proti sobě“. A přesto neúnavně rozséval semeno Božího slova. Brzy přijde chvíle, kdy „z práce duše své uzří užitek, jímž nasycen bude“ (Izaiáš 53,11). Od chvíle, kdy se vrátil do nebe, dal nám Své Slovo (Jan 17,14), abychom dále, i se slzami, rozsévali. Svět se staví vůči věřícím nepřátelsky, stejně jako tehdy. Ale všichni, kteří rozsévají přes odpor, budou jednou sklízet s plésáním.

I když jsou Boží požehnání v těchto Žalmech pozemská a určená pro Izrael, nikoli pro věřící doby milosti, přece v těchto verších nalézáme důležité zásady, které jsou platné pro všechny časy. První verš ze 127. Žalmu ukazuje, že na požehnání Páně záleží vše. Platí to pro všechno, co v životě podnikáme: volba povolání, založení rodiny, změna pracovního místa, stavba domu a vše ostatní, co ještě patří k životu. Jak často nám chybí duch utišení (2. Mojžíšova 14,13.14). Zato přemýšlíme, počítáme, snažíme se a obracíme své zraky k viditelným věcem, namísto abychom hleděli na Pána Ježíše, důvěřovali Mu a očekávali požehnání jen od Něho.

128. Žalm začíná slovem „blahoslavený“, které patří všem věřícím za všech dob. Boží bázeň, to jest bázeň, abychom neučinili něco, co by se Bohu nelíbilo, a poslušnost Jeho Slova, ve kterém nám objasňuje Své cesty, jsou předpoklady pro šťastné srdce. „Ó jak veliká jest dobrotivost tvá.“ (Žalm 31,20)

Žalm končí přáním „pokoj (*blaho*) nad Izraelem“. Jak dalece nám leží na srdci blaho celého Božího lidu, tedy všech věřících v jejich celku? Nebo se naše myšlenky točí hlavně kolem našeho blaha? Kéž bychom nezapomínali na své spoluvěřící, a pokud to je možné, starali se i o jejich blaho!

V obou předcházejících Žalmech hleděla skupina vracějících se Židů kupředu a myslela na Boží požehnání ve spojení s Jeruzalémem. V tomto Žalmu se ohlížejí nazpět. Nevzpomínají jen na to, co vytrpěli v Babyloně od svých utlačovatelů. Jdou ve svém pohledu zpět až k počátku historie svého národa. Jak bolestná byla trestání, k nimž Bůh musel použít jejich nepřátele. Modloslužba a neposlušnost vedly vždy k novému trestání od Hospodina. A přece nesměl být tento vzdorovitý lid od národů vyhuben. O to se staral Bůh sám.

Podobně jako na jiných místech v Žalmech se činí Kristus zajedno s trpícím ostatkem Svého lidu. To, co zde Duch Svatý prorocky vyjadřuje, doslovně zakusil Pán Ježíš. Od počátku Jeho života Mu usilovali o život (Matouš 2,13), takže jeho hřbet byl potom proorán krvavými brázdami. Pán předem věděl o tomto nelidském a znevažujícím jednání (Lukáš 18,33). A přece to vše snesl. Jakou cestou pohanění a hanby šel kvůli nám!

Vzpomínka na rozličná soužení (Žalm 129) vyvolala u vracejících se Židů různé myšlenky. Viděli nepravosti svého národa, které byly tak často příčinou kázně od Hospodina. Ano, když myslíme na všechny své hříchy, kdo potom může před Bohem obstát? Jak obdivuhodná je odpověď ve 4. verši: „Ale u tebe jest odpuštění.“ Platí jak nevěřícím lidem, tak i Božímu dítěti. Na základě krve Pána Ježíše, která tekla na kříži Golgoty, odpouští Bůh každému hříšníkov, jenž k Němu přichází v pokání a víře (Židům 9,22; Efezským 1,7). Odpouští však i nám, věřícím, když jsme zhřešili a přicházíme k Němu s upřímným vyznáním (1. Jana 1,9).

V protikladu k Izraeli máme *nebeskou* naději. I my toužebně čekáme na příchod Pána a na konec noci Jeho zavržení. Ještě před tím, než nastane „den“, přijde jako jasná jitřní hvězda, aby uskutečnil vykoupení našeho těla. Chtějme ještě trochu vytrvat!

Jak krásný je 2. verš 131. Žalmu! Pisatel se srovnává s dítětem. Nemyslí na to, jak vše má jít, nýbrž s důvěrou spočívá v matčině náruči. Tak klidná smí být naše duše, když jsme se zcela předali Bohu. Zůstávají sice otevřené otázky, avšak my se nepotřebujeme znepokojovat. Ten věčný a všemohoucí Bůh se o nás stará.

Ze srovnání veršů 8–10 s 2. Paralipomenon 6,41.42 smíme soudit, že tento Žalm pochází od Šalomouna. Znal touhu svého otce Davida, vystavět truhle smlouvy, vyjadřující Boží přítomnost, místo odpočinku, a to na místě, které Hospodin, jejich Bůh, vyvolil ze všech pokolení, aby tam položil Své jméno a bydlil tam (5. Mojžíšova 12,5).

Jak velká byla Davidova horlivost, aby našel „příbytky pro Nejmocnějšího Jákobova“! O staletí později přišel Ten, jenž byl větší než David. Čteme o Něm: „Horlivost domu tvého snědla mne.“ (Jan 2,17) Pán Ježíš přišel, aby Svým dílem na Golgotě položil základ pro to, aby Bůh skutečně mohl přebývat mezi lidmi. Dnes nebydlí Bůh v budovách, které vystavěli lidé. Jeho chrámem jsou vykoupení, kteří společně tvoří Církev (1. Korintským 3,16; Efezským 2,21.22). A vzhledem k věčnému stavu čteme o Církvi a o lidech na nové zemi: „Aj, stánek Boží s lidmi, a bydlení bude s nimi, a oni budou lid jeho, a on Bůh s nimi bude, jsa Bůh jejich.“ – To bude věčné Boží odpočinutí, které jde dále než Hospodinovo odpočinutí, o kterém je zmínka v 8. verši.

V Davidově životě zaujímal Bůh a Jeho věc první místo. On sám se svými zájmy stál v pozadí. Bůh nepřehlíží takový postoj. Ve verších 11 a 12 dává Svému služebníkově dalekosáhlá zaslíbení ve vztahu k následnictví trůnu, avšak připojuje k tomu podmínku: „Budou-li ostřihati synové tvoji smlouvy mé a svědectví mých, kterým je vyučovati budu...“ Žel že už Davidův syn Šalomoun, jenž tak dobře začal, se ve stáří vzdálil od bohabojné linie svého otce. Mnozí z pozdějších králů Davidovy rodiny se od Boha odvrátili ještě více, takže se Boží slib nemohl naplnit.

Závěrečné verše uvádějí Krista, pravého Davidova Syna. V Něm, jenž je „roh Davidův“, Boží „pomazaný“, se naplní všechna zaslíbení. Už když žil v ponížení na zemi, zakusili Židé pravdu 15. verše. Při více než jedné příležitosti nasýtil tisíce chudých tím, co bylo k dispozici (Matouš 14,14–21; 15,32–38). – A brzy, v budoucnosti, se zjeví jako Král králů a Pán pánů. Pak „nad ním kvěsti bude koruna jeho“ (Zjevení 19,11–16).

Posilnění takovou nadějí, šli Židé z Babylona do Jeruzaléma, aby z trosek opět postavili chrám svého Boha.

133. Žalm vyjadřuje požehnání nezkaleného obecnství. Jeho platnost sahá od minulosti přes přítomnost až do budoucnosti. V době, když byl tento Žalm zpíván, se Židé shromáždili jako *jeden* muž, aby opět postavili Boží oltář, a později chrám (Ezdráš 3,1). Ačkoli je dnes jednota mezi křesťany, jak byla na počátku (Skutky ap. 2,44–46; 4,32), zničena, přece tu je stále ještě cesta podle směrnic Božího slova, po které mohou věřící společně jít jako bratři v praktickém obecnství. A vzhledem k budoucímu tisíciletému království čteme ve smyslu tohoto Žalmu: „V ten den... povoláte jeden každý bližního svého pod vinný kmen a pod fík.“ (Zachariáš 3,10) – Olej mluví o Duchu Svatém, kterého Pán po Svém návratu do nebe seslal (Jan 16,7). Rosa Hermon je obrazem požehnání, které sestupuje od oslaveného Pána na Jeho lid.

V poslední Písni stupňů (Žalm 134) jsou vyzváni všichni, kteří dosáhli dlouho touženého cíle, aby chválili Hospodina. – Zde je zřetelný velký rozdíl, který existuje mezi tisíciletým královstvím a naším nebeským cílem. Dokud bude moci být noc, je třeba vyzývat ke chvále. V novém Jeruzalémě už noc nebude (Zjevení 21,25) a pohled na našeho Pána způsobí, že Mu věčně budeme přinášet chválu a velebení.

Tento Žalm je jakoby dodatkem k předchozímu. Lid stále ještě stojí v Božím domě. Všichni jsou povzbuzováni, aby chválili *Hospodina samého i Jeho jméno*. Věřící poznal Boha v Jeho vlastnostech a chválí Jej za ně, například za lásku a dobrotivost. Boží jméno však zahrnuje čest a hodnost, které Mu náleží na základě Jeho mocných činů a jednání s Jeho lidem. A tak je 8. veršem počínaje vyjmenováno v podrobnostech mocné Boží působení ve prospěch Jeho lidu od vyjití z Egypta až k rozdělení dědictví v Kanánu.

Jakého obdivuhodného Boha máme! Izrael směl zakusit, že Bůh, který stvořil nebe a zemi, je tentýž, jenž pokolením rozdělil losem zemi Kanán. Ten, jenž „změřil hrstí svou vody, a nebesa pídí rozměřil“, je tentýž, jenž „do náručí svého shromáždí jehňátka, a v klíně svém je ponese, březí pak poznenáhlu povede“ (Izaiáš 40,11.12). A tentýž Bůh se nám zjevil v Pánu Ježíši. Chce být i naším Bohem. Je hoden toho, aby všichni, kteří patří k Jeho nebeskému lidu, Jej chválili a ctili, a to nikoli jen neurčitě, nýbrž zcela konkrétně za vše, co při nich a pro ně učinil.

13. verš nám připomíná 2. Mojžíšovu 3,15. Tehdy se ukázal Bůh Mojžíšovi na poušti a představil se mu Svým jménem: „Jsem, který jsem“. Tam se přiznal ke Svému utlačovanému lidu v Egyptě jako Hospodin, Ten věčně jsoucí. V bezpodmínečné milosti se snížil, aby je vyvedl z egyptské bídý a přivedl do Kanánu, země, která oplývala mlékem a medem (2. Mojžíšova 3,7–17).

Jak se však izraelský národ po osvobození z Egypta zachoval? Byl to reptající, tvrdošíjný, vzdorovitý lid, který Bůh musel vždy znovu provádět kázní. Vzdal se proto Hospodin Svého lidu? Nikoli. I nyní, když je lid rozptýlen do celého světa a jen malá část Židů bydlí v Izraeli, víme, že se Bůh v budoucnosti slituje nad Svým pozemským lidem.

Proti tomu velkému, ale také milosrdnému Bohu stojí ničemné modly. Pro Židy, kteří se právě vrátili z babylonského zajetí, měly tyto verše zvláštní význam; neboť Babylon, k němuž se obrátili zády, je v Písmu Svatém na mnoha místech označen za kolébku modlářství. Nyní prožili, jak babylonská říše zanikla a přišla říše perská. Modly Babylona prokázaly svou bezmocnost!

Tento Žalm ukazuje určitou podobnost s předcházejícím Žalmem. Opět jsou vyjmenovány činy Boha jako Stvořitele a jak jako Bůh Izraele jednal pro svůj lid. Zatím co ve 135. Žalmu slouží důkazy Jeho všemohoucnosti *ke cti Jeho jména*, vidíme v tomto Žalmu ve stejných událostech *Boží dobrotivost*, která věčně trvá. Tak tomu je ještě dnes: Boží cesty s Jeho lidem zjevují jak Boží slávu, tak i Jeho milost a milosrdenství. Všechno, co činí, vyznívá na jedné straně *k Jeho cti a oslavení*, a na druhé straně *k požehnání Jeho lidu*. Jak Jeho jméno, tak i Jeho dobrota trvají věčně (Žalm 135,13; Žalm 136).

Tyto dvě stránky nalézáme i v životě a smrti Pána Ježíše. Při Jeho narození zvěstovaly nebeské zástupy: „Sláva na výsostech Bohu, a na zemi pokoj.“ (Lukáš 2,14) Na kříži byl Bůh nejvyšším způsobem oslaven, když Pán Ježíš uspokojil všechny nároky svatého Boha a za nejtěžších okolností vzdával Bohu čest. Zároveň ale Svou obětní smrtí vyšel vstříc všem potřebám ztraceného hříšníka. – Za to první Mu bude ve věčnosti přinášena *chvála a velebení* a za to druhé neskončí ve věčnosti nikdy *děkování* Jeho vykoupených.

Proč připojuje Boží Duch ke každému divu Páně slova „nebo věčné jest milosrdenství (*dobrota*) jeho“? Nebylo by jednodušší chválit Boží dobrotivost v souhrnu? Pán by nám tímto Žalmem chtěl otevřít oči pro mnohé zvláštnosti Své laskavosti i v našem životě. Jsou zde vyjmenovány události jedna za druhou, a přesně tak vypadá náš život: je to řada událostí. Měli jsme však otevřené oči pro všechny dobrotivosti Pána, které s tím byly spojeny? Dbejme v budoucnosti lépe na to, aby v našich srdcích bylo více díky vůči Tomu, jenž nás zachránil a až do této chvíle tak obdivuhodně vedl.

„Věčné jest milosrdenství jeho.“ Tento židovský chorus bylo slyšet, když David nechal přenést truhlu smlouvy nahoru do Jeruzaléma (1. Paralipomenon 16,34). Později jej opět slyšíme za dnů Šalomouna při zasvěcování chrámu (2. Paralipomenon 5,13). A když Židé, kteří se vrátili ze zajetí, pokládali za Ezdráše základy chrámu, „prozpěvovali jedni po druhých, chválíce a oslavující Hospodina, nebo dobrý jest, a že na věky trvá milosrdenství jeho nad Izraelem“ (Ezdráš 3,11).

Boží dobrotivost je část Jeho slávy. Když Mojžíš prosil Boha: „Ukaž mi, prosím, slávu svou!“ obdržel odpověď: „Já způsobím to, aby šlo mimo tebe před tváří tvou všechno dobré mé.“ (2. Mojžíšova 33,18.19)

I v tomto Žalmu slyšíme řeč těch, kteří se vrátili z babylonského zajetí do Jeruzaléma. Vzpomínají si na chvíle, kdy je ti, kdo je zajali, vyzývali, aby jim zpívali některou ze sionských písní. Avšak tehdy neměli na svých rtech *žádnou* píseň, zato měli v srdci horoucí touhu po Jeruzalému, městu, kde Bůh zaslíbil, že dá přebývat Svému jménu. Tam byl také oltář, na kterém musely být přinášeny oběti, které představovaly základ spojení s Bohem.

Tito zbožní, v protikladu k Židům, kteří se spokojili s cizím prostředím, poslechli volání krále Cýra, které je posílalo do Jeruzaléma, aby opět postavili chrám. Když se vydali na cestu domů, mohli opět *příležitostně* zpívat (např. Písně stupňů – Žalmy 120 – 134). Ale teprve když dosáhli Siona, staly se jejich písně *ustavičnou* chválou (Žalmy 135 a 136).

Tehdejší návrat ukazuje prorocky na budoucnost, kdy po ukončení soudů, které jsou obzvláště popsány v Knize Zjevení, bude Kristus vládnout nad Izraelity, kteří se vrátí ze všech konců světa. Sláva Jeho království však může být dosažena jen skrze soud. Proto se v závěrečných verších našeho Žalmu myslí na nepřátele Izraele.

Jsou věřící, kteří chválí Boha jen tehdy, když od Něho zakusili nějakou dobrotivost. Ale David říká: „Oslavovati tě budu *celým srdcem svým*.“ Důvodem jeho chválení nebylo v první řadě od Boha obdržené požehnání, nýbrž skutečnost, že má Boha, na jehož neklamné Slovo se může spolehnout (1. a 4. verš). Víme, že tímto Slovem je Pán Ježíš, jenž dokonale zjevil, co Bůh je (Jan 1,1.14.18). Když je naše srdce naplněné Pánem Ježíšem, neprijde nám zatěžko chválit Boha z celého srdce.

David zakusil, že Bůh na jeho volání dal odpověď téhož dne. Ale nestojí tu, že by obdržel právě to, co si vyprošoval. I my se smíme s důvěrou obracet na svého nebeského Boha a Otce a být přesvědčeni, že nám dá to, co nám je k užitku. Možná že bychom si přáli něco jiného; ale jak je dobré, že Jeho odpověď vyvěrá ze znalosti budoucnosti a z Jeho dokonalé dobrotivosti a lásky.

Boží slovo obsahuje mnoho povzbuzení pro nízké. V 6. verši jsou ujištěni, že Bůh je vidí. V oné době šlo především o sociálně špatně postavené a o chudé. Dnes smíme jistě myslet i na takové, jejichž cesta pro nemoc a těžké okolnosti vede „dole“. Pán na ně myslí (Žalm 40,18). Smějí s důvěrou říci: „Hospodin dokoná za mne.“

Pro každého věřícího je dobré, když si připomíná, že jeho vztah jako stvoření ke Stvořiteli se obrácením neměnil. Vírou v Pána Ježíše se stal dítětem nebeského Otce, ale jako člověk má stále ještě co činit s všemohoucím Stvořitelem – Bohem.

V prvních šesti verších přemýšlí David o Boží vševědouce. Jsme si vědomi, že Bůh velmi přesně zná každý pohyb v našem životě? Zná i slovo, které jsme ještě nevyslovili, které je teprve v našich myšlenkách. Tak jako David, nemusíme se ani my tvářit v tvář této skutečnosti nikterak znepokojoval, neboť jako věřící máme své vztahy k Bohu urovnány na základě díla vykoupení.

Verše 7–12 mluví více o všudypřítomnosti našeho Stvořitele. V tom spočívá útěcha a povzbuzení pro každého věřícího. Může se stát, že jsme okolnostmi zahrnání na odlehlé, osamělé místo. Avšak i tu smíme počítat s Boží přítomností a pociťovat Jeho dobrotivou ruku. Nikde nejsme od Něho opuštěni. – Důležité je, abychom nikdy nepřišli na myšlenku, kterou měl prorok Jonáš, jenž chtěl od Boha utéci, namísto aby Ho byl poslušen (Jonáš 1,2.3) Musel ne zrovna příjemným způsobem zakusit na sobě samém pravdivost těchto veršů. – Ve skutečnosti žádný člověk nemůže od Boha utéci. Bůh každého dosáhne.

Včera jsme četli v prvních dvanácti verších o Boží všedoucnosti a všudypřítomnosti. Ve verších 13–18 nalézáme Stvořitelovu všemohoucnost. Přitom žalmista nemyslí na mocný vesmír s jeho nesčetnými hvězdami a slunečními systémy. Myslí spíše na to, jak Bůh jeho samého utvořil v těle matky. Přitom je zcela přemožen myšlenkou na vztah, který existuje mezi Stvořitelem a ještě nenarozeným dítětem.

Tyto verše jsou jasnou Boží odpovědí všem lidem, kteří se dnes snaží legalizovat zničení nenarozeného života. Zárodek není nějaký vývoj v těle matky, nýbrž vznikající lidský život, který už má svůj vztah ke Stvořiteli (srovnej s Lukáš 1,43.44).

Závěrečné verše tohoto Žalmu jsou odpovědí žalmisty na úzké spojení, které existuje mezi ním a tím nekonečným, a přece osobním Bohem. Jako věřící se distancuje od těch, kteří Boha nenávidí. Ale chtěl by, aby i jeho nitro bylo prosté zlých myšlenek, a proto prosí Boha, aby prozkoumal jeho srdce.

Kéž by Davidovo přání: „a veď mne cestou věčnou“, bylo i naším přáním. Všechny cesty, které vedou pryč z obecnství s Pánem Ježíšem, jsou cesty námahy, cesty, které vedou k bolesti.

V tomto Žalmu se v první řadě jedná o obraz oněch věrných Židů v budoucnosti, kteří budou obklopeni mnoha nepřáteli. Avšak svět, ve kterém dnes žijeme jako věřící, je svým smýšlením stejně nepřátelský. V mnoha zemích jsou křesťané nenáviděni, pronásledováni, znevýhodňováni a utlačováni. Prožívají doslovně to, o čem zde David mluví.

Slovy tohoto Žalmu jsou nám připomenuty dvě věci:

1. Máme co činit se lstmi ďábla, který stojí za nepřátelskými lidmi. Vlastní silou a vlastní moudrostí se nikdy nemůžeme postavit lsti a chytrým útokům světa a jeho knížat. Jejich léčky a pasti nás přivedou ke klopýtnutí. Budeme moci obstát jen tehdy, když budeme mít oblečenou *celou* Boží výzbroj.

2. Pán stojí nad násilím a špatností lidí i jiných nepřátelských mocností a je mocen Svůj lid osvobodit. V Něho, jenž stojí nade vším a zná konec od počátku, máme vkládat celou svoji důvěru. I když jsme v tomto světě zkoušeni, jsme chudí a bídni, jako věřící (spravedliví, upřímní) smíme vědět, že Pán je na naší straně.

Tyto verše obsahují některá praktická naučení, která si máme vzít k srdci. Nejprve volá žalmista k Bohu a srovnává to, co vyjadřuje před Bohem, s kadidlem, které vystupuje k Bohu. Kdy přinášel kněz toto kadidlo na zlatém oltáři? 2. Mojžíšova 30,7.8 nám vysvětluje, že se to dělo „každého jitra“ a každého večera. A pro nás z toho plyne: žádný den bez modlitby, tj. bez vědomého spojení s Bohem!

Žalmistovi bylo jasné, že tu pro něho nebylo nebezpečí jen ze strany zlých lidí. Hnutí jeho srdce se mohla stát rovněž nebezpečnými, když vedla k nepromyšleným slovům. Proto ta prosba ve 3. verši. V Novém zákoně nalézáme podobné myšlenky vzhledem k mluvení: „Kdo neklesá v slovu, ten jest dokonalý muž, mohoucí jako uzdou spravovati také všecko tělo.“ (Jakuba 3,2) Jak často se už stalo, že netrpělivé nebo domýšlivé a urážející slovo oslabilo svědectví jinak věrného věřícího a poskytlo nepříteli místo, na které mohl zaútočit.

4. verš by měl být heslem každého věřícího v životě v zaměstnání při jeho jednání se světem. – Jak často stojíme v nebezpečí, že uděláme něco převráceného! Jsme také hotovi přijmout napomenutí od druhých věřících, anebo se hněváme, když někdo poukáže na naše chyby (5. verš)? Od Davida se můžeme učit, neboť on tato slova ve svém životě zjevoval (2. Samuelova 16,10).

Obsah svazků I – VI

Svazek/Stránka		Svazek/Stránka	
1. Mojžíšova 1–6	1/356	Zachariáš	4/224
1. Mojžíšova 7–50	2/3	Malachiáš	4/250
2. Mojžíšova 1–7	2/353	Matouš	6/28
2. Mojžíšova 8–40	3/3	Marek	2/94
3. Mojžíšova 1–4	3/360	Lukáš	1/3
3. Mojžíšova 5–27	4/3	Jan	3/185
4. Mojžíšova	5/160	Skutky ap.	4/114
5. Mojžíšova	6/264	Římanům	2/192
Jozue	1/302	1. Korinským	1/121
Soudců	3/282	2. Korinským	1/165
Rut	3/338	Galatským	4/66
1. Samuelova	4/280	Efezkým	6/244
2. Samuelova 1–2	4/364	Filipským	3/350
2. Samuelova 3–24	5/3	Koloským	5/146
Ezdráš	2/231	1. Tesalonickým	1/288
Nehemiáš	6/211	2. Tesalonickým	1/297
Žalmy 1–41	2/292	1. Timoteovi	2/262
Žalmy 42–72	3/139	2. Timoteovi	2/274
Žalmy 73–89	4/84	Titovi	2/283
Žalmy 90–106	5/112	Filemonovi	2/289
Žalmy 107–150	6/121	Židům	3/83
Kazatel	6/348	Jakuba	6/196
Izaiáš	1/193	1. Petra	5/257
Jeremiáš 1–48	5/280	2. Petra	5/272
Jeremiáš 49–52	6/3	1. Jana	4/258
Pláč Jeremiášův	6/17	2. Jana	4/276
Daniel	2/156	3. Jana	4/278
Ozeáš	3/117	Judy	6/208
Amos	1/102	Zjevení	5/63
Aggeus	2/257		

David složil tento Žalm, když byl na útěku před králem Saulem a ukrýval se v jeskyni. Když pronásledovaného slyšíme naříkat: „Zhynulo útočiště mé“, myslíme bezděky na den, kdy David seděl se svými muži v jeskyni, a král Saul se náhle objevil u vchodu do jeskyně (1. Samuelova 24,3.4). Kdyby nyní byl David objeven, byl by ztracen. Avšak pro věřícího zůstává i v takovém postavení pohled vzhůru. „K tobě volám, Hospodine, říkáje: Ty jsi doufání mé a díl můj v zemi živých.“ Když každá lidská opora selhala a my musíme s Davidem naříkat: „Není, kdo by se ujal o život můj“, pak smíme a máme důvěřovat Bohu, jehož dobrotivost a moc jsme poznali v dřívějších situacích.

K nezkalenému poměru důvěry k Bohu patří z naší strany i zůstávání na přímé cestě. David se nalézal na Boží cestě a ne na nějaké svévolné, samozvolené stezce. Proto nezoufal, když vyvstaly těžkosti, nýbrž pln důvěry volal ke svému Bohu. Davidova víra v Boží pomoc byla tak živá, že předem mohl volat: „Obstoupí mne spravedliví, když mi dobrodiní učiníš.“

David je opět ve velké úzkosti. Jeho útočištěm je modlitba k Bohu. Ví však, že pomoc může očekávat jen na základě Boží věrnosti a spravedlnosti. Když patří na sebe a na svůj život, musí se zahanbením sklopit hlavu. „Nevcházej v soud s služebníkem svým, neboť by nebyl spravedliv před tebou nižádný živý.“ Nemuseli jsme i my často naříkat při pohledu na chybné kroky ve svém životě? Možná že se právě trápíme pro nějakou převrácenou cestu, po které jsme se vydali ve svévoli. Bůh nás neušetří následků našich vlastních cest. Tyto následky mají sloužit k tomu, aby nás přivedly k napravení. Ale i v takovém postavení smíme vzhlížet k Pánu a vyprošovat si milost a sílu pro těžké okolnosti. Neboť On Svou věrnost nečiní závislou na našem chování.

V 8. verši opět čteme o tom, že David používal ranní dobu k obecenství s Bohem a k tomu, aby přemýšlel o Jeho dobrotivosti a o Jeho cestách. Čím se zaměstnávají naše myšlenky časně ráno? Když činíme to, co se Bohu líbí a chceme se ve všem nechat vést Duchem Svatým (10. verš), pozitivní výsledky se dostaví.

David byl válečný hrdina. Vedl mnoho bojů proti nepřátelům Izraele a svými vítězstvími zabezpečil hranice národa o dvanácti pokoleních. Úspěchy jeho válek spočívaly v jeho spojení s Bohem. Netáhl do boje, aniž by se předem ptal svého Boha. A tak nepřipisoval svá vítězství ani své statečnosti, ani svému válečnickému talentu. Cítil svou nicotnost před velkým Bohem a divil se, že Ten se s ním tak zaměstnává a pomáhá mu.

Ta mnohá různá jména, která David dává Bohu, ukazují na rozličné zkušenosti, které s Bohem učinil. Má skála – mohl se o Něho opřít a spolehnout se na Něj. Milosrdenství mé (*má dobrotivost*) – vše, co měl, přišlo od Boha. Můj hrad – bezpečné útočiště v soužení. Útočiště mé (*pevnost má*) – žádný nepřítel Ho nepřemůže; ten, kdo se uteče k Bohu, je v bezpečí. Vysvoboditel můj – pomocník v každé nouzi. Štít můj – ochrana před útoky nepřítele.

I my stojíme v boji, a to v duchovním boji, který je veden na mnoha frontách. Mezi jiným je třeba spolubojovat v evangeliu (Filipským 4,3), bojovat za spoluvěřící na modlitbách jako Epafras, a také bojovat za jednu danou víru, to znamená za celý obsah víry Nového zákona (Judy 3). Ve všech případech musíme nést celou Boží výzbroj, jinak utrpíme porážku (Efezským 6,10–18).

„Člověk marnosti podobný jest, dnové jeho jako stín pomíjející.“ A přece se s ním Bůh zabývá. To platí jak pro Izraele, tak i pro nás, kteří patříme k nebeskému Božímu lidu.

Jak nicotný je člověk a jak nepatrný byl Izrael jako národ (5. Mojžíšova 7,7), a přece, jak slavný je cíl, ke kterému Bůh povede Svůj pozemský lid v tisíciletém království. Tyto verše naznačují něco z tohoto požehnání, takže žalmista nad lidem volá: „Blahoslavený lid, jemuž se tak děje, jehož Hospodin Bohem jest.“

Jak tomu je s námi? Jsme stejně tak pomíjiví jako lidé dřívějších dnů. Ale víme lépe než oni, jak velmi se Bůh zaměstnává námi, hříšnými tvory, kteří jsou krátce živi. V Jeho očích máme tak vysokou cenu, že poslal Svého Syna jako Spasitele na zem, aby nás zachránil pro nebe.

David chtěl tomuto obdivuhodnému Bohu zpívat novou píseň. A my čekáme na chvíli, kdy se všichni vykoupení spojí k nové písni. Už to nebude dlouho trvat, a Pán Ježíš opět přijde, aby všechny, kteří v Něho uvěřili, provždy vzal k sobě. Pak budeme okolo Něho – Be-ránka, a budeme zpívat novou píseň: „Hoden jsi... neboť jsi zabit a vykoupils Bohu krví svou ze všelikého pokolení a jazyku a lidu i národu. A učinil jsi je Bohu našemu krále a kněží.“ (Zjevení 5,9.10 – přel.)

V tomto Žalmu už neslyšíme žádné prosby o vysvobození od utiskovatelů a o nepřátelích se už nemluví. Celý Žalm je chvála Boží dobroty. Tak bude Izraelský lid slavit Boha a vzpomínat na všechny důkazy Jeho dobroty, moci a moudrosti poté, co bude uveden do požehnání tisíciletého království. Boha uzná za *svého Krále*, a to v Osobě Pána Ježíše, svého kdysi zavrženého Mesiáše.

S radostným srdcem budou chválit Boha za velké věci, které při nich učinil (Žalm 126,3). Budou rozprávět o Boží slávě a navzájem si připomínat všechny mocné skutky Páně. Kdysi rozmlouvali dva smutní učedníci o tom, co se stalo v Jeruzalémě (Lukáš 24,14–17). V oněch budoucích dnech budou vzájemné rozhovory zdrojem radosti.

8. verš popisuje Boží vlastnosti, jak o nich ve Starém zákoně často čteme (mezi jiným 2. Mojžíšova 34,6; Nehemiáš 9,17; Joel 2,13; Jonáš 4,2). „Milostivý a lítostivý (*milosrdný*)“ – v tom vidíme Boží činnou lásku k nám lidem. „Dlouhoshovívající (*pomalý k hněvu*)“ – Bůh je svatý a spravedlivý, ale nikdy si nepřejí smrt bezbožného. Teprve když člověk Jeho milost odmítne a přes všechny snahy Jeho lásky Mu odporuje, odpoví hněvem a soudem. „Velikého milosrdenství“ – to může dosvědčit každý, kdo ví, kolik práce má s námi, Svými dětmi.

Ve slávě království bude Bůh ustavičně chválen z mnoha důvodů: Jeho mocné činy, čest Jeho majestáta, Jeho velikost, dobrota a spravedlnost nebudou jedinými tématy. Důvodem pro chválení bude i Jeho péče o potřebné, Jeho podpora slabých a ochrana těch, kteří Ho milují. O těchto věcech mluví verše 14–20. Vykoupení z Izraele budou takto mluvit při pohledu na cesty, po nichž je Bůh vedl. Na naší cestě k nebeské slávě stojíme ještě uprostřed těchto zkušeností.

Boží péče, jak ji nalézáme ve verších 15 a 16, se neomezuje jen na lidi. Vztahuje se na všechna Jeho stvoření. Job 38,39–41 a Matouš 6,26 toto potvrzují: „Kdo připravuje krkavci pokrm jeho, když mladí jeho k Bohu silnému volají, a toulají se sem i tam pro nedostatek pokrmu?“ – „Hleďte na ptactvo nebeské... Otec váš nebeský živí je.“

Verše 18 a 19 jsou zaslíbení, která mají všeobecnou platnost. Každému upřímnému a bohabojnému křesťanovi mohou sloužit k povzbuzení. Když k Bohu přijdeme v modlitbě, zaslibuje nám Svoji blízkost, ochranu, Svou pomoc a péči o nás. Máme tedy mnoho důvodů k tomu, abychom se žalmistou Boha chválili a slavili „od věků až na věky“.

Posledních pět Žalmů tvoří velmi krásný závěr celé Knihy. Začínají výzvou: „Chvalte Hospodina!“ Izraelský národ je zde viděn, jak bydlí ve své zemi. Všichni nepřátelé jsou provždy odstraněni. Kristus vládne jako Kníže pokoje. Všichni stojí pod požehnáním tisíciletého království a mají dostatek důvodů, aby svého Boha chválili.

V tomto Žalmu nám žalmista sděluje vlastní zkušenost, když nás varuje, abychom nedoufali v lidech. Člověk je přece tak krátkého života! Když zemře, jsou zmařeny i jeho plány. Jen Jeden je hoden důvěry: náš Bůh. V 5. verši je nazván „Bůh Jákobův“. Jákob byl muž, který často chodil po křivých cestách. Kolik práce dal Bohu! A přece s ním Pán přišel ke Svému cíli. Konec Jákobova života je zářivým svědectvím Boží výchovy při člověku. To, že se Bůh nazývá „Bůh Jákobův“, je pro nás útěchou. Jestliže se nevzdal záludného Jákoba, nevzdá se ani nás.

Když Pán Ježíš žil na této zemi, mohly se verše 7–9 naplnit jen z části. Odmítnutí a nevěra u většiny Židů Mu zbránily, aby lidu požehnal plnou mírou (Matouš 13,58). V Jeho budoucím království už nebudou vězni, utlačovaní, hladoví a nemocní. Příchozí, sirotci a vdovy vždy zakoušeli Jeho zvláštní slitování a Jeho podporu.

Zvolání: „Chvalte Hospodina, nebo dobré jest zpívati žalmy Bohu našemu“, platí všem vykoupeným, i nám. Jak bychom mohli zůstat němými tváří v tvář velkému spasení, které nám Bůh daroval! Boží vlastní milovaný Syn musel za nás zemřít na kříži, aby nám Bůh mohl odpustit všechny hříchy. Bůh přinesl tu největší oběť, aby nás vykoupil. – Vděčný život, naplněný chválou Boha, působí i na naše nevěřící okolí. Tímto způsobem můžeme poukazovat na Pána Ježíše, který ještě dnes uzdravuje srdce zlomená hříchem.

V Žalmech se vždy znovu poukazuje na velikost Boha – Stvořitele, aby bylo ukázáno, kdo je Ten, jenž o nás pečuje a k němuž se můžeme s důvěrou obrátit. Jeho velikost a všemohoucnost Mu nebrání uzdravovat s něžným soucitem zlomená srdce a sklánět se k bídám. Vskutku je to obdivuhodný Bůh! Ačkoli je veliký a nesmírný v síle a přebývající ve věčnosti, přece dlí i u toho, jenž je zkroušeného a poníženého ducha, aby oživoval ducha ponížených a oživoval také srdce zkroušených (Izaiáš 57,15).

Jako Stvořitel je Bůh udržovatelem nejen lidí, nýbrž také zvířat, jak jsme to viděli už v Žalmu 145,15.16.

Bůh se nenechá ovlivnit tím, co je u lidí velké a důležité. Ví, jak snadno člověk (i věřící) na Něho zapomíná, když se sám cítí silným. Bůh hledí k srdci, ne na „svaly“, a raduje se z každého, kdo Mu projevuje ctící bázeň a je si vědom závislosti na Něm.

Ve výčtu toho, co všechno Bůh pro Izraele učinil, nalézáme důležitou skutečnost, že Svému lidu dal Své Slovo. Žádnému jinému národu na této zemi nezjevil o sobě a o Své vůli tolik jako Izraeli. V celém Starém zákoně narážíme stále na výrazy „Bůh řekl“ nebo „takto praví Hospodin“. Přesto zůstal Bůh pro Izraelity skrytý, zdržující se v temnu svatyně svatých za oponou oddělení.

O Pánu Ježíši však čteme, že On je Slovo, tj. plné vyjádření Božích myšlenek. On, věčný Boží Syn, se stal člověkem, aby nám oznámil Boha (Jan 1,18). Dnes vlastněme v Bibli celé Boží zjevení. Hlavním tématem této obdivuhodné Boží Knihy je osoba Pána Ježíše, skrze něhož k nám Bůh na konci dnů mluvil (Židům 1,1). – Od chvíle, kdy apoštol Pavel oznámením pravdy o Církvi naplnil (*dokonal*) Boží slovo (Koloským 1,25), už není žádné nové Boží zjevení. Všechno, co dnes jde dále než Bible, už není Božího původu, nýbrž je to lidský vynález a satanova lež.

V tomto Žalmu je celé stvoření vyzváno, aby chválilo Hospodina. Výčet začíná u nebe. Nejprve jsou jmenováni andělé, pak slunce, měsíc a hvězdy, a dokonce nebesa nebes. Že andělé, tito služební duchové, mohou před Božím trůnem vyhovět této výzvě, je nám asi jasné. Ale jak tomu je s materiálním stvořením? Z 19. Žalmu víme, že nebesa vyprávějí Boží slávu. „Není řeči ani slov, a přece je slyšen jejich hlas.“ (přel.) Celé stvoření je němým svědkem Boží moci a moudrosti.

Výzva ke chvále zde stojí ve spojení s Izraelem. Až Bůh dosáhne cíle Svých plánů se Svým pozemským lidem, propukne v jásot celé stvoření (Izaiáš 44,23; 49,13; 55,12.13).

Podobné myšlenky nalézáme také v Novém zákoně. „Stvoření pečlivě jako vyhlídaje, očekává zjevení synů Božích.“ (Římanům 8,19) Až budou všichni vykoupení shromážděni v nebi kolem Beránka, budou oni, všichni andělé a „všecko stvoření, kteréž jest na nebi, i na zemi, i pod zemí, i v moři“ chválit Beránka (Zjevení 5,9.11.13).

Poslední verš nám ukazuje Izraele jako vyvolený národ. Ten bude v tisíciletém království zaujímat přední postavení ve stvoření, mezi národy a v Boží blízkosti.

Až Izrael dojde k cíli a bude v požehnáních tisíciletého království, bude zpívat *novou* píseň (Žalm 149,1; 144,9). Tato píseň bude zpívána na zemi, v protikladu k nové písni ve Zjevení 5,9, která bude znít v nebi od všech vykoupených.

Při opětném příchodu Pána Ježíše ve slávě ke zřízení Jeho požehnaného království nebudou národy, které byly vůči věrným v Izraeli nepřátelské, souzeny všechny najednou. Houfec spravedlivých, kteří budou Kristem uznáni jako Jeho lid, bude v Boží ruce sloužit jako nástroj k potrestání národů (Žalm 149, 6–9; Izaiáš 41,14–16).

150. Žalm tvoří důstojný závěr Knihy Žalmů. Izrael a celé stvoření se radují a Bůh je oslaven v těch Svých i ve Svých skutcích. „Sláva a jasnost před ním, síla a veselí na místě jeho.“ (1. Paralipomenon 16,27)

Během cesty pouští izraelského lidu spočívala služba Levitů hlavně ve stavbě, skládání a stěhování svatyně. Když truhla smlouvy našla v Jeruzalémě místo svého odpočnutí, jejich služba se změnila. Nyní denně přistupovali, aby slavili a chválili Pána (1. Paralipomenon 15,16; 23,25.26.30). To bude v budoucnosti obdivuhodný úkol všech vykoupených Páně. – I pro nás, kteří putujeme vstříc nebi, jednou doba nesení břemen skončí.

Jakub, inspirovaný pisatel této Epištoly, byl jedním ze sloupů shromáždění v Jeruzalémě. Pavel ho nazývá „Jakub, bratr Páně“ (Galatským 2,9; 1,19). – Tato Epištola byla napsaná zcela na začátku křesťanství, ještě dříve, než byl Jeruzalém v roce 70 od Římanů zničen. Ona doba počátku byla dobou přechodu. Věřící ze Židů, ačkoli byli pokřtěni křesťanským křtem, stáli ještě ve spojení se židovstvím. – Epištola se obrací ke dvanácti pokolením, především však k věřícím mezi nimi (viz časté použití výrazu „bratři“, čímž jsou míněni bratři ve víře). – Tato Epištola nerozvíjí křesťanské učení, nýbrž ukazuje, jak má být učení *uskutečňováno v praxi*.

Už v době Pána Ježíše byla mezi Židy různice (Jan 7,43). Někteří v Něho věřili, ale převážná část Ho zavrhovala. Avšak víra „bratři“ byla mezi jiným vystavena zkoušce také skrze útoky jejich nevěřících krajanů. Ten, kdo vytrval, dokázal, že jeho víra je pravá.

Kolik těžkých situací je také v našem životě. Tak jako oni bratři se i my nalézáme v Boží škole. Od Boha si smíme v každé situaci vyprošovat potřebnou moudrost. Ale má se to dít s důvěrou v Něho a Jeho Slovo, aniž bychom pochybovali. Pak jistě Jeho odpověď přijde.

U Židů hrálo sociální postavení velkou roli. Bohatství pro ně znamenalo zvláštní Boží přízeň (Marek 10,22–26). V křesťanství se naše postavení ve světě stalo nevýznamným. Bratr v nízkém postavení se smí radovat, že jej Bůh v Pánu Ježíši pozvedl do nejvyššího postavení, a bohatý nemá zapomínat, že sám v sobě je před Bohem ničím. – V 11. verši už nejde o bohatého věřícího, nýbrž o nevěřícího, bohatého Žida, který zaujímá ve světě vlivné postavení, ale je nepřitelem věřících (kapitola 2,5.6). Na svých cestách uvadne. Avšak muž, jehož víra se prokáže být pravou, obdrží korunu života.

V této kapitole se mluví o dvojím pokušení. Ve verších 2,3 a 12 jde o pokušení, která vycházejí od Boha a postihují nás ve formě těžkých okolností. Patří k Božím plánům naší výchovy. Pokušení ve verších 13 a 14 vycházejí z naší hříšné přirozenosti. Když je neodsoudíme a neutečeme před žádostí, skončí hříchem ve skutku.

Ve verších 16–18 jsou představeny tři důležité věci: **1.** Bůh je zdrojem každého dobrého daru. **2.** Je původcem všeho světla. To, co je tímto světlem osvětleno, nemůže být viděno dnes tak a zítra jinak. Boží posouzení se nikdy nemění. **3.** Bůh je zdrojem naší nové přirozenosti tím, že nás zplodil „skrze slovo pravdy“ (1. Petra 1,23).

„*A tak (a proto)*“ znamená: Jako Boží děti patříme k novému stvoření (18. verš; 2. Korintským 5,17), a proto se nemáme vyznačovat ústy, nýbrž ušima, které poslouchají svého nebeského Otce. Dále by Pán chtěl, abychom nesli charakterové rysy Toho, jenž nás znovu zplodil, tím že odložíme všechno zlo a přijmeme Slovo, skrze něž jsme byli znovuzrozeni. Jestliže je v nás Boží slovo zakořeněno, zachrání naše duše od léček světa, těla a ďábla. Jak velmi potřebujeme toto časné spasení v každém okamžiku našeho života!

22. veršem přicházíme ke třetímu bodu vzhledem k Božímu slovu. Nejprve jsme byli vyzváni, abychom byli rychlí k *slyšení*. K tomu potřebujeme *uši*. Pak má být toto Slovo *vsáto* do našich *srdcí*. A za třetí jde o naši činnost: Máme být *činiteli* Slova. Jestliže Boží slova nebudou mít žádný účinek na náš život, nadarmo jsme naslouchali.

Výrazy „zbožný“ nebo „náboženství“ ve verších 26 a 27 ukazují na *celý* život křesťana. Ale všechno je marné nebo neúčinné, když křesťan nedrží na uzdě svůj jazyk. Na druhé straně by mělo být naše křesťanství charakterizováno dvojím: praktickým prokazováním Boží lásky i vůči takovým, od nichž nemůžeme očekávat žádnou odměnu, a jasným, svatým oddělením od světa.

Adresáti Epištoly byli v nebezpečí, že se dají ovlivnit myšlenkami tohoto světa a že podle nich budou jednat. Ctili bohaté a s chudými zacházeli neuctivě. Jako křesťané bychom měli napodobovat Pána Ježíše, jenž jednal s vysoce postaveným i s chudým se stejnou láskou. Proto kapitola začíná výzvou, týkající se „víry našeho Pána Ježíše Krista“. To znamená, že máme mít víru, která je ve všem obrácena k Pánu Ježíši.

V 5. verši připomíná Jakub svým bratrům jednání Boha, jenž pro sebe vyvolil neurozené světa (1. Korinským 1,27.28). Ty učinil dědici Svého království. To bylo pro Židy těžko srozumitelné, neboť se domnívali, že jsou dědici království na základě původu. Nyní museli slyšet, že Bůh zaslubuje Své království těm, kteří Jej milují – nezávisle na původu nebo stavu.

V tomto oddílu se mluví o třech zákonech: **1. Zákon ze *Sinaje*.** Je možné jej porovnat s napnutým řetězem. Když se přetrhne jeden článek, selže ve své službě celý řetěz. Když člověk překročí jedno přikázání, provinil se všemi přikázáními. **2. Královský zákon** zahrnuje zásady, které patří ke království, ve kterém bude vládnout Pán Ježíš: milovat Boha a bližního (5. a 8. verš). **3. Zákon svobody** se týká Božích požadavků na věřícího. Bůh od nás vyžaduje určité věci a nový život v nás má přání je činit.

Při povrchním čtení tohoto oddílu bychom si mohli myslet, že existuje rozpor s Římanům 3 a 4 a s Galatským 3, kde se prohlašuje, že člověk není ospravedlněn skutky, nýbrž jedině z víry. Ony skutky jsou ale *skutky zákona*, skrze které člověk doufá, že bude moci Boha uspokojit. V našem oddílu se však jedná o *skutky víry*, které dokazují pravou víru v srdci. Víra, která není více než vyznání rtů, nezachraňuje. Je sama o sobě mrtvá.

Druhá těžkost leží ve verších 21 a 24, srovnáme-li je s tím, co je řečeno v Římanům 4,2.3 resp. Římanům 3,28. Rozplyne se však, když vidíme, že v Epištole Římanům jde o to, co platí *před Bohem*, zatím co Jakub píše o tom, co má platnost *před lidmi*. Bůh vidí naše srdce. Nepotřebuje žádné důkazy naší víry. Před lidmi je však nutné, aby byla pravost naší víry potvrzena skutky.

Máme zde dva příklady takových skutků víry. Nekryjí se však s tím, co lidé v běžném smyslu rozumějí pod „dobrymi skutky“, tedy skutky křesťanské lásky k bližnímu. V obětování Izáka se ukázala Abrahamova víra, o které je řeč už v 1. Mojžíšově 15. Věřil, „že jest mocen Bůh i z mrtvých vzkřísiti“ (Židům 11,19). – Raab svým nevlasteneckým jednáním dokázala, že už dále nevěří svým modlám, nýbrž Bohu Izraele (Jozue 2,8–11).

Chtít poučovat druhé se zdá být zvláštností Židů (Římanům 2, 17–21), s níž měli potíže i věřící mezi nimi. Ale nemáme my všichni sklon dělat předpisy druhým a říkat jim, jak se mají chovat? U každého, jenž chce být učitelem druhých, přiloží Bůh přísnější měřítko. Dříve než budeme poučovat druhé, měli bychom se sami naučit ovládat především svůj jazyk. Ale právě v tom všichni často klopýtáme.

Jakub srovnává jazyk s udidly v ústech koňů a s kormidlem velkých lodí. Jazyk je malý úd, ale působí velké, žel že většinou negativní účinky. – Další charakteristikou jazyka je nestálost a nelze jej zkrotit. Proč ne? Jazyk je cesta, kterou se vyjadřuje lidské srdce. Abychom mohli zkrotit jazyk, museli bychom zkrotit srdce, a to nedokáže žádný člověk. K tomu je nutná Boží milost.

Neslučitelnost ve verších 9–12 se týká jen jazyka věřících. Nevěřící člověk nemůže chválit ani Pána Ježíše, ani Boha jako svého Otce. Odkud přichází tento zvláštní rozpor u křesťanů? Od přirození jsme i my hříšní tvorové, ale od doby našeho nového narození vlastníme novou přirozenost, která nemůže hřešit. Jsou v nás tedy dva zdroje: nový život a starý kořen zlého. Na nás nyní je, abychom s hříchem v nás zacházeli jako s odsouzeným na kříži a už mu nedávali volnost k jednání.

Co znamená výraz „neklamejte (*nelžete*) proti pravdě“? Jedná se tu o pravdu vzhledem k našemu starému člověku. Epištola Římanům nás poučuje, že jej Bůh v Osobě Krista, jenž pro nás byl učiněn hříchem, odsoudil na kříži (kapitola 8,3). Vše, co pochází z těla, ať je to skrze jazyk nebo jiným způsobem, je praktické popření této skutečnosti. – Naše hřešení stojí rovněž v rozporu s pravdou, že narozením z Boha vlastníme novou přirozenost, která nemůže hřešit.

Epištola Jakuba je ve všem velmi praktická. Pojednává o věcech, jak se ukazují a jak působí, aniž by odkrývala hlubší kořeny. Jestliže však vezmeme na pomoc jiná místa Nového zákona, nalezneme tam, co je u kořene těchto jevů. – V 15. verši jsou zřetelně rozlišeny dvě moudrosti. Jejich kořeny jsou dvě přirozenosti, které jsou ve věřícím. Nová přirozenost má nebeský charakter. Stará přirozenost není jen pozemská. Nese také znaky ďábla, pod jehož vládu přišel člověk skrze pád do hříchu. Dvě moudrosti zjevují znaky těch dvou přirozeností. Moudrost shůry je předně čistá, neboť přichází od Boha, jenž se zlem nedělá žádné kompromisy. Pokoj a všechno další může být jen na základě jasného oddělení od zlého.

Po působení nové přirozenosti ve věřícím stojí nyní před námi věci, které vyvěrají z žádosti. Ta přebývá v našich přirozených srdcích. Nejprve toužíme po něčem, co nemáme. Pak se všemi prostředky snažíme toho dosáhnout. Nepodaří-li se to, zůstává v srdci závist. Možná že se dokonce pokoušíme přijít k cíli pomocí modlitby. Ale Bůh vidí do srdce. Věc, za kterou prosíme, může být dokonce dobrá. Jestliže však jsou pohnutky sobecké, Bůh takovou modlitbu nevyslyší.

Touha po splnění našich vlastních přání nás přivádí do spojení se světem, kde nalézá místo každá žádost, která uspokojuje lidské srdce. Jakub používá velmi ostré řeči, aby ukázal pravdu o těchto věcech. Přátelství s tímto systémem, který přivedl Božího Syna na kříž, je nepřátelstvím proti Bohu.

Đábel chce našemu duchovnímu životu jen škodit. Proto je třeba se mu vzepřít. Avšak to nemůžeme sami ze sebe. Potřebujeme k tomu Boží milost, která je větší než moc nepřítele. Tato milost stojí k dispozici každému, kdo se Bohu v pokorě poddává.

Když jsme byli ještě hříšníci, Bůh se nás v milosti ujal a spasil nás. Nyní stojíme pod Jeho svatou vládou. Obeceňství s Ním může být uskutečňováno jen tehdy, když se jako křesťané oddělíme od všeho, co není slučitelné s Jeho svatostí. Pak se nám přiblíží.

Jakub ještě jednou mluví o jazyku. Sotva který hřích je mezi křesťany častější, než že někdo říká o svém bratru zlé věci nebo jej soudí. Takovým jednáním se adresáti Epištoly provinili dokonce i proti zákonu ze Sinaje, jehož nařízení si stále ještě vysoce cenili. – Ačkoli nestojíme pod zákonem, nýbrž pod milostí, nechtějme přehlížet, že Bůh se i v jiných časových obdobích rozhodně stavěl proti zlým pomluvám. „Nebudeš chodit jako utrhač v lidu svém.“ (3. Mojžíšova 19,16)

To, co chybělo křesťanům tehdy, chybí často i nám: v pravdě pobožný život. Ve shodě se svými vlohami začali Židé všude, kam přišli, provozovat obchod a docilovat zisk. Pro věřící Židy však zisk už nebyl to nejdůležitější v životě. Měli v nebi Pána, jemuž byli v každé chvíli svého života odpovědni. Proto měli – a my též – při každé věci říkat: „Bude-li Pán chtít, a budeme-li žít.“ – Právě zbožnost znamená přivádět Boha a Jeho vůli do každé věci našeho života. A přitom je užitečné nezapomínat, že jsme nepatrní a krátkého života. Je náš život zbožný?

Poslední verš obsahuje velmi vážné prohlášení. Hřešíme nejen tehdy, když děláme převrácené věci, nýbrž i tehdy, když zanedbáme činit dobré, které nám je známé.

Na začátku 5. kapitoly se Jakub obrací na bohaté Židy, kteří prakticky všichni patřili k nevěřící většině národa. Obžalovává je v třech bodech. Provinili se podvodem, neboť využívali dělníky, kteří se sami nemohli bránit. Za druhé si žili nádherně a mysleli jen na své pohodlí. A za třetí odsuzovali a zabíjeli své krajany, kteří přijali víru v Krista. Tito věřící vstupovali do šlépějí svého Mistra, když se svým odpůrcům nebránili (Marek 14,60.61; 15,4.5).

Navenek se zdálo, že tito bohatí mají úspěch. Všechno se odvíjelo k jejich prospěchu. Ale zdání klame. Máme zde před sebou podobnou situaci jako v Žalmu 73. Tehdy Azaf nerozuměl, proč se bezbožnému vede dobře, zatím co věřící musí procházet mnoha zkouškami. Teprve když vstoupil do svatyně, do Boží přítomnosti, našel řešení problému. Viděl, že cesta bezbožného bohatého i cesta utlačovaného a trápeného věřícího může být správně posouzena jen ve světle jejího konce. Jedna končí ve zkáze, druhá ve slávě (Žalm 73,19.24). Stejná zásada je zřetelná i v dalších verších této kapitoly.

V souladu s apoštoly Pavlem, Petrem a Janem píše i Jakub o blížkém příchodu Pána. Ačkoli tomu brzy bude už dva tisíce let od doby, kdy byla tato slova, inspirovaná Duchem Svatým, napsána, zůstává příchod Pána nejblíží rozhodující událostí, na kterou máme čekat. Jeho příchod je nadějí věřících. Kéž bychom si vzali k srdci napomenutí, abychom s věrností vytrvali v těžkých okolnostech a nenechali svá srdce ničím otrást.

Všeobecný výraz „příchod Páně“ se vztahuje jak na příchod Krista pro Jeho lid se zjevením před Jeho stolicí, které s tím je spojeno (9. verš), tak i na Jeho zjevení, které pro nevěřící znamená soud.

K našemu povzbuzení jsou ve verších 10 a 11 představeni proroci a Job. Satanovi nebylo dovoleno, aby se dotkl Jobova života, abychom se i my stali svědky „dokonání Páně“ s ním. Jaký soucit a jaké milosrdenství Páně vidíme na konci Knihy Job! Ale Job je jen příklad. Bůh nikoho mezi Svým lidem zvláště nezvýhodňuje. Chce i náš život vést k takovému krásnému konci. Nevíme, jak se to vše stane, ale příklad Joba nás má povzbudit, abychom vytrvali v důvěře v Pána.

V době do příchodu Pána prochází věřící výšinami i hloubkami. Na cestě Bohu nepřátelským světem jistě přijdou soužení. Ale nejsme bez zdroje pomoci: je tu modlitba. – Někdy přicházejí doby zvláštní radosti, kdy jsou naše srdce plná štěstí. Jestliže však má mít tato duchovní radost trvání, pak musí najít odpovídající vyjádření, například ve zpěvu písní.

Příčiny nemocí mohou být u věřících velmi rozdílné. Jednou z nich jsou hříchy v životě, které nebyly podle Boha odsouzeny a nebyly vyznány (např. 1. Korinským 11,30). Jakub ukazuje cestu, jak mohou být tyto věci opět dány do pořádku: vyznáním, odpuštěním a přímluvou.

Ve spojení s vážnou modlitbou uvádí Jakub proroka Eliáše a zjevuje, že dlouho před tím, než o něm poprvé čteme v 1. Královské 17, byl ve vážné modlitbě před Bohem. Rozmáhající se modloslužba v Božím lidu vedla Božího muže k modlitbě a Bůh na jeho snažnou prosbu odpověděl.

K péči o zbloudilé věřící nebo o neobrácené hříšníky patří také modlitba jedněch za druhé. Když Pán daruje napravení nebo obrácení, došlo k velmi velké věci: byla spasena duše a množství hříchů bylo přikryto.

Epištola Judy má mnoho podobného s 2. epištolou Petra. Je napsána pro dobu konce, v níž žijeme. Neobrací se k nějaké zvláštní skupině věřících, ani na žádné místní shromáždění, nýbrž ke všem, kteří skutečně patří k Božímu lidu. Juda je nazývá *povolanými*, neboť byli vyvoláni ze světa. Všichni jsou *milováni* Bohem Otcem, který je znovu zplodil, a jsou *ostříháni* mocnou rukou Pána Ježíše. Uprostřed světa, ve kterém se rozmáhá zlo, jim je zaslíbeno v rozmnožené míře milosrdenství, pokoj a láska. Je to povzbuzení i pro nás.

Tváří v tvář přibývajícimu odpadnutí v křesťanstvu, které se ukazovalo už tehdy, ale které dnes daleko pokročilo, je úkolem *všech* věřících, aby bojovali za celý obsah víry, který je uložen v Novém zákoně. Nemůžeme tento boj přenechat několika málo věřícím, například těm, které Bůh obdařil, aby nás poučovali a zvěštovali Slovo.

Od 4. verše je blíže popisováno přicházející zlo. Pomocí tří příkladů Juda ukazuje Boží neodvolatelný soud nad zlem takových lidí. Muži z Izraele byli zahlazeni pro svou *nevěru*. Hřích padlých andělů může být označen jako *odpadnutí*. Sodoma a její sousední města se oddaly krajní *nevázanosti*, takže na ně přišel věčný Boží soud.

V 8. verši začíná Juda mluvit o odpadnutí ve své době – která trvá až do dnešního dne. Hrozným způsobem přibývá nemravnosti a zavrhování každého pořádku. – Od archanděla Michala bychom se měli naučit nemluvit o ďáblu lehkovážným způsobem. Ačkoli je to padlý kníže andělů, má stále ještě velkou moc. Pán sám jej nazývá „kníže tohoto světa“. Kéž bychom se vystříhali všeho, co patří k okruhu jeho vlády.

To, co tehdy charakterizovalo vloudivší se lidi, charakterizuje dnes všeobecné odpadnutí v křesťanstvu. Kainova cesta mluví o svévolné bohoslužbě. Balámův blud znamená sobectví v Božích věcech. Člověk si z náboženství udělal zdroj zisku. Odporování Chóre znamená vzpouru proti autoritě Pána. Jak velmi se dnes jde dále, než co říká Boží slovo. Člověk chce věci znát „lépe“, než o nich dal Pán zapsat ve Svém Slově.

Po řadě výrazů z přírody, jimiž jsou popsáni tito bezbožní lidé, slyšíme o Enochově proroctví. Došlo částečného naplnění v potopě, kterou Bůh uvedl jako soud na tehdejší svět. Jeho úplné naplnění stojí však ještě před námi. Při příchodu Pána ve slávě dosáhne bezbožnost lidí vrcholu. Bezbožní lidé budou mluvit a dělat bezbožné věci bezbožným způsobem (15. verš), takže soud je nevyhnutelný.

Verši 17 – 19 uzavírá Juda svůj popis bezbožných lidí, kteří se přimísili mezi pravé věřící. Začali tím, že při myšlence na Boží milost, která vše napraví, lehkovážně hřešili a popírali autoritu Pána Ježíše. Na konci budou odhaleni jako takoví, kteří tvoří strany a nemají Ducha Svatého, sílu jednoty věřících.

Jak se mají chovat věřící uprostřed přibývajícího odpadnutí křesťanstva? Jsou nám doporučeny čtyři věci: **1.** Osobní duchovní růst ve víře. **2.** Modlitba, výraz naší závislosti na Bohu, má vycházet ze srdcí, která jsou vedena Duchem Svatým. **3.** Vědomí, že nás nemůže nic odloučit od Boží lásky, by mělo pronikat náš celý život. **4.** Očekávání příchodu Pána k našemu vtržení. To je korunující závěr Jeho milosrdenství s námi; neboť jsme si vtržení zasloužili stejně tak málo jako odpuštění hříchů a spasení.

Ne všichni lidé patří k bezbožným svůdcům. Těm, kteří byli svedeni a ovlivněni zlými proudy, máme pomáhat (verše 22, 23). – Při všem boji o víru a osobní vzdělání, stejně jako při péči o druhé, potřebujeme osobní bezpečnost a odpočinek. To najdeme jen v Pánu Ježíši, který všechen Svůj lid bezpečně přivede k cíli.

Kniha Nehemiáše popisuje, tak jako Kniha Ezdráše, část dějin ostatku Židů, kteří se vrátili z babylonského zajetí do své země, aby opět postavili chrám v Jeruzalémě. Nehemiášův příběh začíná 13 let po návratu Ezdráše, kněze, jehož služba vedla k určité reformaci mezi těmi, kteří se navrátili (Ezdráš 10).

Nehemiáš nebyl kněz, nýbrž úředník na dvoře perského krále. Ale svým srdcem a svými myšlenkami dlel u svých bratrů v Jeruzalémě. Když někteří muži z Judy přišli do Susan, vyptal se podrobně na pozůstalé ze zajetí a na stav Jeruzaléma. Muži vyprávěli o velmi smutných vnějších okolnostech, a to u Nehemiáše vyvolalo slzy, bolest, půst a vážnou modlitbu, trvající po celé dny.

Jak mnoho se staráme my o blaho druhých věřících? Jak na nás působí zprávy o souženích věřících v totalitních státech? Vede nás duchovní úpadek těch, kteří vyznávali, že věří v Pána Ježíše, na kolena? Kéž bychom se od Nehemiáše učili nestavět se nad druhé, nýbrž sklánět se před Bohem a vyznávat: „I my jsme zhřešili.“ – Bůh se přiznal k Nehemiášovi a jeho modlitbě a otevřel mu cestu, po které mohl jít. Pán se přiznává podobným způsobem i k nám a k naší modlitbě.

Jako královský šenkýř zastával Nehemiáš důvěrné postavení, které nebylo bez nebezpečí. Pohanští monarchové oné doby byli velmi nedůvěřiví. Žili ustavičně v úzkosti, že jim někdo usiluje o život. Nejmenší nepravdelnosti je činily podezřívavými. To vysvětluje Nehemiášův strach, když se ho král ptal po příčině jeho smutku.

Nyní však smí prožít vyslyšení své modlitby: dostalo se mu milosrdenství před tímto mužem (kapitola 1,11). Smí přednést prosbu svého srdce. Jak krásná a poučná je Nehemiášova reakce na tuto výzvu: *nejprve* modlitba k Bohu nebe, a *potom* odpověď králi. – Kéž bychom také my žili v takovém živém spojení s Pánem, abychom si od Něho mohli v každé tíživé situaci, kde je nutné rychlé rozhodnutí, vyprosit krátkými slovy moudrost a Jeho vedení.

Vše, co si Nehemiáš od krále vyprošuje, mu je dáno. Avšak jako věřící ví, že vše přichází z dobré ruky jeho Boha, která je nad ním. – Jakmile se někdo v celé oddanosti Bohu chce ujmout vykoupených Páně a stará se o jejich blaho, objevuje se na scéně nepřítel, aby bránil Božímu dílu, aby rušil a pokud možno kazil. Sanballat byl Moábský, Tobías Ammonitský. Ačkoli jako Lotovi potomci (1. Mojžíšova 19) byli s Izraelem příbuzní, ukázali se jako nejhorší nepřátelé.

Je dobré si všimnout, že se odpor zvedl ještě dříve, než Nehemiáš někomu sdělil důvod svého příchodu. Nepřítel se zlobí, jakmile se někdo stará o vykoupené Páně. I dnes tomu tak je. Víme, že Pán Ježíš ďábla porazil na kříži, a ten nemůže vyrvat žádnou ovci dobrého Pastýře z ruky Spasitele. Ale satan podniká vše, aby v době, která mu ještě zbývá, co možná nejvíc uškodil. Jen když hledíme k Pánu a pevně se Ho držíme, zůstaneme ochráněni.

Po noční prohlídce zbořené zdi a zničených městských bran předkládá Nehemiáš odpovědným Židům svůj úmysl: znovu postavit městské zdi Jeruzaléma. Boží dům už byl postaven (Ezdráš 6,15). Avšak bez zdi oddělení vůči zlu by nemohla být udržena svatost, která se sluší tomuto domu. Tato zásada platí i dnes (2. Korintským 6,14 – 7,1; Jakuba 4,4). – Jak krásná je odpověď Židů: „Přičiňme se a stavějme.“ A jak to je s námi? Zbožné myšlenky a porozumění Božím myšlenkám, jak nám jsou sděleny v Bibli, nestačí. Musíme být hotovi uskutečňovat tyto pravdy ve svém životě. Často spočívá příčina naší duchovní slabosti právě zde.

Nepřátelé reagují posměchem a opovržením. Nehemiáš však byl plný důvěry v Boha.

Zpráva o vlastní stavbě zdi a městských bran je pro nás velmi důležitá, poněvadž máme podobný úkol. Dnes tvoří Boží dům Církev, tedy všichni vykoupení. Církev musí být, stejně jako tehdejší chrám, chráněna zdí oddělení od znečištění přítomného zlého světa. Tam, kde tato zeď chybí, vniká svět a jeho bezbožné myšlenky do života jednotlivých věřících a do středu Církve.

Podrobnosti, které nalézáme v této kapitole, dokazují, že Pánu nic neujde (1. Samuelova 2,3). – Eliasib, ačkoli byl nejvyšším knězem, odvedl špatnou práci: postavil ovčí bránu bez zámků a závor. K čemu je brána, která nemůže být zavírána? Kapitola 13,4–9 odhaluje pozadí Eliasibova jednání: Byl příbuzným Tobiáše, nepřítele Božího lidu, a udělal mu dokonce komůrku v síních domu Božího. Nezavíratelná brána poskytovala tomuto muži stálý přístup do města a k chrámu.

Zvláštního povšimnutí zaslouží 12. verš, kde čteme o Sallumovi, který podle svého postavení byl něco jako předseda nebo starosta města. Nestyděl se osobně přiložit ruku k dílu a jeho dcery, které zcela jistě nebyly vyučené zednickému řemeslu, při tom pomáhaly. Bůh viděl tuto pomoc a zprávu o ní zvěčnil ve Své Knize jako povzbuzení pro všechny věřící ženy. Na zdi oddělení směřují a mají pracovat *všichni*.

Celá kapitola je jakoby nástin soudné stolice Krista, před kterou musíme být po vtržení všichni zjeveni (2. Korintským 5,10). Nebudeme tam souzeni; neboť každý věřící ví, že soud, který zasloužil, postihl Pána Ježíše na kříži. U soudné stolice Krista uvidíme svůj život v Božím světle. Tam bude dáno vysvětlení pro každé nezodpovězené „Proč?“. Nakonec budeme ve všech jednotlivých věcech smýšlet stejně jako Pán Ježíš. To povede k plné harmonii a obecenství s Ním. Před touto soudnou stolicí bude však také dána odměna za každou věrnost, kterou Bůh najde v našem životě.

Tedy například viděl Chanuna a jeho spolupracovníky, jak stavěli zvláště dlouhý kus zdi: tisíc loket. Bůh si všiml také, jak Sallun nejen vystavěl bránu studnice, nýbrž ji také přikryl, aby byla trvanlivější. – V 21. verši je ještě jednou řeč o nejvyšším knězi Eliasibovi. Postavil bránu, kde chyběly zámky a závory (1. verš) a zanedbal kus zdi před svým domem! Někdo jiný musel převzít tento kus, jinak by tam zůstala mezera v městské zdi. Není to vážná věc i pro nás? Začínáme ve vlastní rodině, ve vlastním životě bdít nad tím, abychom nemilovali svět, ani „věci, které na světě jsou“ (1. Jana 2,15–17), anebo vidíme jen slabosti a převrácenosti druhých?

V protikladu k nejvyššímu knězi tu byli takoví, o nichž je výslovně řečeno, že opravovali zeď „proti domům svým“ (verše 23, 28, 29). – O Tekoitských jsme četli už v 5. verši. Pracovali současně na dvou úsecích zdi. Bůh jejich horlivost nepřehlédl. Žel že se touto horlivostí nevyznačovali všichni obyvatelé Tekoe. „Ti, kteří byli znamenitější z nich, nepodklonili šíje své k dílu pána svého.“ Jak často je vysoké postavení ve světě překážkou, když jde o dílo Páně! Tito vznešení uměli bezpochyby dobře mluvit a dohlížet, ale nechtěli si ušpinit ruce, ani „podklonit šíji“ a pracovat. – Naštěstí tu byli jiní, kteří, ačkoli jejich ruce nebyly zvyklé na tvrdou zednickou práci, účinně pomáhali při opravování: zlatníci a kupci.

Tato kapitola nám připomíná, že my všichni, kteří jsme vlastnictvím Pána Ježíše, jsme povoláni sloužit zájmům svého Pána buď stavbou nebo opravováním zdi oddělení. Ta obklopuje Boží dům, jímž je Církev živého Boha (1. Timoteovi 3,15), aby ji chránila před znečištěním od přítomného zlého světa. Jak posoudí Bůh naši službu na tomto díle, až zváží to, co jsme dělali?

Jakmile obnova zdi začala, vystupňoval se i hněv a odpor nepřátel. Nejprve to zkoušeli s posměchem. Židé byli skutečně slabí a „kamení z hromad rumu křísiti“ se zdálo být obrovským podnikem. Pak se nepřátelé pokoušeli práci zesměšnit. Když s tím neměli úspěch a dílo pokračovalo, připravovali aktivní odpor, aby zastavili dílo násilím. – Obdobným způsobem postupuje nepřítel i proti šíření evangelia. Ve Skutcích apoštolů čteme o posměchu, o překrucování skutečného stavu věcí a o násilném odporu (např. Skutky ap. 17,8; 17,6.7; 16,20–24).

Židé nepřihlíželi rostoucímu odporu nečinně. Prvním opatřením, které učinili, bylo, že se utekli k modlitbě (9. verš). Ve verších 4 a 5 je Nehemiášova doslovná modlitba a v této Knize se vyskytuje ještě několikrát. Historická zpráva je náhle přerušena modlitbou. Doby soužení jsou zvláštními obdobími modlitby! Dalším opatřením bylo, že sáhli po zbraních a postavili se na zvlášť ohrožených místech. – Naši výzbroj nalézáme popsanou v Efezským 6,10–17. S tou můžeme obstát proti lstem ďábla. Jedinou útočnou zbraní, kterou nám Pán přitom dává do ruky, je meč Ducha, jímž je Boží slovo. Tím můžeme nepřátele zahnat na útěk.

Bůh Židům pomohl a plán nepřátel byl zmařen. Dělníci se mohli opět vrátit ke svému dílu. Avšak nepřítel byl příliš nebezpečný, než aby mohli zbraně zcela odložit. Bdělost a připravenost k boji byly stále potřebné. Proto drželi v jedné ruce zbraň a ve druhé zednickou lžíci. Dílo sice nepokračovalo tak rychle, ale zato bylo chráněno to, co už bylo postaveno. – Dnes prožívá mnoho služebníků Pána totéž. Nemohou jen zvěstovat evangelium a vyučovat pravdě; musejí vynaložit mnoho času a síly na to, aby bránili pravdu proti útokům satana.

Vedle zbraní a nástrojů potřebných ke stavbě tu byl ještě jiný nepostradatelný nástroj: trubka. Dílo bylo velké a dalekosáhlé. Dělníci byli daleko od sebe. Ale přesto to nebyli nezávislí jednotlivci. To, co jednotlivce přivádělo do nebezpečí, se týkalo všech. A tak byla používána trubka, aby při díle zůstala zachována jednotu. – Tato lekce platí i nám. „*Jedno* jest tělo, a *jeden* Duch, jakož i povolání jste v *jedné* naději povolání svého.“ (Efezským 4,4) Kéž bychom se pilně snažili „zachovávat jednotu Ducha ve svazku pokoje“ i vzhledem ke službě. Věřící a jejich služba jsou tak rozdílní jako údy těla a jejich funkce, a přece společně tvoří jedno Kristovo tělo (Efezským 4,3; 1. Korintským 12, 12.13.20).

Ve svém postoji vůči nepřátelům a odpůrcům ukazovali Židé odvahu a rozhodnost (4. kapitola). Mezi lidem však bylo mnoho sobectví a zkaženosti (5. kapitola). Bohatí Židé zjištěně využili hlad na úkor svých chudších bratrů. – Snadno se to může stát i při nás. Navenek se Boží dílo koná s horlivostí a úspěchem, avšak mezi věřícími se šíří duch sobectví, což vede ke škodě a k zchudnutí mnoha pokorných věřících. Jen dbání na Boží slovo nás může „moudrými učinit k spasení“ (2. Timoteovi 3,15), to znamená zachránit nás od nebezpečí, která činí naši stezku nejistou.

Nehemiáš se rozhněval podle Boha (Efezským 4,26) a vyzval vznešené a vůdce, aby chodili „v bázni Boha našeho“. Na Nehemiášova slova, dotýkající se srdce, neměli co říci. Vše uznali a pod přísahou byli hotovi bez nároků vrátit statky, které vzali do zástavy. „I učinil lid tak.“

Nehemiášova domluva bohatým v lidu byla nutná, aby mohlo být dílo navenek dále prováděno v síle.

Nehemiáš zastával v Judské zemi úřad místodržitele. Z pověření perského krále byl nejvyšší vládní mocí v této zemi. Ale nejednal jako ti, kteří před ním zaujímalí toto postavení. Nevládl nad svými poddanými svévolně a nevykořisťoval je. Jako pravý Boží muž žil před Bohem v bázni, aby neučinil něco, co by se Bohu nelíbilo. Dokonce se osobně staral o jídlo pro více než sto padesát lidí, kteří denně seděli u jeho stolu. Pravděpodobně hradil tyto výlohy z toho, co obdržel od perského monarchy.

Tento bohabojný a štědrý způsob života jej činil schopným kárat druhé v jejich sobectví. Protože byl čistý od toho, co musel vytýkat, měla jeho slova váhu a vedla ke krásnému úspěchu, o kterém čteme ve 13. verši. – Stejná zásada platí i pro nás. Slova toho, kdo je čistý od věcí, kvůli kterým musí druhé napomínat, mají váhu. Podobnou myšlenku nalézáme také u napravení věřícího, který klopýtl. Ten, kdo takovou službu koná, musí dbát na sebe samého, aby i on nebyl pokoušen (Galatským 6,1).

Nehemiášova spravedlnost mu dávala smělost prosit Boha, aby na něho byl pamětliv k dobrému (19. verš).

S pokrokem ve stavbě zdi se odpor nepřátel stává rafinovanějším. Navrhují Nehemiášovi společnou konferenci v údolí Ono. Tím ho chtějí vylákat do pasti, aby mu mohli osobně něco zlého udělat. – V naší době by takové rozhovory našly zvláštní ohlas. Všude na světě se konají konference, aby se na základě vzájemných kompromisů došlo k odstranění otevřených konfliktů.

Jestliže však jde o Boží pravdu a Jeho dílo, nesmí se uvažovat o kompromisech. Služebník Pána dnes většinou není osobně ohrožován, ale on ví, že to, co se týká Boha, nemůže být nikdy předmětem lidských dohod a smluv.

Nepřátelé byli vytrvalí. Čtyřikrát naléhali a čtyřikrát jim Nehemiáš dal stejnou odpověď. Po páté změnili taktiku a sáhli ke lživým tvrzením. Posílají falešné zprávy v otevřeném dopisu, aby se o nich veřejnost dověděla a Nehemiáš byl nucen zasednout s nimi ke společnému stolu. Nehemiáš ty lži odmítá a prosí Pána o více síly (srovnej se Skutky ap. 4,29–31).

Verše 10–13 nám ukazují, že nepřátelé činí ještě třetí pokus, aby Nehemiáše přivedli k pádu. Najímají Nehemiášova krajana, aby jej varoval před nebezpečím zavraždění. Zároveň jej Semaiáš naléhavě vyzývá, aby se ukryl v chrámu. Tím by ale udělal něco, co pro něho jako Žida bylo trestné. Nehemiáš nebyl kněz, a proto nesměl vcházet do chrámu. – Jak mnohý služebník Pána se od té doby dostal do podobné léčky a slovy nebo činy zhřešil proti Pánu. – Bohabojný Nehemiáš však rozeznal tu špatnost, volal k svému Bohu a ušel i této léčce.

Přes prudký a mnohostranný odpor byla zeď dokončena. Nepřátelé se ulekli. Museli uznat, že za tímto dílem stojí Bůh, a proti Němu jsou bezmocní.

Zrada vůdců lidu byla horší než odpor z vnějšku. Proč to došlo tak daleko? Protože vstoupili do příbuzenského svazku s nepřítelem. Takové spojení je ostře odsuzováno nejen ve Starém, nýbrž i v Novém zákoně (2. Korintským 6,14). Není k ničemu, když se snažíme takový chybný krok zkrášlit tím, že stavíme toho nevěřícího do co možná dobrého světla a snažíme se ho uvést do středu věřících.

Nehemiáš ve své službě pro Boha a Jeho věc neza-
koušel jen těžké věci. Bůh se staral i o povzbuzení. Na
začátku této kapitoly čteme ve spojení s dokončením
městské zdi o věrných mužích, které mu Bůh postavil po
bok. Čteme o jeho bratru Chananovi, jenž mu kdysi při-
nesl zprávu o smutném stavu lidu v Judské zemi
a o městu Jeruzalému (kapitola 1,2). Jeho a Chananiá-
še, hejtmana hradu, ustanovil nad Jeruzalémem. Svě-
dectví o Chananiášovi je velmi krásné. Byl to „muž věr-
ný a bohabojný *nad mnohé*“. „Bázeň Hospodinova jest
počátek umění.“ (Příslaví 1,7) Smíme mít za to, že s ta-
kovým počátkem vyrostl *nad mnohé* také ve známosti
a božské moudrosti. Nyní byl schopný zastávat toto ve-
doucí místo.

Důležité bylo ustanovení o uzavírání a otevírání měst-
ských bran. Měly být otevřené, aby mohli vejít všichni, kte-
ří patřili k Božímu lidu. Avšak před pochybnými osobami,
které za soumraku nebo za tmy byly špatně rozeznatel-
né, měly brány zůstat zavřeny. – Žel že město bylo osíd-
leno jen řídce, protože většina domů ještě byla v tros-
kách. Později museli být hledáni dobrovolníci, kteří byli
ochotni bydlet za těchto ztížených podmínek uvnitř měst-
ské zdi Jeruzaléma (kapitola 11,1.2).

Od 6. do 69. verše máme téměř doslovné opakování rodopisů z Ezdráš 2, 1–67. Poněvadž v Božím slově nejsou žádná opakování, která by neměla smyslu, můžeme se jistě ptát, co nám Duch chce touto kapitolou říci. Nejprve nám ukazuje, jak důležité bylo pro každého Izraelitu, aby mohl udat svůj původ, aby nebyl vyloučen z požehnání, které Bůh dal Svému pozemskému lidu (srovnej verše 64 a 65). – Bůh nám tímto opakováním dále ukazuje, jaký pro Něho měl význam každý, kdo poslechl volání vrátit se zpět do Judské země a znovu postavit chrám v Jeruzalémě. Každý z nich byl hotov vzít na sebe dlouhou, obtížnou cestu a účastnit se úkolu, který narážel na mnohý odpor a na mnoho překážek ze strany nepřátel Židů, a tím i Božích nepřátel.

Dnes jsou také takoví, kteří jsou ze srdce hotovi opustit lidské systémy v křesťanstvu a navrátit se k bohoslužbě, která je podle Písma, jak ji uskutečňovali první křesťané. Činí to ve velké slabosti a zakoušejí mnohý odpor od věřících, kteří se pevně drží svých zřízení. Jestliže se však upřímně poddávají Božímu slovu, vezme je Bůh do „Svého seznamu“. Je v něm i tvé jméno?

Závěrečné verše tohoto seznamu jsou velmi vážné: Byli tu takoví, kteří nemohli prokázat svůj původ. Chyběla tu jistota, zda tito lidé patří nebo nepatří k izraelskému národu. Dokud o tom nebyla jistota, byli vyloučeni z kněžství a nesměli jíst ze svatosvatých věcí až do té doby, „dokudž by nepovstal kněz s urim a tumim“, to znamená, dokud Bůh ze Své strany nedá o této věci jasno.

Tyto verše mají také nám co říci. Nemůžeme žádnému člověku vidět do srdce. Když někdo vyznává, že je křesťan, můžeme pravdivost jeho slov posoudit jen podle toho, co se jeví v jeho praktickém životě: zda žije jako křesťan, tj. miluje Boha a druhé věřící, zda se v praktickém životě podřizuje směrnicím Božího slova, zda se odděluje od světa a od všeho, co stojí v rozporu s Bohem a Jeho vůlí, atd. Žel že jsou někteří, kteří se sice nazývají křesťany, a dokonce vyznávají, že jsou věřící, ale v jejichž životě z toho nic nevidíme. Chovají se jako světští lidé, kteří Pána Ježíše odmítají. Můžeme věřit jejich slovům? Jen Bůh ví, co je v jejich srdci pravé. Avšak nám lidem, kteří můžeme soudit jen podle toho, co vidíme, říká Epištola Jakuba: „Takž i víra, nemá-li skutků, mrtvá jest sama v sobě.“ (kapitola 2,17)

V sedmém měsíci se shromáždil všechen lid jako *je-**den* muž. K čemu? Aby slyšeli Boží slovo! Kněz Ezdráš, který už pobýval několik let v Jeruzalémě, byl požádán, aby předčítal Boží slovo. To byl ten správný muž, neboť už dříve pro sebe Boží slovo zkoumal a studoval (Ezdráš 7,10). Nyní je směl veřejně zvěstovat druhým. Posluchači byli muži, ženy a všichni, kteří mohli rozumně poslouchat. Patřili k nim asi i děti, které dosáhly určitého věku a porozumění. Boží slovo se dotýká všech, kteří jsou duchovně schopni mu rozumět.

8. verš obsahuje cenné poučení pro všechny, kteří mají co činit s jakoukoli veřejnou službou, a přitom zvěstují Boží slovo. Jsou jmenovány tři činnosti. Předně: „Četli v té knize... srozumitelně.“ Boží slovo, jak nám je Bůh dal, se musí dostat k uším posluchačů jasně. Pak s mocí vykoná to, k čemu je Pán dal (Izaiáš 55,10.11). Za druhé „vykládali smysl“. Mnoho posluchačů tehdy mluvilo aramejsky a pravděpodobně neovládali už dobře starou hebrejštinu, v níž byl zákon napsán. I nám se daří podobně. Text českého překladu Bible není vždy snadně srozumitelný. Jak je dobré, když zvěstovatelé potom vysvětlují smysl. Na závěr slyšíme, že to, co četli, „vysvětlovali“. Tato vysvětlení pomáhala posluchačům, takže nakonec každý věděl, co Bůh chtěl říci.

Slova zákona, která byla čtena, způsobila v posluchačích nejprve hluboké pokoření a slzy. Nikdo nemůže být konfrontován s Božími svatými požadavky, aniž by jej jeho svědomí neobžalovávalo. Poněvadž však Boží kniha neobsahuje jen Boží požadavky, nýbrž i Boží bezpodmínečná zaslíbení, která svědčí o Jeho milosrdenství, mohli vůdcové lid ukonejšit a povzbudit.

Odpovědní mužové chtěli slyšet z Božího slova ještě více. Přišli také druhého dne, „aby vyrozuměli slovům zákona“. Když slyšeli ustanovení o svátku stánků, nezůstali pouhými posluchači, nýbrž stali se činiteli Slova (Jakuba 1,22). – Může nás udivovat, že slavení této slavnosti se na tak dlouhou dobu ztratilo. Ale nestalo se ve vyznávajícím křesťanstvu něco podobného? V 1. Korintským 12–14 je nám Shromáždění neboli Církev představeno jako tělo Kristovo, v němž každý věřící má jako úd těla svůj zvláštní úkol k blahu a ke vzdělání celku. Jak dlouho toho bylo dbáno? Už v prvních stoletích lidé přijali vlastní ustanovení, rozlišovali mezi duchovními a laiky a opustili půdu Božího slova. Teprve v 19. století se tu a tam začali věřící lidé opět shromažďovat jen podle směrnic Božího slova a vrátili se k pravé, biblické bohoslužbě.

Čtení „v knize zákona Božího“ po celou dobu svátku stánků nezůstalo u posluchačů bez účinku. Nejprve se oddělili od všech, kteří nepatřili k izraelskému národu. A pak vyznávali jak své hříchy, tak i nepravosti svých předků. Obojí patří k sobě. Oddělení bez vyznání hříchů vede k duchovní pýše. Člověk chce být lepší než jsou druzí. A vyznání bez jasného oddělení od zlého je před Bohem bezcenné. Jestliže jsou obě věci uskutečněny, činí nás před Bohem pokornými a vedou ke šťastnému velebení v Jeho přítomnosti.

Velebení Boha se dělo skrze některé Levíty. Chválili Boha jako Hospodina, *svého* Boha, a uznávali Ho jako velkého Stvořitele nebe a země. On vyvolil Abrahama a jeho semeni zaslíbil Kananejskou zemi. Toto velebení odpovídalo Božímu zjevení, jak tehdy bylo Židům známo. Když čteme Efezským 1,3–7, nalézáme tam velebení apoštola ve světle zjevení, které je darováno v Kristu nám. V Římanům 11,33–36 nalézáme téhož apoštola opět v duchu velebení, a to při pohledu na cíl Božího jednání s Izraelem, když hledí na konec Jeho cest milosti. Levítům v době Nehemiášově však nebylo zjeveno ani jedno ani druhé; nám však, „na které přišel konec věku“ (1. Korintským 10,11 – přel.) byly tyto věci zjeveny.

Převážnou část této kapitoly tvoří vyznání lidu před Hospodinem. Modlíci se opakují před Bohem proměnlivou historii Izraele a vzpomínají přitom na všechna pochybení svých otců. Avšak nejdříve slaví Boží obdivuhodné jednání s nimi. Vyjmenovávají Jeho cesty milosti a moci, jimiž Svůj lid vysvobodil z Egypta, vedl ho po poušti a přivedl ho do země. Takto vidět Boha v Jeho majestátu a slávě je potřebné pro pravé vyznání. Jen když máme Boha před svými dušemi, můžeme správně pocítit tíži svého selhání.

Výčet toho, co všechno Bůh učinil pro Svůj lid, vyvolává otázku: „Co měl Bůh ještě pro Svůj lid činit?“ Musíme odpovědět: „Lidu skutečně nic nechybělo.“ – Totéž však platí i pro nás, které Pán vykoupil z bída hříchu a z otroctví satana. Na kříži nepřítel porazil. Po našem obrácení nás postavil na cestu, na níž Ho máme následovat a na které nám nic nechybí. Smíme se těšit z Jeho vedení skrze Jeho Ducha a Jeho Slovo. V Bibli nám sdělil všechny Své myšlenky a zjevil Svou vůli. Jeho Slovo je pokrmem a osvěžením pro naše duše. A přece, jak často se podobáme nevděčným, reptavým a neposlušným Izraelitům!

Přízeň, v níž Izrael jako národ stál před Bohem, a výsady, jimž se z Boží strany těšil, neučinily Izraelity, žel, vděčnými a poslušnými vůči Bohu. Naopak! Jejich výsadní postavení je učinilo pyšnými a neposlušnými.

V 17. a 18. verši není historie podána chronologicky. Nejprve mluví o odporu, ve kterém si Izraelité chtěli ustanovit vůdce, který je měl vést zpátky do Egypta (4. Mojžíšova 14), a potom o slitém teleti, které si udělali na Sinaji (2. Mojžíšova 32). Zdá se, že se nejprve zmiňují o účinku, a potom se vracejí k hlouběji ležící příčině: Opustili svého Boha a na Jeho místo postavili viditelnou modlu.

A co řekl Bůh k takovému chování? Ve Svých cestách vlády nemohl lid ušetřit kázně. Ale ve Svém nekonečném milosrdenství a dobrotě jej nezavrhli. Jako odpouštějící Bůh se o ně staral dále po čtyřicet let v poušti, a přivedl je konečně do zaslíbené země. – A tak jedná Bůh Otec i dnes se Svými dětmi. I když musíme naříkat nad svými chybnými kroky, víme, že se nás nevzdá. Po upřímném vyznání zakusíme otcovské odpuštění (1. Jana 1,9). A vzhledem k příchodu Pána k našemu vtržení čteme o *milosrdenství* našeho Pána Ježíše Krista, které očekáváme k věčnému životu (Judy 21).

Boží dobrota a milosrdenství přivedly Izraele do jeho země a darovaly mu potěšení ze všeho dobrého v Kánanu (25. verš). Avšak dny v blahobytu odvedly lid od Boha. Vzbouřili se proti Němu a zavrhlí Jeho zákon za svá záda. Ať jde o poušť nebo o pobyt v zemi, srdce lidí se nemění!

Ani v této době nezůstal Bůh nečinný. Vzbudil proroky, kteří měli lidi přivést k Němu zpět. Avšak většina z těchto Božích mužů byla odmítnuta, pronásledována a zabita. Dále se Bůh pokoušel přitáhnout lidi opět k sobě skrze soužení z venku. Tato trápení je vedla k modlitbě. Znovu začali volat k Bohu. Avšak jakmile jim Bůh daroval ulehčení, bylo zjevné, že jejich obrácení bylo povrchní: „Znovu činili zlé.“ Nakonec je Bůh zahnal z jejich země a dal je v ruku národům zemí – aniž by jim však dal zahynout. Jak milostivý a milosrdný je Bůh!

I my to dnes prožíváme. Po staletí nechává Bůh zvěstovat evangelium milosti – ačkoli se křesťanstvo od Něho a Jeho zásad stále vzdaluje. A jak mnohý člověk se už v zevním trápení modlil k Bohu a prožil časně spasení! Došlo však také k opravdovému obrácení v srdci? Anebo šel život poté, co přišlo ulehčení, ve starém stylu dále bez Boha?

Při všem vypočítávání přestoupení a pochybení svých otců a svých vlastních hříchů se nepokoušejí žádným způsobem sami ospravedlnit. Odsuzují se a uznávají Boží spravedlivé jednání. Zároveň se obracejí k Jeho milosrdenství. Spojují své přítomné strastiplné postavení s předcházejícími pochybeními a říkají: „Nechť to není u tebe za málo, že ty všechny těžkosti na nás přišly.“ Nezamlčují ani příčinu svého velkého soužení: odvrácení se a neposlušnost vůči Božímu slovu a zanedbávání pravé bohoslužby.

Jak vážně k nám mluví tato slova! Křesťanstvo je dnes více než kdy jindy charakterizováno neposlušností vůči směrnicím a zásadám Bible a svévolnou bohoslužbou. Jak to vypadá v našem osobním životě?

Při pohledu zpět na selhání v minulosti by se Židé chtěli vyvarovat opakování. Proto činí *pevnou* smlouvu, vše zapisují a celek potvrzují. Žel že už na konci této Knihy znovu vidíme, že tuto smlouvu nedodrželi. Ačkoli to mysleli naprosto upřímně a skutečně vážně, přece nebyli lepší než jejich otcové. Kéž by to pro nás bylo varováním a ostříhalo nás to před zákonní cestou a zapomínáním na vlastní slabost.

Bůh viděl, že kněží, Levítové a knížata měli opravdovou touhu „ostříhati i plniti všecka přikázání“ (29. verš). Proto ve Svém věčném Slově zaznamenal jména těch, kteří podepsali smlouvu. Na druhé straně Bůh nezamlčuje, že člověk je neschopen chodit podle Slova svou vlastní snahou (viz 13. kapitolu).

Ve verších 28–31 se lid zavazuje v trojím ohledu: **1.** Vzhledem ke *svému osobnímu chození* chtějí jít v poslušnosti vůči Božímu zákonu, který byl vydán skrze Mojžíše. **2.** Vzhledem *k národům, které je obklopovaly*, chtěli udržovat svaté oddělení. **3.** *Vůči Bohu* ze zavázali, že budou zachovávat sobotu, svaté dny a zákon sedmého roku, aby On od nich obdržel to, co Mu náleželo. Od 32. verše až do konce kapitoly se jedná ještě o čtvrtý závazek: *vůči Božímu domu*.

Tak jako zde u Židů, daroval Pán i v křesťanstvu přes všeobecný úpadek čas od času duchovní probuzení. V souladu s obdobím milosti, ve kterém žijeme, nejsou tato oživení charakterizována novým povědomím o tom, co bychom měli činit pro Boha, nýbrž novým porozuměním tomu, co On ve Své milosti pro nás učinil a do jakého požehnaného vztahu nás přivedl (např. 1. Jana 3,1; Jan 16,27; 14,2.3).

Tato kapitola se ani slovem nezmiňuje o údržbě městské zdi a bran. Naproti tomu zde nápadně velké místo zaujímá popis povinností ve vztahu k Božímu domu. Proč tomu tak je? V Božím domě jsou viditelné zásady Božího pořádku. Zde se ukazuje, jak daleko uznáváme Boží práva, Jeho svatost, ano Jeho samého. Postoj vůči Božímu domu se tím stává zkušebním kamenem naší věrnosti vůči Bohu a Jeho zásadám. Tak tomu bylo tehdy, a platí to i dnes.

Dnes už není Božím domem hmotná budova. Dnes se Boží dům skládá ze všech pravých věřících a je viditelný v místním shromáždění, to znamená tam, kde se věřící shromažďují ve jménu Pána. – Nehemiáš 10 nás obrazným způsobem učí, co je zapotřebí, aby mohla být bez zábran prováděna v Božím domě *služba*. Tyto verše ukazují, že záleží na *každém*. Začíná to u našeho osobního života. Vliv praktického života každého jednotlivce na stav a prosperitu místního shromáždění je mnohem větší, než si myslíme. A jak nutná je podpora služebníků Pána (zde Levitů) modlitbou i materiálními dary! – Kéž by to bylo přáním nás všech, „abychom neopouštěli domu Boha svého“, nýbrž bychom se o něj zasazovali.

Oba první verše nás možná udivují. Asi bychom očekávali, že lidé budou toužit bydlet v městě Jeruzalémě, obklopeném zdí. Zjevně tomu tak nebylo. Města v Judské zemi se zdála být přitažlivější, takže musel být vrhán los, aby každý desátý změnil své bydliště a šel do Jeruzaléma. Ten, kdo se hlásil dobrovolně, byl u lidu v požehnání, jako kdyby svým rozhodnutím přinesl nějakou oběť.

Další verše obsahují jména těch, kteří bydleli v Jeruzalémě. Byl to určitý počet synů Juda a synů Benjamin, dosti velký počet kněží, někteří Levíté a vrátní.

I když pro nás ta jména snad nic neznamenají, můžeme se ze skutečnosti, že je Bůh zaznamenal ve Své knize, něčemu naučit. Bůh nepřehlíží žádnou oběť, kterou přinášíme Jeho zájmům, a nezapomíná na žádnou službu, kterou konáme k podpoře Jeho díla. Všechno je před Ním zapsáno. – Jména těch, kteří zůstali v judských městech, jsou zapomenuta. V proroku Malachiáš, jenž žil asi padesát let po této době, čteme o pamětné knize psané pro ty, „kteří se bojí Hospodina, a myslí na jméno jeho“ (Malachiáš 3,16). Tato kniha však není vedena jen ve dnech Malachiášových. Existovala za Nehemiáše a existuje i dnes. Nezapomínejme na to!

V seznamu těch, kteří bydleli v Jeruzalémě, jsou uvedena nejen jména, nýbrž je tu zmínka i o různých podrobnostech a bližší údaje o postavení a službě těchto osob.

Muži z pokolení Juda se vyznamenávali *statečností* (6. verš). Možná že se prokázali zvláště statečnými tehdy, když byla stavěna a dohotovena zeď za útoků nepřátel. – Kněžím náležel vrchní dohled v chrámu. Vykonyvali svou činnost a službu v domě (12. verš), zatím co Levíté byli ustanoveni nad *vnějšími* záležitostmi chrámu (16. verš). Jedna kněžská rodina byla zvláště *zdatná* (13. a 14. verš). – Levíta Mataniáš měl velmi krásný úkol: začínal chvály a modlitbu (17. verš). Tato levítská služba během cesty pouští ještě neexistovala. Byla zavedena teprve za krále Davida (1. Paralipomenon 16,4–7; srovnej také s Nehemiáš 12,24). My, věřící doby milosti, se smíme Otci klanět v duchu a v pravdě (Jan 4,23) a jsme vyzýváni, abychom k sobě vespolek mluvili „v žalmích, a v chvalách, a v písničkách duchovních, zpívající a plésající v srdcích svých Pánu“ (Efezským 5,19.20). – A jak důležití jsou vrátní! Brány bez stráže nejsou k ničemu.

A tak každý, kdo bydlel v Jeruzalémě, vyplňoval své místo, i když stav města byl smutný. Jaké povzbuzení to je pro nás, kteří žijeme v době úpadku křesťanského svědectví!

Ostatek Izraele bydlel v judských městech „jeden každý v vladařství svém“. Patřili však k Božímu lidu jako ti, kteří bydleli uvnitř městských zdí Jeruzaléma. Zeď nebyla zřízena proto, aby omezovala Boží lid, ani aby jej vylučovala. Zdi a brány byly nutné, aby byla udržena svatost Božího domu. To je pravda, která je ještě dnes aktuální a důležitá.

Tak jako tomu bylo za dnů Nehemiášových, tak i dnes je málo těch, kteří jsou hotovi prakticky uskutečňovat zásady Božího domu, jímž je Shromáždění. Z této Knihy Starého zákona se učíme, že bez oddělení není možné udržovat svatost, která náleží Božímu domu. Ale měli bychom poznat vážné nebezpečí, které spočívá v tom, že se zneužívá nesporná pravda o oddělení, aby se vytvářela nějaká vybraná skupina, která vylučuje mnoho příslušníků Božího lidu, popírá práva Pána, a nakonec ztrácí vlastní pravdu o Božímu domu, která je udržována pravým oddělením od zlého. Při správném použití udržují zdi svatost Božího domu a zajišťují tak všemu Božímu lidu práva Božího domu. Při zneužití se stávají prostě znamením nějaké strany a zabezpečením sekty.

Prvních 26 veršů této 12. kapitoly obsahuje další výčet rodů, který sahá zpět až k Zorobábelovi, prvnímu vůdci těch, kteří se navrátili, a k Jozue, nejvyššímu knězi. Bůh v něm vyzvedá jmenovitě ty, kteří se zabývali bezprostředně službou Božího domu. Nepovažoval to za něco malého, když ve dnech slabosti udržovali službu domu a uprostřed starostí vedli chválení a děkování Bohu. Bůh vyjádřil Své uznání tím, že zaznamenal jména předních z kněžských čeledí, Levitů, těch, kteří byli „k chválení a oslavování“, jakož i vrátných, držících „stráž při domu pokladů (zásob) u bran“.

27. veršem začíná zpráva o zasvěcení zdi. O jejich dohotovení jsme četli už v 6. kapitole. Co se ještě muselo stát mezi dokončením zdi a jejím zasvěcením? Právě přečtené kapitoly líčí řadu událostí, které jako celek představují *zasvěcení všeho lidu*. Autorita Slova byla opět obnovena. Ve světle Slova vykonával lid sebeodsouzení; vyznávali své hříchy a zavázali se smlouvou ke službě Bohu. Určitý počet se jich věnoval zájmům města a službě domu.

Tato příprava lidu, jak ji můžeme nazvat, otevřela cestu k zasvěcení zdi.

Při zasvěcení zdí Jeruzaléma se shromáždili Židé, kteří bydleli v judských městech, s těmi, kteří přebývali v Jeruzalémě. Dříve než mohl začít slavnostní akt, byla potřebná ještě jedna věc: očištění kněží, Levitů, lidu a dokonce bran a zdí. – Lekce, kterou si z toho pro sebe můžeme vzít, je jasná: není zasvěcení, není oddanosti bez očištění! David, jemuž leželo na srdci, aby žil tak, jak se líbí Bohu, chápal něco z tohoto vnitřního očištění (Žalm 51,4; 119,9).

Zasvěcení znamená oddat se Bohu a Jeho službě. Apoštol Pavel píše v Římanům 12,1: „Prosím vás..., abyste vydávali těla svá v oběť živou, svatou, Bohu libou, rozumnou službu svou.“ Jako vykoupení už nejsme sami svoji. Tělem a duší patříme Tomu, jenž nás vykoupil za velmi vysokou cenu (1. Korintským 6,19.20).

Opět je tu zmínka o mnoha jménech. Nejde přitom o rodopis, nýbrž o místo, které zaujímal každý při této děkovné slavnosti, kde byla chválena Boží добрota a milosrdenství. Dva děkovné sbory šly v opačných směrech po dohotovené zdi. Jeden průvod byl zřejmě veden Ezdrášem, učeným v Písmu, s druhým šel Nehemiáš (36. a 38. verš).

Na závěr se oba děkovné sbory zastavily v Božím domě. Tam zpívaly, obětovaly velké oběti a radovaly se, neboť Bůh jim dal velkou radost. I ženy a děti, které se při vyznávání hříchů připojily k mužům, se nyní připojují k chvalo zpěvu.

Obchůzka po zdi, která dovolovala dobrý přehled po městě (Žalm 48,13.14), a děkování v chrámu mají dnes svůj protiobraz v oceňování vzácnosti Shromáždění (Církve), kterou má v očích Pána Ježíše. Když vidíme celek všech vykoupených, tedy Shromáždění (Církev), tak, jak ji vidí Bůh podle Své věčné rady, vyvolává to chválu a děkování vůči Pánu (Efezským 3,21).

Po vykonaném očištění se ukazuje zasvěcení ve třech stupních: Nejprve vystupuje *k Bohu děkování a chvála*. Za druhé vládne mezi lidem *velká radost*, a za třetí jsou přinášeny *oběti pozdvižení, prvotiny a desátky*. – Když je při nás opravdová oddanost, obdrží Bůh Svůj díl v chvále a děkování; budeme mít radost v srdci a nebude chybět nic k podpoře díla Páně a Jeho služebníků. – Oddanost Pánu a cenění si Shromáždění a jeho vzácnosti pro Krista při nás způsobí tyto věci.

Co je třeba dělat, když se i po zasvěcení zdi opět ukazuje zlo? Jak může být udržena svatost, která se sluší na Boží dům a lid? Jen tím, že musí být vykonána kázeň. Bez vykonávání kázně, jak to odpovídá Božímu slovu, nemůže být udržena svatost ve shromážděních Božího lidu, když se ukázalo zlo.

Čtením Mojžíšovy knihy bylo lidu jasné, že se musí oddělit od přimíšeného lidu. – Lid neváhal vyvodit praktické závěry z toho, co slyšel. Když jsme dříve četli, že se oddělili od všech cizinců, dovídáme se nyní, že od Izraele oddělili všechn přimíšený lid. Už na poušti napadla přimíšený lid „žádost náramná“ (4. Mojžíšova 11,4) a tento „přimíšený lid“ byl vždy překážkou a zdrojem mnohého trápení a zla v Izraeli i v Církvi. – Jednání Židů nám ukazuje, jak i my můžeme postupovat v praktickém posvěcení: poznáváním Boží pravdy a používáním toho, čemu jsme se naučili, na svůj praktický život.

Další věcí bylo znečištění Božího domu jedním z vůdců. Eliasib využil svého postavení nejvyššího kněze a nepřítomnosti Nehemiáše, aby podpořil zájmy svého přítele, jenž patřil k nepřátelům Izraele. Nehemiáš, který nebyl ani kněz ani Levíta, musel vystoupit proti tomuto muži a přivést věci opět do pořádku. Jak krajně vážné je, když vůdce mezi věřícími zhřeší! Zlo takového druhu musí být odsouzeno bez přijímání osoby.

Během Nehemiášovy nepřítomnosti se lid odklonil od Božího zákona ještě v jiných bodech. Až do závěru kapitoly vidíme, jak se Nehemiáš zabývá třemi problémy a vykonává odpovídající kázeň.

První věcí bylo zanedbávání podpory Božího domu. Protože lid nepřinášel pravidelně desátky, nedostali Levíté svůj díl, takže byli nuceni starat se o živobytí sami. Výsledkem bylo, že Boží dům byl opuštěn. Nehemiášova otázka: „Proč jest *opuštěn dům Boží*?“ ukazuje, že zanedbávání Levítů mělo hlouběji ležící příčinu.

Druhým problémem bylo otevřené přestupování příkázání o sobotě. Lid sám porušoval příslušná Boží nařízení a dovolil Tyrským a jiným obchodníkům, aby v sobotu ve městě obchodovali. To bylo bezpochyby pohodlné, ale pro Boha to bylo zjevné přestoupení zákona. – Namísto aby byla sobota zasvěcená Pánu, byla používána k tomu, aby byly podporovány časné zájmy lidu, a tak byla činěna obyčejným dnem. V našich dnech mají ti, kteří zanedbávají Boží shromáždění, jen nepatrnou úctu ke dnu Páně. Kéž bychom zavírali „brány“ před vším, co by nás mohlo zdržet od služby Pánu v Jeho dni!

Třetím problémem, který způsobil, že Nehemiáš musel vykonat kázeň, byl opakovaný sklon ženit se s pohan-skými ženami (srovnej s Ezdráš 10). Jak rychle se po po-koření a očištění za Ezdráše dostali opět do téhož hří-chu! A kněžská rodina šla v tomto hříchu před ostatními. Na začátku kapitoly jsme četli, že nejvyšší kněz Eliasib byl *příbuzný Tobiášův*, a 28. verš podává zprávu o ne-jmenovaném vnuku Eliasiba, jenž byl *zetěm Sanballata*.

Tři vážná odchylení od Božích přikázání musel Nehe-miáš odkrýt a zlo napravit. To mu přineslo otevřený roz-por s mnohými z jeho lidu (verše 11. 17. 25). V této těž-ké situaci se utekl ke svému Bohu. Třikrát Jej prosil, aby na něho byl pamětliv (verše 14. 22. 31). Opíral se o Bo-ží milosrdenství.

Věrností jednoho muže bylo mnohé přivedeno opět do pořádku. Ale na jak dlouho? Poslední Kniha Starého zá-kona, prorok Malachiáš, ukazuje, jak po Nehemiášově odchodu nabylo zlo opět vrchu. Bohabojným zůstala už jen naděje na příchod Pána jako slunce spravedlnosti se zdravím na svých křídlech. – Z Nového zákona víme, že smíme očekávat Ženicha, jenž přijde a všechen Svůj lid vezme k sobě.

Efez byl hlavním městem tehdejší římské provincie Asie a centrem pohanské modloslužby. V tomto městě stál mohutný chrám Diany (Artemidy), jenž byl považován za jeden ze sedmi divů světa. Na základě zvěstování evangelia o Boží milosti vzniklo i v tomto politicky a nábožensky vlivném městě shromáždění.

Těmto věřícím – apoštol je nazývá svatými a věrnými v Kristu Ježíši – napsal Pavel Epištolu ze svého vězení v Římě. V této Epištole nám zjevuje Bůh rady Svého srdce. Sděluje nám, co uskuteční pro uspokojení Svého vlastního srdce.

Po úvodu začíná apoštol ihned s chválením Boha. Myšlenka, že nás Bůh pro sebe vyvolil *před* stvořením vesmíru, jej přemáhá. V oné minulé věčnosti bylo přáním Božího srdce mít ve Své blízkosti lidi, syny pro sebe, aby je zahrnul vším duchovním požehnáním. Jak reagují naše srdce na takové zjevení? Nevede nás to, abychom se přidali k apoštolovu chvalo zpěvu?

Abychom mohli přijít na toto místo požehnání my, bývalí hříšníci, museli jsme být vykoupeni. Svou drahou krví zaplatil za nás Pán Ježíš cenu vykoupení. A tak byly nám věřícím odpuštěny všechny hříchy podle bohatství Jeho milosti.

Je to Boží vůlí, aby věřící doby milosti – společně tvoří Shromáždění (Církev) – byli zasvěceni do Jeho rad. Proto nám sděluje tajemství, to znamená myšlenky, které až do té doby byly skryté v Jeho srdci.

Ve verších 9 a 10 říká, že si pro správu plnosti časů předsevzal postavit Krista jako *Hlavu nade vším*. Tak se stane v tisíciletém království, kdy Pán Ježíš bude „Král králů a Pán pánů“.

V dalších verších je potvrzeno, co čteme i na jiných místech, že věřící jsou spoludědici Pána Ježíše. On s námi chce sdílet slavné postavení ve Svém požehnaném království (Římanům 8,17; 2. Timoteovi 2,12), a to s věřícími ze Židů, kteří *prvé* měli naději v Kristu, a s věřícími z národů, kteří, když uslyšeli evangelium svého spasení a uvěřili Slovu pravdy, byli rovněž zapečetěni Duchem Svatým.

Duch Svatý je ve verších 13 a 14 označen za *pečeť* a *závdavek našeho dědictví*. Tyto výrazy mluví o jistotě a zachování až do konce. Opravdový věřící bude ostříhán ke dni vykoupení, tj. až do chvíle, kdy Pán Ježíš přijde a „promění tělo naše ponížené, aby bylo podobné k tělu slávy jeho“ (Filipským 3,21). Takový člověk už nemůže zahynout.

Víra v Pána Ježíše a láska, kterou měli Efezští ke všem svatým, vedly apoštola, aby za ně ustavičně děkoval a pamatoval na ně v modlitbě. Kéž bychom i my viděli pozitivní věci ve spoluvěřících, abychom za ně více děkovali a modlili se za ně, namísto abychom je kritizovali.

Zvláštní apoštolova prosba za čtenáře této Epištoly však je, aby porozuměli tomu, co jim chce v této Epištole sdělit. Chce jim to zjevené napsat a jeho modlitbou je, aby jim to Bůh dal pochopit.

Přeje si, abychom my věřící pochopili tři zásadní věci:

1. Naději Božího povolání. Bůh nás povolal pro nebe, abychom jako Kristus a s Kristem byli před Ním, v obecenství s Ním jako s Otcem, stojíce v Jeho věčné přízni a k věčné chvále slávy Jeho milosti.

2. Bohatství slávy Božího dědictví ve svatých. Bůh se chce ujmout Svého dědictví ve Svých svatých, kteří budou vládnout s Kristem. Pak bude veřejně viděno, co milost učinila z hříšníků (2. Tesalonickým 1,10).

3. Sílu, která dovede Boží radu k vykonání. Tato síla se prokázala už ve vzkříšení Krista a je triumfem nad vší slabostí. Kristus zaujímá nyní místo cti na Boží pravici. Ale Jeho Shromáždění (Církev) nestojí pod Ním, nýbrž sdílí vše s Ním. Je poctěna, aby tvořila Jeho plnost.

Druhá kapitola navazuje na 19. a 20. verš první kapitoly, kde se mluví o „nesmírné velikosti“ Boží moci, v níž uskuteční Svůj úmysl. Co bylo nutné, aby nás přenesl z našeho stavu neobrácených hříšníků do nebeských míst (6. verš)?

Vzhledem k Bohu jsme byli mrtví v proviněních a hříších a žili jsme pro zlý svět, který je pod vládou ďábla. Naše situace jako „synů neposlušnosti“ a „dětí hněvu“ byla, lidsky viděno, beznadějná.

„Ale Bůh...“ – Jen On nám mohl pomoci. Boží cesty při vykoupení a požehnání lidem mají tři znaky: bohaté milosrdenství, božskou, velikou lásku, a nezměrné bohatství Jeho milosrdenství. Milosrdenství vyšlo vstříc naší bídě; láska je původ všeho Božího konání a zdroj všech požehnání; a milost je činná láska vycházející vstříc našemu stavu; přenesla nás do zcela nového postavení. Kdysi jsme byli mrtví, nyní jsme s Kristem oživeni a jsme v *Něm* přeneseni do nebe. Srdcem smíme přebývat už tam, kde je On.

Vše je působeno Boží dobrotou a každé požehnání, z kterého se těšíme, i víra, jíž jsme obdrželi spasení, je Boží dar. Lidské skutky nám nemohou tuto blaženost zajistit. Všechno je od Boha, pro člověka nezůstává žádný prostor pro chloubu.

V době *před* křížem Pána Ježíše tu byly, viděno z Boží strany, jen dvě třídy lidí: Židé a pohané národy. Izraelský národ stál ve vnějším vztahu k Bohu. Měl Jeho nařízení a mnoho zaslíbení. Pohané (národy) neměli vůbec nic. Byli bez naděje na Krista, který měl přijít, ano, byli v tomto světě bez jakéhokoli vztahu k Bohu. K této třídě jsme patřili i my před svým obrácením.

„Ale nyní...“ Ukřižování Pána Ježíše přineslo poslední důkaz, že židovský národ naprosto selhal a neodpovídal svým výsadám. Bůh jej nyní postavil stranou a začal něco zcela nového: Boží Církev (Shromáždění). Ta se skládá z věřících, kteří pocházejí jak z národů, tak i ze Židů. Umožněno to bylo skrze smrt Krista na kříži. My, ti dalecí, jsme se skrze Kristovu krev stali blízkými. On shladil celou naši vinu před Bohem. Pán Ježíš je pokojem mezi Bohem a námi a pokojem mezi věřícími ze Židů a věřícími z národů. Všechny závory, které postavil kdysi zákon mezi Židy a ostatními národy, byly pro věřící skrze kříž odstraněny.

Bůh obě tyto třídy spolu velmi úzce spojil. Vidí je jako *nového člověka*. Je jím Kristus a Církev; On je Hlava a všichni věřící jsou údy Jeho těla.

Slavné poselství o kříži a jeho obdivuhodných výsledcích k nám přišlo skrze zvěstování; sice ne skrze Pána osobně, ale skrze Jeho nástroje, které použil Svým Duchem. Směli jsme uvěřit evangeliu a byli jsme tak připojeni k Církvi.

Když Pán Ježíš dokonal Své výkupné dílo na kříži, roztrhl Bůh sám oponu rozdělení ve svatyni (Matouš 27,51). Cesta k Jeho srdci byla otevřena. Duch Svatý, který nyní přebývá v každém věřícím, nám dává jistotu, že jsme synové Boží a že máme vždy svobodný přístup k Otci.

V posledních verších této kapitoly je Církev viděna v dvojím směru jako dům. Nejprve je chrámem, který staví sám Bůh tím, že přidává všechny vykoupené jako živé kameny. Nosným úhelným kamenem je Pán Ježíš; základ tohoto chrámu tvoří apoštolé a proroci Nového zákona a to, co uložili do novozákonních spisů. Až do Svého příchodu ke vtržení věřících, který je už blízko, staví Pán tento dům (Matouš 16,18). Až bude připojen poslední věřící, bude stavba úplná. – Druhou stránku domu nalézáme na konci 22. verše. Církev je také místo Božího přebývání, ve kterém Bůh bydlí skrze Svého Duha (1. Korintským 3,16). Toto Boží obydlí je místem požehnání pro Jeho lid a svědectvím vůči světu.

Celá 3. kapitola je vsuvkou, v níž nám je ukázáno, jak se pravda o „Kristu a Církvi“ dostala k lidem. Zvěstovat toto tajemství bylo zvláštní službou apoštola Pavla.

Jak se dostaly k lidem myšlenky, které byly po tak dlouhou dobu skryté v Božím srdci (proto to označení „*tajemství* Krista“)? Skrze zjevení! Bůh je skrze Ducha Svatého sdělil Svým „svatým apoštolům a prorokům“ (1. Korintským 2,9.10). Vlastním zvěstovatelem této pravdy se stal apoštol Pavel (8. verš).

Bylo to mocné poselství, které tu bylo kázáno: Věřící z národů (pohanů) jsou spoludědici věřících ze Židů v dědictví, které zahrnuje mnohem více než pozemské dědictví izraelského národa. Dále jsou věřící z národů s věřícími ze Židů zformováni v jedno tělo, jehož Hlavou v nebi je Kristus. A za třetí se stali spoluúčastníky Božích zaslíbení v Kristu Ježíši, k čemuž patří například dar Ducha Svatého.

Zvěstování těchto pravd vzbudilo u Židů ostré nepřátelství. Ve své pýše nechtěli vidět svůj vlastní mrtvý stav před Bohem a nechtěli přijmout, že národům, které považovali za stojící hluboko pod sebou, je nabízena stejná milost jako jim. Tato nenávist přivedla apoštola nakonec do vězení (1. verš).

Když apoštol Pavel mluví o své zvláštní službě, představuje se jako ten nejmenší ze všech svatých. Muž, který měl nejvyšší pojem o tomto velkém tajemství a znal celý jeho dosah, zaujímá v pokoře nejnižší místo. Tento postoj zjevoval Pavel i při jiných příležitostech (1. Korintským 15,9; 1. Timoteovi 1,15).

Zvěstování evangelia mělo lidi vést dále než jen k odpuštění jejich hříchů. Měli být „osvíceni“, aby poznali, že v Božím srdci je věčná rada, tajemství, které bylo zjeveno v našem věku: Církev a její niterné spojení s Kristem.

Andělé kdysi viděli Boží stvořitelskou moudrost a radovali se z toho (Job 38,7). V Církvi jim je však oznamována *rozličná* moudrost Boží. Co všechno ve Své moudrosti uskutečnil, aby hříšná stvoření přenesl do tak obdivuhodného nebeského postavení! Boží svatost musela být uspokojena, potřebám lidí muselo být učiněno zadost, hřích musel být odejmut, smrt odstraněna a moc satana zničena. Rozdělení mezi Židy a národy muselo být zbořeno, nebe otevřeno, Kristus jako člověk uveden do slávy, Duch Svatý poslán na zem a zde kázáno evangelium. To vše a ještě více patří k utváření Církve (Shromáždění).

Od 14. verše máme zaznamenanu druhou modlitbu apoštola Pavla v této Epištole. Jestliže v 1. kapitole oslovuje *Boha* našeho Pána Ježíše Krista, poněvadž je tam Pán Ježíš viděn jako člověk, tu nyní sklání svá kolena před *Otcem* našeho Pána Ježíše Krista. Zde jde o Pána jako o Syna. Apoštol prosí, aby všichni svatí se nacházeli ve správném duchovním stavu, aby pochopili ty velké pravdy, které v této Epištole ukazuje. K tomu je nutný skrze Ducha posilněný vnitřní člověk a srdce, ve kterém může přebývat Pán Ježíš.

V 18. verši je představena velikost tajemství ve čtyřech rozměrech. *Šířkou* zahrnuje Boží věčné uložení „všechny svaté“; svou *délkou* sahá od věčnosti do věčnosti; ve své *hloubce* dosahuje až k nám dolů ve všech našich potřebách. Ale to nešlo bez kříže Golgoty. Ve své *výšce* nás nakonec přivádí do okruhu, který zaujímá Pán Ježíš jako vyvýšený člověk ve slávě.

Apoštol zakončuje svou modlitbu za svaté prosbou, aby si stále více cenili Kristovy lásky, kterou v jejím plném rozsahu nikdy nemůžeme pochopit, a těšili se z ní. Na závěr první části, to jest části obsahující učení, přetéká apoštolovo srdce chválou a díkem vůči Bohu, jenž může učinit více, než my dovedeme prosit nebo myslet.

V prvních třech kapitolách této Epištoly nás apoštol poučil o vysokém povolání křesťana. Ukázal, jak všichni věřící společně tvoří Církev, Kristovo tělo, a jak to tvoří plnost Krista. Je to tedy Boží úmysl, aby v nás byly zjevovány obdivuhodné charakterové rysy Pána Ježíše jako člověka. To znamená, že máme chodit hodně svého povolání. Ve svém životě máme ukazovat Krista: Jeho pokoru, tichost, Jeho trpělivost v lásce.

Viděno z Boží strany, tvoří vykoupení jednotu. Každý pravý věřící je údem na těle Krista. Vlastní Ducha Svatého a jde se všemi Božími dětmi vstříc slavnému cíli – nebeskému domu Otce. Tato jednotu je Bohem chráněna. – Vedle toho jsme však vyzýváni, abychom zachovávali jednotu Ducha ve svazku pokoje. Křesťanstvo ji nezachovalo. Namísto aby údy na těle Krista zůstávaly charakterizovány smýšlením v nich přebývajícího Ducha, nechaly vyniknout smýšlení těla, a to vedlo k rozdělení. Jednota těla může být prakticky uskutečňována jen tehdy, když každý odsuzuje své tělo. Možná že už je jen málo těch, kteří jsou hotovi odsuzovat všechny vlastní myšlenky a pevně držet jen to, čemu se naučili z Božího slova. Nebudme proto skleslí, nýbrž snažme se spolu s nimi v duchu pokoje zachovávat jednotu Ducha.

V tomto oddílu mluví apoštol o duchovních darech. Přicházejí od vyvýšeného a oslaveného Pána, od Toho, který na kříži Golgoty dobyl obdivuhodného vítězství nad vší mocí zla. Nejprve se učíme, že *každý* věřící obdržel od Pána svůj osobní dar milosti k blahu celé Církve (Římanům 12,4–6).

Od 11. verše jsou uvedeny zvláštní dary, které Pán dal Své Církvi k jejímu vzdělání. Apoštolé a proroci jsou dary základní, které dnes, kdy Boží slovo je uzavřeno, už nemáme. Evangelisté zvěstují radostné poselství ztraceným. Pastýři a učitelé se starají o duchovní blaho věřících. – Je to vůle Pána, aby Jeho Církev byla vzdělávána prostřednictvím lidských nástrojů. On sám je povolává, připravuje je, dává a používá je. Na nás je, abychom jich dbali a poslouchali je.

Co je cílem každé služby při věřících? „Abychom všichni dospěli k jednotě víry a k známosti Syna Božího.“ Víra přitom znamená celý obsah křesťanské víry. Je Božím přáním, aby všichni, kteří Mu patří, uchopili pravdy a Osobu Jeho Syna tak, jak to On učí ve Svém Slově. Jeho cílem s námi je „míra plného růstu plnosti Krista“. Plně toho dosáhneme teprve tehdy, až budeme všichni u cíle.

Nyní apoštol dosvědčuje, a to v *Pánu*, ke kterému jsme se přiznali, že už nemáme žít tak, jako v době, kdy jsme byli nevěřící. Popis, který podává o národech, platí nejen pro pohany, nýbrž hodí se stále více i na lidi kolem nás. V přibývajícím míře žijí lidé našich „křesťanských“ zemí plně bez Boha a jsou ve stále větší nevědomosti o Něm a o Jeho zásadách. Když člověk učiní sebe samého měřítkem pro všechno a oddává se žádostem bez sebeovládání, ztrácí se všechnen cit.

Božím prostředkem pomoci, který nás může ochránit před takovým životem, je Ježíš Kristus jako člověk na této zemi. Jeho život je nám dokonalým příkladem. Pán Ježíš je naším *učitelem, učebnicí i příkladem*.

Abychom mohli napodobovat život Pána Ježíše, je třeba, abychom odložili starého člověka – to, co nás ovládalo před naším obrácením – a oblékli toho nového, jenž je stvořen podle Boha. Bůh nezlepšil naši starou, zkaženou přirozenost, nýbrž ji odsoudil na kříži v Osobě Krista. Při svém znovuzrození jsme v zásadě oblékli nového člověka. Nyní je však třeba denně uskutečňovat to, že máme nový život, ve kterém už nemá vedení staré Já, nýbrž Pán Ježíš.

Lhaní patří ke staré přirozenosti, která už nemá mít nadvládu. Proto je tak důležité, abychom my věřící byli pravdiví – vůči Bohu i vůči bližním. – Hněv není v každém případě špatný. (Viz Marek 3,5, kde se nevole Pána obracela proti zlu, avšak ne proti lidem!) Ale musíme být velmi opatrní, abychom nezašli příliš daleko, a neposkytli tím ďáblu možnost nás napadnout.

I krádež patří k našemu dřívějšímu životu co nevěřících. Jako věřící, kteří smějí zjevovat něco ze smýšlení Pána Ježíše, pracujeme nejen proto, abychom si spravedlivým způsobem obstarali živobytí, nýbrž i proto, abychom měli něco, čím bychom mohli učinit dobře tomu, jenž je v nouzi.

Nejen v jednání, ale i v mluvení se má ukazovat, že se spasením došlo při člověku ke změně. Jak je krásné, když je v našich slovech cítit něco z milosti, které se nám dostalo (32. verš).

Ve dni letnic přišel Duch Svatý jako Osoba Božství na tuto zem, aby nadále přebýval v Církvi a v každém Božím dítěti. On je v nás silou k pobožnému životu. Avšak zlými věcmi, které ve svém životě trpíme nebo činíme, je zarmucován a je Mu bráněno v působení. Proto: „Nezarmucujte Ducha svatého“, kterého nám Bůh dal jako záruku vykoupení našeho těla (Filipským 3,21).

Božími následovníky mohou být jen takoví, kteří se novým narozením stali účastníky Boží přirozenosti, tedy jen Boží děti. Přirozená reakce, že děti chtějí vše dělat tak, jak to dělá jejich otec, by měla být i v Boží rodině.

V této kapitole se mluví třikrát o našem chození (verše 2. 8. 15). Nejprve se má náš praktický život vyznačovat *láskou* (1. Jana 3,18). Kéž by bylo vidět a cítit něco z toho, co je rozlito v našich srdcích (Římanům 5,5)! Měřítkem našeho chození v lásce je Kristus, který „nás miloval a vydal sebe samého za nás“. Jsme povoláni, abychom tuto obětavou lásku napodobovali.

Od 3. verše jsme varováni před věcmi, které se na věřícího nesluší. Tyto hříchy by mezi námi neměly být ani jmenovány, protože naše myšlenky se tím snadno znečistí. Špatné užívání jazyka staví apoštol po bok hříchům nečistoty.

Ten, kdo žije v takových hříších, nemá dědictví v Kristově království. Ačkoli to Efežští už věděli, apoštol jim to připomíná, a tím také nám. Velmi snadno se stane, že lidé nám „marnými řečmi“ chtějí vysvětlit, že to vše není ani z polovice tak špatné, poněvadž to přece všichni tak dělají. A už jsme znejistěni a nevíme správně, jak Bůh o těchto hříších smýšlí.

Kapitola začala napomenutím, abychom chodili v lásce. Nyní nás Duch Svatý napomíná, abychom chodili jako „dětí světla“, a ukazuje na obrovský rozdíl mezi naším dřívějším a nynějším stavem. Kdysi jsme patřili ke království satana (království temnosti); nyní jsme přeneseni do království Pána Ježíše (království světla).

Chození ve světle se ukazuje ve vší dobrotivosti a spravedlnosti a pravdě. Když tak chodíme, budeme prokazovat lidem dobro, ať jsou k nám milí nebo ne. Naše myšlenky, slova a činy budou charakterizovány praktickou spravedlností, to jest tím, co je před Bohem správné. V životě dětí světla nebude také místo pro pokrytectví nebo nepravdivost.

Pro věřícího křesťana je nemožné mít obecenství s nevěřícími lidmi, aniž by nebyl jejich hříšnými skutky znečištěn. Proto nalézáme v Epištolách Nového zákona tolik varování před směřováním se s nevěřícími (1. Korintským 5,9; 2. Korintským 6,14.15).

14. verš se obrací k pravým věřícím. Jestliže nedbají těchto napomenutí, mohou se dostat do stavu spánku, který je navenek nerozlišuje od nevěřících, kteří jsou pro Boha mrtví. Takovým Kristovo světlo nic nepomůže. Musejí se z tohoto stavu probudit a vstát, aby jim mohl Kristus svítit.

Ve třetím napomenutí ohledně našeho chození jsme vyzváni k *opatrnosti (pečlivosti)*. Věřící chodí opatrně tehdy, když neustále bdí nad svými kroky a u vědomí své vlastní neschopnosti se zdržuje blízko Pána, zůstává na Něm závislý a opírá se o Jeho milost a pomoc. Svět okolo nás je plný nebezpečí. Velmi potřebujeme moudrost shůry, abychom neklopýtali. Moudrý člověk má za cíl oslavení Pána Ježíše. Chce využívat svůj čas k tomu, aby Mu sloužil a před nevěřícími o Něm vydával svědectví. Kéž bychom všichni patřili k těmto „moudrým“!

„Neopíjejte se vínem“, neboť člověk tím ztrácí nad sebou kontrolu, a to vede ke zneuctění Pána. Náš život jako věřících by měl stát zcela pod vedením Ducha Svatého. Naplnění Duchem Svatým neznamená mít více „Ducha“ než jiní, nýbrž to, že ve svém životě neponecháváme žádné věci, které působení Ducha brání nebo omezují. Duchem naplněný život se vyznačuje:

- chválou a oslavováním Pána,
- poddaností s díkčiněním za vše, co Otec dopouští, a
- vzájemnou poddaností v bázi Kristově.

Naplnění Duchem neznamená, jak se mnozí chybně domnívají, mluvit jazyky a dělat zázraky.

K našemu praktickému životu patří také život v manželství. Apoštol ve svých napomenutích zdůrazňuje to, na co nejspíše zapomínáme nebo to zanedbáváme. U žen staví do popředí poddanost jejich manželům a u mužů lásku k jejich manželkám. Jedním dechem však mluví o Kristu a Jeho Církvi. Tento obdivuhodný poměr je velkým příkladem pro každé manželství.

Oba manželé mají jedno měřítko. Pro ženu jím je poddanost Církve Kristu, její Hlavě. Žel že Církev neboli Shromáždění *ve své odpovědnosti* selhala a není manželkám věrným příkladem. – Muž má za příklad lásku Krista, ve které On šel za Svou Církev až na smrt. Když mužova láska k jeho ženě odpovídá tomuto vysokému měřítku, nebude pro ženu těžké být poddanou. Jaká harmonie pak bude v manželství vládnout!

Když Pavel začal mluvit o Církvi, nemůže tak rychle přestat. A proto uprostřed tohoto praktického oddílu nacházíme vzácná naučení o jednání Pána Ježíše s Jeho Církví, která zahrnuje všechny vykoupené doby milosti. V minulosti pro ni šel na kříž; v přítomnosti ji posvěcuje, očišťuje, sytí a stará se o ni; a v budoucnosti si ji představí oslavenou, přes všechnu její slabost.

Dalším okruhem našeho praktického života je rodina. Děti jsou vyzývány k poslušnosti vůči svým rodičům, protože Bůh vybavil otce a matku autoritou. Přitom je třeba dbát toho, že autorita není totéž co neomylnost. I když my rodiče musíme naříkat nad mnoha učiněnými chybami, tu přece zásada autority zůstává. Pro otce má apoštol ještě zvláštní napomenutí, protože jsou spíše v nebezpečí, že svoji autoritu zneužijí. Nemají své děti popouzet, ani je tvrdými slovy nebo nespravedlivými tresty činit skleslými (Koloským 3,21), nýbrž mají je vychovávat v kázni a napomínání Páně.

Sociální rozdíly (služebníci – páni, dnes: zaměstnanci – zaměstnavatelé), jsou nepřímým následkem pádu do hříchu. Zůstávají tu i pro věřícího. Jako podřízení jsme povinni respektovat autoritu svých představených. Jak služebníkům, tak i pánům je však poukázáno na Pána Ježíše. Jako podřízení máme svou práci konat pro Pána s ujištěním, že On všechno vidí a každou věrnost na pracovišti jednou odmění. Věřící představení jsou napomínáni, aby nezapomínali, že mají v nebi Pána, který je Pán pánů i služebníků. Obě skupiny mu vydají počet. On posoudí jejich chování bez přijímání osob.

Epištola Efezským končí tématem křesťanského boje. V prvních kapitolách jsme četli o nebeském povolání a o slavném postavení, do kterého jsme byli jako Církev k Pánu přivedeni. Slyšeli jsme o duchovních požehnáních, jimiž je nám už nyní požehnáno v nebeských místech v Kristu. Jestliže však chceme podle tohoto povolání žít jako nebeští křesťané, pak narážíme na nepřítele, který nám chce uloupit požitek těchto věcí. Vzhledem k boji nám jsou představeny tři věci: **1.** zdroj naší síly (moc Pána); **2.** charakter nepřítele, s nímž bojujeme; **3.** zbroj, s níž můžeme odolat útokům nepřítele.

Zbroj se skládá z šesti částí, k nimž v 18. verši ještě přistupuje modlitba. Abychom „mohli odolat v den zlý“, potřebujeme *celou* výzbroj. Když nějaká část chybí, satan slabé místo rychle odkryje a napadne nás tu. Mezi těmito šesti částmi zbroje je Boží slovo jedinou účinnou zbraní. Je nazváno mečem Ducha. Když je Boží slovo použito v síle Ducha Svatého, zvítězí nad útočníkem. Ale tato zbraň je uvedena na konci výčtu, protože je potřebné, aby napřed byly v pořádku naše vnitřní myšlenky, naše navenek viditelné chození a naše důvěra v Boha. Teprve potom jsme ve správném stavu, abychom mohli používat meč Ducha.

Jak důležitá je v křesťanském boji modlitba! Udržuje spojení s Vůdcem. Vyjadřujeme jí svou závislost na Bohu. Výraz „modléce se každého času“ ukazuje, že v našem životě nemá být chvíle, ve které opustíme závislost na Bohu. A když to přece učiníme, utrpíme porážku a padneme.

Dále modlitba umožňuje zasazovat se o druhé. Kéž bychom v modlitbě více stáli za všemi, kteří od Pána obdrželi ten zvláštní úkol, aby zvěštovali evangelium, ať v našich zemích nebo v dále.

Tychikus byl zřejmě doručitelem Epištoly. Pavel mu vystavuje krásné svědectví. Nazývá ho *milovaným* bratrem a *věrným* služebníkem v Pánu. V Epištole Koloským k tomu ještě připojuje titul „spoluslužebník v Pánu“ (Koloským 4,7). Jak by to Pána oslavilo, kdyby tyto ctnosti byly viděny ve všech věřících, zvláště ale ve služebnících Pána. Potřebujeme milost a moudrost od Boha, abychom obě ty věci společně uskutečňovali – lásku k věřícím a věrnost ve službě Pánu.

Apoštol Pavel uzavírá tuto Epištolu, která je tak bohatá na základní Boží pravdy, přáním požehnání: „Milost se všechněmi milujícími Pána našeho Ježíše Krista v neporušitelnosti!“

5. Mojžíšova kniha má svůj vlastní charakter. Tvoří protiklad k předcházejícím čtyřem Knihám, v nichž byly lidu představeny Boží požadavky a nařízení bez ohledu na otázku, zda je Izrael schopen je naplnit. Zde nalézáme lid na konci jeho cesty pouští, na prahu zaslíbené země. Ukázalo se, že lid zcela selhal a spojení s Bohem mohlo být udržováno jen na základě Boží milosti. Pro další existenci tohoto vztahu mezi Bohem a lidem byla ale potřebná poslušnost, a Bůh to v této praktické Knize Izraelitům představuje.

Mojžíš začíná svou řeč na rozloučenou tím, že myslí na dobu, kdy Bůh na Orébu vyzval lid, aby vytáhl a vzal do vlastnictví zaslíbenou zem. To bylo před 38 roky. Proč potřebovali pro cestu, která mohla trvat jedenáct dní, tolik let? Na tuto otázku dávají odpověď další verše této kapitoly.

Od 9. verše nalézáme to, co se odehrálo ve 2. Mojžíšově knize 18 v přítomnosti Jetra, Mojžíšova tchána. Ale nyní to je viděno z jiného hlediska. Mojžíš si zde připisuje iniciativu při ustanovení knížat (soudců) v lidu. Nezamlčuje ale důvod, proč se mu lid stal těžkým. „Kterak bych nesl sám... nesnáze (*hádky*) vaše?“ Spory a rozdíly mezi nimi nadměrně Mojžíše zatěžovaly. – Jak je to smutné, když to i mezi věřícími dojde tak daleko.

Po odchodu z hory, kde byl vydán zákon (Oréb), se nejdříve zdálo, že vše půjde dobře. Lid přišel až do Kádesbarne, kde mu vůdce Mojžíš dodával odvahy slovy: „Neboj se, aniž se strachuj!“ A nyní se dovídáme vnitřní pohnutky pro vyslání zvědů. Podle zprávy ve 4. Mojžíšově 13 se zdá, jako by k tomu dal příkaz Bůh. Ale zde vidíme, že přání prozkoumat zaslíbenou zemi vzešlo v srdcích mužů izraelských. A Bůh byl ochoten tomuto přání vyhovět.

Proč neuposlechli prostě slov svého Boha? Proč nešli statečně a nepřivlastnili si zemi? Chyběla jim důvěra v Boha. V jejich srdcích nebyla víra. Jak může člověk poslouchat Boha, kterému nedůvěřuje? To byl problém u Izraele.

Když zvědové podali po návratu svou zprávu, seděli lidé jako neposlušné a reptavé děti ve svých stanech, kde dávali průchod své špatné náladě. Jak hrozná byla slova, která mluvili o svém Bohu. Řekli, že je má v nenávisti! Mojžíš se snažil, aby je přivedl na jiné myšlenky. Povzbuzoval a posiloval je. Představil jim Boží jednání v krásném obrazu, který se musel dotknout každého otce rodiny. „Nesl tebe Hospodin Bůh tvůj, jako nosí člověk syna svého.“ – Nedotýká se tato řeč i našich srdcí?

Mojžíšova slova nezměnila nic na stavu srdce Izraelitů. V jejich srdcích nebyla víra, a proto nemohli vejít do země (Židům 3,16 – 4,11). Bůh reagoval a stanovil, že žádný z těchto neposlušných mužů neuvidí tu dobrou zemi. Jen Kálef a Jozue, v nichž byl jiný duch, měli přijít do země. Dokonce i pro Mojžíše, toho věrného muže, který byl jednou neposlušný, když měl všechnu čest vzdát jedině Bohu, zůstala země uzavřená. Jakou pokoru vidíme u tohoto Božího muže, že se zmiňuje také o svém vlastním chybném kroku, když musel lidu ukázat na jeho minulé cesty neposlušnosti.

Bůh určil další cestu a oni se museli obrátit a vrátit se na poušť. To jim přišlo líto. Byli smutní kvůli svým zlým, neposlušným srdcím, anebo želeli ztraceného požehnání? Ach, jejich vyznání hříchu ve 41. verši bylo jen povrchní. Takto Bůh nemohl odpustit. Přes Boží varování následoval další krok neposlušnosti, takže čteme, že Bůh je už neslyšel. – Jak snadno jsou i naše srdce nakloněna slovům: Zhřešili jsme. Nejsme však hotovi říci ano k následkům svého chybného kroku. Ale to Bůh od nás chce. Jinak nemůže být napraveno porušené obehcenství s Ním.

První kapitola končila oslovením ve druhé osobě množného čísla; druhá kapitola začíná první osobou množného čísla. Tak se tedy těch málo věrných vydalo s nevěřícím zástupem lidu zpátky do pouště, odkud přišli. Ale Bůh šel s nimi. Jak dobrotivý a milostivý je Pán!

Mojžíš ve své zprávě přechází 38 let v poušti mlčením a přichází přímo k Božímu nařízení ohledně země Edom. Bůh od samého začátku činil jasným, že Svůj lid nepovolal k nějakému libovolnému dobytelskému tažení. Izrael nemohl vzít do vlastnictví ani jedno území podle své vlastní vůle. I v tom šlo o otázku poddanosti vůči Bohu a poslušnosti vůči Jeho vůli. Od začátku dal Bůh národům, v jejichž středu měl Izrael bydlet, místo. „Když dědictví rozděloval Nejvyšší národům, když rozsádl syny Adamovy, rozměřil meze národům vedle počtu synů Izraelských.“ (kapitola 32,8)

Tak je to i k našemu největšímu požehnání, když jdeme ve stálé závislosti na Bohu, a také v nepatrných věcech života se necháváme vést Duchem Svatým a psaným Božím slovem. Je správné ptát se Pána na radu ustavičně, nikoli teprve tehdy, když už nevidíme žádné východisko!

V Božím nařízení Izraelovi, aby přešel kolem Edoma, Moába a Ammona, aniž by proti nim bojoval, leží důležité praktické naučení. Ačkoli Ezau musí být pro své bezbožné jednání nazván bezbožným (Židům 12,16) a Moáb a Ammon se už pro svůj původ nemohli vykázat ničím příliš pozitivním (1. Mojžíšova 19, 30–38), nebyl Izrael oprávněn se těchto národů dotknout. Byly v Boží ruce. On sám jim při ujetí se jejich území dal vítězství (verše 5.12.21.22). – To, co Pán kdysi vyžadoval od Svého izraelského lidu, by chtěl také od nás: abychom se nepletli do Božích cest s druhými lidmi. *My* máme jít v závislosti na NĚm, v poslušnosti vůči Jeho vůli a s důvěrou v Boha, a ty druhé přenechat Pánu; neboť každý se sám za sebe nalézá v Boží ruce.

Pro Izraele to jistě nebylo lehké strpět výzvy svých bratrů, aby obešli jejich území, a v poddanosti vůči Boží vůli nic nepodniknout. Když se naučili této lekci, která v Boží škole přichází *před* aktivním bojem, změnila se od 24. verše situace. Jako už ve 13. verši vyzývá Bůh, nikoli Mojžíš, lid k činům. Povzbuzoval ty Své, kteří byli naprosto nevycvičení a nezvyklí boji, zaslíbením, že na ty národy pošle strach a lekání. Pak už nebude těžké porazit třesoucí se armádu.

Mojžíšovo jednání pod Božím vedením vůči králi Seonovi je pozoruhodné. Nejedná s ním s tvrdostí, že by ho například postavil před rozhodnutí: Buď se poddáš Bohu a Jeho zákonu, anebo na tě přijde meč. Tímto způsobem by jednal přirozený člověk. Myslíme přitom bezděčně na šíření islámu za Mohameda a jeho následovníků v 7. století.

Seon odmítl Mojžíšovu nabídku, a tím jeho čas uplynul. Dařilo se mu jako kdysi faraonovi: Bůh zatvrdil jeho srdce. Izrael zůstal na cestě práva a slušnosti. Seon se ale proti Božímu lidu postavil, a to byl jeho zánik.

Proč musel Izrael všechny obyvatele zabít? Nebylo to kruté, když nenechal nikoho uniknout? Důvod pro to byl na jedné straně u Amorejských a na druhé straně u Izraele. Bůh kdysi Abrahamovi prohlásil, že jeho potomci se vrátí z Egypta do Kanánu, *až se doplní nepravost Amorejských* (1. Mojžíšova 15,16). Nyní byla tato míra bezbožnosti dosažena, takže Bůh odpověděl soudem. Pro izraelský lid tu bylo nebezpečí, že těmi, kdo z pohanských národů přežijí, budou svedeni k modloslužbě (4. Mojžíšova 33,50–56; 5. Mojžíšova 7,1–6). Proto jim Bůh dal takový tvrdý příkaz.

Og, král Bázan, se nenechal Seonovou porážkou zastrašit – vždyť to byl obr, nýbrž vytáhl bez vyhlášení války se svým vojskem proti Božímu lidu. Ale Bůh dal i tohoto nepřítele do ruky Izraelitů.

Zvědové se kdysi báli kvůli silně opevněným městům a obrům v zemi, a proto přinesli mezi lid zlou zprávu (4. Mojžíšova 13, 29.31–33). Nyní smějí potomci oněch lidí na vlastní oči zažít, že vysoké zdi a obři nepředstavují pro jejich Boha vůbec žádný problém. Izrael dobyl *všechna* města království Oga v Bázan a *obr* Og padl. Kéž by čtení takových událostí posilnilo i naši důvěru v Boha!

Tuto část země na východní straně Jordánu dal Mojžíš pokolením Ruben, Gád a polovici pokolení Manassesova za dědictví, a to na jejich výslovné přání (4. Mojžíšova 32,1–5). Mojžíš zde neříká, zda tato pokolení udělala dobře nebo ne, když zvolila své vlastnictví mimo zaslíbenou zemi. V kapitolách 2 a 3 mu jde o to, aby všemu shromáždění představil, jak požehnaná je cesta poslušnosti vůči Bohu. Na ní člověk zakouší Boží dobrotivost, milosrdenství a věrnost ve všech nebezpečích a těžkostech a prožívá Boží vítězství, když nepřítel zaútočí. Nemá Bůh skrze to všechno nárok na naši poslušnost?

S předčasným přidělením dědictví v území, které leželo na východ od Jordánu, byla spojena podmínka. Muži z pokolení Ruben a Gád, kteří byli schopni vojenské služby, museli spolu s ostatními Izraelity překročit Jordán, aby bok po boku se svými bratry dobyli zemi. Jakmile Hospodin dal ostatním pokolením odpočinutí, směli se vrátit ke svým ženám, dětem a stádům. – Jak vážná je však myšlenka, že váleční lidé viděli zemi za slíbení, ba pomáhali ji dobývat, a přece zvolili své místo mimo ni! Jsou obrazem věřících, kteří dávají přednost pozemskému křesťanství před nebeským. Nemají touhu po tom, co je v nebi.

Pro Jozue znamenala tato vítězství posilnění víry. Brzy měl stát v čele lidu a vést ho při dobývání země. Jak bylo dobré, když potom mohl hledět zpět na tyto důkazy Boží všemohoucnosti!

V posledních verších mluví Mojžíš o nejbolestnější zkušenosti svého života. Ačkoli Boha ještě jednou prosil, aby mohl přejít do té dobré země, nebylo mu to dovoleno. Bylo to nezměnitelné rozhodnutí Boží *vlády*, které mu zabránilo přejít Jordán. Ale Boží *milost* jej vyvedla na vrchol hory Fazga, odkud viděl celou zemi. – Je důležité, abychom nesměšovali Boží vládu a Boží milost. Bůh nás činí odpovědnými v souladu s postavením, do kterého nás přivedl. Mojžíš zhřešil jako vůdce!

Mojžíš nyní mluví o zákonu a o způsobu, jakým ho lid od Boha obdržel. I v této kapitole je jasně položen důraz na poslušnost. Jen na této cestě lze najít pravou moudrost a rozumnost.

Ve 2. verši Bůh výslovně varuje před lidskými změnami Svého Slova. Nám je blízká myšlenka, abychom určité věci v Božím slovu vynechávali nebo podle vlastního uvážení něco přidávali, abychom si cestu poslušnosti učinili příjemnější. Je nápadné, že uprostřed Bible (Příslaví 30,6) a na konci Bible (Zjevení 22,18.19) nalézáme zcela podobné verše. Nebezpečí, že budeme měnit Boží slovo, tu je tedy vždy. Kéž bychom se nechali varovat!

Hromadné přestoupení Božích nařízení ve věci Belfegor (4. Mojžíšova 25) a následný Boží soud by při nás všech měly zanechat trvalé dojmy.

Izrael zaujímal mezi všemi národy výjimečné postavení. Velký, všemohoucí Bůh se k němu přiznal. Ten věčně Jsoucí (Jehova nebo Jahve) mu chtěl být blízký jako jeho Bůh smlouvy. Ale neukázal se Svému lidu v žádné tvářnosti. I tehdy, když mu na Sinaji dával zákon, slyšeli lidé jen Jeho hlas, z Boha samého neviděli nic. To byla obdivuhodná Boží prozřetelnost, aby Izrael nikdy nepřišel na myšlenku, že si udělá obraz svého Boha a bude se mu klanět.

Izrael měl velmi nebezpečné okolí. Všechny národy, které jej obklopovaly, klesly do pohanství. Pohané ztratili Stvořitele ze zřetele. Odpírali Mu oslavování a dík, které Mu náleží. Tím bylo jejich srdce zatmíno a začali uctívat stvoření. Proměnili slávu neporušitelného Boha v podobství obrazu stvoření (Římanům 1, 21–25). Jak snadno tím mohl být Izrael nakažen a učinit si nějakou modlu. Tím, že se Bůh tomuto lidu nikdy neukázal v nějaké podobě, učinil vše, aby jej zadržel od hříchu modlářství.

Mojžíš se po třetí zmiňuje o svém hříchu a o Božím rozhodnutí, že nevejde do země. Činí to zde jako muž, který myslí jen na svůj lid a nevydává jej snadno z rukou, aby jej svěřil jinému vedení, neboť má strach, že se lid odvrátí od správné cesty. Pln vážnosti mu představuje Boha v Jeho svatosti. On sám byl důkazem toho, že Hospodin je horlivý Bůh a nedá Svou čest jinému. Kdyby se Izrael přesto odklonil ze stezky poslušnosti, musel by zakusit spalující oheň. Zůstali by jako maličký počet v rozptýlení mezi národy. A přesně tak to později přišlo. Ano, Boží slovo je pravda! Proto platí Galatským 6,7 také nám: „Cožkoli rozsíval by člověk, to bude i žítí.“

Bůh zůstává Svému slovu vždy věrný a nikdy se ani v nejmenším nevzdává Své svatosti. A přesto je Bůh také *milosrdný*. Kdyby lid upadl do modlářství, musel by jej provést kázní a vyhnat ze země. Ale Jeho ucho by zůstalo citlivé pro každý projev lítosti, pokání a obratu v srdcích zbloudilých, aby se potom prokázal jako milostivý Hospodin Bůh. To je vzácné zaslíbení, které zde Bůh Svému lidu činí.

Hospodin nejen zaslubuje, že chce být Svému lidu milosrdný, ale pokouší se také dosáhnout srdce. Nemuselo to Izraelity přemáhat, když si uvědomili, že jednání Všemohoucího s nimi, slabými tvory, je jedinečnou věcí pod nebem? Žádný jiný lid neslyšel tak přímo Boží hlas a nezakusil Boží působení ve svůj prospěch takovým způsobem. A nakonec jim ještě Bůh představil Svoji lásku jako zdroj jejich vyvolení. Nemusely tyto přednosti vést jejich srdce zcela a jediné k Němu?

S námi jednal Bůh podobným způsobem. Namísto aby nás navěky zatratil, jak bychom si to podle svých hříchů zasloužili, nabízí nám na základě díla vykoupení Svého Syna Svou milost a odpuštění. A co děláme my, kteří jsme tuto nabídku v pokání a víře přijali, a nyní požíváme Jeho otcovskou lásku? Náleží naše srdce a naše náklonnosti *jen* Jemu a našemu Spasiteli a Pánu?

V souladu s charakterem této Knihy končí oddíl, ve kterém se Bůh představuje jako jediný pravý Bůh, vedle něhož není žádného jiného Boha, výzvou k poslušnosti. Poslušnost je klíč k požehnání – i dnes. Křesťan, který se málo stará o Boží nařízení a zásady pro svůj praktický život, ztrácí mnoho z duchovního požehnání, které mu Pán chtěl dát.

V dobytém území na východní straně Jordánu oddělil Mojžíš tři města jako útočištná pro toho, kdo zabil. To bylo zařízení Boží milosti; neboť zákon neúprosně vyžadoval život za život, oko za oko, zub za zub atd. (2. Mojžíšova 21, 23–25). Když nyní někdo zabil svého bližního bez úmyslu, jen náhodou nebo při nehodě, mohl před mstitelem krve utéci do jednoho z těchto měst, a byl tam v bezpečí. Nařízení ohledně toho nalézáme ve 4. Mojžíšově 35.

Později ustanovil Bůh také na západní straně Jordánu, tedy v zaslíbené zemi, tři taková města (Jozue 20). Můžeme snad z tohoto Božího jednání odvodit, že ta dvě a půl pokolení přece jednala správně, když zůstala na východní straně? Ne, ale Bůh nechtěl, přes tuto chybu, nechat toho, který nechtěně zabil, v jeho trápení bez útočiště. Tak bohatá je Boží milost! I když člověk často nedovede dosáhnout výše Božích myšlenek, tu přece může Bůh sestoupit dolů do hloubky lidských potřeb.

Nyní začíná Mojžíš mluvit o obsahu ustanovení a soudů, které Bůh Svému lidu dal. Význačná slova 1. verše zdůrazňují charakter 5. Mojžíšovy knihy. Znějí: „Slyšte – naučte se – ostříhejte – číňte.“

Mojžíš vede myšlenky lidu zpět k Sinaji a ke smlouvě, kterou tam Bůh s lidem učinil. Těžiště zde nespočívá na Božích požadavcích na lid, nýbrž na vztahu k Bohu, do kterého byli lidé tohoto národa přivedeni. Proto Mojžíš zdůrazňuje: „Ne s otci našimi učinil Hospodin tu smlouvu, ale s námi, kteří zde jsme nyní my všichni živí.“ Bůh, jenž jim dal Svůj zákon, je tentýž Bůh, jenž je vyvedl z Egypta, a tím je přivedl k sobě do zvláštního poměru (2. Mojžíšova 19,4). Nyní jim dal tato slova. Když budou těchto slov poslušni, zůstanou ve svém praktickém životě ostříhání před věcmi, které stály v rozporu k jejich vztahu vůči Bohu.

I my věřící stojíme ve vztahu k Bohu. On je naším Otcem, my jsme Jeho děti, které On miluje. Nepřeje si i od nás praktický život v poslušnosti? V Novém zákoně se Bůh zjevil jako Otec a zjevil pravdu o Boží Církvi. Ale také nám sdělil Své zásady, abychom jich byli poslušni. Zná nás svět jako takové, kteří patří k Boží rodině?

Příkázání o sobotě zaujímá mezi deseti příkázáními zvláštní postavení. U všech ostatních příkázání může i pohan poznat mravní nutnost. Ve svém nitru ví, že krádež, cizoložství a vražda jsou nedovolené, zlé věci. Možná že je dokonce sám dělá. Jakmile jsou však učiněny jemu, rozzlobí se a takové jednání odsoudí. – Jinak tomu je u příkázání soboty. Jediný důvod pro to, aby byla zachovávána jako den odpočinku, je, že to Bůh přikázal. Pro Izrael to byl největší zkušební kámen jeho poslušnosti.

Že 5. Mojžíšova kniha není pouhým opakováním toho, co bylo již dříve řečeno, se ukazuje i při srovnání první zmínky o deseti příkázáních s našimi verši. Ve 2. Mojžíšově 20 je příkázání soboty spojeno se stvořením. Když Bůh v šesti dnech stvořil nebe a zemi, sedmého dne odpočinul a posvětil ho. Poněvadž i Izraelité patřili k tomuto stvoření, měli být poslušni Boha, svého Stvořitele. Druhý důvod pro poslušnost nalézáme v našich verších. Tu je příkázání o sobotě spojeno s vykoupením z Egypta. A to má co říci i nám. Nemělo by dílo vykoupení, které Pán v nekonečné lásce vykonal na Golgotě, pro nás být pohnutkou, abychom Jej z celého srdce následovali v poslušnosti a lásce?

Mojžíš nyní připomíná doprovodné okolnosti, za nichž Bůh dal Svému lidu deset přikázání. Jasně vidíme, že mezi Bohem a Jeho lidem byla propast. Lidé se v přítomnosti svatého Boha necítily dobře. Proto si přáli, aby Mojžíš byl jejich prostředníkem mezi Bohem a jimi a toto přání bylo v souladu s Božími myšlenkami (28. verš). Mojžíš v tom směl být předobrazem Pána Ježíše.

Ale jaký rozdíl existuje mezi Mojžíšem a Pánem Ježíšem! To se zvláště jasně ukazuje, když se ptáme, proč měl lid strach z Boží blízkosti. Byl tím vinen hřích, který způsobil oddělení mezi lidmi a Bohem. A nyní měla být uzavřena mezi těmito dvěma stranami smlouva, která byla založena na podmínkách! To nemohlo dobře skončit. Výsledkem musel být soud ze strany Toho, jenž byl věrný. Nuže, Mojžíš mohl být prostředníkem za lid a on to učinil (2. Mojžíšova 32,7–14. 31–34). Ale sám od sebe nemohl uskutečnit opravdové smíření. To mohl jen Pán Ježíš. On je ten jediný Prostředník mezi Bohem a lidmi, „člověk Kristus Ježíš, který dal sebe samého mzdu na vykoupení“ (1. Timoteovi 2,5). Mojžíš byl jen stínem této skutečnosti.

Tužbou Božího srdce bylo, aby Mu Jeho lid sloužil a On mu podle plnosti Své lásky a dobroty mohl žehnat (29. verš). V tom se Jeho srdce dodnes nezměnilo.

Tato kapitola má pro nás zvláštní význam; neboť v ní nalézáme po první verše, které Pán Ježíš citoval za svého života (např. Marek 12,30; Matouš 4,7.10). Je nám zde opět poukázáno na konečný Boží cíl pro Jeho lid, totiž na *zemi*. Je důležité, abychom i my rozuměli tomu, že pro nás není konečným cílem odpuštění našich hříchů a pokoj s Bohem, nýbrž to, abychom před Ním byli bez úhony v lásce jako Jeho synové, kteří se podobají obrazu Jeho jednorozeného Syna a s nimiž může mít obecnství. V dokonalosti toho dosáhneme teprve tehdy, až budeme u Něho v domě Otce. Ale už dnes smíme v síle Božího Ducha uskutečňovat něco z tohoto postavení.

Ve verších 4 a 5 máme podstatný obsah prvních přikázání. Izraelité měli pevně držet to, že Bůh je *jeden* (Zachariáš 14,9), že se nemění, a měli Ho celým, nerozděleným srdcem milovat. Avšak člověk často zapomíná právě to, co by neměl nikdy zapomenout. Jak je to pravdivé i vzhledem k základním pravdám křesťanství! Proto i nám platí napomenutí, že Boží slovo má být pevně drženo v praktickém životě. Nejprve musí být v našem srdci. Pak se má Boží slovo stát obsahem výchovy našich dětí. Dále musí charakterizovat naše jednání a být veřejným vyznáním našeho srdce a zásadou v našem domě.

„Nebudete pokoušeti Hospodina Boha svého.“ Pokoušet Ho znamená pochybovat o Něm, nedůvěřovat Jeho dobrotě a věrnosti. Když se domníváme, že musíme Boha vystavit zkoušce, abychom viděli, zda splní Své Slovo, hřešíme. To Pán Ježíš nikdy neudělal. Odpověděl tímto veršem, když Jej ďábel pokoušel a navrhoval Mu, aby se vrhl dolů z cimbuří chrámu, poněvadž Jej, Mesiáše, přece andělé ostríhají (Matouš 4,5–7). Pán Ježíš se nenechal ničím odvést od cesty dokonalé poslušnosti a stálé závislosti na Bohu.

Činit, „což pravého a dobrého jest“, zůstává jako zásada i pro naše časové období. Myslíme na slova apoštola Jana jeho příteli Gajovi: „Nejmilejší, nenásleduj zlého, ale dobrého.“ (3. Jana 11) Nezávisle na okolnostech, které jej obklopovaly, měl následovat toho, co je pravé a dobré, to znamená jít cestou poslušnosti vůči Božímu slovu.

I naše děti se nás mohou ptát na význam Božího slova. Snad budou chtít vědět, proč si tak vysoce ceníme Bible a tak vážně bereme vše, co je v ní napsané. Jak krásné potom je, když můžeme mluvit o zkušenosti vykoupení. Ale samotná slova nestačí. Celý náš život má být svědectvím o tom, že jsme byli vykoupeni a vyvedeni ze světa (z Egypta), abychom žili jako křesťané, jejichž domov je v nebi.

Izraelský lid je svatý lid. Bůh si ho vyvolil za Svůj lid ze všech národů a oddělil si ho pro sebe. Zde nejde, tak jako ve 2. až 4. Mojžíšově, o zvláštní třídu (kněží a Levíté), která se blíží Bohu, zatím co lid má od Něho odstup. Zde je celý národ zasvěcen Bohu a shromážděn okolo Něho.

Aby se předešlo jakémukoli smísení s pohanskými národy, které bydlely v zemi Kanán, obdržel Izrael jasný úkol, aby tyto národy bez lítosti vyhladil. Bylo tu velmi velké nebezpečí, že při příbuzenském spojení s národy ti, kteří se připojí, svedou Izraelity k modlářství. Izrael by tím ztratil své Bohu zasvěcené postavení i místo požeňování. Proto musely být rozbity a spáleny také oltáře, obrazy a vyřezávané modly. Každá připomínka modlářské praxe měla zmizet z očí Izraelitů.

Tak jako vždy, Bůh nežádá od Svého lidu jen poslušnost, apeluje zároveň i na srdce. Ne svými vlastními přednostmi, nýbrž pouze na základě Boží lásky k nim a na základě naplnění Jeho zaslíbení, která dal bez podmínky, se stali Božím lidem. A my? Nepatřili jsme my k neurozeným, slabým a opovrženým tohoto světa, které však Bůh vyvolil (1. Korinským 1,26–29)? My sami se nemáme čím chlubit, ale na velkou Boží lásku smíme odpovídat poslušností, a tak činit radost Božímu otcovskému srdci.

Aby mohl být vztah, do kterého Bůh Izraelity k sobě přivedl, zachován, museli se přidržet Jeho příkázání. A když vyhlazení těchto národů, které byly silnější než oni, představovalo z lidského hlediska nemožnost, neměli klesat na mysli, nýbrž rozpomínat se na to, co pro ně Bůh až do té chvíle učinil.

Není to také slovo pro nás? Stojíme třeba před nějakým problémem, který se zdá být neřešitelný, zvažujeme všechny možnosti a chceme si zoufat, když nevidíme východisko. Zapomněli jsme, jak často nám už náš Pán pomohl? Cožpak nemáme žádnou důvěru v Jeho Slovo, v němž nám na mnoha místech ukazuje, co vše dokáže učinit (např. Efezským 3,20) ?

Jak důležité jsou také verše 25 a 26! Zlato a stříbro může být velmi dobré (1. Mojžíšova 2,12). Oba materiály byly ve velkém množství použity pro stánek úmluvy a pro Boží chrám. Ale když stály ve spojení s modlami, musely být zničeny. Byly nečisté a znečišťovaly by lid, ano, způsobily by, že by byl zlořečeným. Střezme se toho, abychom toužili po věcech, které Bůh pro jejich spojení se zlem odsuzuje. Mohlo by se nám potom dařit jako králi Saulovi (1. Samuelova 15). Pro svou neposlušnost byl od Boha zavržen, aby už nebyl králem.

8. kapitola má ve srovnání se sedmou kapitolou zcela jiný charakter. Zde už nejde o zasvěcení lidu pro Boha. Tato kapitola jedná o Boží výchově a zkoušce srdce během cesty pouští a o cvičeních, jimiž Hospodin Izraelity vedl. Cílem té dlouhé cesty bylo, aby poznali sebe samé a Boha. Stejně úmysly má Bůh i s námi, když nás v životě přivádí do různých těžkých okolností. Ty slouží k naší výchově. Pán nám, stejně jako tehdy Izraelitům, ukazuje, že si sami nemůžeme pomoci a že jsme zcela odkázáni na Něho. Tak Bůh nechal lid nejprve hladovět, aby byl připraven od Něho vděčně přijmout mannu. Zkouškami, v nichž se poznáváme, nás chce osvobodit od různých sebeklamů a způsobit, abychom svou důvěru upírali jen na Něho.

K povzbuzení na cestě představuje Bůh Svému lidu výtečnost země a její slavné ovoce. Je jmenováno sedm věcí (sedm = počet dokonalosti), neboť stačí pro všechny potřeby, které věřící v zemi má. Jaký rozdíl k tomu, co je k dispozici v Egyptě (4. Mojžíšova 11,5)! – V obecnství s Pánem Ježíšem a při zaměstnávání se věčnými, nebeskými věcmi najdeme radost a uspokojení, které nám svět nikdy nemůže poskytnout.

To, co hrozilo Izraelitům, je nebezpečím i pro nás, totiž že si zvykneme na požehnání, které Bůh dává, a přitom zapomeneme na Dárce. Není i v našem životě mnoho věcí, které přijímáme jako samozřejmost, aniž bychom za ně Bohu děkovali? Kéž bychom se nechali varovat těmito slovy! Nic z toho, co máme a co jsme, nemůžeme připisovat sobě samým a svým přednostem. Počínaje vykoupením, je všechno dar milosti našeho obdivuhodného Boha. Jemu jedinému patří dík našich srdcí.

Boží cesty s námi, kteří Mu patříme, nesměřují k tomu, aby nás učinily malomyslnými. Uprostřed zkoušek jsme sice často zarmoucení a nevíme, k čemu je to vše dobré. Ale Bůh říká, co je cílem Jeho cesty s námi: „Naposledy však aby dobře učinil tobě.“ (16. verš) Jestliže jsme se od Pána Ježíše naučili pokoře (Matouš 11,29), jsme také ve stavu, ve kterém se skutečně můžeme těšit z požehnání, kterými nás Bůh obdaroval.

„Zahynout“ v 19. verši neznamená, že věřící zahyne, když se od Pána vzdálí. Znamená to, že ztratí praktický požitek požehnání. Křesťan, který se opět obrací ke světu, brzy ztratí chuť ke čtení Bible. Také se přestává modlit a vyhýbá se obecenství s věřícími. Ale tím z jeho srdce také mizí radost a vnitřní pokoj.

„Slyš, Izraeli!“ Tímto voláním se Bůh v 5. Mojžíšově knize vícekrát pokouší přivést pozornost Svého lidu k sobě. Ze všech důležitých věcí, které jim na prahu zaslíbené země chtěl sdělit, jim nemělo nic ujít.

V počátečních verších 9. kapitoly jde o překážky, které brání přisvojení si země Izraelem a které lid z vlastní síly nemohl přemoci: národy, větší a silnější než Izrael; města, velká a opevněná až k nebi; obři. Ale Bůh šel před nimi. K čemu se potřebovali starat? Mohl se s Ním někdo měřit? Byly silné národy, vysoké zdi a obři pro Něho překážkou?

Zároveň jim musel Bůh připomenout jejich vzpurná srdce. Varoval je před pýchou a domýšlivou samospravedlností. Sami ze sebe se nemohli vykázat žádnými přednostmi, které by mohly Boha pohnout k tomu, aby nepřátele ze země vyhladil. Byla to jednak bezbožnost pohanských národů bydlících v té zemi, která způsobila, že Bůh je před Izraelem vyhnal (srovnej s 1. Mojžíšova 15,16), a dále to byla Boží věrnost vůči Svému slovu. Dal Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi zaslíbení, na něž se nevázala žádná podmínka, a která i přes tvrdošíjnost lidu dodržel. Byla to Jeho milost, která dala tomuto lidu tak dobrou zemi do vlastnictví.

„Pamatuj!“ – V 8. kapitole byl lid vyzván, aby pamatoval na Boží cesty s ním. Měl si vzpomenout na vlastní vzpurnost, a to od toho dne, kdy vyšel z Egyptské země, až do přítomné chvíle. – To je vážné slovo, které mluví k srdci nás všech – anebo jsme Bohu od dne svého obrácení už nedali žádnou práci? Historie Izraele je také naší osobní historií. Tak to řekl jednou starý věřící muž na svém úmrtním loži: „Když se dívám zpět na svůj život, musím uznat, že jsem nebyl k ničemu! Avšak jak mocná je Boží milost! Budu věčně zpívat o Jeho dobrotě!“

Mojžíš mluví velmi podrobně o tom, co se stalo tehdy na Sinaji právě ve spojení s vydáním zákona. Po čtyřicet dní zůstal Mojžíš v Boží přítomnosti. Tato poměrně krátká doba stačila k tomu, aby lid začal být netrpělivý. Už nechtěli čekat na Mojžíše, nýbrž chtěli mít viditelného Boha. Doba zkoušky (naznačená číslem 40) přivedla na světlo naprosté selhání na straně lidu. Co zbylo Mojžíšovi jiného, než ty desky rozbít? Kdyby je byl přinesl do tábora, staly by se rozsudkem zatracení pro všechny lid. – Verše 13 a 14 dávají tušit něco z toho, k čemu došlo na hoře mezi Hospodinem a Mojžíšem. Nevděčil Izrael za svoji další existenci vedle Boží milosti i nezištné Mojžíšově přímlově?

Mojžíš nebyl jen vůdcem lidu. Byl také jeho přímlovcem a zástupcem před Bohem. To vystupuje v této části kapitoly ještě zřetelněji než v tom, co jsme si přečetli včera. „A uslyšel mne Hospodin i tehdaž.“ Co by se s lidem stalo, kdyby Bůh nevyslyšel Mojžíšovu přímlovu?

Mojžíš je zde předobrazem toho, co pro nás činí Pán Ježíš dnes v nebi. Z Nového zákona víme, že je na jedné straně naším Nejvyšším knězem, který je pro nás činný a ujímá se našich slabostí (Židům 7,25; 4,14–16). Na druhé straně je Přímlovcem ve věcech hříchů Božích dětí (1. Jana 2,1). Ve Starém zákoně nejsou tyto dvě služby tak jasně rozlišeny. – Služby našeho milovaného Vykupitele jako Nejvyššího kněze a jako Přímlovce jsou zárukou toho, že ani jedno Boží dítě nezůstane na cestě ležet, ani nezahyne, nýbrž že všichni, kteří byli vykoupeni za cenu života a krve Pána Ježíše, také skutečně dosáhnou cíle – nebe. Jaká je to pro nás útěcha!

V závěrečných verších slyšíme Mojžíše, jak se odvolává jen na čest Božího jména, na jeho vyvolující milost, na Jeho bezpodmínečná zaslíbení a na čest Jeho jména v očích národů. Mojžíš byl muž, který se ustavičně zdržoval v Boží přítomnosti. Proto věděl, co je Bohu přiměřené, co je Ho hodné, a podle toho mluvil.

V 9. kapitole jsme měli historii odporování lidu proti Bohu. Přitom jsme sledovali tvrdošijnost jejich srdcí až do jejich začátků (7. verš). Abychom mohli ve svém životě odsoudit zlo způsobem podle Boha, je důležité, abychom šli až k jeho kořenům.

Prvních devět veršů 10. kapitoly tvoří vsuvku, v níž nám jsou představena opatření Boží milosti. To je Boží odpověď na selhání Jeho lidu. Nejde tu o chronologické pořadí událostí, nýbrž o ukázání základu milosti, na kterém Bůh mohl udržovat spojení se Svým lidem.

Druhé desky už nejsou přineseny mezi lid, nýbrž jsou vloženy do truhly smlouvy. Bůh nemohl Své svaté požadavky oslabit a přizpůsobit je lidem; ale našel Jednoho – Člověka Ježíše Krista – který jim ve všem vyhověl. Truhla smlouvy (2. Mojžíšova 25,10–22) je obrazem Pána Ježíše v Jeho Božství (zlato) a člověčenství (akáciové dřevo), a přitom myšlenka na jeho člověčenství převládá.

Dalším opatřením milosti bylo ustavičné kněžství a služba Levitů. Pokolení Lévi se na Sinaji rozhodně postavilo na Boží stranu (2. Mojžíšova 32,26). Hospodin sám se stal podílem pokolení Lévi a ono obdrželo trojí úkol (nést truhlu smlouvy, sloužit Hospodinu a žehnat v Jeho jménu).

Nyní následuje vážná připomínka odpovědnosti Izraelitů vůči Bohu. Co od nich žádal? Nic jiného než poslušnost, která vychází z milujícího srdce. Je těžké milovat někoho, kdo tolikrát prokázal svoji milost a věrnost? V jaké lásce se ten velký, všemohoucí Bůh sklonil k tomuto lidu! Bylo to příliš mnoho, když očekával odpověď jejich srdcí – ochotnou poslušnost?

A jak tomu je s námi? Když jsme uvěřili evangeliu, obdrželi jsme Ducha Svatého, takže můžeme skutečně milovat Pána Ježíše. „My milujeme jej, neboť on prvé miloval nás.“ (1. Jana 4,19) Ale sloužíme Mu *celým* svým srdcem a *celou* svou duší? Když hledíme na Jeho lásku, netouží naše srdce po tom, abychom tu byli cele pro Něho?

To můžeme jen tehdy, když „obřezeme svá srdce a šíje své nebudeme zatvrzovat“. Dokud ještě vládne naše svévole a city nejsou ovlivňovány novým životem, nebudeme Bohu dávat to, co od nás očekává. Teprve když naše vůle je zlomena, se ptáme: „Pane, co chceš, abych činil?“

Jak Jeho činy, tak i Jeho nařízení zjevují Boží charakter. A On, jenž miluje všechny, i ty, kteří žijí na okraji lidské společnosti (18. verš), by chtěl, abychom Jej v tom následovali.

Touto kapitolou končí první část 5. Mojžíšovy knihy. Zákonodárce hleděl zpět na cesty, jimiž je Bůh vedl, a pokusil se učinit srdce Izraelitů ochotnými poslouchat Hospodina, když zakrátko vkročí do zaslíbené země. V 11. kapitole to vše Mojžíš shrnuje a staví lidu před oči praktický závěr. Záhuba Dátana a Abirona důrazně ukazuje, kde končí vzpoura proti Bohu a odpadnutí od Něho.

V 10. verši máme ilustraci charakteru světa (Egypt). V Egyptě nebyl déšť z nebe. Voda z Nilu musela být na pole pumpována lidskou prací, jinak nic nerostlo. „Já mám řeku svou, já zajisté jsem ji přivedl sobě.“ (Ezechi-el 29,3) To je řeč Egptských, kteří zapomněli, komu vděčí za vodu Nilu. Také nevěřící lidé ve světě si myslí, že jsou na Bohu nezávislí, a domnívají se, že jejich blaho-byt je jediné výsledkem vlastní snahy. „Přičiň se sám a Bůh ti pomůže,“ a „Každý pro sebe a Bůh pro nás všechny,“ jsou známá přísloví ve světě.

Zcela jinak tomu je „v zemi“. Zde přichází požehnání jediné shůry. V duchovních věcech je vše závislé na Duchu Svatém (Jan 6,63). On je silou, abychom mohli po-božně žít. On nám dává porozumění při čtení Bible a chuť k modlitbě. On je také silou, v níž se můžeme po-stavit nepříteli.

Vážná varování a zářící zaslíbení stojí v této kapitole vedle sebe. Neposlušnost nebo poslušnost vůči Bohu a Jeho Slovu bude rozhodovat o zlořečení nebo požehnání v zemi. Zásada této kapitoly platí pro všechny časy. Když jako věřící necháme své myšlenky opět ovládat pozemskými nebo dokonce světskými věcmi, neztratíme sice své postavení těch, kteří byli s Kristem přeneseni do nebeských míst (Efezským 2,4–6), ale nebudeme se z těchto požehnání těšit.

Jak můžeme být ochráněni před tímto odchýlením se? Nejprve jsme vyzváni, abychom na své *srdce* a na svou *duši* položili slova Pána. Když mám Boží slovo jen v hlavě a ne v srdci, láska k Pánu Ježíši brzy ochladne. – Za druhé máme přivázat slovo na svou *ruku*. To mluví o našich činech. Musejí svědčit o poslušnosti vůči oslavenému Pánu v nebi, jenž je od světa zavržen. – Za třetí mají být „jako náčelník mezi *očima* vašima“. Jak velmi musíme dbát na to, abychom svýma očima nebyli svedeni ke hříchu. „*Náčelník*“ mluví o veřejném znamení. Kéž bychom se nestyděli nést jméno opovrženého Ježíše z Nazaréta (Zjevení 14,1). – Vzhledem k následující generaci zde Mojžíš vkládá vážnou odpovědnost na nás rodiče. Stojí naše domy a rodiny skutečně pod autoritou Božího slova?

Zde začíná nový oddíl v 5. Mojžíšově knize. Nyní Bůh dává Svému lidu „ustanovení a soudy“, které má v zemi dodržovat. Opět stojí v popředí poslušnost.

Prvním úkolem Izraele v zemi je zkažení všech míst, kde předešlé národy vykonávaly svou modloslužbu. Důvod pro toto nařízení je zřejmý. Boží práva přicházejí nejdříve. Bůh určuje místo, kde chce dát přebývat Svému jménu a kde chce od Svého lidu přijímat bohoslužbu. Není možné, aby náboženské místo z pohanství změnilo funkci a bylo zasvěceno pravému Bohu. Každá svévolná bohoslužba, při níž si lidé osobují právo určovat, jak má být Bohu slouženo, je pro Něho ohavností, kterou nemůže tolerovat. To je vážné naučení této kapitoly.

Když myslíme na to, že Bůh Své zásady nikdy nemění, jak velmi musí tato kapitola potom otřást námi křesťany! Bůh nám nedal právo, abychom přijímali nějaká učení, praxi, církevní správu nebo jiné věci, které nejsou Jeho výslovnou vůlí pro Jeho děti. Mnoho křesťanů se odvolává na tradice (vždy se to tak dělalo), jiní tvrdí, že Bůh Své myšlenky o „bohoslužbě“ nezjevil tak zřetelně. V Novém zákoně je ale shromažďování věřících jako Církve jasně popsáno. Jak je tomu s naší poslušností?

Tento oddíl obsahuje tři důležitá napomenutí, která mají i pro nás praktický význam. Když Bůh objasnil, že *On* stanoví místo bohoslužby, varuje Svůj lid, aby si nevyhledával samovolná místa, aby tam Bohu přinášel oběti. – Také Pán Ježíš jasně řekl, kde chce se Svými učedníky jíst Fáze (Lukáš 22,7–13). Tam ustanovil také Večeři Páně. Jak místo, kde ji smíme slavit – tam, kde jsou věřící shromážděni jako Církev v Jeho jménu (1. Korintským 11,18.20; Matouš 18,20; Skutky ap. 20,7), tak i způsob, jak se to má dít, stanovil Pán sám. Nic není ponecháno lidskému úsudku. (Všimni si výrazu „Pán“ v 1. Korintským 11,23–32).

Druhé napomenutí se týká jedení krve. Příkázání nejíst krev platí pro všechna časová období. Poprvé je nalézáme u Noé (1. Mojžíšova 9,4); v zákoně ze Sinaje bylo potvrzeno a pro nás křesťany je stále ještě platné (Skutky ap. 15,20.29).

Třetí napomenutí se vztahuje k zanedbávání Levitů. Bůh tomuto pokolení nedal dědictví, nýbrž oddělil je pro sebe samého (4. Mojžíšova 3,5–13). Jako služebníci svatyně byli Levítové zcela odkázáni na desátky lidu. Tak i my máme úkol podporovat služebníky Pána (1. Korintským 9,13.14; Galatským 6,6; Židům 13,16).

Mohlo se stát, že některý Izraelita bydlel daleko od místa, které Bůh zvolil za místo Svého přebývání a za místo bohoslužby a velebení. Proto nemohl jíst maso z oběti. Musel se tedy zcela vzdát masa? Nikoli, Bůh mu dal svobodu, aby jedl maso; ale nesměl tam, kde žil, přinášet oběti. Pro svaté věci a oběti bylo jen jedno místo a jeden oltář. Jak velmi Bůh dbal na to, aby se nevyvinula žádná svévolná bohoslužba, a přitom v osobním a domácím okruhu nechal lidem velký prostor! Ale zůstalo Božím přáním, aby Izraelité čas od času vyhledali místo, které vyvolil, a to ke Své a k jejich radosti (11. a 12. verš).

V posledním oddílu Bůh varuje Svůj lid před tím, aby se zajímali o dřívější zvyky vyhnaných národů a zkoumali je. – Zaměstnávání se zlem je nebezpečná věc. Snadno jsme tím znečištěni. Bůh od nás nevyžaduje, abychom znali všechny zlé proudy v křesťanstvu. To, co si od nás přeje, je poslušnost vůči Svému Slovu i v praktickém životě. „Chci, abyste byli moudří k dobrému a prostí k zlému.“ (Římanům 16,19)

Jako už v kapitole 4,2, je zde ještě jednou varováno před jakoukoli změnou Božího slova. Nic nepřidávat a nic neubírat, tak zní Boží jasná směrnice.

Pokoušení, že srdce Izraelitů bude odvráceno od jejich Boha a že budou svedeni k modloslužbě, mohlo přijít z různých stran. V každém případě ale k tomu museli zaujmout zcela rozhodný postoj a vzdálit zlo ze svého středu.

Vše nadpřirozené, vše, co stojí proti přírodním zákonům, působí vždy na lidi hlubokým dojmem. Ani věřící před tím nejsou chráněni. Ale Bůh nám v těchto verších ukazuje, jak můžeme posuzovat i tyto věci. Když povstane takový prorok nebo někdo, kdo má sen, neměli bychom se dát oklamat tím, co činí, nýbrž posuzovat to, co říká a učí. Je-li to v rozporu s Božím slovem, musíme se od něho a od jeho konání rozhodně odvrátit. A když takový bludař povstane uprostřed věřících, musí být vyvržen ven jako zlý (1. Korintským 5,11–13; 2. Jana 10,11).

Ve druhém oddílu je řeč o moci přirozených náklonností. Jak mnohý člověk už padl za oběť vlivu příbuzenství, anebo ztratil svoji schopnost jasného úsudku, když šlo o jeho nejbližší. Když chce někdo použít přirozených vztahů, aby nás zadržel od následování Krista, tu se musíme se vši energií postavit proti. Sílu k takovému postoji najdeme jen v úplné oddanosti našemu Pánu.

Co se mělo dělat, když se nějaké město v Izraeli obrátilo k modloslužbě? Bylo možné je prostě ponechat jeho osudu? Ne, to by znamenalo lhostejnost ve věcech, které se dotýkají Boží cti. Izrael byl jako lid národní *jednotou*, a tak se hřích některého z jeho měst stal věcí, která se týkala všeho lidu.

Jako věřící křesťané patříme také k jednotě, k jednotě Kristova těla (1. Korintským 12,12–27). Věřící se nemůže považovat za nezávislou osobu. Skrze Ducha Svatého je živým způsobem a nerozlučně spojen se všemi Božími dětmi a s Pánem Ježíšem v nebi. Stav každého druhého údu na těle Krista se tedy dotýká i mne.

Proto když je zneuctíván Kristus, když se vytvářejí a šíří učení, která omezují slávu Jeho Osoby, účinky Jeho díla nebo sílu Jeho služby, týká se to i nás. Pak máme vážnou povinnost se proti tomu se vší rozhodností postavit. Také se budeme před Bohem sklánět a kořit kvůli všemu, co se děje v křesťanstvu v rozporu s Božím slovem. Lhostejnost ve věcech, které se týkají Božího Syna, je zradou Boží věci.

Úzký vztah, do kterého byli Izraelité k Bohu přivedeni – nazývá je zde Svými dětmi, měl ovlivňovat jejich praktický život ve všech jednotlivostech. Totéž se týká i nás. „Jakž ten, který vás povolal, svatý jest, i vy svatí ve všem obcování buďte; jakož napsáno jest: Svatí buďte, nebo já svatý jsem.“ (1. Petra 1,15.16)

Na rozdíl ke 3. Mojžíšově 11, kde jsou předpisy o čistých a nečistých zvířatech, rybách a ptácích dány nejprve Mojžíšovi a Aronovi, mluví zde Bůh přímo k lidu. Znaky čistých zvířat a ryb můžeme dobře přenést na náš duchovní život jako věřících. Přežvykování vyjadřuje přirozený proces vnitřního trávení přijaté potravy, zatím co rozdělené kopyto je charakteristické pro vnější chození. Naší duchovní stravou je Boží slovo. Nestačí však Bibli prostě číst. Musíme si udělat čas na to, abychom o přečteném přemýšleli a vnitřně je zpracovali. K tomu musí náš praktický život souhlasit s naučeními Bible.

Ploutve a šupiny nám připomínají duchovní energii, kterou potřebujeme, abychom mohli ve světě, ve kterém žijeme, plavat proti proudu a být obrnění proti jeho zlým vlivům. Křesťan by měl celým svým jednáním ukazovat, že je ve světě cizincem a že jeho cesta jde stále „kupředu“ k nebi.

Nejíst maso pošlých zvířat znamená pro křesťana nesytit se bezcennými věcmi tohoto světa a nenalézat své uspokojení ve světských zábavách a rozptýleních. Pán by k tomu chtěl, abychom se vystříhali všeho, co je nepřirozené. Ale právě po takových věcech je dnes ve světě velká poptávka! Kéž nám 21. verš slouží jako varování!

Izrael měl ze všeho, co mu Bůh v zemi daroval, dávat Pánu desátky, neboť to byl podíl Levitů. Tyto dávky se však neměly stát bezcitným vykonáváním povinnosti, nýbrž měly být spojeny s radostí v obecenství s Bohem samým. Boží pečlivá starost umožnila i daleko bydlícím, aby vyhledali místo, kde přebývalo Boží jméno.

Poslední dva verše jsou svědectvím o milosti našeho Boha. Na konci tří let mělo odevzdání desátku rodinný charakter. Izraelita ho mohl složit tam, kde bydlel. A pro koho byl tento desátek určen? Na jedné straně pro Levítu, který neměl žádné dědictví; pak také pro všechny ty, kteří nic nevlastnili a neměli přátele, kteří by se o ně starali. – Studené sobectví nás obklopuje ze všech stran. Máme tedy rovněž sobecky myslet jen na sebe? Ne, Bůh nás poučuje, že máme myslet na chudé. Dává nám výsadu, abychom s tím, co vlastně patří Jemu, činili radost srdci druhých. Takové jednání dojde Jeho požehnání.

Každého sedmého roku měly být vymazány všechny dluhy a všechny půjčky prominuty. S tímto nařízením spojoval Bůh něco ze Svého vlastního charakteru. Už v Žalmech čteme, že u Něho je odpuštění, že při Něm je dobrotivost a hojné vykoupení (Žalm 130,4.7). A v Novém zákoně Jej poznáváme jako Dárce, který nám dal ten největší ze všech darů, Pána Ježíše, a s Ním dá vše (2. Korintským 9,15; Římanům 8,32). Bůh chtěl naučit Svůj lid něčemu z toho, v čem On sám nalézá radost.

Avšak On ví, že lidské srdce není tak rychle hotovo vstoupit na tuto nebeskou cestu. Jak často nám naše sobectví brání v tom, abychom jednali podle Božího principu milosti. Zkusme někdy své srdce podle veršů 7–11!

„Otevřeš jemu ruku svou“ (verše 8 a 11). To jsou slova, která mají svůj původ v nebi. Otevřené srdce a otevřená ruka odpovídají Boží podstatě. „Radostného dárce miluje Bůh“, protože On sám je Ten, „který všechněm dává ochotně a neomlouvá“ (2. Korintským 9,7; Jakuba 1,5). Rád by nám dal výsadu, abychom byli Jeho napodobiteli. „A proto dokud čas máme, čiňme dobře všechněm, nejvíce pak domácím víry.“ (Galatským 6,10)

Během šesti let mohly nejen přijít dluhy; mohlo dojít také k případu, že některý Hebrejec zchudl do té míry, že se musel sám prodat za otroka. V sedmém roce měl také vyjít volný; ale ne s prázdnýma rukama. Jeho pán mu měl dát *bohatě* ze všeho, v čem mu Bůh požehnal. To bylo nařízení, které mohlo přirozenému srdci, které tolik lpí na svém domnělém vlastnictví, připadnout zatěžko. Proto Bůh říká: Nezapomeňte, že jste kdysi sami byli otroky Egyptských! Nyní měli jednat v témž smýšlení, v jakém s nimi tehdy jednal Bůh. – Kéž by i v našem životě milost, kterou jsme od Pána Ježíše přijali, byla pohnutkou našeho jednání vůči chudému bratrov!

16. verš můžeme jistě prakticky použít na chování představeného vůči jeho podřízenému. Jak šlechetně se asi choval pán, že otrok nechtěl sedmého roku odejít z lásky k němu a z lásky k jeho domu, protože mu u něho bylo dobře!

Vše prvorozené ze zvířat náleželo Bohu (2. Mojžíšova 13, 1.2.11.12) a mělo Mu být obětováno; ale jen tehdy, když na něm nebyla vada. Proč mohlo být obětováno jen dokonalé zvíře? Protože samec bez vady z prvorozených zvířat je vhodným předobrazem Pána Ježíše, který byl na kříži obětován jako Boží Beránek bez vady a bez poskvrny.

Ve 3. Mojžíšově 23 nalézáme sedm ročně se opakujících slavností. V naší kapitole je zmínka jen o třech z nich. Jsou to ty, při kterých museli všichni muži z Izraele vyhledat to místo, které Bůh vyvolí jako místo Svého přebývání. V souladu s charakterem této Knihy stojí tedy i při zmínce o slavnostech v popředí poslušnost. – Tyto tři slavnosti mají pro nás křesťany velký duchovní význam, neboť nám přivádějí na paměť minulost, přítomnost a budoucnost. Fáze mluví o *vykoupení*, svátek týdnů nebo letnice o *sestoupení Ducha Svatého* a svátek stánků o *slávě*.

Fáze není svátek radosti jako ty dva druhé, neboť ukazuje na kříž Golgoty. Tam byl položen základ k našemu vykoupení. Žádný věřící nemůže myslet na utrpení, jímž tam prošel Pán Ježíš, aniž by si neuvědomil, že to byly jeho hříchy, které přivedly Spasitele na kříž.

Svátek týdnů se konal padesát dní po přinesení snopku prvotin, jenž mluví o vzkříšení Pána Ježíše. Zde převládá radost, neboť Pán Ježíš všechno dobře učinil. Všem, kteří kdysi byli satanovými otroky (služebníky v Egyptě), ale uvěřili v Něho, nadmíru bohatě požehnal. Tento svátek je zvláštním poukazem na dobu křesťanství, v níž Duch Svatý přebývá na této zemi v každém věřícím a v Církvi.

Třetí svátek, při kterém se muži museli ukázat na místě, které Bůh vyvolí, je svátek stánků. Mluví o době slávy, která bude na této zemi během tisíciletého království pod vládou Pána Ježíše. *Humno* ukazuje na oddělení plev a slámy od zrna. Na začátku tisíciletého království dojde k soudu nad živými, při kterém Pán oddělí „ovce“ od „kozlů“ (Matouš 25,31–40). *Lis* ukazuje na nelítostné soudy, které přijdou na všechnu bezbožnost na zemi. Pán sám očistí zemi od všeho zlého a učiní ji vhodnou pro Svoji vládu (Zjevení 14,17–20; 19,15).

18. veršem začíná nový oddíl v této Knize. Bůh nařídil ustanovení soudců a správců, aby v celé zemi udržovali spravedlnost. Měli se zasazovat o právo bez ohledu na osobu. – Proč je nyní od 21. verše až do kapitoly 17,7 myšlenkový sled o vynášení práva přerušen a ve vsuvce je opět varování před modlářstvím? Nepatřily by tyto verše spíše ke 12. nebo ke 13. kapitole? Touto vsuvkou Bůh ukazuje, že čest, kterou Mu dáváme nebo zadržujeme, ovlivňuje náš denní život. Když Bohu nedáváme první místo ve svém životě, má to vliv na všechny podřízené okruhy života.

Když se některý jednatel v Izraeli obrátil k modlářství, musel celý národ zaujmout ke zlu postoj a toho zlého ukamenovat. Bůh žádal, aby zlo bylo z prostřed Jeho lidu vzdáleno; ale dal také jasné směrnice, jak se to má stát: „V ústech dvou aneb tří svědků zabit bude ten, kdo umřítí má.“ (6. verš) Stejná zásada je potvrzena v Novém zákoně, a proto platí i pro nás (Matouš 18,16; 2. Korintským 13,1; 1. Timoteovi 5,19).

I mezi nebeským Božím lidem se mohou vyskytnout zlé věci, vykonané některým věřícím. Pak se tím musí místní shromáždění zabývat a věc zkoumat. Může však jednat jen tehdy, když tu je výpověď dvou nebo tří svědků. Někdy tito svědkové chybějí nebo tu je jen jeden. Mějme se potom na pozoru, abychom nejednali proti Boží zásadě, i když jsme osobně o existujícím zlu přesvědčeni. Může být, že Bůh chce zkusit víru Svého lidu a ty své pokořit, a proto věc tak rychle neodkrývá. Chtějme potom v důvěře v Něho čekat a nečinit žádná opatření, dokud Bůh věc neodkryje a nepotvrdí ji skrze více svědků. I v tom je poslušnost vůči Jeho Slovu jedinou cestou, k níž se Bůh přiznává.

8. verš navazuje na 20. verš předcházející kapitoly. Když vznikla nějaká zvláštní těžkost, kterou ustanovený soudce v místě bydlště Izraelity neuměl posoudit a vyřešit, pak se měl obrátit na kněze a Levíty. Kněz zde není viděn jako prostředník mezi lidem a Bohem, nýbrž jako ten, jenž má hluboké porozumění Božímu slovu a je po-cvičen v posuzování věcí ve světle Písma Svatého. – Tato cesta je otevřena i pro nás. Kéž bychom se nebáli, ale kéž bychom také nebyli příliš pyšní poprosit v praktických otázkách svého života o radu staré, zkušené věřící, kteří jdou v závislosti na Pánu a v pravé Boží bázni, a chtěli být takové rady poslušni (10. verš). Byla by to domýšlivost, kdybychom neposlechli slov věřícího, jenž žije bohaboj-ným životem v obecenství s Pánem Ježíšem.

Bůh už tehdy věděl o chvíli, kdy lid bude žádat o krále, a dal odpovídající nařízení. Žel že už moudrý Davidův syn se od zde jmenovaných směrnic odchýlil. Šalomoun zvět-šoval počet koní, žen, hromadil stříbro a zlato (1. Králov-ská 10,14.21.26–28; 11,1–3). Na žádném místě také ne-čteme, že by si byl udělal osobní opis zákona. Následky tohoto odchýlení se od Božího slova byly ty, že už za jeho života docházelo ke smutnému úpadku a krátce po jeho smrti se království rozpadlo na dvě části.

Kněží a Levíté obrazně představují všechny služebníky, které Pán povolal do Své služby, ať ke zvěstování evangelia, nebo aby pásli a poučovali věřící. Mnozí z nich se vzdali pozemského povolání, aby všechn svůj čas dali do služby svého Pána. Ohledně svého živobytí jsou zcela závislí na Pánu. Ale On se o ně stará. Tímto oddílem nám všem klade na srdce, abychom nezanebdávali „kněze a Levítý“. V Novém zákoně k nám volá: „Hoden jest dělník své mzdy.“ (1. Timoteovi 5,18) Tak jako tehdy kněží a Levíté žili z obětí, které lid přinášel, tak i dnes služebníci, kteří jsou *skutečně od Boha povoláni, Kristem obdařeni a Duchem svatým uschopnění*, mají nárok na podporu v časných věcech (1. Korintským 9,7–18).

Verše 9–14 mají dnes stejnou aktuálnost jako tehdy. Bůh nechce, aby si lidé zahrávali s nějakými okultními věcmi; neboť se tím dostávají pod moc ďábla. Zvláštní nebezpečí je v tom, že lidé si z prosté zvědavosti chtějí prohlédnout tyto nevysvětlitelné zjevy trochu blíže. V těchto věcech má ale i nezúčastněné přihlížení zlé následky. Zde existuje jen jeden postoj, který je podle Boha, a ten je: rozhodné odmítnutí *všech* těchto zlých věcí a neomezené obrácení se k Pánu Ježíši Kristu.

Na každém listu Bible najdeme poukazy na Krista; neboť Písma o Něm svědčí (Jan 5,39). Ale tu a tam dává Boží Duch kapitolu, z níž Pán Ježíš zvláště jasně vyzařuje. Takový oddíl máme nyní před sebou. Že tímto prorokem může být jen Pán Ježíš Kristus, nám ukazují Skutky ap. 3,17–23. On jako Boží Poslaný od Něho vyšel a mluvil jen slova, která slyšel od Svého Otce (Jan 8, 26–29.38.44). Na každém kroku se v Jeho životě plnila starozákonní proroctví, která ukazovala na přicházejícího Mesiáše. (Všimni se, jak často je v Matoušově evangeliu zmínka o naplnění Starého zákona!) – A přece většina Židů neposlouchala slova Pána Ježíše a nevěnovala Mu víru. Tak jako to bylo tehdy, je tomu i dnes. Ale jak vážné to bude, až Bůh uskuteční 19. verš a bude od všech nevěřících žádat počet!

Dnes máme hlas toho pravého Proroka v Bibli, v Božím psaném slovu. Když někdo přijde a něco přináší, co jde za řeč Božího slova, anebo učí věci, které nejsou s Biblí v souladu, musíme ho jako falešného proroka odmítnout a nesmíme mu věnovat sluch.

Útočištná města byla zařízením, které svědčí o Boží dobrotivosti. Pro toho, jenž neúmýslně zabil svého bližního, to bylo východisko, jak uniknout mstiteli krve. Utekli do některého z těchto měst. Města musela být v zemi dobře rozložena, tj. musela být snadno dosažitelná. I v tom vyšel Bůh nešťastnému, jenž zabil, vstříc. Když lid dobyl zemi, bylo tu šest takových měst, tři na východní a tři na západní straně Jordánu (Jozue 20).

Tato útočištná města jsou předobrazem toho, co Bůh připravil pro svůj provinilý národ. Židé zabili svého Mesiáše, Božího Syna. Byla to vražda nebo zabití? Pán Ježíš se při Svém ukřižování modlil k Svému Otci: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ (Lukáš 23,34) Těmito slovy je učinil těmi, kdo zabili. Nejsou tedy vrahy, pro které by nebyla žádná milost (viz též Skutky ap. 3,17–19). Z tohoto důvodu mělo zvěstování evangelia začít v Jeruzalémě, tedy tam, kde Pán Ježíš byl zabit (Lukáš 24,47). Nabídka milosti tu byla i pro Židy. A na konci dnů, během doby velkého soužení, se bude Bůh sám starat o místo útočiště a ochrany pro věrný ostatek ze Židů (Zjevení 12,6).

Bůh se staral o to, aby útočištná města nebyla zneužívána. Úmyslný vrah tam nemohl najít ochranu. Musel být vydán mstiteli krve. – V Božích cestách vlády s tímto světem přijde chvíle, kdy všechno zlé, a především každá nevěra, budou navštíveny neúprosným soudem. Dnes je ještě den milosti, kdy je každý hříšník vyzván, aby v pokání a víře přišel k Pánu Ježíši. Avšak ten, kdo setrvává v nevěře a domnívá se, že může ujít Božímu rameni, se mýlí a ztratí svou duši.

14. verš má pro nás v duchovním smyslu velký význam. Žijeme v době, kdy jsou pod záminkou pokroku a požadavků moderní doby přemísťovány mezníky Církve neboli Božího Shromáždění. Lidé chtějí křesťanství přizpůsobit moderní době, a jednají přitom proti Božím zásadám a proti neproměnnému, věčně platnému Božímu slovu.

Falešní svědkové jsou Hospodinu ohavností. Bůh vyžaduje, aby vše falešné, co takový o svém bratru podsouval, spadlo na něho zpět. To je vážná myšlenka! Bůh by chtěl od všech Svých dětí, aby byly pravdivé. „Složte všelikou zlost, a všelikou lest, a pokrytství a závist, i všecka utrhaní.“ (1. Petra 2,1)

Pro Izraelity, kteří měli nyní dobýt zemi Kanán, byly směrnice o boji velmi důležité. Nejprve musel povstat kněz a dodat bojovníkům odvahy tím, že je povzbudil, aby celou svou důvěru obrátili na Pána. Pak vystoupili hejtmani a poslali domů ty, kteří nesplňovali podmínky. Souhrnně můžeme říci, že pro schopnost k boji byly položeny dvě podmínky: srdce, které bylo svobodné od přirozených a pozemských věcí, a důvěra v Boha.

I my bojujeme s nepřítelem, který je silnější, než jsme my v sobě samých. Snaží se odvrátit naše srdce od Pána Ježíše a od nebeských věcí, abychom ztratili vnitřní radost. Chce nás zamotat do pozemských, a pokud možno do světských věcí tak, abychom už neměli čas pro modlitbu, čtení Bible a návštěvu shromáždění věřících. Zde je třeba bojovat a zahnat nepřítele na útěk (Jakuba 4,7). Zvítězíme však jen tehdy, když se budeme zcela držet Pána Ježíše, poneseme Jeho zbroj a nebudeme se *zaplétat* do „zaměstnání života“ (2. Timoteovi 2,4 – přel.).

Jak vážná je myšlenka v 8. verši! Jsou křesťané, kteří vždy naříkají, když se jich ptáme, jak se jim daří. Myslí někdy na to, jak snadno dokáže skleslé srdce zmalo-myslnět druhé?

Nařízení veršů 10–15 platila jen pro města „daleko vzdálená od tebe“. Proti městům Kanánu museli Izraelité jednat bez slitování. Proč toto rozdílné jednání? Pro obyvatele měst Kanánu už uběhla doba Boží milosti. Jejich nepravost doplnila svou míru. Nyní na ně přišel Boží soud, vykonaný skrze Izraele. Nedbání tohoto Božího příkazu mělo mít pro Izrael vážné následky.

Vzdálenému městu měl Izrael nejprve nabídnout jednání bez boje. Nesvědčí to o Božím jednání? Ačkoli ve Svě svatosti musí vystoupit proti zlému, nepatří boj a soud k Jeho povaze. V popisu naší zbroje čteme vzhledem k obuvi: „Obuté majíce nohy v hotovost k *evangeliiu pokoje*.“ (Efezským 6,15)

Bůh nedovolil Svému lidu, aby vedl bezohlednou, ničivou válku. Měli myslet dále než jen na dobytí obleženého města. Po vítězství měli mít užitek ze všech ovocných stromů. Verše 19 a 20 velmi krásně ukazují, jak Bůh hledí i na ty nejmenší věci a stará se o to, aby nic nezahynulo. Pro velkého Boha, jehož rady sahají od věčnosti k věčnosti, jsou i nevýznamné věci našeho života důležité. Nic nepřehlíží.

V prvních verších této kapitoly máme zásadu smíření, a to vzhledem k Izraeli. Ten zabítý je Kristus, jejich Me-siáš. Město, které tomu zabitému leží nejbližší, představuje věrný ostatek Židů. S ním Bůh jednou opět naváže Svůj vztah. Ačkoli lidé, kteří potom budou žít, nebyli přítomni ukřižování Pána Ježíše, učinil to jejich národ a v jejich zemi. A tato skutečnost před Bohem zůstává. Oběť a vyznání: „Očist lid svůj Izraelský, kterýž jsi vykoupil, Hospodine,“ jsou potřebné, aby mohla věc být před Bohem dána do pořádku.

Nyní však ten zabítý i oběť jalovice mluví o smrti Pána, viděné ze dvou stran. Lidsky viděno je ukřižování Pána Ježíše nejhorším zločinem, který byl kdy spáchán. Pro Boha je však smrt Jeho Syna základem, na kterém může rozvinout Svoji milost. Jen krev Jeho Syna, který se dal v oběť, může shladit každý hřích a vinu, i národní vinu Izraele.

To, co pro přirozeného člověka zůstává nepochopitelným, přivádí každé věřící srdce k údivu a velebení: Tam, kde nenávisť člověka proti Bohu dosáhla svého vrcholu, uskutečnil Bůh věčné vykoupení, které ve Své milosti nabízí všem lidem!

Jak předpisy o prvorozeném, tak i předpisy o vzpurném synu jsou narážkami na izraelský národ a na jeho historii. Ačkoli Pán postavil Svůj lid pro jeho nevěru a hřích na nějaký čas stranou, naváže s ním po ukončení doby milosti opět vztahy (Římanům 11,25–29). – Žel že jen ostatek bude věřit a přijme svého pravého Mesiáše, kterého kdysi ukřižovali. Největší část lidu setrvává v nevěře a obrátí se k antikristovi. Ten se podobá vzpurnému synu v naší kapitole. Všichni, kteří půjdou za antikristem, s ním zahynou.

U posledního verše kapitoly myslíme bezděčně na kříž. Aniž by učinil hřích hodný smrti, ba jako ten jediný bezhříšný člověk visel Pán Ježíš na kříži. Proč se to muselo stát, nám říká Galatským 3,13: „Ale vykoupil nás Kristus ze zlořečenství zákona, učiněn byv pro nás zlořečenstvím, (nebo psáno jest: Zlořečený každý, kdo visí na dřevě,) aby na pohany to požehnání Abrahamovo přišlo v Kristu Ježíši.“ – Protože Kristus zemřel na kříži, nemusíme zemřít jako ten vzpurný syn. Smíme se, jako ztracený syn, s lítostí vrátit k Otci, jenž nás přijme s otevřenou náručí a se srdcem plným lásky (Lukáš 15,20–24).

V kapitolách 22 až 25 následují různá nařízení, která nám ukazují, že Bůh je nejen spravedlivý a svatý, nýbrž že s milující péčí myslí na všechno. Nic mu není příliš velké a nic příliš malé. Chtěl by, aby Jeho lid zjevoval něco z Jeho charakterových rysů.

Bůh zná zkaženost lidského srdce. „Nejlstivější jest srdce nade všecko, a nejpřevrácenější. Kdo vyrozumí jemu?“ (Jeremiáš 17,9) Boží zákazy vyjevují, čeho jsou naše srdce schopná.

Třebaže jako křesťané nestojíme pod zákonem, je důležité, abychom za těmito doslovnými nařízeními pro Izrael poznávali Boží zásady, které jsou platné i pro nás.

Tak nám 5. verš říká, že každé potlačení rozdílu mezi pohlavími je pro Boha ohavností. Šaty duchovním způsobem mluví o našem postoji a našem praktickém životě. Kéž by celý náš zjev (úprava vlasů, oděv, chování) dbal toho, abychom byli skutečnými ženami a skutečnými muži.

8. verš se obrací zvláště na manžele a otce. Ti mají povinnost starat se o to, aby v jejich domě, v jejich rodině, nikdo nepřišel ke škodě. Rodiče např. mají úkol bdít nad tím, jaká literatura a zábava vcházejí do jejich rodin. Mnoho věcí by mohlo znamenat škodu pro dětská srdce.

Každý křesťan, jenž se svým bližním mluví o Pánu Ježíši a zvěstuje mu evangelium, rozsévá símě. Každý zvěstovatel Božího slova je do jisté míry rozséváč. Rozsévají však všichni jen nefalšované Boží slovo? Jak snadno je smíšeno se všelijakými lidskými názory nebo idejemi tohoto světa!

10. verš nám připomíná nerovné jho, před kterým apoštol Pavel varuje ve 2. Korintským 6,14–18. V Božích očích nemůže být mezi věřícím a nevěřícím žádné spojení ani v manželství, ani v obchodním životě, ani v politice, ani na náboženském poli. Jako křesťané žijeme ještě v tomto světě a máme tu plnit své úkoly a být pro našeho Pána svědectvím. Ale nikdy nemáme zapomenat, že na zemi máme status cizince. Bůh si přeje, abychom se jako Jeho děti vystříhali každého zbytečného spojení se světem a s nevěřícími. – 11. verš varuje věřící před smíšenými zásadami v jejich životě. Není možné žít během týdne jako svět a v neděli jako křesťan!

Verše 13–21 zjevují, jakých smutných věcí jsou lidé, a k nim patříme i my se svými přirozenými sklony, schopni. Dnes žijeme v době sexuální svobody. Ale Boží zásady o manželství se nezměnily. Kéž bychom se jich jako křesťané неотřesitelně drželi a podle toho žili!

Mnohé, o čem jsme v dnešních verších četli, se dnes už nepovažuje za něco zlého, a když už, pak se to posuzuje jen shovívavě. Ale Boží slovo – a k tomu patří zde jmenované zásady – bude trvat, i když nebe a země pominou.

Jak může věřící, zvláště když je mladý, nalézt dnes uprostřed bezbožného světa správnou cestu? Žalm 119,9 odpovídá: „Když se ostříhá podle tvého slova.“ (přel.) – Apoštol Pavel právě ve spojení s voláním: „Utíkejte smilstva!“ píše, že naše tělo je chrámem Ducha Svatého. Oddíl uzavírá slovy: „Oslavujte tedy Boha v těle svém.“ (1.Korinským 6,18–20 – přel.)

Kéž bychom více mysleli na tohoto božského Obyvatele našeho těla! Bylo by to povzbuzením k péči o čistotu srdce a o svatost života. Denní uskutečňování toho, že Duch Svatý bydlí v našem těle jako ve Svém chrámu, dává uzdu našim myšlenkám, citům, způsobu řeči a celému našemu chování, aby nic nešlo špatným směrem.

Boží slovo ukazuje nejen na čisté chození před Bohem, nýbrž také to, jak je můžeme uskutečňovat: radí nám, abychom se zaměstnávali dobrým (Filipským 4,8; Koloským 4,17).

V těchto verších je velmi často opakován výraz „shromáždění Hospodinovo“. Nejde tu v první řadě o shromáždění *Izraele*, nýbrž o lid, v jehož středu *Bůh* bydlí. Bylo to *Jeho* shromáždění a nesmělo tam přijít nic, co by nepostačovalo Jeho svatým nárokům. Pro prostého muže v Izraeli mohlo být nevysvětlitelné, proč některé národy zůstaly provždy vyloučeny, zatímco jiné směly mezi lid přijít ve třetím pokolení. Když jde o Boží přítomnost, existuje jen jeden postoj podle Boha, a ten zní: poslušnost a poddanost Jeho Slovu, i když naše pocity by vedly k jinému jednání.

U Ammonitských a Moábských se jedná o cesty Boží vlády. Jejich chování vůči izraelskému národu přivedilo toto vyloučení. – Dnes ale víme, že vedle Boží vlády tu je i Boží milost, která může učiněné zlo odpustit a zapomenout. Vidíme to zvláště u Rut, která byla původem Moábka, ale skrze Boží milost obdržela místo dokonce v rodokmenu Pána Ježíše (Rut 1,22; Matouš 1,5).

V duchovním smyslu ukazují Ammonitští a Moábští na pouhé křesťanské vyznavače, zatímco Idumejští a Egyptští představují spíše lidi bez náboženství, pro které je větší naděje než pro mrtvé vyznavače.

Jak mohl Izrael táhnout bez bázně před porážkou do boje proti svým nepřátelům? Protože se opíral o Boha, jenž byl v jejich středu, a o Jeho zaslíbení (14. verš). Přítomnost Pána a Jeho pomoc vyžadovaly od lidu, aby se „vystříhali všeliké zlé věci“. Vědomí o Boží přítomnosti v jejich středu mělo určovat všechno chování Izraelitů a vést je ve všem jejich konání.

Proti výsadě, že Pán se zdržuje v jejich středu, stála celá slabost lidí. Jak to mohlo jít dohromady? Bůh věděl o těchto okolnostech a dal odpovídající předpisy k tomu, aby tábor byl udržován svatý. – Dnes přebývá Bůh, Duch Svátý, uprostřed věřících a v každém jednotlivci. Zná naše slabosti a ví, jak snadno klopýtáme. Proto za nás prosí (Římanům 8,26.27), a když klopýtneme nebo zhřešíme, ukazuje nám skrze Slovo cestu k obnovení obecenství s Otcem (1. Jana 1,9).

V předpisech o služebníkovi, který se chce dostat do bezpečí před svým tvrdým pánem, vidíme něco z podstaty Boha samého. Před svým obrácením jsme byli otroky satana, služebníci toho nejkrutějšího pána, jaký existuje. Avšak od chvíle, kdy patříme Pánu, se už nemusíme bát, že bychom někdy opět upadli do rukou dřívějšího utlačovatele. Naše vykoupení je na věky pevné.

Ve spojení s verši 17 a 18 bude možná dobře poukázat na slovo „ohavnost“. V 5. Mojžíšově knize se velmi často vyskytuje. Stojí většinou ve spojení s pohanskou modloslužbou a s ní spojenou náboženskou prostitucí. O modloslužbě a smilstvu je často společná zmínka i v Novém zákoně (Skutky ap. 15,20.29; 21,25; Efezským 5,5; Koloským 3,5). Dnes, v době úpadku křesťanství, nabývají tyto zlé věci, s nimiž byli první křesťané konfrontováni, stále většího významu. Mysleme na to, že co bylo pro Boha ohavné tehdy, je ohavností i dnes!

V předpisech, které Bůh dává Svému lidu, poznáváme vždy Jeho lásku, která se zjevuje v milosti vůči lidem. Pán chce, aby i u Jeho lidu bylo něco z této milosti vidět (verše 19, 20, 24, 25). – I nám se dostalo obdivuhodné Boží milosti (Efezským 2, 4–9). Pozoruje to naše okolí? Dáváme ve svém praktickém životě a chování něco z této milosti, která nám byla darována, dále svým bližním?

Boží slovo nás na mnoha místech napomíná, abychom nic neslibovali; neboť se snadno můžeme dostat do situace, ve které se pro nás stane nemožné, abychom splnili to, co jsme slíbili. „Lépe jest, abys nesliboval, než abys slibě, neplnil.“ (Kazatel 5,4–7; viz též Matouš 5,33–37)

Začátek této kapitoly by mohl vážného čtenáře Bible zarazit. Vždyť mluví o možnosti rozluky manželství! Když si však přečteme Matouš 19,3–9, obdržíme ve slovech Pána Ježíše samého světlo o této důležité záležitosti. Na otázku farizeů: „Pročez tedy Mojžíš rozkázal dáti lístek rozloučení a propustiti ji?“ odpověděl Pán Ježíš: „Mojžíš *pro tvrdost srdce vašeho* dopustil vám propouštění manželky vaše, ale z počátku nebylo tak.“

Jak laskavě myslel Bůh na manžele! Ten, jenž v ráji ustanovil manželství, mu i v prostředí poznamenaném hříchem věnuje plnou vážnost. Přeje si, aby Jeho lid prožíval v manželství radost a štěstí, které s ním původně v Jeho myšlenkách bylo spojeno.

Malomocný obrazně představuje člověka, jenž je ovládnut vlastní vůlí. To může opět vzniknout, žel, i u věřícího, když nevykonává sebesoud. Vidíme to v životě Marie (4. Mojžíšova 12). Ve svém srdci živila žárlivost proti svému bratru Mojžíšovi, namísto aby tyto myšlenky odsoudila. A tak přišla chvíle, kdy ona a Aron mluvili proti Mojžíšovi a napadli jeho vůdcovství. Bůh ji potrestal malomocenstvím. Kéž bychom se i my měli na pozoru před zlem svévole ve svém životě a bez lítosti je odsuzovali.

Ve 103. Žalmu čteme o Pánu: „Ne podle hříchů našich nakládá s námi, ani vedle nepravostí našich odplacuje nám. Nebo jako jsou vysoko nebesa nad zemí, tak jest vyvýšené milosrdenství jeho nad těmi, kteří se ho bojí.“ Jeho lid by měl zjevovat podobné smýšlení. Nalézáme to velmi zřetelně v nařízeních o zástavách. Nejen spravedlnost, nýbrž i dobrota měly určovat jednání Izraelitů.

Verše 14 a 15 nám připomínají Epištolu Jakuba 5,4, kde pisatel vážnými slovy žaluje na bohaté Židy, kteří téměř všichni patřili k nevěřící většině národa. V rozporu s jasnými směrnicemi zákona využívali dělníky a neplatili jim přesně mzdu. Jestliže se nájemníci nemohli svým pánům bránit, měli možnost modlitby k Bohu a On je slyšel.

Zásada 16. verše je platná i dnes. Pán bude žádat počet jak od otců, tak i od dětí, a to podle jejich odpovědnosti. Otcové nebudou moci omluvit své chování neposlušností dětí. A děti nebudou moci ospravedlnit své vlastní cesty tvrdostí a nedostatečným porozuměním svých otců.

Jak milá je starostlivá Boží péče o cizince, vdovy a sirotky! Ano, „otec jest sirotků a ochránce vdov, Bůh v příbytku svatém svém.“ (Žalm 68,6)

Začátek kapitoly nás poučuje o chování vůči zlu. Tak jako Pán Ježíš ve Svém životě nikdy zlo nepřikrašloval, musíme i my k němu zaujmout jasný postoj. Přitom ale nesmíme ztratit ze zřetele člověka samého, jenž to zlé učinil. To platí už při výchově našich dětí. Metla patří k výchově, ale její použití vyžaduje závislost na Pánu v modlitbě, Boží bázeň a vnitřní pokoj (Příslaví 29,15; 19,18; Koloským 3,21). I ve shromáždění může být tvrdost kázně přeháněna, jestliže nejsme bdělí (2. Korintským 2,6).

4. verš je v Novém zákoně vícekrát citován, takže ohledně jeho duchovního použití nejsme v nejasnosti (1. Korintským 9,9; 1. Timoteovi 5,18).

Nařízení o povinnosti švagra jsou srozumitelná, když myslíme na pozemské postavení izraelského lidu. Všechna jeho požehnání byla spojena s touto zemí. Jestliže některá rodina neměla mužské potomky, pak se i její dědictví ztratilo. Krásné praktické použití těchto veršů nalézáme v Knize Rut. Tam se Bóz ujímá rodiny Noémi, když si bere za ženu Rut Moábskou, ovdovělou ženu Mahalonovu (srovnej Rut 4,7–10 s 5. Mojžíšova 25,8.9). Tím se také všechna pole, která patřila Elimelechovi, muži Noémi, vracejí do vlastnictví pokrevního příbuzného.

Verše 13–16 odkrývají něco ze zlých pohnutek, které dřímají v našich přirozených srdcích. Jestliže nejsme bdělí, mohou být opět činné i u nás věřících. Nebo jsme ještě nikdy nepozorovali, jak rychle jsme hotovi hledat vlastní výhodu na úkor druhého? Boží slovo používá opět ten silný výraz „ohavnost“ k odsouzení tohoto nespravedlivého chování.

Závěrečné verše připomínají událost ve 2. Mojžíšově 17,8–16, kde čteme o útoku Amalecha na izraelský národ na poušti. To, co není vidět z líčení 2. Mojžíšovy 17, se dozvídáme zde: Amalech asi nevystoupil proti lidu, ale napadl ho zezadu. Pobil zadní díl – slabé, kteří zůstávali vzadu. Za to měl být Amalech zcela vyhuben. – Amalech je obrazem satana, jenž působí skrze tělo, aby se protivil Duchu Svatému. Pokouší se zdržet věřící na jejich cestě víry. Přitom se nedává do boje s těmi, u nichž těžko nachází slabé místo, protože jdou v obecenství s Pánem a v síle Ducha Svatého. Obrací svou pozornost k takovým, kteří se pohybují na okraji Božího lidu a nenásledují Pána celým srdcem. Snaží se vzdálit je ještě více od Pána, a potom je přivést k pádu. Takové porážky věřících jsou vítězstvím na jeho kontu.

Nařízení o přinášení snopku prvotin ilustruje krásným způsobem, jak věřící mohou přinášet Bohu své velebení.

Ovoce prvotin smíme přinést teprve tehdy, když bydlíme „v zemi“. Jako věřící se nalézáme zároveň „na poušti“, to znamená uprostřed denních okolností tohoto světa, i „v zemi“, neboť už nyní je nám požehnáno každým duchovním požehnáním v nebeských místech (Efezským 1,3).

Jako vykoupení, kteří byli přivedeni do Boží přítomnosti a důvěrně seznámeni s Jeho myšlenkami o Osobě Jeho Syna a o Církvi, smíme Mu nyní přinášet uznání svých srdcí. Smíme Mu říci, jak velký je pro nás Pán Ježíš a Jeho výkupné dílo na Golgotě. – Ale obětování prvotin mělo být doprovázeno vyznáním. A tak ani my nezapomínejme na to, čím jsme byli – ztracenými, nehodnými hříšníky – a v jakém otroctví jsme kdysi byli uvězněni. Jako otroci satana a hříchu jsme se nijak nemohli osvobodit. Při pomyšlení na svou minulost se skutečně nemáme čím chlubit. Není nic, na co bychom mohli být pyšní. Avšak vzpomínka na náš původ nám přivede na mysl i Boží milost, která se nás ujala. Výsledkem bude velebení a radost před naším Bohem.

Klanění se Bohu a radost ze všeho, co nám Pán daroval, je jen jedna stránka našeho křesťanského života. Druhou stránku nalézáme od 12. verše. Bůh by chtěl, abychom mysleli na ty, kteří jsou potřební a zevně bez přítele a pomocníka. Máme jim dát ze svého požehnání.

Obě tyto stránky nalézáme také ve 13. kapitole Epištoly Židům, kde nejprve čteme o obětech chvály a o ovocích, které Bohu přinášíme skrze Pána Ježíše (15. verš), a následující verš říká: „Na účinnost (*dobročinnost*) pak a na sdílnost nezapomínejte, neboť v takových obětech zvláštní svou libost má Bůh.“ Kéž bychom ani jednu stránku nezanedbávali!

Ve verších 14–19 čteme o třetím bodu, který rovněž patří ke křesťanskému životu: osobní a praktická svatost, tj. oddělení od všeho, co není v souladu se vztahem, v němž stojíme k Bohu. Izrael byl národ patřící Bohu. Každý vykoupený je Boží dítě, které stojí v přízni a lásce Boha, svého nebeského Otce. Jak bychom se my, kteří patříme k takovému „šlechtickému rodu“, mohli ještě spojovat se světem a nechávat se nakazit jeho bezbožnými, ba Bohu nepřátelskými idejemi a proudy! – Je tedy třeba činit trojí: Přinášet Bohu oběti chvály, činit dobře uprostřed ubohého světa a sebe samé uchovat bez poskvrny.

Tyto verše obsahují souhrn všeho, co Bůh Svému lidu dal, aby se lid mohl radovat. Nejprve to je *země*, místo požehnání, na které Bůh chtěl Svůj lid přivést. Po překročení Jordánu si měli *všechna slova zákona* napsat na vápnem natřené kameny a vyrýt. Tím způsobem jim mělo Boží slovo stále zůstat blízko. Dále museli zřídit *oltář* a na něm obětovat zápalné a pokojné oběti. Zde nečteme nic o obětech za hřích a za viny, které byly potřebné kvůli stavu a chování lidí. Zde jde o základ vztahu a obecenství mezi Bohem a lidmi. Pán Ježíš, který Svým Bohu zasvěceným, bezhříšným životem ještě jednou začal historii člověka, je ve Své plné oddanosti Bohu ve smrti na kříži tou pravou zápalnou obětí. Na základě Jeho obětní smrti je nyní možné obecenství mezi Bohem a lidmi, a o tom mluví pokojná oběť.

Bylo to příliš mnoho, když Bůh od lidu očekával poslušnost? A jak tomu je s námi? Víme, že otázka hříchu byla na kříži vyřízena podle Boha. Každý, kdo to vírou pro sebe osobně přijme, obdrží odpuštění svých hříchů, věčné spasení a nový život z Boha. Nyní stojí na požehnaném místě Božího dítěte, které má volný přístup k Bohu, svému nebeskému Otci. Kéž bychom na to reagovali poslušností z lásky!

Na hoře Sinai se Izraelité vědomě postavili na místo odpovědnosti, když Bohu jakoby řekli: „Sděl nám Svě požadavky, a my je budeme dodržovat.“ (2. Mojžíšova 19,8) Nyní zde máme výsledek, ke kterému zákon vede. Člověk, jak je od přirozenosti, nemůže zákon dodržet. Apoštol Pavel to jasně ukazuje v Epištole Galatským 3,10, kde cituje poslední verš této kapitoly. „Kteříž pak koli z skutků zákona jsou, pod zlořečenstvím jsou. Nebo psáno jest: Zlořečený každý, kdo nezůstává ve všem, což jest psáno v knize zákona, aby to plnil.“

Na této půdě zákona stál Izrael. Proto slyšíme jen dvanáct hrozných zlořečení. Každé bylo potvrzeno slavnostním „Amen“ celého shromáždění. Z hory Garizim nepřichází ani jedno slovo požehnání, neboť tu nebyl nikdo, na koho by se mohlo vztahovat.

Na půdě, kde je jen zlořečení a žádná naděje, stojí dnes každý člověk, který se pokouší líbit se Bohu z vlastní síly. Nepodaří se mu vždy a ve všem vyhovět Božím minimálním požadavkům na přirozeného člověka. „A že z zákona nebývá žádný ospravedlněn před Bohem, zjevné jest.“ (Galatským 3,11) Pro takového člověka zůstává zlořečení, tj. věčné zatracení. – Člověk může své vztahy k Bohu dát do pořádku jen cestou pokání a víry v Pána Ježíše Krista (Židům 11,6).

Je důležité vidět rozdíl mezi 27. a 28. kapitolou. V 27. kapitole jde o mravní stav člověka. Od pádu do hříchu je ve své podstatě hříšníkem, jenž je naprosto neschopný setkat se s Bohem na půdě zákona. Na tomto základu nemůže očekávat nic jiného než zlořečení.

V kapitole, kterou máme před sebou, není zákon viděn jako základ pro otázku vztahu mezi Bohem a člověkem. Příkázání jsou zde považována za směrnici pro Boží jednání s Izraelem *jako národem*. Jde o cesty Boží vlády s národem (Izraelem) na této zemi a o nic jiného. Bylo by převrácené chtít v prvních verších kapitoly vidět požehnání, která v předcházející kapitole zdánlivě chybějí.

Nyní vyvstává otázka: Můžeme se z těchto ohlášených požehnání, která jsou všechna pozemského druhu a jsou určena pro Izrael, také něčemu naučit? Jistě, neboť zásady Boží vlády platí pro všechny lidi. Vezměme si např. manželství a rodinu. Každý člověk, ať věřící nebo nevěřící, jenž se v těchto otázkách drží zásad Bible, bude přitom mít pozemské, časné požehnání. Nedotčené manželství a rodina budou pro děti v každém případě místem tepla a útočištěm, kde mohou zdravě vyrůstat.

Po vyjmenování požehnání jako následku poslušnosti líčí Boží slovo vážné a hrozné následky neposlušnosti. Přitom je nápadné, že tento oddíl je více než třikrát delší než oddíl s požehnáními. Bůh se musí s neposlušností lidí zaměstnávat podrobněji než s poslušností. Nezrcadlí se v této kapitole i naše přirozené srdce se svými sklonky k neposlušnosti?

23. verš obsahuje zásadu, které bychom měli dbát. Jsou situace, v nichž Bůh nebude reagovat na naše modlitby, takže se nám nebe bude zdát jako z mědi. „Kdo odvrací ucho své, aby neslyšel zákona, i modlitba jeho jest ohavností.“ (Příslaví 28,9) S odmítavým postojem vůči Božímu slovu nemůžeme očekávat, že Bůh naši modlitbu vyslyší. V Novém zákoně jsou manželé napomínáni k ohleduplnému a úslušnému chování vůči svým ženám. A pak je připojeno: „Aby modlitby vaše neměly překážky.“ (1. Petra 3,7)

A přesto je Jeden, jenž byl bez jakéhokoli hříchu, a musel zakusit, co to znamená: „I to nebe, které jest nad hlavou tvou, bude měděné.“ Je to Pán Ježíš, Boží Syn, jenž na kříži, na konci tří hodin tmy, zvolal: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ – a nedostal odpověď (Žalm 22,2.3; Matouš 27,46). Stalo se to pro mne a pro tebe.

Ten, kdo sleduje historii Izraele a později dějiny Židů, zjistí, že zde zapsaná slova se skutečně splnila. Po mnoho staletí byli Židé národem bez vlastní země. Byli rozptýleni mezi všechny národy, často utlačováni, aniž by se mohli bránit (32. verš). Stali se příslovím a posměchem mezi všemi národy, kam je Bůh sám zahnal (37. verš). Klesali hlouběji a hlouběji (43. verš). Mysleme jen na pronásledování Židů v minulém století!

Je tedy jasné, že Bůh ve Své vládě nenechá neposlušnost a zlo (zde především modlářství v Izraeli) bez potrestání. Bůh je dobrotivý, milosrdný, milostivý, trpělivý i věrný. Ale je také svatý, spravedlivý a pravdivý. V Novém zákoně jasně a zřetelně říká: „Nemylte se, Bůh nebude oklamán (*posmíván*); nebo cožkoli rozsíval by člověk, to bude i žíti. Nebo kdo rozsívá tělu svému, z těla žíti bude porušení; ale kdo rozsívá Duchu, z Ducha žíti bude život věčný.“ (Galatským 6,7.8) – Je důležité, abychom nikdy nezaměňovali Jeho cesty vlády s Jeho jednáním v milosti.

Z 47. verše poznáváme jeden z kořenů neposlušnosti vůči Bohu. Je to vnější blahobyť, přestože je také Božím darem. Stejnou myšlenku nalézáme v Mojžíšově písni, kterou na konci svého života zanechal lidu: „Vytyl jsi a ztloustl, tukem jsi obrostl; i opustil Boha stvořitele svého, a zlehčil sobě Boha spasení svého.“ (kapitola 32,15) – Člověk se od té doby nezměnil. Dokud se mu dobře daří, neptá se na Boha a na Jeho nároky.

Verš 49 a následující se naplnil, když Nabuchodonozor s vojskem Kaldejských vytáhl proti Judovi a Jeruzalém obléhal až do jeho dobytí. Rychlost kaldejského vojska je i na jiném místě srovnávána s letem orla (Jeremiáš 4,13; Pláč 4,19). Nabuchodonozor při pádu Jeruzaléma nikoho neušetřil (50. verš; 2. Paralipomenon 36,17).

Verše 53–57 ukazují, jak hrozné muselo být utrpení obyvatelstva v obleženém městě. Nedostatek vedl lidi k tomu, aby vložili ruku na své vlastní děti. I tato Boží slova došla naplnění u Jeho neposlušného lidu, a sice při obležení Samaří, hlavního města království deseti pokolení (2. Královská 6,28.29) a při obléhání Jeruzaléma Kaldejskými (Pláč 4,10).

Zákon nesl Boží podpis. Kdo na něj nedbal, urážel Jeho slavné a hrozné jméno. Neposlušnost vůči Bohu je útok na to, čím On je sám v sobě. Pozitivní opak toho je *Boží bázeň*. Tím není míněn strach z Boha, nýbrž bázeň učinit něco, jít nějakou cestou nebo říkat věci, které se Bohu nelíbí a které nemůže schvalovat.

Egypt bylo místo, kde se Bůh ke Svému utlačovanému lidu přiznal. Odtud jej vyvedl se znameními a zázraky a v ruce silné až na hranice zaslíbené země. Další existence Izraele jako národu v zemi požehnání bude však záviset na jeho poslušnosti a zachovávaní Božích přikázání. V opačném případě je Bůh zase zavede zpět do Egypta (68. verš).

V této kapitole nalézáme cesty, jimiž Bůh později skutečně musel Svůj lid vést. A přece tu byly i v oněch temných dnech jasné chvíle. Tvořily je jednotlivé osoby, které se sklonily pod Boží ruku, ale *osobně* žily před Bohem ve věrnosti a poslušnosti. Mysleme třeba na Daniele a jeho přátele nebo na Mardochea a Ester. Ti jsou povzbuzením pro nás, kteří žijeme ve dnech úpadku křesťanského svědectví. Vina za tento stav leží na nás křesťanech, na naší nevěrnosti a odklonu od křesťanských zásad. Kéž bychom ale nerezignovali, nýbrž chtěli jít osobně cestou věrnosti.

V Moábské zemi učinil Bůh se Svým lidem další smlouvu, „mimo onu smlouvu, kterouž učinil s nimi na Orébě“. Není to ještě ta nová smlouva milosti (Židům 8,8–13), ve které Pán uskuteční všechna zaslíbení daná Abrahamovi. Smlouva, při níž Bůh převezme všechny závazky, je ještě budoucí. Ale smlouva v Moábské zemi měla přece jen určité nové podmínky. Bylo to potřebné, neboť Izrael porušil smlouvu ze Sinaje (např. zlatým teletem) a na základě této smlouvy by nikdy nemohl vejít do země Kanán. A tak zde, v Moábské zemi, nalézáme *Boží milosrdenství* ve spojení s *cestami Jeho vlády*. Na tomto základě může Bůh uvést Svůj lid do země, aniž by byl sám sobě nevěrný.

Ve výčtu toho, co Bůh pro Svůj lid učinil, nás 4. verš téměř šokuje. Ale je tomu tak. Ta nejúžasnější znamení mohou být viděna, a přece srdce zůstane nedotčeno. Možná že budou vzrušeny naše city. Ale když není zařazeno svědomí a nedojde ke skutečnému znovuzrození, pak musí Pán Ježíš říci, jako kdysi Nikodémovi, na něhož učinila dojem znamení, která Pán učinil: „Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vjíti do království Božího.“ (Jan 3,5; srovnej též s Jan 2,23–25)

Je nám nápadné, jak se Mojžíš při předávání této smlouvy v Moábské zemi stává velmi osobním. Každý jednotlivce, vysoce postavený i nízký v Izraeli, dokonce cizinec, jenž v Izraeli pracoval jako otrok, je osloven. Mojžíš se zmiňuje i o těch, kteří kvůli překážkám nemohli být osobně přítomni. Tato smlouva se skutečně týkala každého osobně. Poměr mezi Bohem a Jeho lidem závisel na poslušnosti každého jednotlivce.

Podobné myšlenky nalézáme i v Novém zákoně. Ale jak často se pokoušíme pravdu zevšeobecnit, aby naše svědomí nebylo osobně zasaženo. Avšak tím je zakalen náš poměr k Pánu. To, co máme činit, je, abychom ostříhali Boží slovo ve svých srdcích, abychom je nechali působit na své svědomí a v denním životě je uskutečňovali. To je tajemství, jak se můžeme těšit ze svého poměru k našemu Otci a k našemu Pánu a Spasiteli, Ježíši Kristu. „Budete-li zachovávatí přikázání má, zůstanete v mé lásce.“ – „Neboť kdož by koli činil vůli Otce mého nebeského, ten jest bratr můj, i sestra má, i matka má.“ (Jan 15,10; Matouš 12,50)

Nesmíme ve svém srdci nechat růst žádné negativní kořeny, o nichž je zmínka v 18. verši. Ty musejí být odsouzeny, jinak i druzí budou spolu trpět (19. verš; Židům 12,15).

Boží jednání s Jeho neposlušným lidem, který se přes všechna varování od Hospodina obrátil k modlářství, mělo sloužit jak pro potomky, tak i pro mimostojící, jako příklad pravdy Božího slova. V Danielovi, Ezdrášovi a Nehemiášovi vidíme ty z „věku potomního“, kteří poznali tyto Boží cesty a sklonili se pod ně (Daniel 9; Ezdráš 9; Nehemiáš 9). I pro nás křesťany je židovský národ Božím názorným vyučováním, které bychom neměli lehkovážně přecházet.

Poslední verš kapitoly je tváří v tvář lidskému selhání zvláště krásný. *Věci zjevené* přitom znamenají všechno to, co Bůh v předcházejících kapitolách skrze Mojžíše sdělil lidu. Bylo to určeno posluchačům a jejich potomkům, „abychom plnili všecka slova zákona tohoto“. Co se ale mělo stát, když Izrael selže? A Izrael selhal! Co nyní? Pak je třeba držet se ujištění: „Věci skryté jsou Hospodina Boha našeho.“ I když lid naprosto selhal, najde Bůh cesty a možnosti – ty byly tehdy ještě *skryté* v Jeho srdci – aby jej ospravedlnil z víry. Jsou to tajemství Jeho milosti. *Skryté věci* zahrnují opatření Božího neomezeného milosrdenství, která se rozvinou, až Izrael pozná své naprosté selhání pod smlouvami na Sinaji a v Moábské zemi.

Tato kapitola nám ukazuje něco z těch *skrytých* tajemství Boží milosti, o kterých jsme včera mluvili. Bůh věděl, že se lid od Něho odvrátí. Proto v prvním verši začíná s přijetím jejich krajně smutného stavu: Lid je rozptýlen mezi všechny národy. Doslovná poslušnost zákona se stala nemožnou. Jediná cesta, která tu ještě je, je *obrácení se* celým srdcem a celou duší.

V Římanům 10 jsou citovány některé verše z naší kapitoly, a tam nalézáme cestu, která je zde izraelskému lidu ukázána, popsanou trochu zřetelněji. Tam je uveden Kristus, který je na jedné straně konec zákona, a na druhé straně je každému věřícímu spravedlností. On je ten Vykupitel, který je zvěstováním evangelia učiněn blízkým každému člověku. A co musí člověk činit, aby byl zachráněn? Nejprve musí *vzývat* Pána. To je obrácení srdcem, o kterém jsme četli v 2. verši. Pak je třeba *uvěřit* srdcem ve vykonané dílo smíření Pána Ježíše, které bylo zapečetěno Jeho vzkříšením od Boha. A za třetí patří ke spasení, že Ježíše, v něhož jsme uvěřili srdcem, *vyznáme* ústy jako Pána a Mistra v našem životě. Tato obdivuhodná milost tu je *pro všechny*. Ale každý ji musí osobně přijmout vírou. – V budoucnosti Bůh stejnou cestou milosti zachrání Izrael jako národ. To je zaslíbení naší kapitoly.

Na závěr se Mojžíš obrací k srdci a svědomí lidu a ukazuje mu, jak úzce jsou spolu spojeny život a štěstí se smrtí a neštěstím. Bůh ve Svě vládě odplatí každému podle jeho skutků. Tato zásada je potvrzena v Novém zákoně: Bůh „odplatí jednomu každému podle skutků jeho, těm zajisté, kteří trvajíce v dobrém skutku, slávy a cti a nesmrtelnosti hledají, životem věčným, těm pak, kteří jsou svárliví, a pravdě nepovolují, ale povolují nepravosti, prchlivosti a hněvem, trápením a úzkostí, každé duši člověka činícího zlé... Ale sláva a čest a pokoj každému, kdo činí dobré... Neboť není přijímání osob u Boha.“ (Římanům 2,6–11)

S laskavou naléhavostí vyzývá Bůh Svůj lid: „Vyvol sobě tedy život...“, a přidává k tomu pak, že Jej milovat, Jeho hlasu poslouchat a Jeho se přidržet znamená vyvolit život.

Pro nás křesťany to není jinak. Sice jsme při svém obrácení obdrželi nový život z Boha a jsme učiněni vhodnými pro nebe a pro Boží přítomnost. Na mnoha místech se však při myšlence na cíl – na dokonalý, nerušený požitek věčného života – mluví o tomto životě jako o něčem budoucím. Do jaké míry je cesta k tomuto absolutně jistému cíli také životem praktického obcenství s Pánem, závisí na naší poslušnosti a naší lásce k Pánu Ježíši.

Když bylo Mojžíšovi 80 let, povolal jej Bůh do Své služby jako vůdce Svého lidu. Po 40 let stál tento tehdy už starý muž před vzpurným, neposlušným a reptavým lidem a prožil s ním všechny výšiny i hlubiny, jimiž je Bůh vedl. Nyní přišla chvíle, kdy měl svůj úkol složit do jiných rukou. Když myslíme na Mojžíšův věk a na jeho životní zkušenosti, dostávají slova, jež zde čteme, zcela zvláštní váhu.

Nejprve mluví přímo k lidu, což znovu zdůrazňuje zvláštní charakter této Knihy. Vidíme zde lid v přímém vztahu k Bohu. Bůh je jeho vlastní Vůdce a Jozue je služebník tohoto Boha. S tímto silným, všemohoucím Bohem po svém boku mohli bez bázně přejít Jordán. „Buďte silní a zmužile se mějte... Hospodin Bůh tvůj... neopustí a nezanedchá tebe.“ Tak mohl Mojžíš s přesvědčením srdce a z vlastní zkušenosti s Hospodinem povzbuzovat druhé.

Jozue, který měl nastoupit obtížný úřad, je nejen upozorněn na svůj úkol, nýbrž dostává osobní slovo povzbuzení. A přece to nejsou nové pravdy, které mu jsou sděleny. Dostává stejná zaslíbení jako lid. Bůh a Jeho síla stačí jak vůdci, tak i tomu nejmenšímu v lidu. S Bohem po svém boku se nemusíme ničeho bát.

Celý zákon, který Bůh skrze Mojžíše dal Svému lidu, musel být zapsán. To byl, abychom tak řekli, poslední úkol zestárlého vůdce. Pak to, co bylo zapsáno, bylo svěřeno kněžím a starším Izraele. Ti to měli předčítat lidu, aby to nebylo zapomenuto. Žel že jen na jednom místě čteme o tom, že to bylo také prováděno (Nehemiáš 8).

Božím přáním je, aby Jeho Slovo bylo předčítáno a zvěstováno ve veřejných shromážděních věřících, a aby tak bylo předáváno Jeho lidu (11. – 13. verš). Žel že taková shromáždění, v nichž je Boží slovo prostě uvažováno, v křesťanstvu z velké části zmizela. Když se lidé ještě vůbec shromažďují, vyžaduje se hudba, zpěv, svědecké zprávy a na mnoha místech i slavnostní ceremonie místo klidného zvěstování a výkladu Božího slova.

Ve spojení s „úředním“ ustanovením Jozue mluví Bůh osobně k Mojžíšovi a odkrývá mu smutnou budoucí historii Izraele. Ačkoli ten už s ní nebude mít nic společného, sděluje Mu Bůh myšlenky Svého srdce. S jakou bolestí musel Bůh myslet na odvrácení se Jeho lidu od Něho, toho jediného pravého Boha. Mojžíš je zde Božím přítelem, s nímž Bůh mluví tváří v tvář a s nímž chce mít obecenství o budoucích věcech (srovnej 4. Mojžíšova 12,7.8 s 1. Mojžíšova 18,17; Jan 15,15).

Zákon, který Bůh dal Svému lidu, byl „hradbou dělící na různě“ (Efezským 2,14), která měla oddělovat Izraelity od všech ostatních národů. Jen oni stáli v přímém spojení s živým Bohem. Jen k tomuto lidu se Bůh zvláštním způsobem přiznal tím, že se nazýval Bohem Izraele. Ale namísto aby synové izraelští byli na zemi pro Pána svědectvím, staly se zákon a Mojžíšova píseň Hospodinovými svědky proti nim.

Mojžíš měl za sebou čtyřicetiletou zkušenost s tímto vzpurným národem. Ale po jeho smrti měly přijít ještě horší věci. Jaký to byl výhled! Co si asi Jozue při takových slovech mohl myslet? Když o věci správně přemýšlel, pak se nemohl spolehnout na lidi, nýbrž jen na svého Boha. Jak je krásné, že Bůh, který nejlépe věděl, jaký úkol na Jozue čeká, ho ještě jednou povzbudil (23. verš).

Není to povzbuzením pro každého, kdo chce Pánu sloužit? Úpadek v křesťanstvu se hroznou mírou rozmáhá. I mezi těmi, kteří se až do této chvíle pokoušeli jít podle Božích myšlenek, se šíří mnoho vlažnosti a světáctví. Musíme tedy rezignovat? V žádném případě; neboť Pán zůstává tentýž (Židům 13,8) a zaslíbení Jeho Slova se nepohnou. Jestliže se opíráme o Něho, můžeme jít kupředu směle jako Jozue.

Tato píseň obsahuje minulou i budoucí historii izraelského lidu, přičemž hrozné hříchy ani Boží soudy nejsou zamlčeny. Je to smutné líčení! Naštěstí je ale v této písni vyzdvížena i Boží sláva. Hospodin je tu vícekrát představen zvláštním jménem „skála“.

Píseň začíná pohledem na Boha, jenž stojí nade vším. Všechno, co podniká, je dokonalé. Všechny cesty, kterými vede Svůj lid, jsou spravedlivé. Jeho věrnost je neproměnná. A tento Bůh je původem izraelského lidu. V Abrahamovi jej povolal, aby byl jednou Jeho národem. V Egyptě z něho učinil národ a odtud jej vykoupil, aby ho přivedl do jeho dědictví.

Ve srovnání s tím, co se dnes ve školách učí v předmětech světový zeměpis a světové dějiny, je 8. verš pozoruhodný. Když studujeme zeměpis a dějepis z Božího hlediska, zjistíme, že středem Jeho zájmů je malý pruh země na východním pobřeží Středozemního moře a dvanáct pokolení Izraele. Není místa na celé zemi, které by mělo pro Boží srdce větší význam, než Kananejská země (Palestina) a město Jeruzalém! Jak málo myslí zeměpisci a historikové na tuto skutečnost!

Boží péče o Jeho lid, putující po poušti, je dojmavá. Obklopovala jej a chránila ho jako vlastní oko. „Tak Hospodin sám vedl jej, a nebylo s ním boha cizozemců.“

Poušť byla také místem, kde Bůh Svůj lid vychovával. Boží Duch používá obraz orla a jeho zacházení s mláďaty, aby ilustroval Boží jednání s těmi, kteří Mu patří. Když jsou mláďata orla dosti silná, aby mohla podniknout první pokusy v létání, zničí starý orel nejprve své hnízdo, takže mláďata ztratí útul. Snad je dokonce nutné mláďata sestrčit ze skalního výběžku, na kterém bylo hnízdo postaveno. A co se stane, když se unaví a hrozí jim, že se zřítí? Pak vletí starý orel pod ně, chytí je na svá křídla a nese je zpátky na skálu. Nezakusili jsme už sami toto Boží jednání? Jak často zkouší křídla naší víry! Ale spadnout nás nenechá.

Boží starostlivá péče o Jeho lid zahrnovala nejen vedení a výchovu, nýbrž i uspokojení jejich potřeb. Jaký nadbytek požehnání jim daroval v zaslíbené zemi! Žel že tento blahobyt je vedl k odklonu od Boha. Zapomněli na Boha, který je zplodil. A my? Nezapomínáme na svého Pána, který nás vykoupil?

Mnohé z toho, co v tomto prorockém vidění budoucnosti izraelského lidu nalézáme, se už potvrdilo a zbytek se ještě naplní, neboť všechna Boží slova jsou pravdivá a neodvolatelná.

V Epištole Římanům cituje apoštol Pavel 21. verš naší kapitoly, a to ve spojení se zvěstováním evangelia. Dobré poselství o spasení v Pánu Ježíši se obrací bez výjimky na všechny lidi. Jak na to reagovali Židé? O tom čteme ve Skutcích apoštolů na různých místech. To, že od ukřižování a vzkříšení Pána Ježíše tu je poselství, které stejnou mírou platí pro Židy i ostatní národy, vyvolává u pyšných Židů žárlivost a odmítnutí. „A Židé vidouce zástupy, naplnění jsou závistí, a odporovali tomu, co bylo praveno od Pavla, protivíce a rouhajíce se.“ (Skutky ap. 13,45)

Žádný národ nebyl obdařen takovými výsadami jako Izrael, ale také žádný národ nebyl z Boží strany tak přísně prováděn kázní jako tento národ. Kéž nás tyto verše vedou k tomu, abychom před Bohem žili pokorně, bděle a věrně ve svém vysokém postavení věřících křesťanů. – Přesto vše nechtěl Bůh Svůj lid vyhladit. Žádný nepřátelský národ, který byl použit jako metla Boží kázně pro izraelský lid, nemohl tvrdit, že Izraele zahubil. Jak velká je Boží milost, která vyznačuje z těchto slov!

Je jen jedna skála. Tou je Pán, jenž stojí za vším. Na toho, kdo Jej nezná jako *svoji* skálu, se hodí hrozný obraz ve verších 32 a 33. Přejde den, kdy Bůh bude soudit nejen Svůj nevěřící lid, nýbrž pomstí a spravedlivě odplatí všechno zlo, jež činili lidé, kteří o Bohu nechtěli nic vědět.

Ale pro Jeho izraelský národ tu bude naděje. Když Bůh lidu dokázal Svou vlastní moc, odpustí mu na konci a zasáhne v jeho prospěch. Přitom se představuje jménem „Jsem tentýž“. V sobě samém je neproměnný, nejen zbije, nýbrž i uzdraví.

Poslední verš písně je výhledem na tisícileté království. Národy jsou vyzvány, aby spolu s Izraelem plésaly, nebo jak to říká poznámka, plésaly Božímu lidu. Všichni nepřátelé Izraele potom budou zničeni a lidu samému je odpuštěno.

Tato píseň začíná Božím majestátem a končí odpuštěním lidu, jenž Bohu připravil nekonečně mnoho námahy, který často musel tvrdě provádět kázní, který ale nikdy nevyhladil, protože ho miloval a chtěl uskutečnit Svá zaslíbení.

Poslední Mojžíšova slova k lidu mají určitou podobnost s řečí apoštola Pavla, kterou pronesl na rozloučenou v Milétu ke starším z Efezu (Skutky ap. 20, 17–35). I tento služebník Páně věděl, že po jeho smrti bude pokračovat smutný úpadek v křesťanském svědectví (verše 29 a 30). Uzavřel svá napomenutí podobně jako Mojžíš tím, že věřící poručil Bohu a Slovu Jeho milosti, které „je mocno vzdělati, a dáti vám dědictví mezi všemi posvěcenými“ (32. verš – přel.).

Kapitola končí novým poukazem na cesty Boží vlády v životě Jeho milovaného služebníka Mojžíše. Jak vážné a pokořující byly následky Mojžíšova přestoupení. Bůh bere neposlušnost v životě Svého lidu velmi vážně. Kéž bychom si varování těchto slov vzali osobně k srdci! Jestliže takový vynikající služebník Páně, jako Mojžíš, byl souzen proto, že nerozvážně promluvil svými rty, jaký bude konec těch, kteří si žijí v lhostejném zanedbávání jasných Božích směrnic a ve svévolném zavrhování Jeho autority?

Ale Boží milost není naší neposlušností vyčerpána. Vidíme ji i zde. Mojžíšovy nohy sice nesmějí vstoupit do země, ale svýma očima ji měl vidět, aby potom jako věrný služebník vešel v radost svého Pána.

Po *Mojžíšově písni*, která obsahovala minulé, přítomné i budoucí dějiny lidu, následuje nyní *požehnání muže Božího*. Nejprve je představen Bůh, z jehož milujícího srdce tato slova požehnání vyvěrají. Pak jsou oslovena jednotlivá pokolení, ale ne jako v 1. Mojžíšově 49 podle jejich osobní historie, nýbrž podle jejich požehnaného vztahu k Bohu a ve vztahu k zemi, na jejímž prahu stojí.

Pokolení Juda má svou vlastní historii. Zatím co deset pokolení od svého zajetí do Asýrie zmizelo, zůstali Židé (z Judy) až do dnešního dne vlastním, odděleným, pyšným národem. V budoucnosti, kdy celý Izrael bude bydlet v Palestině, zaujme Juda své místo mezi ostatními pokoleními, tj. bude přiveden zpět ke svému lidu.

Simeon ve výčtu chybí. Naproti tomu zaujímá Lévi, jenž byl kdysi stejně násilný jako Simeon, zvláště čestné místo. U něho triumfovala milost. V rozhodujícím okamžiku se vědomě postavil na Boží stranu (2. Mojžíšova 32,26–29).

Narážka na místo Božího přebývání ve slovech požehnání Benjaminovi ukazuje na město Jeruzalém. To leželo na území Benjaminově, na hranici s Judou. V Jeruzalémě, městě velkého Krále, stála svatyně (místo Božího přebývání) i trůn.

Slova o Josefovi vedou bezděčně naše myšlenky k Pánu Ježíši. Nebyl On ten Oddělený mezi Svými bratřími? Zasvěcen jedině a pouze Bohu, musel projít hlubšími souženími než Josef. Ale v budoucnosti bude všechno požehnání pro lid a celou zemi mít svůj původ v Něm, tom pravém Josefovi.

Když porovnáme výroky o jednotlivých pokoleních s Jákobovými slovy v 1. Mojžíšově 49, pak je nám jasné, že požehnání, o kterém zde čteme, není založeno na vlastních zásluhách těchto pokolení, nýbrž pouze na neomezené Boží milosti.

Požehnání této kapitoly končí, tak jak začala, Bohem a Jeho obdivuhodným jednáním s Jeho lidem. Protože Bůh zůstává neproměnně tentýž, jsou tyto verše útěchou a povzbuzením pro věřící všech dob.

„Pod tebou jsou věčná ramena.“ (–přel.) Kdysi tak nesl Bůh Svůj lid, chránil jej a staral se o něj, a tak nese Pán také tebe a mne, za něž dal Svůj život. On nám nejen odpustil hříchy, nýbrž nás také vzal do Své náruče. A tyto věčné paže se nikdy neunaví. Nesou mne spolu s trápením a starostmi, které se na mne navršily. Nemusím nic nést sám a On, jenž mne nese, nikdy nezemdlí, nic není příliš mnoho pro Jeho „věčná ramena“.

Mojžíšův chybný krok mu znemožnil vstup do země, neboť cesty Boží vlády jsou a zůstanou spravedlivé. Ale nebylo to ani v nejmenším překážkou Boží milosti a lásky k Jeho služebníkově. Hospodin sám mu ukázal, abychom tak řekli, z Božího stanoviska celou zemi. Když myslíme na další dějiny lidu, na jeho neposlušnost, na neúplné dobytí země a na ochotu obrátit se k modlářství a jiným zlým věcem, pak jsme nakloněni se ptát: Nebylo to lepší, hledět na zemi jen shora? Bůh už tehdy viděl čas, v němž žádný Kananejský už nebude bydlet v zemi a Jeho lid bude sloužit jen Jemu samému. Ano, *víra* má vždy nejlepší díl!

A pak Mojžíš zemřel. Ne jako slabý, sešlý stařec, nýbrž v plné svěžesti a síle vyvrátého muže. Bůh sám jej pochoval a jeho hrob nikdo nezná. Tak Pán předešel každému uctívání člověka a mrtvých.

Na konci Knihy čteme Boží svědectví o Jeho služebníkově. Bůh nás upozorňuje na to, jakým jedinečným prorokem byl Mojžíš. V době, kdy se Bůh vůči lidem ještě zdržoval v skrytu, znal Svého služebníka *tváří v tvář*. Jaká výsada pro tohoto Božího muže, jenž v plné síle svého života byl nejprve poslán na 40 let do pouště jako pastýř ovcí. Teprve po tomto „vzdělání“ v Boží škole mu Bůh svěřil vedení Svého lidu.

Kniha Kazatel má zvláštní charakter. Ukazuje zkušenosti muže, jenž má schopnost rozlišovat dobré a zlé, má také moudrost, aby posoudil všechno, co „je pod sluncem“, a ví, že nade vším je Bůh. Jeho bohatství a jeho mocenské postavení mu dovolují užívat vše, co život poskytuje. Poněvadž ale nezná žádné další Boží zjevení, zůstává bez vztahu k Bohu. Ví jen, že se na konci musí ukázat před Božím soudem. Bůh použil tehdy nejbohatšího a nejmoudřejšího muže – Šalomouna, krále v Jeruzalémě (1. Královská 4,29–34; 10,23), aby dal tyto zkušenosti zapsat. – Dnes jsou miliony lidí, kteří dovedou do určité míry rozlišovat dobré a zlé a vědí, že nade vším je Bůh, ale vědomě se uzavírají každému dalšímu zjevení tohoto Boha. Proto se není co divit, když se v dnešní literatuře nalézají tak mnohá ozvěna slov „kazatele“. – Kazatel nečeká až na konec Knihy, aby nám sdělil sumu svých zkušeností. Staví ji hned na začátek (2. verš; kapitola 12,8), a potom pojednává o věcech podrobněji. – V přírodě probíhá mnoho věcí podle pevných zákonů, a přitom pozorujeme trvalý koloběh. I člověk a jeho rod patří k takovému „kolu“, které se ustavičně otáčí. Proto není v mravním ohledu „nic nového“ pod sluncem.

Kazatel se snažil vyzkoumat a pochopit všechno, „co se děje pod nebem“. Jak jsme se již dříve zmínili, měl pro to k dispozici dva pomocné prostředky: královskou moc a bohatství a zvláštní moudrost, kterou mu daroval Bůh. – A jaký je závěr, ke kterému nakonec přichází? Všechno je marnost a vztahování se po věcech, které nelze uchopit a držet. Na všech stranách zjišťuje následky hříchu, které zůstávají a nemohou být změněny: „Což křivého jest, nemůže se vzpřímiti, a nedostatkové nemohou sečtení býti.“

Čím lépe ten moudrý muž chápal situaci, v níž on a všichni lidé na zemi žili, tím více jej to skličovalo. Uprostřed trosek, které způsobil hřích, existuje člověk už jen jako smutný zbytek svých bývalých požehnání. A k tomu je neschopný své postavení změnit.

Kdybychom o Bohu nevěděli více než kazatel, byla by taková situace pro myslícího člověka skutečně zoufalá. Z Nového zákona ale víme, že Bůh se hříšných lidí ujal a poslal na svět Svého Syna jako Spasitele. Každý, kdo v pokání a víře přijde k Pánu Ježíši, obdrží nový život, který už nepatří k padlému stvoření (2. Korintským 5,17). To je Boží obdivuhodná odpověď na zkušenosti kazatele!

Kazatel se nejprve oddal veselí, pohodlí a požitku, aby prozkoumal, zda to je pro člověka dobré a uspokojí ho to. Ale i to se prokázalo jako nestálé a nemající užitku pro lidi. – Kéž by jen lidé, kteří dnes spěchají za požitkem, poslechli zkušenosti kazatele! Mohli by si ušetřit mnoho hořkých následků.

Pak pisatel této Knihy zkoumal, čeho všeho může dosáhnout svým bohatstvím. Podnikl velké věci. Vše, co si Šalomoun přál, mu jeho moc a jeho bohatství dovolily. Ale nemělo to trvalý užitek a nepřineslo mu to trvalé vnitřní štěstí. Šalomoun musel zakusit pravdu slov Pána Ježíše, jenž ve Svém výkladu podobenství o rozséváči mluvil o „oklamání zboží (*bohatství*)“ (Marek 4,19). Tváří v tvář všem těmto marnostem myslíme na varování žalmisty: „Statku přibývalo-li by, nepřikládejte srdce.“ (Žalm 62,11)

V Novém zákoně jsme důrazně varováni, abychom se nesnažili zbohatnout. Je to jen ke škodě (1. Timoteovi 6,9.10). Naproti tomu pro ty, kteří jsou bohatí (a nepatříme k nim i všichni my, kteří žijeme v blahobytu?), nalézáme jasná naučení, která odpovídají *době milosti*, v níž žijeme. „Bohatým tohoto světa prikazuji... ať dobře činí, a bohatnou v dobrých skutcích, a snadní ať jsou k udílení, i přívětiví.“ (1. Timoteovi 6,17.18)

Při pohledu na viditelný život je na tom ten, jenž jde životem s otevřenýma očima a s určitým cílem, lépe než ten, jenž jakoby tápe ve tmě a žije bez plánu ze dne na den. Ale oba, moudrý i blázen, budou jednou zachvázeni smrtí. A potom?

V Knize Kazatel leží nad tím, co následuje po smrti, neproniknutelný závoj. Proto je zde smrt viděna jako chvíle, ve které člověk musí odstoupit z viditelné země a vše, co zde získal, zanechat. Jakou výhodu měl nyní moudrý proti bláznům? „Všecky věci jsou marnost a trápení ducha (*honění se za větrem*).“ A přesně tak to vidí nevěřící a nevědomí lidé naší doby. Přitom ještě nikdy nebyla Bible, v níž nám Bůh sdělil vše, co o onom světě potřebujeme vědět, tak ve světě rozšířená jako dnes. Ale je to tak, jak říká apoštol: „Pakli zakryté jest evangelium naše, před těmi, kteří hynou, zakryté jest, v nichž bůh světa tohoto oslepil mysli, totiž v nevěrných, aby se jim nezasvítilo světlo evangelium slávy Kristovy, kterýž jest obraz Boží.“ (2. Korintským 4,3.4) Pro toho, jenž Božímu zjevení nechce věřit, ani je nechce přijmout, zůstává evangelium zavřenou knihou, kterou svým rozumem nemůže pochopit.

Ve světě, v němž žijeme, lze skutečně nalézt všechny tyto protiklady. Negativní věci, jako např. umírání, zabíjení, pláč, nárek, nenávist a válka, mají *jeden* původ: hřích, který přišel na svět a všude zanechal své stopy. Je to milost Stvořitele, že Svým stvořením zachoval tolik požehnání, tj. pozitivních stránek těchto protikladů. Často používá lidí, aby to, co zničili, sami opět postavili. Boží prozřetelnost používá člověka jako nástroj, aby na této zemi byla až do jejího konečného zániku (2. Petra 3,10) zachována určitá rovnováha.

Ačkoli „kazatel“ nemá žádné Boží zjevení – ví jen, že existuje Bůh–Stvořitel, a nemá k Němu žádný vztah – přichází pozorováním všeho viditelného k velmi důležitým závěrům: Boží konání je vždy správné, je neproměnné a trvá. Bůh se nikdy nemusí sám opravovat. Ještě nikdy neučinil chybu. Toto poznání by mělo vést lidi k Boží bázni. Dalším závěrem je: „Bůh všechny skutky opět vyhledá“ (–přel.), a to při soudu (17. verš). Na konci Bible, kde nalézáme popsán soud nad všemi nevěřícími (Zjevení 20,11–15), čteme o knihách, v nichž jsou zaznamenány skutky lidí. Vše, co nevěřící lidé zakryli a zapomněli, bude pak opět vyzvednuto. Jak vážná to je myšlenka!

„Kazatel“ zde píše jako člověk, jemuž je onen svět naprosto cizí a neznámý. Pro něho je smrt koncem všeho viditelného. To, co se stane potom, neví. Vypadá to, jako by se osud lidí podobal osudu zvířat. Všechno tělesné se opět rozpadá do prachu. Kam jde duch člověka, zůstává pro „kazatele“ otázkou (21.verš – přel.). Rovněž tak otevřená zůstává otázka, u koho by se mohl dovědět více o tom, „což jest budoucího po něm“. Lidé svou vlastní moudrostí nikdy nenajdou platnou odpověď.

Pak ale přišel Pán Ježíš, Boží Syn, z nebe na tuto zem a skrze zjevení, které nám v Něm a skrze Knihy Nového zákona Bůh dal, mohou být tyto tehdy neřešitelné otázky zodpovězeny. Bylo by tedy naprosto převrácené vytrhnout tyto verše z Knihy Kazatel ze souvislosti a tvrdit, že po smrti je všemu konec. Nový zákon nás jasně poučuje, že ten, kdo věří v Pána Ježíše jako ve svého osobního Spasitele, se nemusí bát ani smrti, ani soudu. Soud, který věřící zasloužil, postihl na Golgotě Zástupce, kterého dal Bůh. Smrt ztratila pro věřícího jak své tajemství, tak i svou hrůzu. Zůstává již jen temnou branou, která vede do blažené přítomnosti jeho Vykupitele. (Přečti si např. 2. Korintským 5,4–8; Filipským 1,21.23.)

Ode dnů „kazatele“ se na zemi v mravním směru nic nezměnilo. Verše, které mluví o křiklavé nespravedlnosti ve světě, by mohly být napsány dnes, tak přesně se tehdejší obraz hodí na dnešní dobu. K tomu přichází „závist jedněch druhým“, což je ve 4. verši zvláště vztaženo na práci. Kolik „nízké závisti“ je v podnicích a ve firmách! Každý se při svém postupu pokouší druhého dohonit a přeskočit, aby dosáhl výhody, které ten druhý nemá. Ale v základu vzato, ani tyto snahy nic nepřinesou. – Věřící křesťan se smí nechat vést zcela jinými zásadami: Koná svou práci v první řadě pro svého Pána a Spasitele. Jestliže přitom zakouší křivdu, může to klidně přenechat svému Pánu v nebi (Koloským 3,22–25; Římanům 12,17–21).

Verše 9–12 mají ještě dnes použití v manželství. Bůh dal Adamovi jeho ženu, aby mu byla *pomocí* (1. Mojžíšova 2,18). Na druhé straně má muž bydlet se svou ženou, která je slabší nádoba, s *ohleduplností, láskou a péčí*. Nenalézáme tu potvrzena slova kazatele: „Lépe jest dvěma než jednomu.“? Ale to nejdůležitější je ve 12. verši: Jen manželství, které je uzavřeno *před Pánem* a *s Pánem*, může skutečně obstát. On musí mít v našem manželském svazku první místo. To je pak trojnásobný provázek, který se nepřetrhne ani v životních bouřích.

Každý věřící křesťan je od chvíle svého obrácení přiveden do úzkého vztahu k Bohu jako Jeho dítě. Smí vědět: Ten velký, všemohoucí Bůh je nyní můj věrně se starající, milující Otec v nebi. Ale vztah, v němž jako člověk stojí ke svému Bohu–Stvořiteli, zůstává přes jeho obrácení nezměněn. Nikdy bychom na to neměli zapomínat a první verše naší kapitoly bychom si skutečně měli vzít k srdci.

Dnes je Božím domem Církev, tvořená všemi vykoupenými Páně. Je viditelná tam, kde se věřící shromažďují jen ke jménu Pána Ježíše. A když se takto shromáždíme, je důležité *nejprve poslouchat* to, co nám Bůh chce říci. Nikdy bychom neměli zapomenout, jak je Bůh vyvýšený a jak malí a nicotní jsme my, ačkoli vírou v Pána Ježíše patříme k Jeho rodině. Když se scházíme ke společné modlitbě, měli bychom se varovat jak dlouhých modliteb, tak i neuctivosti při oslovování Boha.

Jestliže některému člověku nebo dokonce Bohu něco slíbíme, pak jsme odpovědní to také dodržet. Slib, který není dodržen, je hříchem (5. Mojžíšova 23,21). Verš 5 je jedním z mnoha míst v Božím slově, která nás vyzývají, abychom raději nic neslibovali, než abychom říkali věci, které později nebudeme moci dodržet (Matouš 5,33–37). – Boží bázeň i v těch nejneopatrnějších věcech našeho života nás ochrání před mnoha hříchy.

„Kdo miluje peníze, nenasytí se penězi.“ Ten, kdo se chce stát bohatým, nemá nikdy dost. Je ovládán snahou mít a vlastnit a jen těžko se od toho osvobodí. Nový zákon odsuzuje chamtivost na mnoha místech velmi jasně. Pán sám řekl: „Vizte a vystříhejte se od lakomství.“ (Lukáš 12,15) A v Epištole Židům nás apoštol vyzývá: „Obcování vedte bez lakomství.“ (13,5)

Bohatství je velmi nejistá věc. Jak snadno a jak rychle může člověk ztratit vše, co nahromadil! Tváří v tvář této možnosti myslí moudrý Šalomoun na skutečnost, že člověk se na tento svět narodí s prázdnýma rukama, a s prázdnýma rukama jej také musí opustit. Kéž bychom to měli více před svýma očima, abychom vedli skutečně pobožný život. „Jestliž pak zisk veliký pobožnost s takovou myslí, která na tom, co má, přestati umí. Nic jsme zajisté nepřinesli na tento svět, bez pochyby že také nic odnésti nemůžeme.“ (1. Timoteovi 6,6.7)

Poněvadž „kazatel“ posuzuje pouze viditelný život, dochází k závěru, že pro člověka není nic lepšího, než aby užíval všechno to, co mu Bůh z pozemských statků dal. I nám křesťanům Bůh „dává hojnost všeho ku požívání“ (1. Timoteovi 6,17). Nikdy by se však požitek neměl stát cílem a obsahem našeho života. To není smyslem křesťanského života.

Poněvadž se „kazatel“ soustřeďuje jen na viditelné věci, je pro něho nejhorší to, když se někdo nemůže těšit ze svého bohatství a své cti. „Kazatel“ přichází k závěru, že ten, kdo měl všechny dobré věci, ale nic z toho nemohl užívat, je na tom hůře než nedochůdce, které nikdy nic nevidělo z toho, co život může poskytnout. – Kolik lidí je dnes nešťastných, protože si myslí, že ten druhý je na tom lépe, jim že je mnohé odepřeno a že nemohou pořádně užít života. Tito lidé vlastně nedošli dále než „kazatel“, ačkoli my dnes máme Pána Ježíše, celý Nový zákon, a tím i plné zjevení Boha a Jeho myšlenek. Nepřijímají poselství evangelia, které vedle záchrany hříšníka zvěstuje věřícímu člověku také nový obsah života a nový životní cíl.

Proč přichází „kazatel“ k tak zoufalým závěrům, že vše je k ničemu, jak to čteme ve verších 7 a 11? Protože se na vše dívá ze sobeckého hlediska a hledá ve všem jen vlastní výhody. Jaký je to protiklad k tomu, co je napsáno věřícím v Efezu, a tím i nám (Efezským 4,28). Máme pracovat svýma rukama, abychom něco měli a mohli udělit chudým. Tímto způsobem pocítí naši bližní něco z milosti, kterou jsme my sami obdrželi v tak bohaté míře.

V těchto verších nalézáme rady „kazatele“ pro moudré jednání ve světě, který je zkažený hříchem. K vysloveným závěrům jej vedla moudrost, jež mu byla darována Bohem, a Boží bázeň.

„Lépe jest jíti do domu zármutku... Srdce moudrých v domě zármutku.“ V tomto světě, kde vládne smrt, je dům zármutku místem, kde jsme konfrontováni se skutečností. To nás činí opatrnými při vymýšlení plánů a v syčení nadějí, které smrt může tak rychle překazit. – Když vidíme trápení druhých, je naše srdce povzbuzeno k soucitu. Jsme vedeni k tomu, abychom promluvili slova útěchy. Není to lepší, než jít vědomě všemu smutnému z cesty, vyhledávat zábavy a uzavírat se tak realitě života? – Smutek může být k užitku i tomu, jenž trpí, neboť Bůh jím působí na jeho srdce, aby našlo lepší věci.

Žehráni moudrých není pro posluchače vždy příjemné, ale je užitečné. Moudří používají své zkušenosti k tomu, aby přivedli bližní na správnou cestu. Jejich životní zkušenost jim dává určité právo kárat a napomínat. Je lépe poslouchat je, než poslouchat blázny, kteří neberou všechno tak vážně a pokoušejí se být vždy veselí. Tak rychle, jako shoří trní, může umlknout i smích bláznů.

Často slyšíme říkat, že dřívější časy byly lepší. „Kazatel“ nás varuje před takovými myšlenkami. Lidské srdce se nezměnilo, ale i Pán Ježíš zůstává „tentýž včera, dnes i na věky“. Máme tedy v technicky více vyvinutém, ale mravně zlém světě stále tytéž nevyčerpatelné zdroje pomoci – Boží slovo a obecenství s naším Pánem, abychom mohli jít věrně za Ním.

Pokud by 16. verš byl vyňat ze souvislosti, mohl by být snadno použit jako záminka pro to, abychom to s hříchem nebrali tak vážně. Obsahem tohoto verše ale je to, že existuje nadmíra spravedlnosti, která není ničím jiným než pýchou. Nepřipadali jsme si občas lepšími než druzí, protože jsme se ve svém životě vystříhali věcí, které podle našeho názoru není možné sloučit s křesťanským životem, ale druzí věřící je dělají? Zde leží zlý kořen pýchy.

Boží bázeň, tj. opravdová a ustavičná závislost na Bohu při každém kroku v našem životě, je jediným prostředkem, jak najít v bezbožném světě, který nás obklopuje, správnou cestu. Jen v bezprostřední blízkosti našeho Pána zůstaneme uchráněni před pýchou na duchovním poli (skrze přehnanou spravedlnost) a na druhé straně před sklouznutím do zlých věcí. „Kdo se bojí Boha, ujde všeho toho,“ to znamená oběma extrémům a jejich následkům.

Moudrost, kterou Bůh „kazateli“ daroval, jej vedla ke stejnému závěru, jaký Bůh Duch Svatý dal zapsat v Novém zákoně: mezi lidmi není žádný spravedlivý (srovnej 20. verš s Římanům 3,10–12). Hřích nakazil *celé* lidské pokolení.

Ve verších 21 a 22 jsme vyučováni, abychom nepropůjčovali svůj sluch všem kritikám a poznámkám, které kolem sebe můžeme slyšet. To platí zejména vzhledem ke službě, kterou konáme pro Pána. Zde je především důležité, abychom měli schválení od Pána (2. Timoteovi 2,15). Kdosi se vyjádřil takto: „Málo mluvit; každému sloužit; jít svou cestou.“ Přirozeně že musíme být hotovi přijmout napomenutí. Ale chtějme přitom prosit Boha, aby nám pomohl naučit se tomu, co nám On tím chce ukázat. Co se však týká jiných poznámek a kritik, všech „slov, která mluví lidé“, chtějme poslechnout „kazatele“: činit dobré a nenechat se zmást neduchovními slovy.

Jako král Izraele zakusil Šalomoun pravdu svých slov ve verši 26 na sobě samém (1. Královská 11,4). A jak pravdivý je 29. verš! Člověk nemůže dávat vinu za chaos na zemi, za války, nenávist mezi národy, za závist, spory a nelásku mezi jednotlivými lidmi Stvořiteli. On stvořil člověka dobrého, „ale oni následovali (*hledali*) smyšlenek (*úkladů*) rozličných“. To začalo už v zahradě Eden (1. Mojžíšova 3,6).

Moudrost, kterou měl Šalomoun od Boha, není pro život na této zemi nikterak bezcenná. Co je zde je řečeno o autoritě krále, platí v základě i dnes. Bůh ustanovil vrchnost, aby vládla nad národy, aby trestala zlo a odměňovala dobro (srovnej s Římanům 13,1–5). I my křesťané máme uznávat autoritu této od Boha dané instance a poddávat se jí, dokud od nás nežádá něco, co je proti *Boží výslovné vůli*.

Vždy znovu v této Knize narážíme na totéž: Autor ví, že bude soud, kde každá věc – mohli bychom také říci: každý život – bude od Boha posouzen. Ale jak to všechno bude, o tom „kazatel“ nemá ponětí. To, co následuje po smrti, leží pro něho ve tmě.

Moc, svěřená vrchnosti, má své hranice. „Žádný člověk nemá moc nad větrem“ (8. verš – přel.), anebo jak to říká poznámka, „nad duchem“; duch je tedy svobodný. Stejně tak málo má člověk moc nad pozemským životem. Den smrti určuje Bůh, ačkoli dnes mnoho lidí ze zoufalství nebo na útěku před skutečností vkládá ruku na svůj život. Ten, kdo si myslí, že zde smí zasahovat do práv Stvořitele, propadne osudu, z něhož nemůže uniknout. „Aniž vysvobodí bezbožnost bezbožného.“

To, o čem se zmiňuje pisatel ve verších 11 a 12, vyjádřil už dříve trochu jinými slovy (kapitola 7,15). Ode dávna zaměstnává lidi otázka: Proč se bezbožníku často daří lépe než spravedlivému? Proč si může hříšník na své bezbožné cestě žít, aniž Bůh zasáhne? Je nemožné na tuto otázku dát odpověď pomocí viditelných věcí. Azaf, jenž se trápil podobně, našel odpověď teprve tehdy, když šel do Boží přítomnosti a v Božím světle viděl konec bezbožného a cíl věřícího (73. Žalm). Ačkoli „kazateli“ byl onen svět skrytý, přece se pevně drží svého poznání: „Vím, že dobře bude bojícím se Boha, kteříž se bojí obličeje jeho. S bezbožným pak nedobře se dítí bude..., protože jest bez bázně před obličejem Božím.“

Se svým omezeným pohledem, který poznává jen viditelné, přichází „kazatel“ vždy znovu k závěru: Není nic lepšího pod sluncem, než jíst, pít a radovat se. – Proti tomu stojí napomenutí apoštola Petra, s nimiž se obrací k tomu, kdo „chce milovati život a viděti dny dobré“. Skutečně dobrý život bude mít křesťan jen tehdy, když:

- drží svůj jazyk na uzdě,
- se odvrací od zlého a činí dobře,
- hledá pokoj a stíhá jej (1. Petra 3,10.11).

Čím více tyto věci uskutečňujeme, tím lépe se nám bude dařit.

Pokaždé, když „kazatel“ mluví o smrti a o onom světě, zjevuje myšlenky svého srdce. Poněvadž nevlastní žádné zjevení, sděluje nám jen výsledky vlastních myšlenek a pozorování. Nejsou nikterak převrácené, neboť vlastní moudrost, kterou má od Boha. A tu přichází k jednomu krajně důležitému poznání o lidském srdci. Je „plné zlého a bláznovství přidrží se srdce jejich“. Moudrý pisatel této Knihy nemůže objevit nic z dobrého jádra v člověku, jak se to často tvrdí. Později napsal prorok Jeremiáš: „Nejlstivější jest srdce nade všecko, a nejpřevrácenější. Kdo vyrozumí jemu?“ (Jeremiáš 17,9) A apoštol Pavel také mluví o naprosté zkaženosti přirozeného člověka (Římanům 3,10–18).

Myšlenky „kazatele“ nejsou špatné, ale omezené. Proto nesmíme tyto verše vytrhovat ze souvislosti a např. tvrdit, že je to biblická pravda, že smrtí všechno končí (5. verš). Nesmíme si o žádném biblickém tématu utvářet názor, aniž bychom nezkoumali všechna místa, která o tom mluví, zvláště v Novém zákoně. Není přípustné odvolávat se na „kazatele“, abychom získali argumenty proti existenci duše na onom světě, anebo proti vzkříšení. Jsme vyzýváni, abychom se pevně drželi rámce, do kterého Bůh Svá inspirovaná slova oděl v každé Knize Bible (2. Timoteovi 1,13).

Ve verších 13–18 nalezl „kazatel“ moudrost, která se mu zdá být velká. Chudý muž vysvobodil svou moudrostí město před mocí velkého krále, který se snažil je zkazit. Ale byla to moudrost *chudého*, která ve světě není příliš ceněna. Přesto závěr zůstává: „Moudrost je lepší než síla.“

Ta malá událost nám připomíná Pána Ježíše. Jsou to přece Písma – i tato malá, zvláštní Kniha, která o Něm svědčí (Jan 5,39). V Žalmech je často nazýván „chudým“ a On sám o sobě prorocky říká: „Já pak chudý a nuzný jsem.“ (Žalm 40,18) Nebyl tím, jímž každý pohrdá a jehož sobě oškliví národy (Izaiáš 49,7)? Dokonce i my, za které trpěl a kteří jsme v Něho uvěřili, na Něho velmi často zapomínáme! A přece nás osvobodil od toho, jenž nás měl zcela ve své moci. Nikdy bychom se nemohli sami osvobodit ze satanova otroctví. Aby toto osvobození mohlo být uskutečněno, musel se Boží Syn stát člověkem a vejít ve smrt (Židům 2,14.15). Jiné cesty nebylo.

A jak reaguje většina lidí na kříž Golgoty a na to, co se tam stalo? Lidé neposlouchají evangelium a pohrdají Ukřižovaným, namísto aby v Něho věřili.

Duchovní použití prvního verše je mnohostranné: Jak rychle je to, co v našem životě jako věřících chtěl Duch Svatý k oslavení Boha způsobit, zkaženo nečistými, sobeckými pohnutkami, které pocházejí z těla. Nejen to, *co* činíme, je směrodatné, nýbrž také *v jakém smýšlení* to činíme. V pohnutkách našeho jednání spočívá ovoce pro Boha. – A jak snadno je chybějící sebeovládání příčinou velkého neštěstí mezi Božím lidem.

„Kdo kopá jámu, upadá do ní.“ Zlo, které člověk druhému připravuje, padá zpět na toho, kdo je vymyslel (srovnej s Daniel 6,24). Pán Ježíš vyslovil podobnou myšlenku: „Kterým soudem soudíte, tímž budete souzeni, a kterou měrou měříte, bude vám zase odměřeno.“ (Matouš 7,2)

„Kdo boří plot (*zed*), uštkne jej had.“ Bůh postavil pevná pravidla a pro jednání člověka stanovil hranice. Platí také pro křesťana, ačkoli nestojí pod zákonem. Kdo je překročí, vystavuje se léčce ďábla (*had*).

V zaklínání hada můžeme poznat narážku na jazyk (Jakub 3,8). Toto nestálé zlo, plné smrtelného jedu, nemůže být od neobráceného člověka spoutáno. Teprve když v někom skrze víru v Pána Ježíše přebývá Duch Svatý, je možné držet tohoto „hada“ na uzdě.

Přísluví, která „kazatel“ ve své Knize shromáždil (kapitola 4,5.6 a 10,1–11,8), sice nejdou dále než k pozemskému životu, ale poněvadž za nimi stojí moudrost daná od Boha, děláme dobře, když je použijeme na svůj praktický život.

Verše 16 a 17 se v dějinách národů vždy ukázaly být pravdivými. Mít šlechetného vůdce národa povede k blahu všech obyvatel země. – Lenošení a opuštění rukou je nejen ke škodě státu. Verš lze použít i na rodinu. Střecha je choulostivé místo, které musí být pravidelně udržováno, jinak nebude chránit. Stejně tak tomu je s duchovním životem. Nedbalost ve čtení Bible a v modlitbě má těžké následky.

Ve 20. verši jsme napomínáni, abychom své myšlenky nezaměstnávali zlými věcmi. Předně jsme tím znečištěni, a za druhé jsme v nebezpečí, že něco z toho, co jsme chtěli jen myslet, řekneme nahlas, a to ke škodě druhých. V Epištole Filipským nám apoštol Pavel ukazuje, čím máme své myšlenky zaměstnávat: „Dále pak, bratří, kterékoli věci jsou pravé, kterékoli poctivé, kterékoli spravedlivé, kterékoli čisté, kterékoli milé, kterékoli dobropověstné, jestli která ctnost, a jestli která chvála, o těch věcech přemýšlejte.“ (Filipským 4,8)

Boží slovo na mnoha místech používá obraz setí a žně, aby ilustrovalo náš úkol v díle Páně (nebo v Božím království). Tak tomu je i v prvních verších naší kapitoly.

Plocha vody jsou vodou zaplavená pole, na která rolník chléb, který by jinak mohl jíst, rozsévá jako setbu. Po mnoha dnech, ne ihned, jak by si to přála naše netrpělivá srdce, jej najde jako sklizeň. Ty „mnohé dny“ ukazují na den věčnosti.

Jestliže jsi při rozdělení už pomyslel na sedm (číslo dokonalosti), pak neváhej přivzít eventuálně ještě osmého. – Ten, kdo se nechá zadržet od rozsévání okolnostmi a potížemi (vítr, oblaky), nebude mít žádnou sklizeň.

5. verš ukazuje, že rozsévání musí být věc víry. Je spojeno s Božím skrytým dílem, které neznáme. Možná že po dlouhou dobu nevidíme žádné ovoce svého úsilí. Věčnost však zjeví výsledek Božího skrytého díla.

Vzhledem k úspěchu své práce jsme zcela závislí na Bohu. Vše, co od nás Bůh vyžaduje, je vytrvalost. Při rozsévání máme v mládí (jítro) nejen začít, nýbrž při stárnutí (večer) v tom neustále pokračovat. Nevíme, které zrno vzejde. Boží slovo zde nemluví o možnosti, že by *žádné* nevzešlo.

První verš má zásadní význam pro všechny lidi. Každý je napomínán, aby ve svém mládí stavěl Boha před své srdce, a přitom aby nezapomínal, jak je člověk chabý od chvíle, kdy hřích napadl celé lidské pokolení. A když jde o přijetí evangelia, tu se vždy znovu potvrzuje, že mladí lidé snadněji přijmou Pána Ježíše za svého Spasitele než lidé staří. „Kteří mne časně (= v mládí) hledají, najdou mne.“ (Příslaví 8,17 – přel.)

Nadmíru krásnou obraznou řečí jsou potom popsány obtíže stáří, po nichž nakonec následuje smrt. Ačkoli „kazatel“ nejde za tento práh, přece jeho slova odporují tvrzení, že smrtí přestává existovat celý člověk, i duše a duch. I když se tělo rozpadne v prach, duch se navrací k Bohu, který jej dal.

Šalomoun při všech svých přemýšleních stále zjišťoval marnost všech věcí, a nyní shrnuje svá pozorování. Obrací naše zraky jedině k Bohu a říká, že všechno záleží na tom, abychom se Ho báli a poslouchali Jeho Slovo. Ne-ní žádné jiné radosti, žádné jiné pomoci, žádného jiného štěstí a žádného jiného odpočinutí, než jen u Pána.

Na závěr otevírá pisatel dveře do budoucnosti, ale jen proto, aby se zmínil o soudu. Tato myšlenka nemusí vě-řící děsit; má však vykonávat dobrý vliv na náš praktický život (2. Korintským 5,9–11).

Distribuce:

ŠÍŘENÍ PÍSMĚ SVATÉHO
Nabočany 19
538 62 HROCHŮV TÝNEC